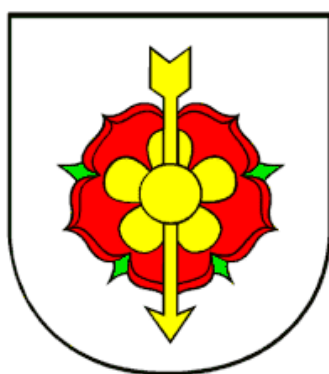

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Ružomberok na roky 2007-2010, s výhľadom do roku 2015

2007

Informácie o spracovaní dokumentu

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Ružomberok na roky 2007-2010, s výhľadom do roku 2015

bol spracovaný v období od 23.3. 2006 do 31.10. 2007 v rámci projektu „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja na roky 2007-2010, s výhľadom do roku 2015“,

ktorý bol podaný po výzve Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok pre Operačný program Základná infraštruktúra – Priorita 3 – Lokálna infraštruktúra – Opatrenia 3.3 – Budovanie a rozvoj inštitucionálnej infraštruktúry v oblasti regionálnej politiky

Tento dokument bol vytvorený s finančnou pomocou Európskej únie. Názory v ňom vyjadrené sú výlučne názormi mesta Ružomberok a spracovateľského tímu, nevyjadrujú oficiálny názor Európskej únie.

Na príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Ružomberok spolupracovali:

Primátor mesta Ružomberok: JUDr. Juraj Čech
Ing. Michal Slašťan

Pracovná skupina za mesto:

Ing. Vladimír Lajčiak	zástupca primátora
Mgr. Pavel Scheer	projektový manažér
Ing. Peter Svrček	ved. odd. podnikateľského a služieb
Ing. Jozef Bašary	projektový manažér
Mgr. Mária Drobuliaková	riaditeľka, Okresný úrad práce, soc. vecí a rodiny
Martin Alušic	poslanec
Mgr. Miroslav Klíma	vedúci Informačného centra

Pracovná skupina za spracovateľa:

Ing. Gabriela Šindlerová	manažér projektu
Ing. Andrej Janšo	manažér projektu
RNDr. Peter Tremboš, PhD.	klúčový expert pre tvorbu stratégie
Ing. Helena Krempaská, MBA	odborný asistent, manažér projektu
Mgr. Adela Bezaňuková	manažér projektu

Obsah

Informácie o spracovaní dokumentu	2
Obsah	3
1. Základné informácie	7
2. História	8
3. Prírodné podmienky	9
3.1. Prvky prírodného prostredia	9
3.1.1. Horniny	9
3.1.2. Reliéf	10
3.1.3. Ovzdušie	11
3.1.4. Vodstvo	11
3.1.5. Pôdy	12
3.1.6. Rastlinstvo	13
3.1.7. Živočíšstvo	14
3.2. Prírodné podmienky rozvoja mesta	15
4. Socioekonomické podmienky	17
4.1. Obyvateľstvo	17
4.1.1. Vývoj počtu obyvateľov a rozvoj mesta	17
4.1.2. Štruktúry obyvateľstva	19
4.2. Domácnosti a bývanie	22
4.3. Nezamestnanosť a trh práce	25
4.4. Infraštruktúra	37
4.4.1. Dopravná infraštruktúra	37
4.4.2. Technická infraštruktúra	38
4.4.3. Potenciál rozvoja dopravy a technickej infraštruktúry	43
4.5. Ekonomické aktivity	44
4.5.1. Všeobecná charakteristika hospodárstva	44
4.5.2. Významní zamestnávateľia v meste Ružomberok	45
4.5.3. Ekonomické činnosti a ich ukazovatele	47
4.5.4. Poľnohospodárstvo a lesného hospodárstvo	50
4.5.5. Priemysel	52
4.5.6. Cestovný ruch a služby	55
4.5.7. Doprava	58
4.6. Školstvo, zdravotníctvo a sociálna starostlivosť, kultúra, šport	59
4.6.1. Školstvo	59
4.6.2. Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	61
4.6.3. Kultúra	64
4.6.4. Šport	69
4.7. Samospráva a hospodárenie mesta	71
4.7.1. Samospráva a riadenie	71
4.7.1. Hospodárenie a rozpočtová situácia mesta	71
5. Životné prostredie	75
6. SWOT analýza a disparity rozvoja	80
7. Stratégia rozvoja obce	85
7.1. Základné rozvojové predpoklady mesta	85
7.2. Strategická vízia	93
7.3. Súhrn prioritných oblastí, cieľov, opatrení a aktivít	93
7.4. Akčné plány	99
Zaviesť a pravidelne organizovať burzu pracovných príležitostí	99

V rámci aktualizácie územného plánu vyčleniť plochy pre rozvoj služieb	100
Optimalizácia siete obchodov služieb v jednotlivých častiach mesta	101
Zostaviť a zverejniť databázu podnikateľských aktivít	102
Spracovať a zverejniť princípy podpory investícií	103
Transparentnosť a prehľadnosť podpory investícií, efektívnosť postupu, jednotnosť prístupu	103
Vypracovať, zverejniť a priebežne aktualizovať katalóg disponibilných priestorov na podnikanie	104
Zlepšiť podmienky na podnikanie v meste Ružomberok, efektívnejšie využiť existujúce priestorové kapacity	104
Majetkoprávne vysporiadať nehnuteľnosti, ktoré užíva Mesto a mestom riadené organizácie	105
Zjednodušiť správu, prenájom, prípadne predaj nehnuteľností a tým rozšíriť ponuku priestorov vhodných na podnikanie	105
Vymedziť a pripraviť nové lokality pre investície	106
Ponúknuť vhodné územia pre umiestnenie nových investícií a tým rozšíriť ponuku priestorov vhodných na podnikanie	106
Vytvoriť priemyselný park v priestoroch Solo a okolí	107
Vytvoriť konkurencieschopné podmienky pre umiestnenie investícií	107
Vytvoriť priemyselný park v blízkosti Bystrickej cesty	108
Dobudovať prístupové cesty k priemyselným parkom	109
Dobudovať v priemyselných parkoch inžinierske siete	110
Vybudovať multimediálnu knižnicu	111
Vybudovanie metropolitnej siete	112
Vypracovať marketingovú štúdiu cestovného ruchu	113
Vybudovať turistické a náučné chodníky – prepojiť jednotlivé destinácie	114
Obnovovať kultúrne pamiatky a pamätihodnosti	115
Vybudovať dopravný systém orientovaný na prepravu turistov medzi jednotlivými destináciami	116
Vybudovať nové expozície – Dejiny obce, významné osobnosti – Vlkolíneček, Požiarna ochrana – Vlkolíneček, Stále výstavy fotografií, malieb, drevorezba	117
Oživiť centrum mesta, realizovať tu počas letnej i zimnej sezóny rôzne podujatia	118
V centre mesta vytvoriť podmienky na vznik letných terás	119
Navrhnuť vonkajší priestor pre kultúrne podujatia v letnom a zimnom období	120
Príprava a realizácia kampane na zlepšenie imidžu mesta na Slovensku a v zahraničí	121
Vytvorenie organizácie CR	122
Vybudovať zjazdovku Žlebiny	123
Skvalitniť fungovanie mestského informačného strediska	124
Vytvoriť sieť informačných terminálov pre návštevníkov	125
Pravidelne vydávať propagačné materiály, prehľady podujatí v regióne	126
Propagovať, sprístupniť menej známe destinácie (Mauzóleum A. Hlinku, Kostol Ľudrová, Brankovský vodopád, Jazierce)	127
V nadväznosti na marketingovú stratégiu propagovať aktívne región na potenciálnych trhoch	128
Aktívne spolupracovať so SACR pri využívaní prostriedkov EU na propagáciu	129
Vybudovať záchytné parkoviská v meste a rekreačných zónach - Vlkolíneček, Podsúchá, Čutkova dolina, Smrekovica	130
Rekonštrukcia komunikácií zabezpečujúcich prístup do turisticky atraktívnych zón /Vlkolíneček, Smrekovica, Čutkova dolina/ a priemyselných oblastí	131
Pripraviť a realizovať projekt dopravného ihriska	132
Navrhnuť ucelený systém cyklistických chodníkov	133
Rekonštrukcia autobusovej stanice	134
Rekonštrukcia systému rozvodu tepla – centrálné zásobovanie	135

Dobudovanie kanalizácie vo všetkých mestských častiach	136
Vybudovať siete pre rozvoj priemyslu a bytovej výstavby.....	137
Spracovať a zverejniť dokument „Energetická politika mesta Ružomberok“	138
V územnom pláne vymedziť zóny pre výstavbu rodinných domov	139
Vysporiadať – vykúpiť pozemky pre výstavbu rodinných domov	140
Vybudovať inžinierske siete v zóne bytovej výstavby	141
Vybudovať obytný dom v sídlisku Baničné	142
Rekonštrukcia budov základných škôl.....	143
Podporiť aktivity univerzít v oblastiach rozširovania výučby, výstavby nových objektov, prenájme priestorov	144
Vybudovať telocvičňu pri gymnáziu Š. Moyzesa	145
Zriadiť športovú akadémiu	146
Vydať publikáciu o histórii mesta – Monografia Ružomberka	147
Vybudovať informačné stredisko vo Vlkolínci – Dom UNESCO.....	148
Zlepšiť spoluprácu s družobnými mestami, regiónmi.....	149
Označiť domy, ktorých história sa spája s významnými osobnosťami	150
Založenie poloprofesionálneho divadelného súboru.....	151
Vydávať hudobné nosiče s tradičnou hudbou jednotlivých obcí regiónu Ružomberok	152
Prezentácia tradičných zvykov v centre mesta počas celého roka	153
Zriadenie ZUŠ na vyučovanie tradičných ľudových tancov a vyučovanie hry na tradičných hudobných nástrojoch (píšťalka, heligónka, fujara, gajdy) a hry v tradičných hudobných zoskupeniach.....	154
Rekonštrukcia kultúrneho domu Hrboltová.....	155
Vybudovať areál oddychu a športu v Hrabove	156
Vybudovať verejnú plaváreň	157
Podporovať kultúrne a športové aktivity prostredníctvom škôl, ZUŠ, ELÁN, športových klubov	158
Rekonštrukcia futbalového štadióna v Hrboltovej.....	159
Zaviesť - rozšíriť kamerový systém	160
Každoročné vymedziť finančné zdroje v mestskom rozpočte pre realizáciu projektu „Imidž mesta Ružomberok“	161
Zatraktívniť centrum mesta (osvetlenie, sadové úpravy, čistota a bezpečnosť).....	162
Zatraktívniť nábrežia Váhu a Revúcej, prebudovať ich na oddychové zóny	163
Vybudovať v centre mesta verejné sociálne zariadenia	164
Humanizácia sídlisk	165
Zatraktívniť centrum mestskej časti Hrboltová.....	166
Rekonštrukcia hlavného cintorína	167
Rekonštrukcia verejného osvetlenia.....	168
Starostlivosť o sociálne znevýhodnené komunity (vytvoriť podmienky pre prácu v rómskych rodinách).....	169
Organizovať špeciálne programy pre občanov bez prístrešia a občanov v núdzi	170
Zriadiť centrum sociálnych služieb	171
Zriadiť hospic.....	172
Implementovať systém riadenia kvality podľa ISO 9001/2000	173
Prijať systém protikorupčných opatrení	174
Zvýšiť váhu a dôležitosť komisií a ďalších orgánov MsZ	175
Sprísniť podmienky verejného obstarávania a verejných súťaží.....	176
Zaviesť evidenciu neplatičov a dlžníkov mesta a organizácií zriadených, alebo založených mestom	177
Zabezpečiť dôsledné čistenie ulíc a verejných priestranstiev	178
Spracovať generel zelene	179
Dobudovať integrovaný systém odpadového hospodárstva	180
Spracovať územný plán centrálnej mestskej zóny.....	181

Pre mestské časti spracovať územný plán zóny	182
8. Monitoring.....	197
9. Nadväznosť na strategické dokumenty	198
9.1 Dokumenty národnej úrovne	198
9.2 Dokumenty na regionálnej úrovni.....	200
Zoznam tabuliek, grafov a máp	203

Príloha 1: Analýza realizovaných opatrení

Príloha 2: Prieskum podnikateľského prostredia

Príloha 3: Prieskum verejnej mienky

1. Základné informácie

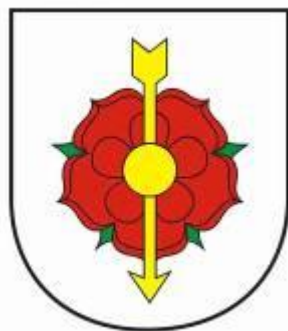
Sídlná časť mesta Ružomberok sa nachádza v západnej časti Liptovskej kotliny a je obklopená zo severu Chočskými vrchmi, zo západu Veľkou Fatrou a z juhu Nízkymi Tatrami. Mesto sa rozprestiera na katastrálnych územiach Ružomberka a Hrboltovej na ploche o rozlohe 126,98 km². Najvyššie položený bod na území mesta je na vrhu Malá Smrekovica s výškou 1482 m n. m. a najnižší bod vo výške 468 m n. m. sa nachádza pri kultúrnom dome v Černovej. Cez mesto preteká východo-západným smerom rieka Váh, do ktorej sa z južnej strany na území mesta vlieva Revúca.

Podľa administratívneho členenia Slovenska je mesto Ružomberok od roku 1996 okresným mestom v rámci Žilinského samosprávneho kraja. K 31.12.2005 žilo v meste 30244 obyvateľov. Mesto má tieto mestské časti: Hrboltová, Biely Potok, Černová, Vlkolíneč, ktorý je zapísaný do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Ružomberkom prechádzajú cesty I. triedy E50 a E77 a hlavná železničná trať (Bratislava – Košice). Mesto je takto prepojené s ďalšími mestskými centrami, z ktorých najbližšie sú: na severe Dolný Kubín, na juhu Banská Bystrica, na západe Martin a na východe Liptovský Mikuláš.

Symbolmi mesta sú: erb, vlajka, pečať a štandarda. Erb mesta predstavuje na striebornom štíte červená ruža, prestrelená zlatým, nadol smerujúcim šípom. Vlajku mesta tvoria tri rozmerovo rovnaké vodorovné pruhy, horný červený, stredný žltý a spodný biely. Vlajka je ukončená lastovičím chvostom (zástrihom) do jednej tretiny jej dĺžky. Pečať mesta tvorí kruh, vo vnútri kruhopisu + S + CIVITATIS + ROSENPERG + s piatimi rozloženými korunnými lupeňmi, kališnými lístkami a semenníkom, ktorý je prestrelený šípom, pričom hrot šípu smeruje kolmo nadol. Štandarda primátora mesta predstavuje erb premiestnený na textil v tvare obdĺžnika, pomer výšky a šírky štandardy je totožný s pomerom výšky a šírky erbu. Štandarda je olemovaná v mestských farbách.

Obr. Symboly mesta Ružomberok

a/ erb mesta

b/ vlajka mesta

c/ pečať mesta

d/ štandarda mesta

2. História

Miesto, kde sa dnes nachádza historické námestie, bolo v čase príchodu nemeckých prisťahovalcov vrchom, ktoré bolo celé porastené krami šípových ruží. Podľa tejto rarity dostalo mesto i svoj názov Rosenberg – vrch ruží - Ružomberok.

Centrum dolného Liptova bolo založené na dôležitej obchodnej križovatke európskeho významu. Mesto sa vyvinulo zo slovanskej hradištnej obce, písomne uvádzanej už v roku 1233. V 13. storočí tu medzi riekou Revúca a potokom Štiavnica existovala slovanská osada, ktorá sa stala základom neskoršieho mesta. Mestské výsady Ružomberku udelil z poverenia Magistra rytiera Donča, zvoleného župana, ostrihomský arcibiskup Tomáš v roku 1318. V roku 1340 kráľ Karol Róbert výsady mestu potvrdil a rozšíril. Súčasťou výsad bolo aj vymedzenie hraníc mestského chotára, v ktorom sa vytvorili tzv. ulice mesta Vlkolíne, Biely Potok, Černová a Villa Ludrová. V roku 1390 kráľ Žigmund dal mesto do majetku likavského panstva.

Štatút poddanského mestečka neprial rozvoju mesta, ale aj napriek tomu sa vďaka svojej polohe vyvinulo na centrum remesiel a obchodu. Okrem remeselnej výroby a obchodu sa tu rozvinulo najmä poľnohospodárstvo, ovčiarstvo a drevárstvo. Najprv sa zakladali cechy a neskôr vznikli menšie podniky. Papiereň bola založená ešte pred rokom 1725. Výraznejší rozvoj priemyslu nastal v 19. storočí - celulóza, papiereň, textilka, bryndziareň a zápalkáreň. Začiatkom 20. st. sa Ružomberok zaradil medzi významné strediská slovenského národného života.

Jednou z najvýznamnejších osobností Ružomberka bol Andrej Hlinka, bojovník za práva Slovákov. Narodil sa v mestskej časti Černová a v Ružomberku pôsobil do svojej smrti v roku 1938. Uhorská vláda potláčala boj za osamostatnenie Slovákov. Černová je smutne známa jedným z najbrutálnejších zásahov proti slovenskému obyvateľstvu, ku ktorému došlo v roku 1907 pri vysviacke kostola. Zahynulo tam 15 osôb.

Kultúrny život mesta bohato pulzoval už od 17. storočia. Významnými kultúrnymi spolkami boli - Katolícky kruh a Občianska beseda. V roku 1868 sa tu hralo prvýkrát slovenské ochotnícke divadlo v dome Petra Makovického staršieho. Už v roku 1912 tu premietalo na Slovensku prvé stále kino Apollo. V tom istom roku bolo bratmi Artúrom a Júliusom Kurtiovcami založené Liptovské múzeum.

Mesto Ružomberok je bohaté na národné i kultúrne pamiatky.

Námestie Andreja Hlinku možno považovať za najstaršiu pamiatku mesta. Nachádza sa tu súbor kultúrnych pamiatok so vzťahom k osobnosti Andreja Hlinku napr.: Rímsko-katolícky kostol sv. Ondreja, Pamätník Andreja Hlinku, budova Mestského úradu, Mariánsky stĺp, Kláštor sv. Kríža. Medzi ďalšie pamiatky v meste patrí Evanjelický kostol, Galéria Ľudovíta Fullu, Liptovské múzeum, Kostol všetkých svätých, Robotnícky kostol, Kultúrny dom, Kaštieľ sv. Žofie, Synagóga a iné.

Ďalšie pamiatky sa nachádzajú v mestských častiach: *Obr. Vlkolíne*

Černová – súbor pamiatok černovskej masakry z roku 1907: rímsko-katolícky kostol Ružencovej Panny Márie, pamätné miesto černovskej masakry, náhrobok černovskej masakry, rodný dom Andreja Hlinku.

Biely potok – Kostol sv. Vendelína, Pamätník padlých v II. sv. vojne

Hrboltová – Kostol sv. Kataríny Alexandrijskej, Pamätná tabuľa SNP

Vlkolíne – prírodná rezervácia ľudovej architektúry, ktorá v roku 1993 bola zapísaná do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

3. Prírodné podmienky

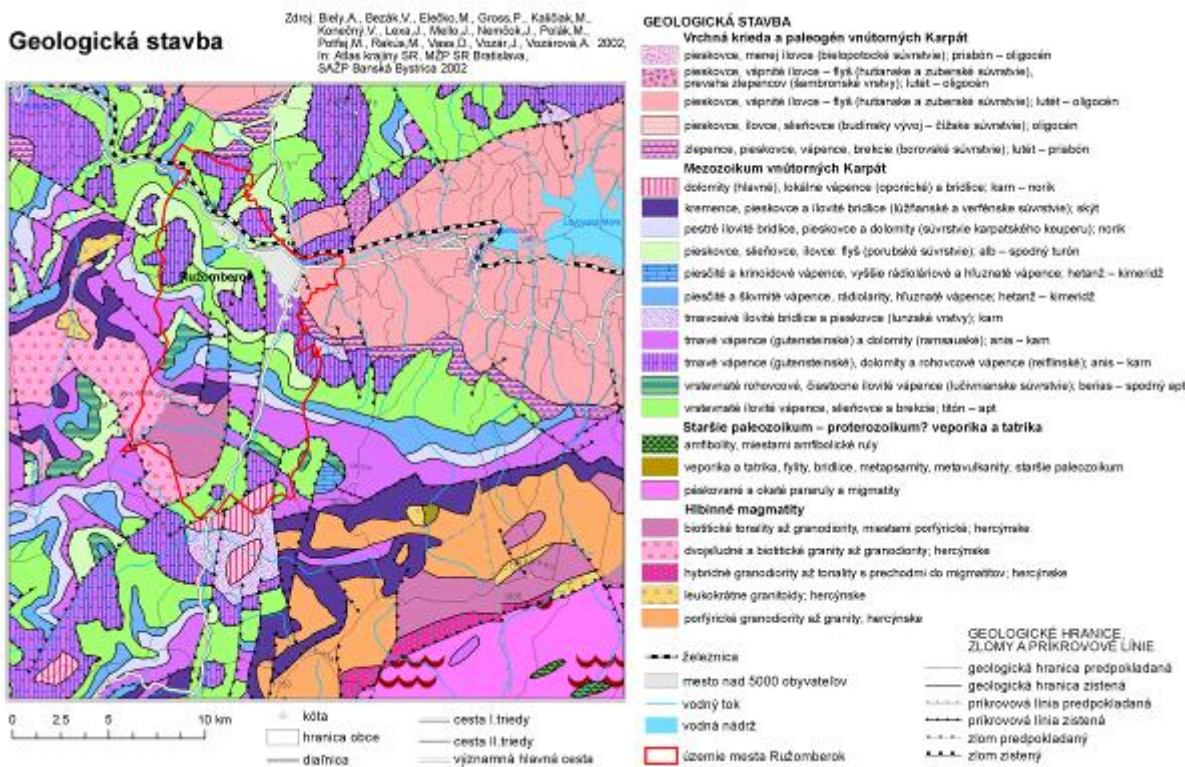
3.1. Prvky prírodného prostredia

3.1.1. Horniny

Územie Ružomberka spadá z geologického hľadiska do dvoch základných jednotiek: jadrové pohoria (Veľká Fatra a Nízke Tatry) a centrálno-karpatský paleogén (Liptovská kotlina). Pestrá geologická stavba záujmového územia je výsledkom zložitého geologického vývoja územia. Nachádzajú sa tu horniny kryštalinika, paleozoika, mezozoika ako aj sedimenty centrálno-karpatského paleogénu a kvartérne sedimenty.

Kryštalinikum tvorí najvyššie položené časti záujmového územia v oblasti Ľubochnianskeho masívu a je tvorené vyvretými a premenenými horninami. Z vyvretých hornín sa tu nachádzajú granodiority a tonality, tyfy a diabasové lávy a z metamorfovaných fylity, ruly, pararuly, amfibolity a kryštalické bridlice.

Obalovú jednotku jadier jadrových pohorí tvoria druhohorné súvrstvia zložené z dolomitov, vápencov, slienitých vápencov a slieňov. V strednej kriede prebiehali hlavné horotvorné procesy, v dôsledku ktorých sa vytvorili rozsiahle príkrovy, ktoré boli presunuté z juhu na sever, na pôvodné obalové fácie. Na študované územie zasahujú dva príkrovy, pričom južnejší chočský leží na severnejšom krížňanskom príkrove. Chočský príkrov na rozdiel od krížňanského nevytvára súvislé celky, ale nachádza sa tu len v podobe príkrovových trosiek.

V Liptovskej kotline sa z predkvartérnych sedimentov nachádzajú paleogénne sedimentárne horniny, tvorené týmito súvrstviami:

- súvrstvia bazálneho paleogénu, tvorené väčšinou brekciami a zlepencami, ďalej pieskovecami a organogénnymi vápencami
- ílovcové súvrstvie tvorené sivastými ílovcami a vložkami pieskovcov a drobnozrnných zlepenčov

- súvrstvie s neflyšovým pieskovcovo – zlepencovým vývojom, ktoré tvoria sedimenty podmorských náplavových kužeľov, prípadne koralové uloženiny.

Kvartérne sedimenty majú v rámci záujmového územia najväčšie zastúpenie v Liptovskej kotline. Fluviálne sedimenty boli vytvorené Váhom a jeho prítokmi a tvoria ich piesky, piesčité hliny, pod nimi sa nachádzajú štrky a ešte nižšie štrkopiesky s balvanmi. V ústiach ľavých prítokov Revúcej vznikli náplavové kužele, ktoré sú tvorené proluviálnymi sedimentmi ako hliny, štrky, piesky a piesčité hliny. Úpätia pohorí pokrývajú hlinité a hlinito-kamenité eluviálno-deluviálne sedimenty. Územie so stredohorským až vysokohorským rázom je pokryté kamenitou suťou.

3.1.2. Reliéf

Podľa geomorfologického členenia Slovenska, územie mesta Ružomberok zasahuje do troch geomorfologických celkov, v rámci fatransko-tatranskej geomorfologickej oblasti: Podtatranská kotlina (podcelok Liptovská kotlina), Nízke Tatry (podcelok Ďumbierske Tatry) a Veľká Fatra.

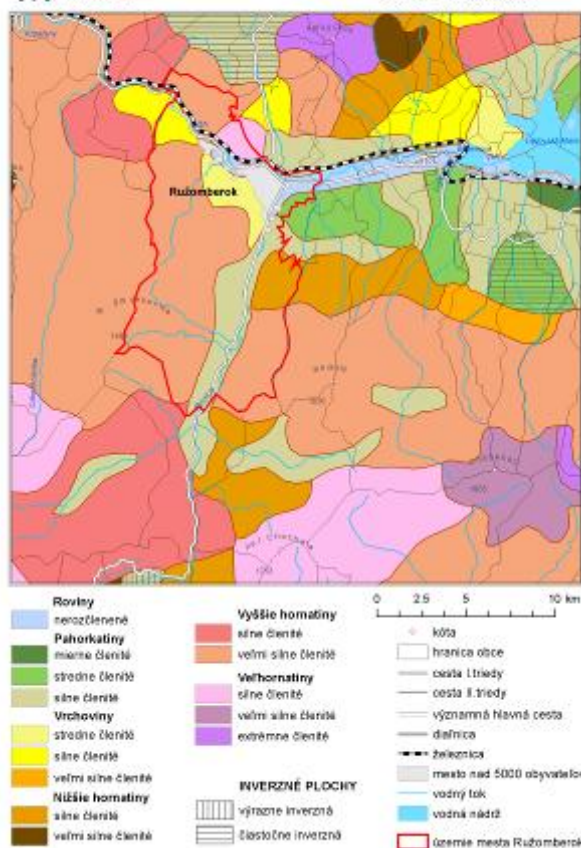
Severovýchodnú časť územia zaberá Liptovská kotlina tvorená typickými horninami centrálno-karpatského paleogónu, ako pieskovce, ílovcy a zlepence, na ktorých sa vytvoril hladko modelovaný reliéf.

Vzhľadom k tomu, že Veľká Fatra a Nízke Tatry patria medzi jadrové pohoria, vytvoril sa tu reliéf na kryštaliniku a na príkrovovo-vrásových prvkoch druhohorných hornín. Reliéf na kryštaliniku sa vyskytuje v juhozápadnej časti katastrálneho územia. Typickými sú preň hladko modelované formy, ako široké masívne chrbty a hlboko zarezané, pomerne málo členité doliny. Reliéf na príkrovovo-vrásových prvkoch druhohorných hornín sa viaže na málo odolné slienité horniny, ktoré prevládajú v severnej časti územia, na úpätiach pohorí smerom od Váhu, pričom sa tu vytvoril hladko modelovaný reliéf širokých plochých chrbtov. S týmto ostro kontrastuje bralnatý reliéf viažuci sa na odolné súvrstvia vápencov a dolomitov, ktorý sa vyznačuje rôznymi bralnými útvarmi, skalnými stenami, úzkymi kaňonovitými dolinami, tiesňavami so strmými skalnými stenami a podobne.

Z morfológico-morfometrických typov reliéfu sa v oblasti nivy Váhu nachádza rovina nerozčlenená, ktorá smerom na juh prechádza do stredne členitej pahorkatiny a západne od intravilánu mesta do stredne až silne členitej vrchoviny. Pozdĺž Revúcej má reliéf charakter silne členitej pahorkatiny. Severné úpätie Nízkych Tatier tvorí veľmi silne členitá vrchovina, ktorá vo vyšších polohách prechádza do veľmi silne členitej hornatiny. Táto charakterizuje aj väčšinu územia Veľkej Fatry.

Morfológico-morfometrické
typy reliéfu

Zdroj: Trenčanský P., Minár, J. 2002.
In: Atlas krajiny SR, MŽP SR Bratislava,
SAÚP Bratislava Bratislava 2002.

3.1.3. Ovzdušie

Najnižšie časti Ružomberka, v oblasti Litovskej kotliny, patria do mierne teplej klimatickej oblasti, okrsok dolinový, mierne teplý a vlhký s chladnou až studenou zimou. Zvyšok územia zaberá chladná klimatická oblasť, pričom najväčšia časť spadá do okrsku mierne chladného a navyššie polohy do okrsku chladného, horského.

Priemerná ročná teplota v Ružomberku dosahuje 7,5 °C. Najteplejšou oblasťou záujmového územia je údolie Váhu a najchladnejšie sú najvyššie položené časti územia.

Tab. Ročný chod teploty vzduchu v °C (1961 – 1999)

stanica	výška	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	rok
Ružomberok	496 m n. m.	-3,2	-1,9	2,3	7,0	12,6	16,0	17,7	17,1	12,5	7,6	3,1	-1,5	7,5

Zdroj: SHMÚ Bratislava

Množstvo zrážok závisí od nadmorskej výšky. Najviac zrážok je vo vrcholových polohách územia (1000 – 1400 mm), ktoré tu padajú najmä vo forme snehu. V údolných a svahových polohách je tento priemer menší, okolo 900 mm. Najsuchšou oblasťou je časť Liptovskej kotliny, kde spadne ročne okolo 700 mm zrážok. Nárast množstva zrážok s nadmorskou výškou však nie je rovnomerný. O ich množstve a priestorovej diferenciácii rozhoduje aj orientácia reliéfu voči vlhunosným vetrom.

Tab. Ročný chod zrážok v mm (1961 – 1999)

stanica	výška	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	rok
Ružomberok	496 m n. m.	35,5	30,8	35,2	45,4	76,4	90,1	83,7	79,5	61,9	46,7	50,8	42,1	684,1

Zdroj: SHMÚ Bratislava

Tab. Vybrané ukazovatele snehovej pokrývky (1961 – 1999)

stanica	A	B	C	D
Ružomberok	61,6	50	12,0	0,0

A – priemerný počet dní so snehovou pokrývkou ≥ 1 cm

B – maximálna výška snehovej pokrývky

C – priemerná výška snehovej pokrývky

D – priemerný počet dní so snehovou pokrývkou

Zdroj: SHMÚ Bratislava

Veterné pomery charakterizujú smer a rýchlosť vetra. S rastúcou nadmorskou výškou vzrastá vplyv činiteľov všeobecnej cirkulácie a pribúda rýchlosť vetra.

Tab. Priemerná mesačná a ročná rýchlosť vetra v m/s (1961 – 1999)

stanica	výška	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	rok
Ružomberok	496 m n. m.	1,7	1,5	1,6	1,5	1,3	1,2	1,1	1,0	1,2	1,3	1,4	1,3	1,3

Zdroj: SHMÚ Bratislava

3.1.4. Vodstvo

Územie mesta Ružomberok patrí do povodia Váhu, ktorý zaraďujeme do západoslovenskej riečnej sústavy a úmoria Čierneho mora. Jedná sa o tok II. rádu. Charakteristickým znakom tejto sústavy je, že vodné toky tečú pomerne úzkymi kotlinami, zovretými horskými hrebeňmi a povodia majú pretiahnutý tvar. Pomerne hustá riečna sieť je výsledkom spolupôsobenia viacerých faktorov, ako napríklad množstvo stekajúcej vody, spád, priepustnosť hornín atď. Celkovo patrí toto územie k najvodnatejším oblastiam Slovenska. Priemerné zrážky sú tu vyššie o 33 % a odtok o 58,4 % ako celoslovenský priemer a výpar je menší o 9,1 %. Nadpriemerná vodnatosť územia je podmienená stredohorským charakterom povodia. Z km² odtečie za každú sekundu 20 – 30 l vody.

Najväčším prítokom Váhu je na území Ružomberka Revúca, ktorá do neho ústí priamo v sídelnej oblasti. Je to tok III. rádu, ktorý má dĺžku 33 km a jeho plocha povodia je 265,729 km².

Územie Ružomberka zaraďujeme do snehovo-dažďového režimu odtoku riek. Minimálny stav dosahujú vodné toky v zimných mesiacoch (január, február), keď je voda viazaná vo forme snehu. Naopak najväčší stav zaznamenávajú pri topení snehu na jar, od

marca do mája. Prietokové minimum je na rieke Váh posunuté, čo je spôsobené umelou vodnou nádržou – Liptovská Mara.

V oblasti Liptovskej kotliny a doliny rieky Revúca sa vyskytujú podzemné vody kotlín a brázd: pórové vody riečnych nív a terás a pórovo-puklinové a kapilárne vody kotlín a brázd. Zvyšok územia zaberajú podzemné vody pohorí: kombinované vody hydraulicky spájané a puklinovo-vrstevnaté až puklinovo-krasové vody.

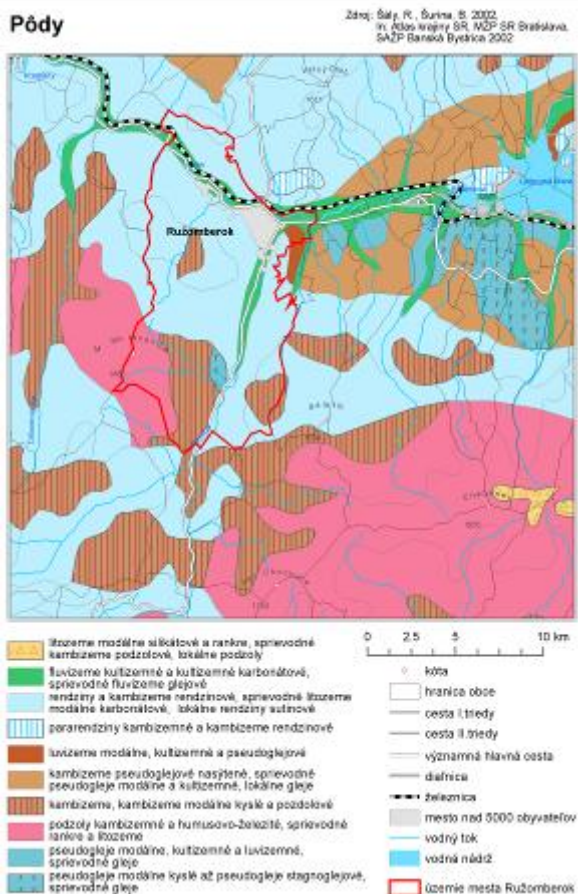
Na minerálne vody je obzvlášť bohatá Liptovská kotlina. Vhodnými infiltračnými oblasťami sú práve okolité pohoria, najmä ich vápencovo – dolomitické komplexy, pričom vývery sa viažu na zlomové línie.

3.1.5. Pôdy

Pôdy, ich vznik, vývoj a vlastnosti závisia od pôsobenia tzv. pôdotvorných činiteľov a podmienok prostredia. Patria medzi ne všetky zložky prírodného prostredia, činnosť človeka a čas.

Z pôdných typov sa na území mesta Ružomberok nachádzajú fluvizeme, pseudogleje, luvizeme, rendziny, kambizeme a podzoly.

Na nivách Váhu a jeho prítokov sa nachádzajú *fluvizeme typické karbonátové*. Pôdotvorným substrátom sú karbonátové nívne uloženiny a výška podzemnej vody sa pohybuje od 1 do 2 m.

Pseudogleje sa vyskytujú vo forme malých okrskov a viažu sa na terénne depresie. Na záujmovom území sa vyskytujú *pseudogleje typické kyslé až pseudogleje stagnoglejové*.

V severovýchodnej časti územia sa vyskytujú *luvizeme typické až pseudoglejové*. Viažu sa na rovinaté prvky reliéfu pahorkatinového stupňa Liptovskej kotliny.

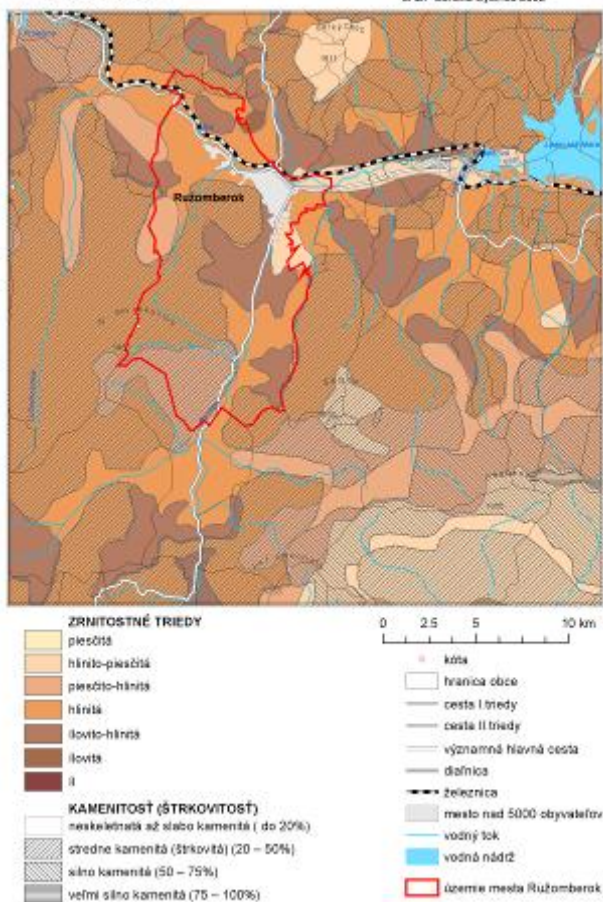
Rendziny sa vyskytujú na viac ako 50 % územia, pričom sa viažu jednak na skeletnané karbonátové horniny a na sliene a pieskovce. V nižších nadmorských výškach na svahoch so sklonom 20 – 30°, s menším vylúhovaním sa vyskytujú *rendziny kambizemné*, ktoré tvoria prechod medzi rendzinami a kambizemami. Vo vyšších nadmorských výškach alebo v zónach kontaktu silikátových a karbonátových hornín sa nachádzajú *rendziny kambizemné vylúhované*.

Juhozápadne od mesta sa vyskytujú na malej ploche *kambizeme typické kyslé*. Väčšie plochy v južnej časti územia zaberajú *kambizeme districké*, ktoré sa viažu na zvetraliny kyslých hornín na prechode k podzolom, kde nastáva silnejší premyv.

Najvyššie polohy v juhozápadnej časti územia zaberajú *podzoly kambizemné*. Ich pôdotvorným substrátom sú zvetraliny granitov, granodioritov, rúl a kremencov.

Zrinitosť pôdy

Zdroj: Čučík, J., Šary, R. 2002.
In: Atlas krajiny SR, MŽP SR Bratislava,
SAŽP Baroka Bystrica 2002

Podľa zrinitosti pôd rozlišujeme pôdne druhy. Súbor zŕn rôznej veľkosti možno označiť ako určitú zrinitosť skupinu – frakciu. V kastrálnom území Ružomberka sa vyskytujú nasledovné druhy pôd:

Hľovito-hlinité pôdy sa viažu na malé lokality v pohoriach, na zvetraliny druhohorného obalu. V Liptovskej kotline sa tieto pôdy viažu na ťažšie materiály náplavových kužeľov a zvetraliny mäkkých flyšových hornín. Sú bez skeletu, alebo len slabo skeletnaté.

Hlinité pôdy majú na záujmovom území prevahu v hornatých častiach, kde sa nachádzajú na pieskovočoch a vápencoch. V Liptovskej kotline sa viažu na hlinité aluviálne náplavy a niektoré neogénne usadeniny. Sú stredne skeletnaté, primerane prevzdušnené a majú priaznivý vodný režim.

Hlinito-piesočnaté a *piesočnato-hlinité pôdy* sa vyskytujú na kryštallických horninách (granitoch, granodioritoch, rulách, svoroch) a zaberajú plochy odkrytých jadier Veľkej Fatry a Nízkych Tatier. Sú to pôdy väčšinou stredne skeletnaté, pre poľnohospodárstvo nie sú vhodné, lebo nimi ľahko preniká voda a vyplavuje živiny.

3.1.6. Rastlinstvo

Liptovská kotlina je v súčasnosti poľnohospodársky využívaná. Z pôvodných lužných lesov sa na nive Váhu zachoval len úzky pás stromov, ktorý tvoria najmä rôzne druhy vrb a topol čierny. V podraze prevažuje žihľava dvojdomá. Na povrchoch terás a plochých chrbtoch kotlinovej pahorkatiny sa len vo fragmentoch zachovali dubovo-hrabové lesy karpatské. Súčasný vegetačný kryt reprezentujú väčšinou druhotné spoločenstvá. Bežné sú menšie enklávy smrekových a smrekovo-borovicových lesíkov na styku kotliny s okolitými horstvami.

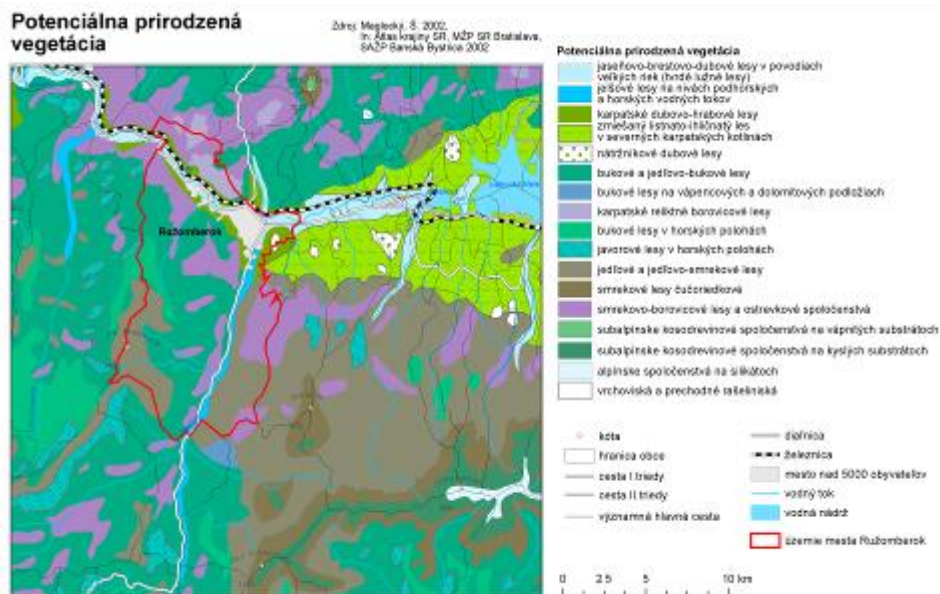
Kým v Liptovskej kotline je priestorové usporiadanie vegetácie skôr mozaikovitá, v horských masívoch prevláda stupňovitá usporiadanie. V záujmovom území sa nachádza bukový a smrekový stupeň.

Bukové a jedľovo-bukové lesy majú veľmi dobré podmienky najmä vo Veľkej Fatre. V Nízkych Tatrách sú nahradené čistými smrečinami, alebo bukovo-jedľovo-smrekovými porastmi. Na nevyvinutých karbonátových pôdach sa nachádzajú spoločenstvá javorovo-jaseňových lesov, tzv. sutinové lesy. Bylinný podrast je oveľa pestrejší na vápencovom podklade. Okrem bežných druhov ako zubačka žľaznatá, zubačka cibulkonosná, marinka voňavá, srnovník purpurový, netýkavka nedotklivá možno nájsť aj soldanelku karpatskú, lomikameň okrúhlostý či iskerník platanolistý a iné. S rastúcou nadmorskou výškou dochádza k okysľovaniu pôd a do bylinného podrastu prenikajú acidofilnejšie druhy.

Smrekový vegetačný stupeň nadväzuje na bukový stupeň vo vyšších nadmorských výškach.

Kým vo Veľkej Fatre vytvárajú smrečiny relatívne úzky pás, v Nízkych Tatrách naopak zostupujú pomerne nízko a zasahujú až po hornú hranicu lesa. Smrekové a jedľovo-smrekové lesy sa vyskytujú v nižších horských polohách na silikátových podložiach a vyššie sú to vysokohorské smrekové lesy. V stromovom poschodí prevláda smrek, vtrúsený je buk, jedľa, jarabina, smrekovec a borovica. Krovinaté poschodie nie je výrazné. Vyskytuje sa tu väčšinou zemolez čierny. V bylinnom poschodí nájdeme papradku alpsku, papradku samičiu, podbelicu alpsku, soldanelku horskú, čučoriedku obyčajnú.

3.1.7. Živočíšstvo

Z hľadiska zoogeografického členenia, patrí územie mesta Ružomberok do podtatranského okrsku vonkajšieho obvodu západokarpatskej oblasti (Liptovská kotlina) a fatranského (Veľká Fatra) a nízkotatranského (Nízke Tatry) okrsku vnútorného obvodu západokarpatskej oblasti.

Živočíšne spoločenstvo lesov – vretenica obyčajná, jašterica živorodá, jašterica obyčajná, slepúch lámavý – mloky, salamandra škvrnitá, skokan hnedý, ropucha obyčajná, rosnička zelená – bocian čierny, orol krikľavý, tetov obyčajný, hlucháň obyčajný, rôzne druhy sov a d'atle – rys ostrovid, vlk obyčajný, medveď hnedý, líška obyčajná, mačka divá, kuna hôrna, sviňa divá, myšovka horská, jelenia a srnčia zver.

Spoločenstvo skalných stien a brál – jašterica múrová, jašterica živorodá – orol skalný, murárik červenokrídly, skaliar pestrý, vrchárka červenkastá – piskor vrchovský, hrabáč tatranský a ojedinele aj svišť vrchovský, v jaskyniach a skalných štrbinách žijú netopiere.

Spoločenstvo polí a lúk – jarabica poľná, škovránok poľný, zajac poľný, syseľ obyčajný, kaňa divá, myšiarka močiarna.

Spoločenstvo vôd – pstruh potočný, lipeň obyčajný, hlaváče a čreble – rybárik obyčajný, trasochvost horský, vodnár obyčajný.

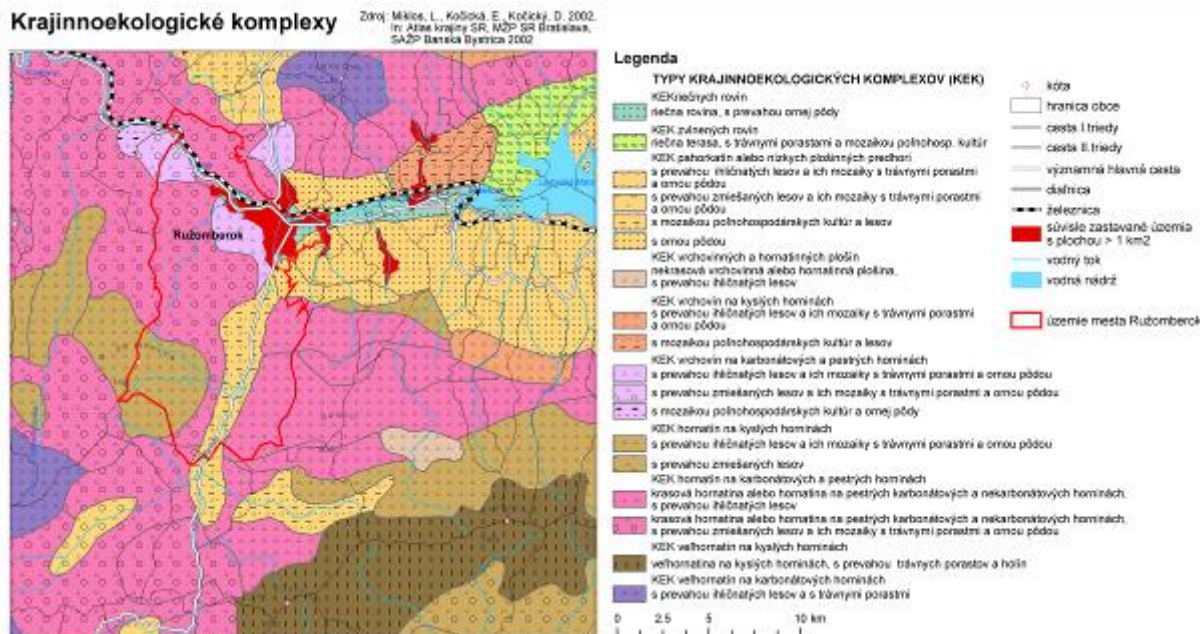
Spoločenstvo ľudských sídlisk – myš domová, potkan obyčajný – vrabec domový, lastovička obyčajná, drozd čierny, jašterica zelená, jež obyčajný, sýkorka veľká.

3.2. Prírodné podmienky rozvoja mesta

Krajinnoekologické komplexy

Krajinnoekologické komplexy môžeme charakterizovať ako relatívne homogénne priestorové komplexy krajiny, ktoré vznikli syntézou abiotických komplexov (syntéza informácií o horninách, reliéfe, pôdach, vodstve a klíme) a súčasnej krajinnej štruktúry.

Oblasť Liptovskej kotliny zaberá krajinnoekologický komplex riečna rovina s prevahou ornej pôdy, ktorá prechádza do pahorkatiny s rovnakým využitím. Krajinnoekologický komplex zvlneňných rovin s mozaikou poľnohospodárskych kultúr sa nachádza pozdĺž vodného toku Revúcej. Západné svahy Nízkych Tatier zaberajú krasové hornatiny alebo hornatiny na pestrých karbonátových a nekarbonátových horninách s prevahou ihličnatých lesov. Juhozápadne od intravilánu mesta sa vyskytuje krajinnoekologický komplex vrchovín na karbonátových a pestrých horninách s prevahou ihličnatých lesov a ich mozaiky s trávnyimi porastami a ornou pôdou, pričom v západnej časti sa vyskytuje podobný typ komplexu ale prevažujú tam zmiešané lesy. Väčšina svahov Veľkej Fatry na území mesta patrí do komplexu krasových hornatín, alebo hornatín na pestrých karbonátových a nekarbonátových horninách, s prevahou ihličnatých lesov. Najvyššie polohy tvorí komplex hornatín na kyslík horninách s prevahou zmiešaných lesov.

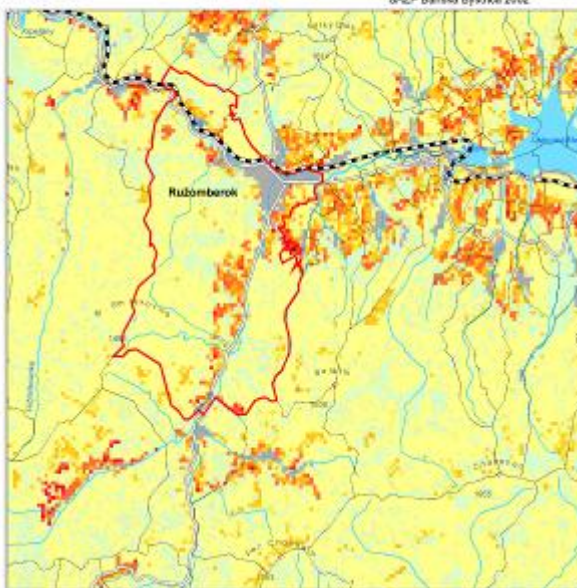
Vodná erózia pôdy

Pod vodnou eróziou pôdy rozumieme proces odstraňovania pôdy a najvrchnejších vrstiev materskej horniny vodou v kvapalnom skupenstve. Vo všeobecnosti rozlišujeme vodnú eróziu plošnú a líniovú. Ľudské zásahy do prírodného prostredia ovplyvňujú prirodzené erózne procesy. V niektorých prípadoch môžu jej intenzitu znižovať, ale väčšinou ľudská činnosť spôsobuje jej urýchlenie.

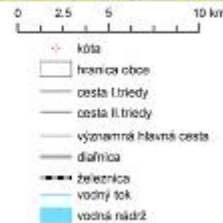
Najväčšiu intenzitu vodnej erózie môžeme pozorovať práve na miestach, ktoré sú odlesnené, aj napriek tomu, že sú to prevažne nižšie položené územia s menším sklonom reliéfu. Na územiach, ktoré sú pokryté lesmi alebo trvale trávnatými porastmi sú prejavy vodnej erózie slabé až žiadne. Charakter stanovištných podmienok, je však na týchto miestach taký, že v prípade odstránenia týchto porastov by boli ohrozené silnou potenciálnou eróziou. Preto je veľmi dôležité zachovať ich kompaktnosť a uvážene realizovať činnosti spôsobujúce zásah do územia.

Aktuálna vodná erózia pôdy

Zdroj: Šurí M., Cebešcovy T.,
Fuldaš E., Jan. Hroňák, J. 2002.
in: Atlas krajiny SR, MŽP SR Bratislava,
SAZP Barňa Bystrička 2002

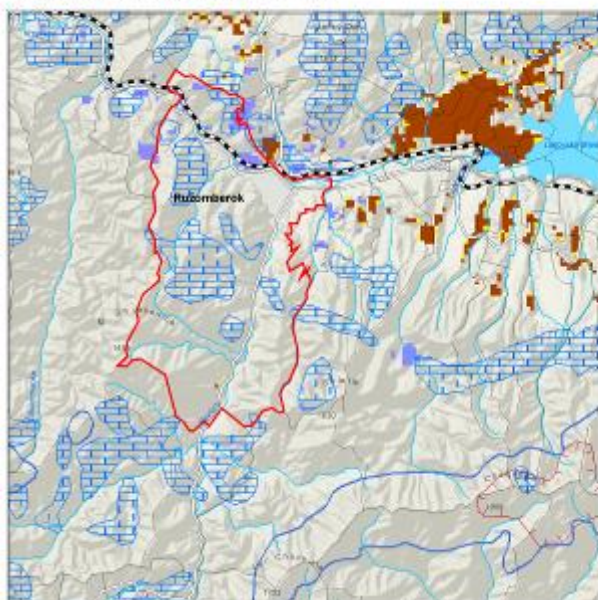
Kategorizácia aktuálnej vodnej erózie pôdy

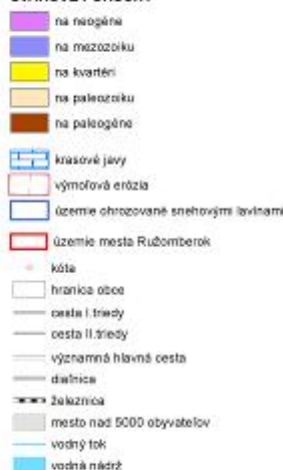
Vybrané geodynamické javy

Z geodynamických javov sa v záujmovom území vyskytujú najmä krasové javy. Prvotným činiteľom pri krasových procesoch, ktorými tieto javy vznikajú, je zrážková voda. Táto sa prechodom cez atmosféru obohacuje o oxid uhličitý a stáva sa slabým roztokom kyseliny uhličitej. Cez pukliny preniká do hornín a uhličitán vápenatý ako hlavná zložka vápenca sa mení na hydrogén uhličitán vápenatý, ktorý je vo vode rozpustný a koluje s ňou v horninách. Na povrch vychádza v podobe krasových prameňov. Uvedené krasové javy sa na študovanom území viažu na miesta výskytu karbonátových hornín.

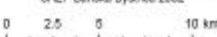
Vybrané geodynamické javy

SVAHOVÉ PORUCHY

Zdroj: Kláčanová, A., Liščák, P., Hroňák, M.,
Štrébanek, J. 2002.
in: Atlas krajiny SR, MŽP SR Bratislava,
SAZP Barňa Bystrička 2002

4. Socioekonomické podmienky

4.1. Obyvateľstvo

4.1.1. Vývoj počtu obyvateľov a rozvoj mesta

Jedným z významných indikátorov rozvoja mesta je prevládajúci trend vo vývoji počtu obyvateľov. Vývoj počtu obyvateľov v meste Ružomberok neprebíhal rovnomerne, ale v určitých skokoch. Vzhľadom na širšie historické súvislosti sa ukazuje, že vývoj akceleroval v obdobiach, kedy sa vytvárali zdravé ekonomické podmienky. Takýto progres možno zaznamenať najmä v 70-tych rokoch 20. storočia a po revolúcii v roku 1990, keď bol zaznamenaný vyšší rast ako dve percentá. V rokoch 1915 – 1920 bola dynamika prírastku obyvateľstva najvyššia zo všetkých miest na Slovensku.

Podľa územného plánu mesta Ružomberok z roku 1996 bol modelovaný nárast počtu obyvateľov za predpokladu, že bude fungovať trhová ekonomika a princíp subsidiarity miest a regiónov s aplikáciou minimálne ročného prírastku viac ako 2%. V súčasnosti môžeme konštatovať, že predpokladaný vývoj nie je reálny, čo dokazujú údaje v tabuľke. Podľa predpokladaného vývoja by malo mať mesto Ružomberok v roku 2000 34.390 a v roku 2005 37.970 obyvateľov. V skutočnosti bol počet obyvateľov v roku 1995 kulminujúci a odvtedy tento ukazovateľ stále klesá.

Tab. Vývoj počtu obyvateľov mesta Ružomberok

Rok	Počet obyvateľov
1706	2000
1857	5694
1900	12000
1910	12249
1921	14229
1940	18000
1961	19553
1970	22090
1980	26396
1991	29403
1995	31149
2000	30446
2001	30311
2002	30271
2003	30166
2004	30058
2005	29979

Zdroj: ŠÚ SR a ÚP mesta Ružomberok

Tab. Poradie mesta Ružomberok podľa počtu obyvateľov na území Slovenska

Rok	Poradie mesta
1869	10
1857	8
1950	9
1970	14
1986	22
1993	21
2001	23

Zdroj: ÚP mesta Ružomberok

Veľkosť mesta má určujúci vplyv na hierarchické postavenie v štruktúre sídiel. V roku 1869 bol Ružomberok po Banskej Štiavnici druhým mestom v regióne súčasného stredného Slovenska a v roku 1921 bol dokonca v tomto regióne najväčším mestom a to až do päťdesiatych rokov, kedy ho predbehli mestá Žilina a Martin. V rokoch 1938 až 1940 sa Ružomberok stal župným mestom Tatranskej župy – rozsiahlej územno-administratívnej jednotky siahajúcej od Turca cez Spiš, Pohronie až po Gemer.

V ostatných obdobiach mal, napriek svojej malej veľkosti, postavenie regionálneho administratívneho centra Liptovský Mikuláš. Podobný jav však bolo možné sledovať aj v iných regiónoch Slovenska. Nástupom centrálne plánovanej ekonomiky po roku 1948 boli zlikvidované všetky prirodzené mechanizmy, ktoré ovplyvňovali dynamiku rozvoja sídiel a ich vývoj bol podmienený výlučne subjektívnymi rozhodnutiami príslušných úradníkov. V tomto období sa Ružomberok, ktorý pred vojnou patril k desiatim najväčším mestám na Slovensku, prepadol až na 22. miesto. Avšak napriek útlmovým vplyvom si mesto udržalo mierne dynamický vývoj s 1,4 %-tným ročným rastom počtu obyvateľov. Kladné antropické

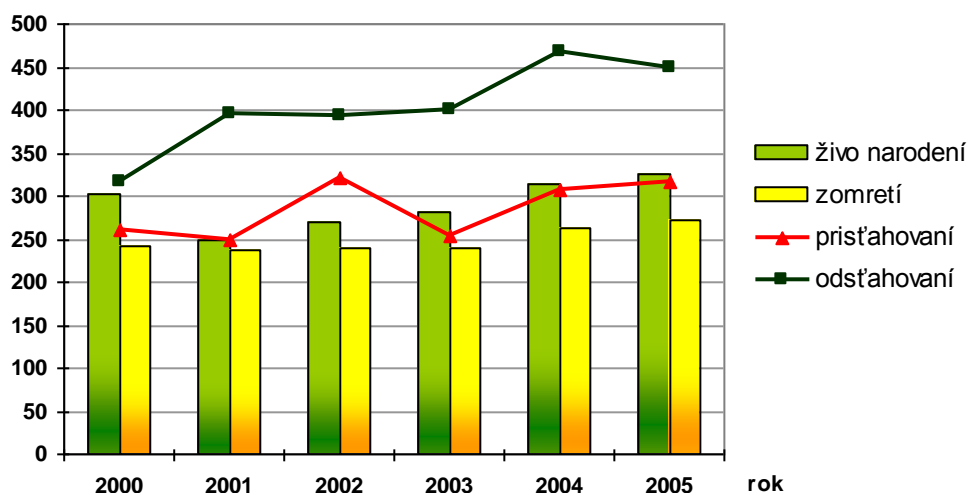
pôsobenie existovalo aj napriek intenzifikácii mimoriadne nevhodného typu priemyslu pre daný typ krajiny, ktorý prispel k negatívnemu imidžu mesta z hľadiska životného prostredia.

Tab. Vývoj prírastkov a úbytkov obyvateľstva mesta Ružomberok

Rok	živo narodení	zomrelí	prírodný prírastok (-úbytok)	prist'ahovaní	odst'ahovaní	prírastok (-úbytok) sťahovaním	celkový prírastok (-úbytok)	Stav k 31.12.
2000	302	241	61	261	316	-55	6	30 446
2001	250	237	13	248	396	-148	-135	30 311
2002	270	239	31	322	393	-71	-40	30 271
2003	281	239	42	253	400	-147	-105	30 166
2004	315	262	53	306	467	-161	-108	30 058
2005	326	272	54	317	450	-133	-79	29 979

Graf: Vývoj prírastkov a úbytkov obyvateľstva mesta Ružomberok

počet
obyvateľov

Ako vyplýva z tabuľky a grafu, počet obyvateľov v Ružomberku za posledných 6 rokov klesal. Vzhľadom k tomu, že sa saldo migrácie pohybuje v takých záporných hodnotách, ktoré sú vyššie ako hodnoty prírodného prírastku, klesol počet obyvateľov až pod hranicu 30 000. Najväčší prírodný prírastok bol v roku 2000 a naopak najväčší migračný úbytok bol zaznamenaný v roku 2004, keď sa odsťahovalo až 467 obyvateľov.

4.1.2. Štruktúry obyvateľstva

Základné charakteristiky obyvateľstva mesta Ružomberok vychádzajú z údajov podľa Sčítania obyvateľov, domov a bytov (SODB) z roku 2001, ktoré boli porovnávané s údajmi za celé Slovensko.

Veková štruktúra obyvateľov

Veková štruktúra v meste Ružomberok je v porovnaní so štruktúrou obyvateľov na Slovensku, v Žilinskom kraji a v okrese Ružomberok pomerne priaznivá. Vo vzájomnom porovnaní má mesto Ružomberok najviac obyvateľov v produktívnom veku (64,2 %) a najmenej obyvateľov v poproduktívnom veku (16,3 %). Index starnutia je síce najmenší v kraji (83,5), no po ňom nasleduje mesto Ružomberok (85,8).

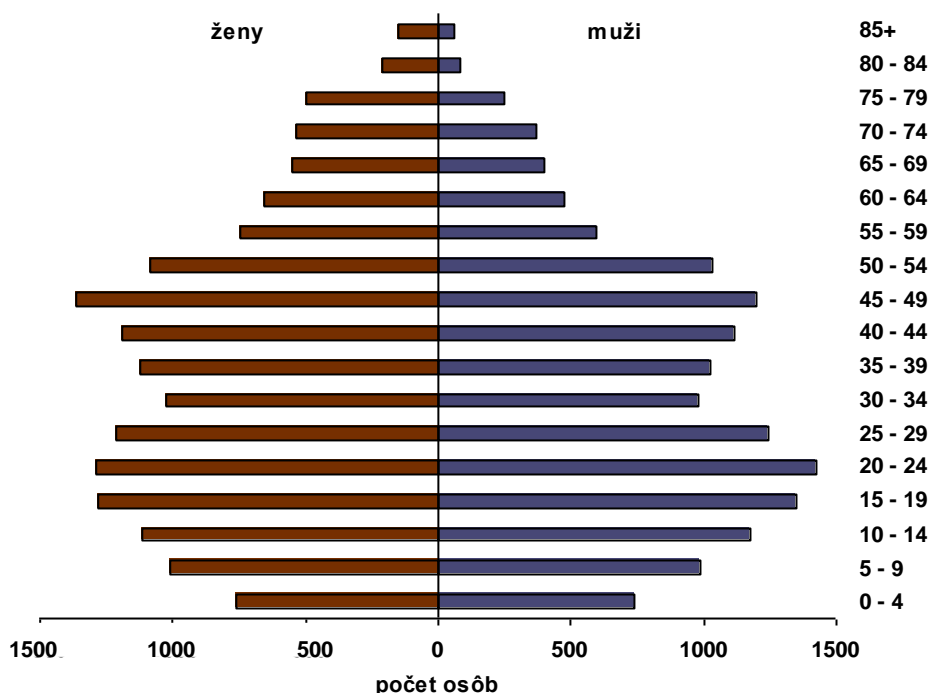
Tab. Veková štruktúra obyvateľov

SR, kraj, okres, mesto	Index starnutia	Počet obyvateľov vo veku			Podiel obyvateľov vo veku		
		predproduk.	produk.	poproduk.	predproduk.	produk.	poproduk.
Slovenská republika	95,2	1 015 493	3349231	967207	18,9	62,3	18,0
Žilinský kraj	83,5	140 927	430351	117694	20,4	62,2	17,0
okres Ružomberok	97,0	11 418	36763	11072	19,2	61,9	18,6
mesto Ružomberok	85,8	5796	19528	4972	19,1	64,2	16,3

Zdroj: ŠÚ SR

Z vekovej pyramídy môžeme konštatovať, že najpočetnejšia mužská kategória je 20–24 rokov a ženská 45–49 rokov. Najmenej obyvateľov je v najvyššej vekovej kategórii. Z uvedeného grafu vyplýva, že každá ďalšia mladšia veková kategória je menej početná čo znamená, že sa jedná o regresívny typ vekovej štruktúry.

Graf: Veková pyramída obyvateľstva mesta Ružomberok

Národnostná štruktúra obyvateľov

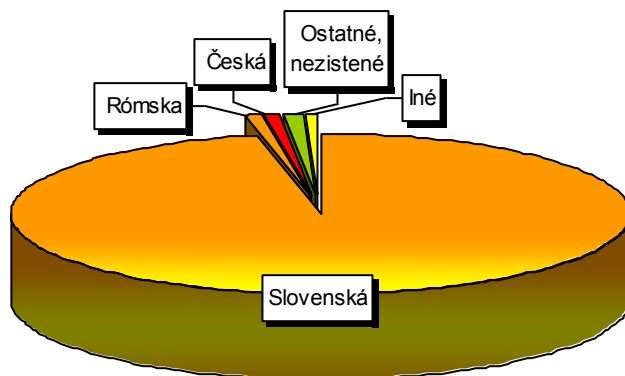
Drvivá väčšina obyvateľov Ružomberka je slovenskej národnosti (96,6 %). Početnejšími sú potom ešte Rómska a Česká národnosť. Ostatné národnosti predstavujú len zanedbateľný podiel z celkového počtu obyvateľov. Podiel slovenskej národnosti v rámci mesta je väčší ako je v podiel v rámci Slovenska, kde tento predstavuje podľa SOBD len 85,8 %.

Tab. Národnostná štruktúra obyvateľov mesta Ružomberok

Národnosť	Muži	Ženy	Spolu	%
Slovenská	14 060	15 334	29 394	96,6
Maďarská	21	20	41	0,1
Rómska	136	153	289	1,0
Rusínska	3	3	6	0,0
Ukrajinská	20	21	41	0,1
Česká	125	139	264	0,9
Nemecká	4	2	6	0,0
Poľská	4	8	12	0,0
Chorvátska	1	0	1	0,0
Srbská	15	2	17	0,1
Ruská	4	1	5	0,0
Židovská	1	0	1	0,0
Ostatné, nezistené	170	170	340	1,1
Spolu	14 564	15 853	30 417	100

Zdroj: ŠÚ SR

Graf: Národnostná štruktúra obyvateľov mesta Ružomberok

Religiózná štruktúra obyvateľov

Až 75,5% obyvateľov mesta je rímskokatolíckeho vyznania, čo prevyšuje podiel v rámci Slovenska (68,9 %). Druhé najpočetnejšie vyznanie je evanjelické (5,4 %), ktoré tvorí v porovnaní so Slovenskom (6,9 %) menší podiel.

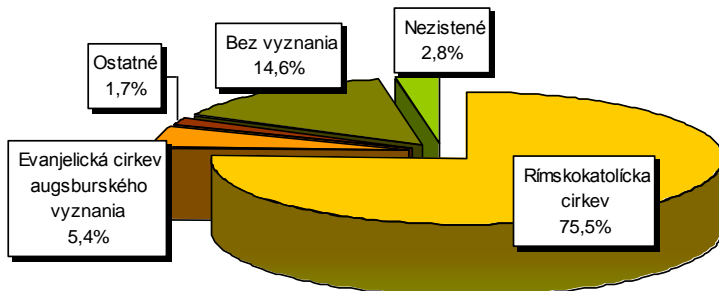
Bez vyznania je v Ružomberku 14,6 %, pričom v rámci celej republiky je tento podiel 13,0 %.

Tab. Religiózná štruktúra obyvateľov mesta Ružomberok

Náboženské vyznanie / cirkev	Muži	Ženy	Spolu	%
Rímskokatolícka cirkev	10 648	12 308	22 956	75,5
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	739	898	1 637	5,4
Ostatné	270	258	528	1,7
Bez vyznania	2 482	1 974	4 456	14,6
Nezistené	425	415	840	2,8

Zdroj: ŠÚ SR

Graf: Religiózná štruktúra obyvateľov mesta Ružomberok

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov

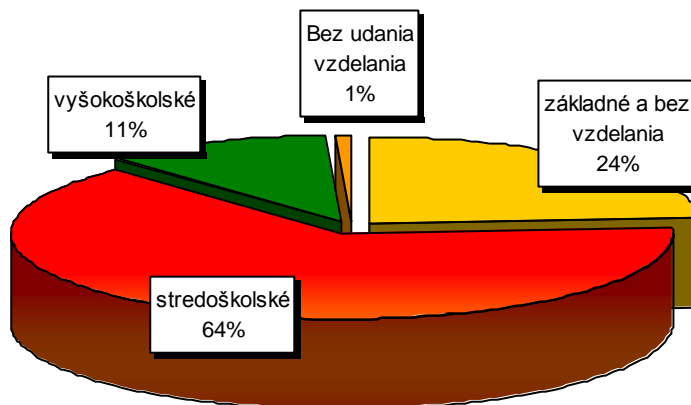
Vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta Ružomberok v produktívnom veku je charakteristická pomerne vysokým podielom obyvateľov so stredoškolským vzdelaním (64 %) aj keď tento podiel je menší ako v rámci Slovenska (71 %). Podiel obyvateľov so základným vzdelaním alebo bez vzdelania je 24 %, čo je viac ako v rámci Slovenska, kde táto skupina tvorila v roku 2001 len 20 %. O čosi vyšší ako v rámci Slovenska (9 %) je podiel obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním (11 %).

Tab. Vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta Ružomberok

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	Muži	Ženy	Spolu	%	
				mesto	SR
základné a bez vzdelania	2 189	3 643	5 829	24	20
stredoškolské	7 724	7 920	15 644	64	71
vysokoškolské	1 539	1 220	2 759	11	9
Bez udania vzdelania	91	87	178	1	-

Zdroj: ŠÚ SR

Graf: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta Ružomberok

4.2. Domácnosti a bývanie

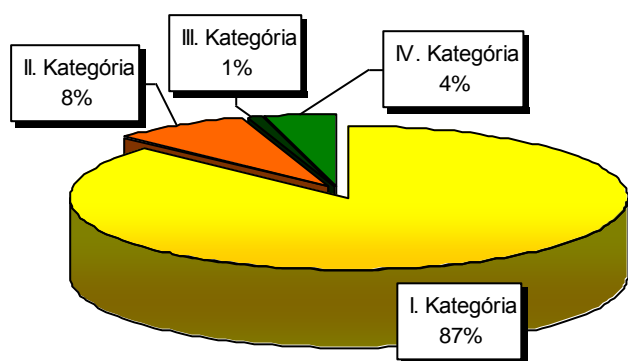
Táto kapitola vychádza zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov, ktoré sa na Slovensku uskutočnilo v roku 2001. Pri tomto sčítaní boli okrem demografických, sociálnych a kultúrnych charakteristík zisťované aj vybrané údaje o bytovom a domovom fonde ako aj o vybavenosti domácností predmetmi dlhodobej spotreby.

Tab. Kategórie domového fondu

Kategória	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond	
				spolu	%
I. Kategória	1 788	6 866	108	8 762	87
II. Kategória	436	357	18	811	8
III. Kategória	65	12	1	78	1
IV. Kategória	248	174	3	425	4
spolu	2 537	7 409	130	10 076	100

Zdroj: ŠÚ SR

Graf: Kategórie domového fondu

V meste Ružomberok prevláda bytová výstavba nad domovou. V kvalite domového fondu výrazne prevládajú domy a byty I. kategórie, ktoré tvoria až 87 %. Potom v početnosti nasledujú domy a byty II. kategórie (8 %), IV. kategórie (4 %) a najmenej zastúpené sú byty III. kategórie.

Tab. Obdobie výstavby domového fondu

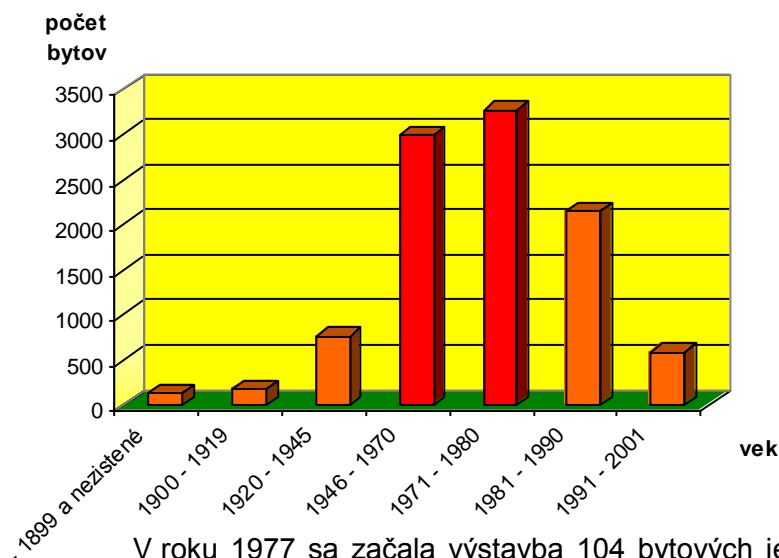
Obdobie výstavby	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond	
				spolu	%
- 1899 a nezistené	112	16	9	137	1
1900 - 1919	100	80	4	184	2
1920 - 1945	401	341	23	765	8
1946 - 1970	1 060	1 922	11	2 993	30
1971 - 1980	472	2 787	9	3 268	32
1981 - 1990	233	1 853	57	2 143	21
1991 - 2001	159	410	17	586	6
spolu	2 537	7 409	130	10 076	100
%	25	74	1	100	-
Úhm - z toho 1996 - 2001	89	183	12	284	-

Zdroj: ŠÚ SR

Podľa obdobia výstavby dominuje kategória 1971 – 1980, čo znamená že tu prevažujú domy a byty 25 až 35 ročné. Podiel bytového fondu z tohto obdobia postavuje 32%. Potom nasledujú byty od 35 do 60 rokov (1946 – 1970), ktoré tvoria 30 % domového fondu. Pomerne početnými sú byty 15 až 25 ročné, ktoré tvoria v Ružomberku 21 %.

Po roku 1970 výrazne klesla výstavba rodinných domov. Kým v období 1946 – 1970 predstavovala výstavba rodinných domov 35 %, v období ktoré nasledovalo potom, klesol podiel výstavby rodinných domov na 14 %, čo bolo spôsobené jednak menším počtom postavených domov, ale aj nárastom bytovej výstavby v meste.

Graf: Obdobie výstavby domového fondu

Dostupné informácie uvádzajú, že v rokoch 1945 – 1960 bolo v Ružomerskom okrese vybudovaných 665 bytov a 115 bolo rozostavaných. Z roku 1969 sa uvádza, že v tomto období výstavba bytov v Ružomberku viazla, a preto sa v textilke vytvorilo výstavbové hnutie „Sami sebe“. Bytovky vtedy začali vyrastať za závodným domovom „Mladá generácia“, kde v 1. etape pribudli dve bytovky po 42 bytových jednotiek a neskôr pribudla i 64 bytovka.

V roku 1977 sa začala výstavba 104 bytových jednotiek na sídlisku Ružomberok – stred III. Uvádza sa, že v roku 1996 bolo v meste 9512 bytových jednotiek, z toho v rodinných domoch 2533, v bytových domoch 6979.

Tab. a Prehľad štatistiky bývania

Počet	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond	
				spolu	%
Domov spolu	2 925	531	78	3 534	-
Trvale obývaných domov	2 416	530	48	2 994	-
v tom vlastníctvo:					
štátu	15	13	11	39	1
bytového družstva	0	84	1	85	3
obce	5	57	0	62	2
fyzickej osoby	2 335	149	12	2 496	83
právnickej osoby	5	8	7	20	1
ostatných	56	219	17	292	10
s 1-2 nadzemnými podlažiami a nezistené	2 408	42	34	2 484	83
s 3-4 nadzemnými podlažiami	8	222	13	243	8
s 5+ nadzemnými podlažiami	0	266	1	267	9
Ubytovacích zariadení bez bytu	0	0	21	21	-
Neobývaných domov	509	1	9	519	-
z toho: určených na rekreáciu	96	0	0	96	-
Priemerný vek domu	42	33	47	40	-

Zdroj: ŠÚ SR

Podľa SOBD je v Ružomberku 2994 trvale obývaných domov, väčšina je vo vlastníctve fyzických osôb (83 %). Bytové družstvo vlastní 85 budov, čo predstavuje 3 %. Vo vlastníctve mesta je 62 budov (2 %) a vo vlastníctve právnických osôb 20 budov (1%)

2484 domov má 1 až 2 nadzemné podlažia (83 %), 243 domov má 3 až 4 nadzemné podlažia (8 %), a 267 domov je 5 a viacpodlažných (9 %).

Tab. b Prehľad štatistiky bývania

Počet	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond	
				spolu	%
Bytov spolu	3 074	7 701	148	10 923	-
v tom: trvale obývané	2 537	7 409	130	10 076	-
v %	25,2	73,5	1,3	100	-
z toho družstevné	0	1 499	0	1 499	15
byty vo vlastníctve občana v bytovom dome	0	4 434	0	4 434	44
neobývané	537	292	18	847	-
Veľkosť bytu:					
1 obytná miestnosť	81	1 069	46	1 196	12
2 izby	411	2 452	23	2 886	29
3 izby	748	3 213	35	3 996	40
4 izby	597	584	17	1 198	12
5+ izieb	700	91	9	800	8
Počet bývajúcich osôb	8 435	21 571	308	30 314	-
Obytné miestnosti	9 557	18 451	341	28 349	-
Počet osôb na 1: byt	3,32	2,91	2,37	3,01	-
Obytná plocha bytu v m ²	175 661	311 219	6 175	493 055	-
Celková plocha bytu v m ²	261 273	462 312	9 196	732 781	-
Priemerný počet:					
- m ² obytnej plochy na 1 byt	69,2	42	47,5	48,9	-
- m ² celkovej plochy na 1 byt	103	62,4	70,7	72,7	-
- m ² obytnej plochy na 1 osobu	20,8	14,4	20	16,3	-
- obytných miestností na 1 byt	3,77	2,49	2,62	2,81	-

Zdroj: ŠÚ SR

Celkový počet trvale obývaných bytov je 10076, pričom 15 % je družstevných a 44 % je vo vlastníctve občana v bytovom dome. Najviac bytov je 3-izbových (40 %), potom nasledujú byty 2-izbové (29 %). Približne rovnaký počet je 1- a 4-izbových bytov (po 12 %) a najmenej početné sú byty 5 a viacizbové (8 %). Celkový počet obytných miestností je 28349. Na jeden byt pripadajú v priemere 3 osoby a 48,9 m² obytnej plochy. Na jednu osobu pripadá v priemere 16,3 m² obytnej plochy.

Ceny bytov Ružomberku sa pohybujú v nasledovných cenových reláciách:

- 1-izbový byt: 600.000 – 700.000 Sk
- 2-izbový byt: 650.000 – 750.000 Sk
- 3-izbový byt: 650.000 – 900.000 Sk

4.3. Nezamestnanosť a trh práce

Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie (UoZ)

Tab. Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v okrese Ružomberok

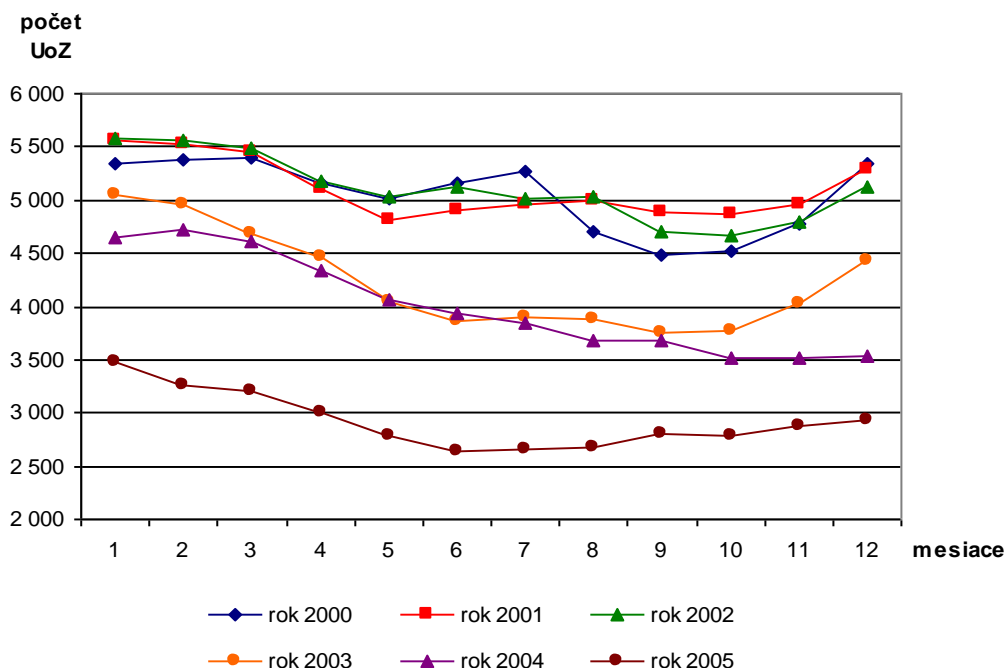
Vývoj počtu UoZ	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún
rok 2000	5 340	5 386	5 389	5 155	5 020	5 156
rok 2001	5 568	5 533	5 458	5 097	4 811	4 911
rok 2002	5 572	5 554	5 485	5 175	5 041	5 132
rok 2003	5 057	4 965	4 691	4 465	4 045	3 855
rok 2004	4 656	4 714	4 609	4 336	4 069	3 935
rok 2005	3 476	3 269	3 210	2 998	2 777	2 644

Zdroj: ÚPSVaR Ružomberok

Vývoj počtu UoZ	Júl	August	September	Október	November	December
rok 2000	5 266	4 707	4 493	4 519	4 782	5 334
rok 2001	4 962	5 003	4 883	4 876	4 956	5 296
rok 2002	5 013	5 026	4 700	4 672	4 795	5 122
rok 2003	3 894	3 875	3 749	3 778	4 019	4 428
rok 2004	3 845	3 675	3 677	3 513	3 509	3 541
rok 2005	2 661	2 669	2 797	2 787	2 880	2 940

Zdroj: ÚPSVaR Ružomberok

Graf: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v okrese Ružomberok

Vývoj počtu UoZ v okrese Ružomberok ukazuje trend postupného poklesu v období 2000 až 2005. Na začiatku tohto obdobia v rokoch 2000 - 2002 sa počet UoZ udržiaval na pomerne vysokej úrovni. Výraznejší pokles je možné sledovať v rokoch 2003 a 2004. V roku 2004 na rozdiel od ostatných sa neprejavuje sezónny pokles v letných mesiacoch, čo je možné spojiť so zavedením sociálnej reformy na začiatku tohto roka, čo mohlo mať za následok pokles počtu UoZ počas celého roka. V roku 2005 nezamestnanosť naďalej klesá, no s prejavom sezónnosti.

Tab. Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v meste Ružomberok

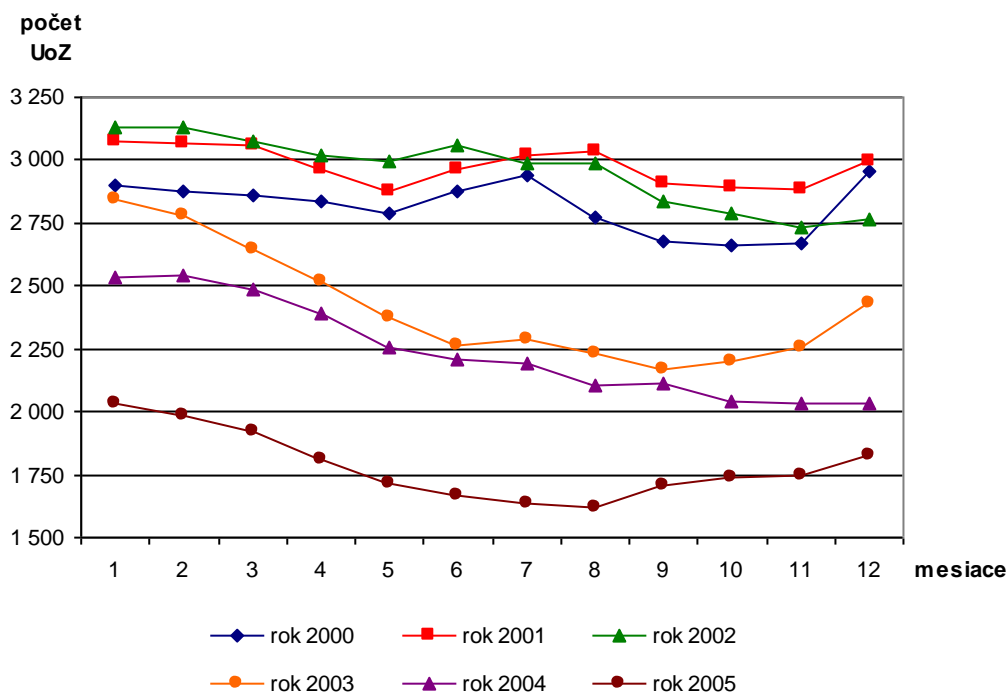
Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún
rok 2000	2 898	2 877	2 860	2 835	2 790	2 878
rok 2001	3 078	3 065	3 060	2 960	2 874	2 963
rok 2002	3 130	3 131	3 075	3 019	2 999	3 056
rok 2003	2 845	2 780	2 642	2 520	2 378	2 262
rok 2004	2 536	2 539	2 487	2 390	2 252	2 210
rok 2005	2 035	1 982	1 924	1 812	1 714	1 664

Zdroj: ÚPSVaR Ružomberok

Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie	Júl	August	September	Október	November	December
rok 2000	2 943	2 776	2 677	2 660	2 672	2 955
rok 2001	3 020	3 038	2 904	2 891	2 887	2 998
rok 2002	2 990	2 991	2 833	2 785	2 729	2 764
rok 2003	2 290	2 230	2 170	2 201	2 255	2 428
rok 2004	2 192	2 104	2 116	2 043	2 033	2 033
rok 2005	1 637	1 620	1 705	1 738	1 749	1 828

Zdroj: ÚPSVaR Ružomberok

Graf : Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v meste Ružomberok

V meste Ružomberok je podobný trend vývoja počtu UoZ ako v okrese Ružomberok. Takisto je možné sledovať trend poklesu UoZ v priebehu rokov 2000 – 2005. Výrazný pokles UoZ nastal aj v meste v roku 2003, 2004 a potom v roku 2005. Aj v tomto prípade v priebehu roku 2004 nie je sledovateľná sezónnosť vývoja.

Vývoj disponibilnej miery zamestnanosti

Tab. Vývoj disponibilnej miery nezamestnanosti v okrese Ružomberok

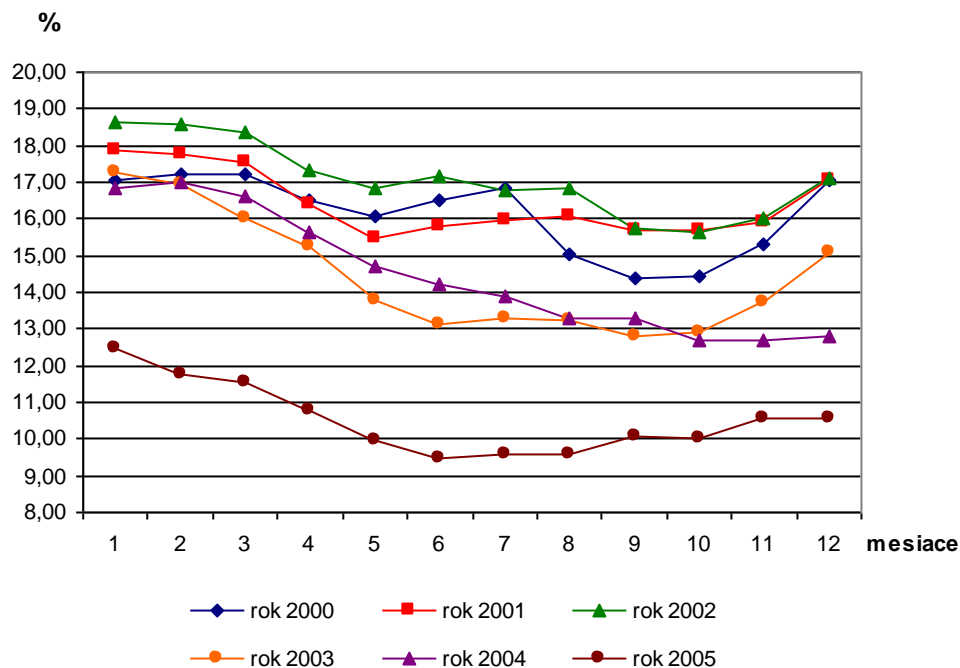
Vývoj disponibilnej miery nezamestnanosti (%)	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún
rok 2000	17,08	17,23	17,24	16,49	16,05	16,49
rok 2001	17,90	17,79	17,55	16,39	15,47	15,79
rok 2002	18,64	18,58	18,34	17,31	16,86	17,16
rok 2003	17,25	16,94	16,01	15,23	13,80	13,15
rok 2004	16,81	17,02	16,64	15,66	14,69	14,21
rok 2005	12,49	11,75	11,54	10,77	9,98	9,50

Zdroj: ÚPSVaR Ružomberok

Vývoj disponibilnej miery nezamestnanosti (%)	Júl	August	September	Október	November	December
rok 2000	16,84	15,05	14,37	14,45	15,29	17,06
rok 2001	15,95	16,08	15,70	15,68	15,93	17,03
rok 2002	16,76	16,81	15,72	15,63	16,04	17,13
rok 2003	13,29	13,22	12,79	12,89	13,71	15,11
rok 2004	13,89	13,27	13,28	12,69	12,67	12,78
rok 2005	9,56	9,59	10,05	10,02	10,55	10,56

Zdroj: ÚPSVaR Ružomberok

Graf: Vývoj disponibilnej miery nezamestnanosti v okrese Ružomberok

Pri miere nezamestnanosti je tiež možné sledovať klesajúci trend celkovo v sledovanom období. V rokoch 2000 až 2002 je síce viditeľný mierny nárast, ale už v roku 2003 miera nezamestnanosti klesá. V roku 2004 sa pohybovala v o čosi vyšších hodnotách, no na konci roku predsa len dosiahla hodnotu o viac ako 2 %. Ďalší pokles v roku 2005 sa už odvíjal od tejto hodnoty.

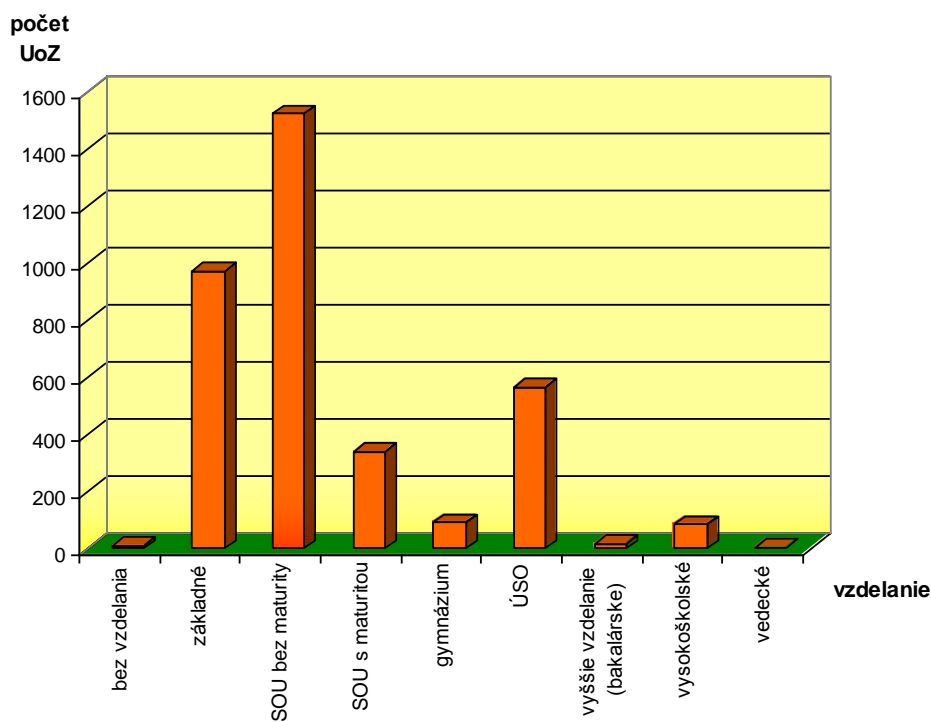
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa vzdelania

Tab. Počet uchádzačov o zamestnanie podľa vzdelania v okrese Ružomberok

Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.:	2000	2001	2002	2003	2004	2005
bez vzdelania	27	21	15	9	10	9
základné	1446	1512	1458	1267	1082	971
SOU bez maturity	2411	2468	2366	2180	1817	1524
SOU s maturitou	411	444	459	458	336	339
gymnázium	148	129	110	82	93	89
ÚSO	1072	1018	980	810	677	564
vyššie vzdelanie (bakalárske)	29	31	28	27	22	14
vysokoškolské	132	136	122	108	80	82
vedecké	0	1	2	1	1	2

Zdroj: ÚPSVaR Ružomberok

Graf: Počet uchádzačov o zamestnanie podľa vzdelania v okrese Ružomberok (rok 2005)

Najviac UoZ v okrese Ružomberok má ukončené SOU bez maturity (42 %). Potom nasledujú UoZ s ukončeným základným (27 %) a ÚSO (16 %) vzdelaním.

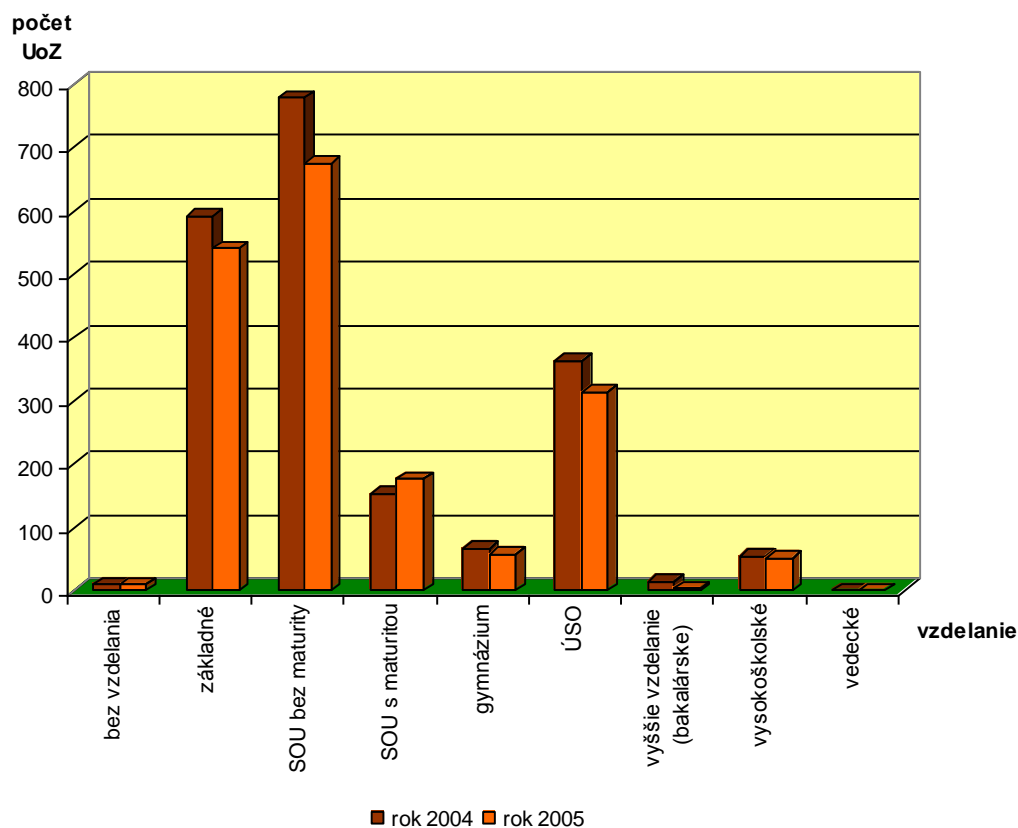

Tab. Počet uchádzačov o zamestnanie podľa vzdelania v meste Ružomberok

Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.:	2004	2005
bez vzdelania	10	9
základné	592	541
SOU bez maturity	778	675
SOU s maturitou	153	177
gymnázium	67	58
ÚSO	363	313
vyššie vzdelanie (bakalárske)	15	3
vysokoškolské	54	51
vedecké	1	1

Zdroj: ÚPSVaR Ružomberok

Graf: Počet uchádzačov o zamestnanie podľa vzdelania v meste Ružomberok

Podobný trend ako v okrese je aj v meste Ružomberok. V roku 2005 malo najviac UoZ ukončené SOU bez maturity (37 %), potom nasleduje skupina obyvateľov so základným vzdelaním (30 %) a treťou v poradí je skupina s ukončeným ÚSO vzdelaním (17 %).

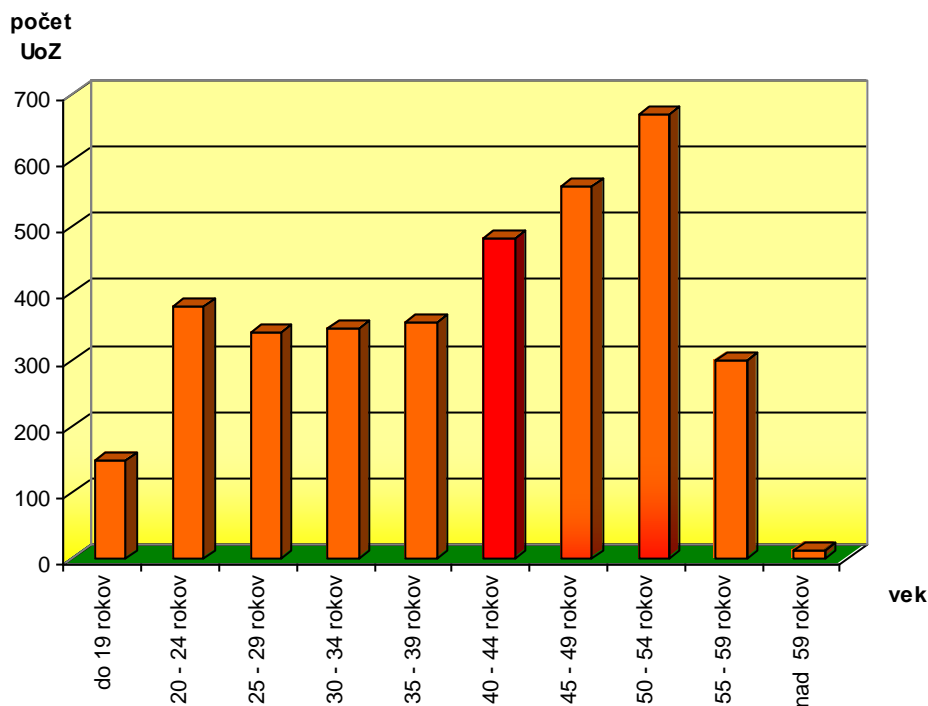
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku

Tab. Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v okrese Ružomberok

Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.:	2000	2001	2002	2003	2004	2005
do 19 rokov	654	505	381	219	163	150
20 - 24 rokov	1149	1052	1017	747	448	379
25 - 29 rokov	663	667	611	579	427	340
30 - 34 rokov	573	601	585	516	445	346
35 - 39 rokov	628	592	582	517	471	357
40 - 44 rokov	657	667	658	600	554	481
45 - 49 rokov	706	762	725	732	655	560
50 - 54 rokov	492	660	688	695	670	669
55 - 59 rokov	149	248	285	330	270	298
nad 59 rokov	5	6	8	7	15	14

Zdroj: ÚPSVaR Ružomberok

Graf: Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v okrese Ružomberok(rok 2005)

V roku 2005 bolo v okrese Ružomberok najviac UoZ vo vekových kategóriách 50 – 54, 45 – 49 a 40 – 45 rokov. Jedná sa o vyššie vekové kategórie, ktoré sú na trhu práce ťažšie uplatniteľné. Po nich nasleduje kategória 20 – 24 rokov, čo indikuje mladých po ukončení strednej, či vysokej školy bez praxe.

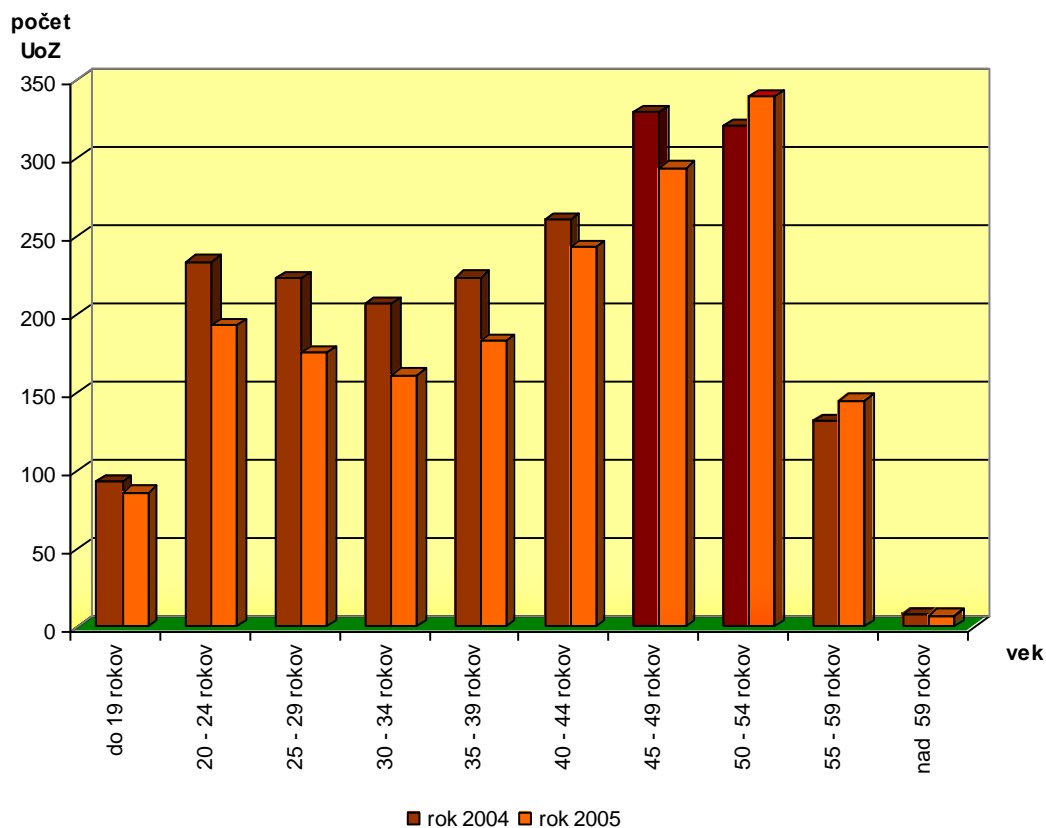

Tab. Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v meste Ružomberok

Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.:	2004	2005
do 19 rokov	93	86
20 - 24 rokov	234	193
25 - 29 rokov	223	176
30 - 34 rokov	207	161
35 - 39 rokov	224	183
40 - 44 rokov	261	243
45 - 49 rokov	330	294
50 - 54 rokov	321	340
55 - 59 rokov	132	145
nad 59 rokov	8	7

Zdroj: ÚPSVaR Ružomberok

Graf : Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v meste Ružomberok

V meste Ružomberok je možné sledovať podobný trend vzhľadom na počet UoZ podľa veku ako v okrese Ružomberok. Teda najviac UoZ je v kategóriách 50 – 54, 45 – 49 a 40 – 45 rokov a potom nasleduje kategória 20 – 24 ročných mladých ľudí bez potrebnej praxe.

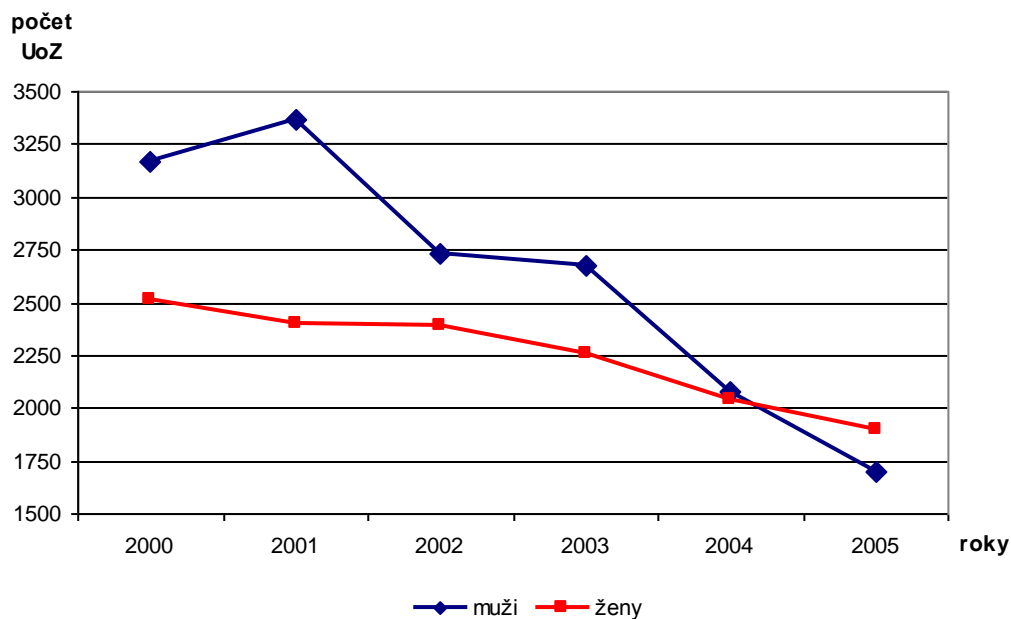
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa pohlavia

Tab. Počet uchádzačov o zamestnanie podľa pohlavia v okrese Ružomberok

Štruktúra UoZ podľa pohlavia k 31.12.:	2000	2001	2002	2003	2004	2005
muži	3166	3363	2735	2680	2078	1700
ženy	2510	2397	2387	2262	2040	1894

Zdroj: ÚPSVaR Ružomberok

Graf: Počet uchádzačov o zamestnanie podľa pohlavia v okrese Ružomberok

V okrese Ružomberok sa podiel mužov a žien v priebehu obdobia 2000 – 2005 menil, ale tieto zmeny neboli také radikálne ako v samotnom meste Ružomberok. Vývoj počtu žien je pomerne stabilný a postupne klesá v porovnaní s mužmi, kde vývoj klesal prudšie v obdobiach 2001 – 2002 a 2003 – 2005. Kým v roku 2000 bolo 56 % UoZ mužov a 44 % žien, v roku 2005 bol stav opačný – podiel mužov bol 47 % a žien 53 %.

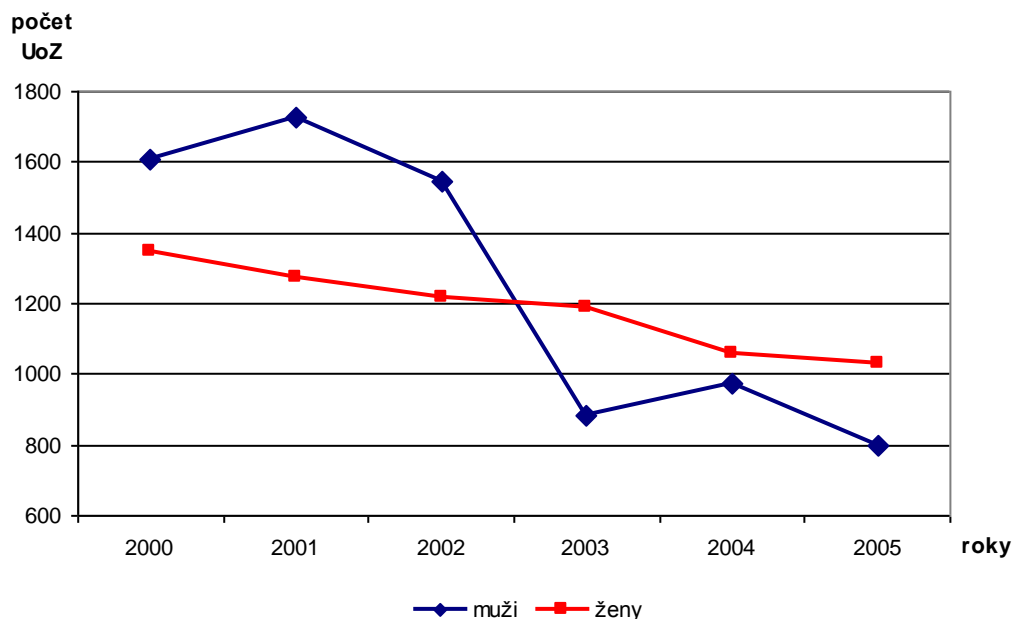

Tab. Počet uchádzačov o zamestnanie podľa pohlavia v meste Ružomberok

Štruktúra UoZ podľa pohlavia k 31.12.:	2000	2001	2002	2003	2004	2005
muži	1609	1724	1546	882	973	797
ženy	1346	1274	1218	1187	1060	1031

Zdroj: ÚPSVaR Ružomberok

Graf: Počet uchádzačov o zamestnanie podľa pohlavia v meste Ružomberok

V meste Ružomberok sa podiel nezamestnaných mužov a žien od roku 2000 zmenil. Kým na začiatku sledovaného obdobia bolo 54 % UoZ mužov a 46 % žien, tak v roku 2005 bola situácia opačná – mužov bolo 44 % a žien 56 %. Zlom nastal v období 2002 – 2003, kedy výrazne klesol podiel mužov v rámci UoZ. Vývoj žien je podobne ako pri okrese stabilný s pomalým poklesom.

Počet nahlásených voľných pracovných miest na úrad práce

Tab. Vývoj počtu nahlásených voľných pracovných miest na úrad práce v okrese Ružomberok

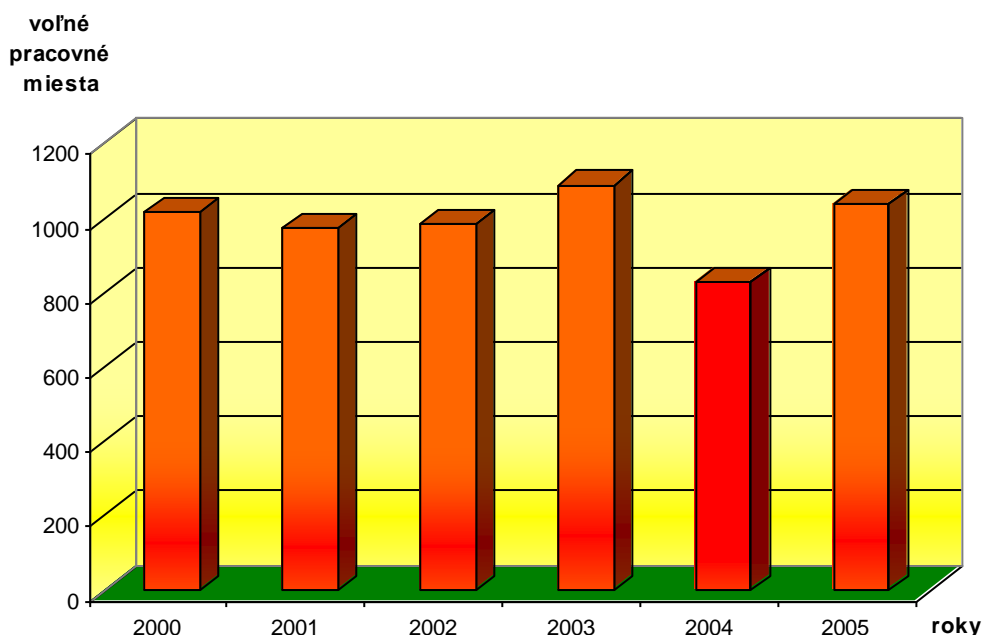
Počet nahlásených voľných pracovných miest na ÚP	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún
rok 2000	8	37	22	39	4	28
rok 2001	11	27	150	363	77	16
rok 2002	79	32	96	183	43	35
rok 2003	172	118	38	189	92	80
rok 2004	60	12	39	64	45	100
rok 2005	36	68	62	97	141	153

Zdroj: ÚPSVaR Ružomberok

Počet nahlásených voľných pracovných miest na ÚP	Júl	August	September	Október	November	December	SPOLU
rok 2000	43	571	82	105	71	9	1019
rok 2001	64	77	105	36	30	17	973
rok 2002	49	117	62	78	124	85	983
rok 2003	81	43	54	37	59	126	1089
rok 2004	140	61	109	35	38	126	829
rok 2005	61	116	58	109	90	48	1039

Zdroj: ÚPSVaR Ružomberok

Graf: Vývoj počtu nahlásených voľných pracovných miest na úrad práce v okrese Ružomberok

Počet nahlásených voľných pracovných miest v okrese Ružomberok je v sledovanom období 2000 až 2005 pomerne vyrovnaný a pohybuje sa okolo hodnoty 1000 voľných pracovných miest. Najviac voľných pracovných miest bolo nahlásených v roku 2003 a najmenej v roku 2004.

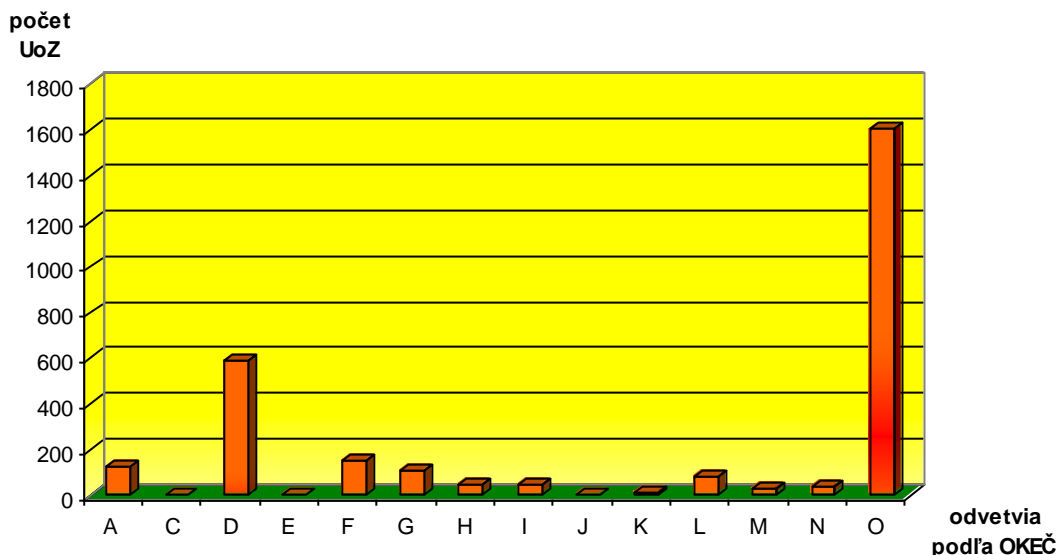
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa odvetví hospodárstva na základe OKEČ

Tab. Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie podľa odvetví hospodárstva na základe OKEČ v okrese Ružomberok

OKEČ k 31.12.	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A – poľnohosp., poľovníctvo a lesníctvo	282	184	113	182	208	127
B - rybolov	0	0	0	0	0	0
C - ťažba nerastných surovín	4	4	5	5	4	3
D - spracovateľský priemysel	600	477	404	468	520	589
E - výroba a rozv. elektriny, plynu a vody	5	3	3	3	1	2
F - stavebníctvo	465	381	275	299	223	153
G - obch., oprava mot.voz., spotr.tovar	231	159	132	117	111	111
H - pohostinstvo a ubytovanie	100	75	71	62	70	49
I - doprava, skladovanie a spoje	103	84	65	69	65	45
J - peňažníctvo a poisťovníctvo	8	8	3	5	10	6
K - nehnut. pren.nehnut.služby pre podnik.	22	15	9	7	28	14
L - verejná správa, obrana, pov.soc.zar.	295	351	197	117	124	79
M - školstvo	40	46	20	15	37	27
N - zdravotn., veterin., a soc.činnosti	54	41	72	49	43	37
O - ostat.verejné, soc. a osob. služby	1367	1918	2242	2471	1494	1609
P - súkr.domácn. s domác. personálom	0	0	0	0	0	0
Q - exteritoriálne organ. a spolky	0	0	0	0	0	0
SPOLU	3576	3746	3611	3869	2938	2851

Zdroj: UPSVaR Ružomberok

Tab. Počet uchádzačov o zamestnanie podľa odvetví hospodárstva na základe OKEČ v okrese Ružomberok
(rok 2005)

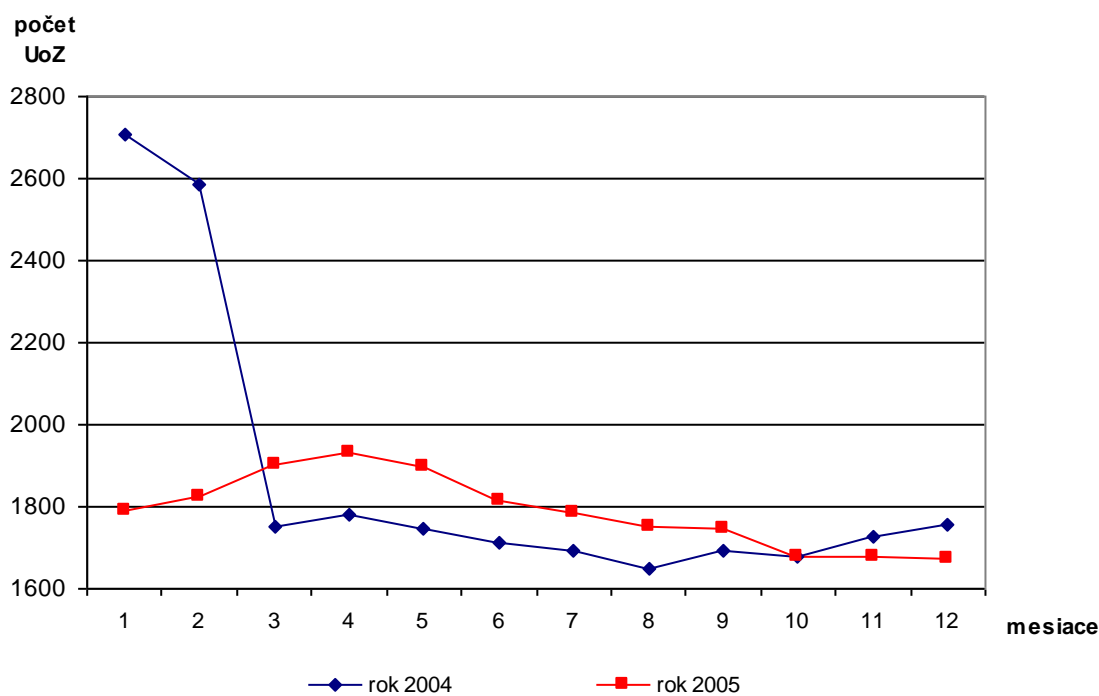

Vzhľadom na odvetvia hospodárstva bolo v roku 2005 najviac UoZ v oblastiach „ostatné verejné, sociálne a osobné služby“, „spracovateľský priemysel“, „stavebníctvo“, „poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesníctvo“ a „obchod, oprava motorových vozidiel, spotrebný tovar“.

Počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi**Tab. Počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi v okrese Ružomberok**

Počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi v okrese Ružomberok	rok 2004	2005
január	2709	1791
február	2586	1824
marec	1752	1904
apríl	1779	1934
máj	1747	1896
jún	1714	1815
júl	1695	1787
august	1650	1753
september	1693	1744
október	1676	1679
november	1727	1678
december	1758	1674

Zdroj: UPSVaR Ružomberok

Graf : Počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi v okrese Ružomberok

Z údajov v tabuľke a grafu vidno výrazný pokles počtu poberateľov dávok v hmotnej núdzi v okrese Ružomberok začiatkom roka 2004. Dôvodom môže byť uvedenie do platnosti zákona o sociálnom poistení, ktorý nadobudol platnosť 1. januára 2004 a iných predpisov v rámci „sociálnej reformy“. Nasledovný vývoj v roku 2004 bol ustálený pričom v roku 2005 sa počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi zvýšil.

4.4. Infraštruktúra

4.4.1. Dopravná infraštruktúra

Mesto vo svojom vývoji dospelo do štádia, keď sa doprava stáva pomerne významným faktorom kvality životného prostredia. Napriek tomu, že je nevyhnutná, začína v konfrontácii s funkciou obsluhovaného územia prekážať. Týka sa hlavne centra a jeho pešej zóny. Komplikovanosť spojenia južnej časti mesta so západnou odkázanosť používať iba cesty I. triedy I/18 a I/59 je najchúlostivejším a najzraniteľnejším bodom komunikačného systému mesta. Poloha centra daná historickým vývojom dovoľuje symbiózu chodca a vozidla iba do určitej miery, v tomto prípade však nedostatočnej.

Návrh komunikačnej siete smeruje k tomu, aby sieť vnútromestských komunikácií bola organizovaná hierarchicky. Komunikačná sieť musí byť ľahko „čitateľná“ a orientácia v nej jednoduchá. Preto je dôležité postupne k tomuto systému smerovať cieľavedomou prestavbou.

Vzťah automobilu a chodca v meste nemusí byť vždy chápaný ako konfrontácia. Mesto poskytuje dosť priestoru na to, aby bolo možné vytvoriť aj miesta, či ulice, kde sa budú vzájomne rešpektovať. Mesto musí dopravu integrovať tam, kde prevažuje dopravná funkcia a segregovať tam, kde spolužitie vytvára problémy.

Tak ako nie je možné neinvestovať do komunikácií slúžiacich hlavne doprave dynamickej, vypomstilo by sa zanedbať koncepciu zariadení pre statickú dopravu, ako sú parkoviská a odstavné plochy. Mesto nevystačí so záberom stále nových plôch pre potreby parkujúcich či individuálne garážujúcich vozidiel. Už fakt, že pomer medzi pohybujúcimi sa vozidlami a vozidlami v kľude je cez deň cca 1 : 7, ako aj fakt stále sa zmenšujúcich plôch zelene a ihrísk na úkor automobilu by mal byť dostatočným dôvodom na promptné riešenie tohto problému.

Dôležitým prvkom v dopravnom systéme meste je mestská hromadná doprava. Jej kvalita – dostupnosť, spoľahlivosť, komfort prepravy - môže v konečnom dôsledku zásadne ovplyvniť aj kvalitu životného prostredia v meste. Je kľúčom k znižovaniu podielu individuálnej automobilovej dopravy v delbe dopravnej práce.

Napriek tomu, že Ružomberok nemá ideálne podmienky pre cyklistickú dopravu je zrejmé, že z pohľadu dnešného poznania sa jedná o najekologickejší dopravný prostriedok, a preto by malo byť snahou Mesta vytvoriť mu vhodné alebo aspoň vhodnejšie podmienky.

Môžeme rozlíšiť tri základné okruhy využívania bicykla: cesty za prácou, za rekreáciou a bicyklovanie sa detí. To posledné menované využívanie sa týka hlavne obytných zón. Tie prvé dve spolu súvisia, resp. mali by na seba nadväzovať. V každom prípade by bolo potrebné zabezpečiť „cyklistický tranzit“, lebo čím ďalej, tým viac a už nielen zahraničných turistov prichádza do mesta a prechádza ním na bicykli.

Peší pohyb je najprirodzenejšou formou pohybu a v meste, akým je Ružomberok, by mal byť dominantnou formou, nielen v obytných zónach, ale aj vo vzťahu k centru, resp. v centre samostatnom. Už dnes je to vyjadrené vytvorením pešej zóny, vytvorením pravidiel jej prevádzkovania, ale aj s hierarchizáciou celej komunikačnej siete.

4.4.2. Technická infraštruktúra

Vodovodná sieť

Prevažná väčšina obyvateľstva na riešenom území je zásobovaná pitnou vodou v rámci skupinového vodovodu Ružomberok. Skupinový vodovod zahŕňa okrem vlastného mesta aj sídla Lisková, Štiavnička, Liptovská Osada, Biely Potok, z časti Podsuchá, dotýka sa aj sídla Likavka.

Zásobovanie mesta pitnou vodou s príslušnými sídlami je z nezávislých vodných zdrojov. Samotný skupinový vodovod pozostáva z týchto systémov vodovodov:

- mesto Ružomberok (vrátane Liskovej, Štiavničky a Likavky, Bieleho Potoka a Liptovskej Osady)
- mestská časť Hrboltová a Nová Hrboltová
- mestská časť Černová
- mestská časť Rybárpole

Jednotlivé systémy majú vlastné zdroje a vlastné možnosti akumulácie.

Vodovodná sieť mesta Ružomberok

Systém vodovodnej siete mesta Ružomberok v súčasnosti zásobuje okrem vlastného mesta aj sídla Likavka, Lisková a Štiavnička, Biely Potok a Liptovská Osada. Vodovodná sieť je v meste Ružomberok zokruhovaná. Mesto je zásobované cez viaceré tlakové pásma z vodných zdrojov z Revúc a Jazieriec a zdrojov z okolia Ružomberka.

I. tlakové pásmo:

a/ z privádzača z Liptovských Revúc, kde sú vodné zdroje:

- Pod parohami
- Pod Javorom
- Liptovská Osada
- Biele vody

b/ z privádzača z Jazieriec, kde sú pramene:

- Jazierce
- Bukovina 1 - 3

Hlavné prírodné rady sú zaústené do zásobného vodojemu Kosovo 4 x 2500 m³. Odtiaľ je rozvod vody: verejného vodovodu Ružomberok, privádzač pre obce Lisková a Štiavnička a privádzač na dotlačiaciu stanicu a vodojem 2 x 1500 m³ – Kľačno. Zo spoločného privádzača pre obce Lisková a Štiavnička je obec Lisková a Štiavnička zásobovaná pitnou vodou gravitačne. Mestská časť vodovodnej siete je prepojená s vodovodnou sieťou Likavky, kde sú samostatné vodné zdroje s vlastnou akumuláciou.

II. tlakové pásmo:

Zdroje z okolia Ružomberka: Baničné – zo zdroja pitnej vody Baničné je napojená staršia vyššie položená zástavba na ulici Jelence a Baničné.

III. tlakové pásmo:

Zo zdroja Speváčka 1 – 5, Žlebiny 1 – 8 je napojený vodovodný rozvod ukončený vodojemom za spotrebiskom Kalvária 2 x 280 m³. Zásobuje vodou vyššie položenú zástavbu v oblasti Kalvárie.

IV. tlakové pásmo:

Sídliisko Kľačno je zásobované zo samostatného privádzača z vodojemu Kosovo cez dotlačiaciu stanicu a vodojem Kľačno o obsahu 2 x 1.500 m³. Vlastný rozvod pre zástavbu je vedený z tohto vodojemu.

V skupinovom vodovode Ružomberok sú situované pre vyššie položenú zástavbu tri ATS:

1. ATS – Baničné pre investičnú bytovú výstavbu
2. ATS – Kalvária – pre ulicu Do Dielca
3. ATS – Satelity – pre ul. Palmu a Hanulu

Mestská časť Ružomberok je prepojená s vodovodnou sieťou Likavka, kde sú samostatné vodné zdroje s vlastnou akumuláciou.

Zásobovanie mestskej časti Biely Potok pitnou vodou je riešené z privádzača pre mesto Ružomberok zo zdrojov Jazierce a Bukovina, cez prerušovací vodojem 150 m³.

Vodovodná sieť mestskej časti Hrboltová a Nová Hrboltová

Zdrojom vody je prameň Hrboltová. Vodovodná sieť je čiastočne zokruhovaná. Nachádza sa tu vodojem za spotrebiskom s prerušovacou komorou. V mestskej časti Nová Hrboltová je zdrojom prameň Nová Hrboltová napojený priamo do siete. Sieť je vetvová. Systém je samostatný.

Vodovodná sieť mestskej časti Černová

Vodovodná sieť je vetvová a zdroje sú: Šumiace, Budkovica – veľký a malý prameň. Pramene sú cez akumuláciu vo vodojeme 80 m³ napojené na vodovodnú sieť obce.

Vodovodná sieť mestskej časti Rybárpole

Zásobná sieť je vetvová, zo zdrojov prameňov: Trstenica 1 – 6, Malho, Laukovo 1 – 4, Staré Lazy 1 – 9, Studničky 1 – 2. Z toho prameň Studničky je napojený priamo do siete. Ostatné pramene sú akumulované vo vodojemoch o veľkosti 400 a 200 m³.

Zásobovanie úžitkovou vodou pre priemysel je v prevažnej miere z povrchových zdrojov. Hlavnými zdrojmi odberov sú vodné toky Revúca, Váh a vodné nádrže. Najväčšími odberateľmi povrchovej vody je v súčasnosti Mondi Business Paper SCP, a.s., ktorý odoberá vodu pre priemyselné účely z Váhu a Revúcej.

Zdroje pitnej vody

Skupinový vodovod Ružomberok využíva ako zdroje pitnej vody len záchyty prameňov. Niektoré pramene sa nachádzajú v bezprostrednom okolí mesta Ružomberok a niektoré sú vo vzdialenejších lokalitách, odkiaľ je zachytená voda dopravovaná privádzačmi do vodojemov.

Pre riešenie zásobovania pitnou vodou v katastrálnom území Ružomberka je smerodajný súčet minimálnych výdatností vodných zdrojov, čo predstavuje 176,56 l/s. Tieto zdroje slúžia pre zásobovanie pitnou vodou pre skupinový vodovod Ružomberok, kde okrem mesta sú zásobované aj tieto sídla: Likavka, Lisková, Štiavnička, Liptovská Osada, mestské časti – Černová, Hrboltová, Biely Potok.

Napojenie prameňov:

Pramene – Žlebiny, Spevážka, Nová Hrboltová, Studničky a Lom Drndošová sú napojené priamo na rozvodnú sieť bez akumulácie.

Pramene – Jazierce, Bukovina, Liptovské Revúce, Kramariská, Liptovská Osada, Staré Lazy, Malho, Trstenica, Laukovo, Šumiace, Budkovica a Baničné sú napojené na vodojem a odtiaľ je voda odvádzaná do rozvodnej siete.

Prameň Hrboltová je napojený do siete s vodojemom za spotrebiskom.

Možnosti akumulácie pitnej vody:

V súčasnosti sa v systéme skupinových vodovodov nachádza 14 vodojemov, ktoré sú v správe Severoslovenských vodární a kanalizácií. Celková možnosť akumulácie činí 17005 m³.

Tab. Možnosti akumulácie pitnej vody

názov vodojemu	zásob. systém	objem (m3)	počet nádrží (ks, m3)
Kosovo	Ružomberok	10 000	2 x 2 x 2500
Kľačno	Ružomberok	3 000	2 x 1500
Baničné	Ružomberok	30	
Rybárpole	Ružomberok	400	
Rybárpole	Ružomberok	200	
Kalvária	Ružomberok	560	2 x 280
Biely Potok	Ružomberok	100	
Liptovská Osada	Ružomberok	150	
Černová	Černová	80	
Lisková	Lisková	2 x 400	
Likavka	Likavka + Rbk	1 000	2 x 500
Hrboltová	Hrboltová vod.za.sp.	40	

Zdroj: Územný plán mesta Ružomberok

Kanalizačná sieť

Kanalizačná sieť mesta Ružomberok je riešená ako jednotná a odvádzajú spoločne dažďové, splaškové a priemyselné vody na ČOV Mokrad' – Hrboltová. Hlavné zberače vedú popri tokoch Revúca a Váh a sú do nich zaústené zároveň odľahčovacie komory. Kanalizačná sieť odvádzajú vody z Ružomberka, sídiel Likavka, Štiavnička, Lisková, Ludrová. Kanalizácia v Hrboltovej je rozpracovaná a po jej ukončení sa napojí na ČOV. S napojením na ČOV sa uvažuje aj v ÚP Biely Potok.

Zberač „A“ vedie od ČOV, križuje Čutkovskú a Kľačiansky potok, ďalej vedie vedľa rieky Váh. Zberač začína pri SCP – Supra. Na tomto zberači sú umiestnené odľahčovacie komory vyústené do Váhu. Celkovo je tu 13 odľahčovacích komôr.

Zberačom „AB“ – sú odvádzané vody z časti obce Černová s prečerpávaním do kmeňovej stoky „A“. Do tohto zberača budú napojené po dobudovaní kanalizácie navrhované zberače.

Zberač „AC“ – sídlisko Kľačno je odkanalizované jednotnou kanalizačnou sieťou do hlavného zberača „AK“. Na začiatku tohto zberača je odľahčovacia komora, vyústená do Čutkovského potoka.

Zberač „AD“ – odkanalizovaná časť Hrabovskej doliny jednotnou kan. sieťou.

Zberač „AE“ – zberač začína na ul. Pod kalváriou po ul. Ružová, Obvodová, Makovického, cez ul. Športovú, vedená súbežne so stokou „A“ a po spoločnom odľahčení so stokou „AD“ sa zaúšťuje do zberača „A“

Zberač „AF“ – odvádzajú odp. vody jednotnou kanalizáciou z ul. Moyzesa a Veľký Polík a cez odľahčenie do Váhu je zaústený do kmeňovej stoky „A“

Zberač „AG“ – začína pri diagnostickom ústave na nám. A. Hlinku, Medveckého, Mostovej a ďalej po ul. S. Viatora, kde sa po odľahčení zaúšťuje do zberača „A“

Zberač „AH“ – vedie medzi „A“ a „AI“

Zberač „AI“ – začína za sídliskom Baničné a zberá vody po ľavom brehu rieky Revúca. Sú na ňom situované 4 odľahčovacie komory do rieky Revúca a 2 do rieky Váh. Na sútoku oboch riek vedie tento zberač popri Váhu, súbežne s kmeňovou stokou „A“, a po odľahčení do Váhu zaúšťuje do stoky „A“.

Zberač „AJ“ – vedie od ul. Sv. Anny po ul. Zarevúca. Po odľahčení pri moste cez Revúcu a po ďalšom spoločnom odľahčení so stokou „AM“ sa napojí do kmeňovej stoky. Prechádza cez areál Solo, kde križuje žl. vlečku.

Zberač „AK“ – vedie od ul. Zarevúca súběžne s vodným tokom Revúca a so zberačom „AJ“ sa ústi do kmeňovej stoky „A“

Zberač „AM“ – začína v mestskej časti Pod Skalami a ide po pravej strane cesty Korytnica – Ružomberok, súběžne so zberačom „A“ a po spoločnom odľahčení so zberačom „AJ“ je zaústený do stoky „A“. Na zberač sú napojené obce Lisková, Štiavnička a Ludrová cez zberač „AM“. Do tohto zberača sa vo výhlade zaústi aj zberač z Bieleho Potoka.

Obec Lisková má čiastočne novovybudovanú kanalizáciu, ktorá je cez prečerpávaciu stanicu napojená na hlavný zberač „A“, cez zberač „AM4,1,1“.

Obec Ludrová má novovybudovanú kanalizáciu, ktorá sa napojí na hlavný zberač „A“ cez spoločný zberač kanalizácie so Štiavničkou „AM4,1,1“.

Mestská časť Biely Potok má vypracovaný vlastný ÚP, v rámci ktorého sa rieši odkanalizovanie obce a jej napojenie na mestskú kanalizáciu Ružomberok a následne na ČOV cez zberač „AM“.

Kanalizačná sieť mesta je zaústená cez hlavný zberač „A“ na ČOV s mechanicko – biologickým čistením a kalovým hospodárstvom. Kapacitne ČOV v súčasnosti vyhovuje. Ako recipient pre odľahčenie stokovej siete slúžia vodné toky Revúca a Váh. Ako recipient pre ČOV slúži vodný tok Váh. Nakoľko priemyselné vody prichádzajú na ČOV po prečistení vo vlastných zariadeniach, hlavný zdroj znečistenia sú splaškové vody od obyvateľstva.

Elektrická sieť

Ružomberok a okolie sú zásobované elektrickou energiou zo 110/22 kV transformovne Lisková. V tejto sa nachádzajú dva transformátory 110/22 kV o jednotkovom výkone 40 MVA. Transformovňa Lisková je zásobovaná z dvoch nadradených 400/110 kV transformovní, a to Sučany a Liptovská Mara. Výkonové pripojenie medzi týmito transformovňami na strane 110 kV zabezpečujú nasledovné linky:

- 2 x 110 kV linka č. 7856 – 7857 Lisková – Sučany s prierezom 2 x 3 x 185 mm² AlFe
- 2 x 110 kV linka č. 7203 – 7204 Lisková – Lipt. Mara s prierezom 2 x 3 x 185 mm² AlFe

Transformačná stanica Lisková je na strane 110 kV ešte prepojená nasledovnými linkami:

- 110 kV linka č. 7769 Lisková – Turany s prierezom 3 x 150 mm² AlFe
- 110 kV linka č. 7731 Lisková – Jasenová s prierezom 3 x 150 mm² AlFe

Katastrálnym územím mesta Ružomberok prechádzajú bez zaústenia nasledovné linky:

- 400 kV dvojité linka č. 406 a 491 – Sučany – Liptovská Mara
- 22 kV linka č. 272 Sučany – Medzibrod
- 220 kV linka č. 273 Lemešany – Medzibrod

Mondi Business Paper SCP, a.s. Ružomberok majú vo svojom areáli vybudované 110 kV transformovne, kde sú inštalované transformátory 25, 33 a 40 MVA. Tieto transformovne slúžia len pre priemysel. Transformovne sú na 110 kV strane prepojené s transformovňou Lisková.

Existujúci stav – sústava VN 22 kV

Sídlný útvar Ružomberok je zásobovaný elektrickou energiou z distribučných transformovní 22/0,4 kV, ktoré sú vzdušnými a káblovými 22 kV prípojkami napájané z 22 kV liniek vyúsťujúcich z transformačnej stanice 110/22 kV Lisková. Z transformovne Lisková vychádzajú tieto 22 kV linky:

- linky č. 236 a 237 s prierezom $3 \times 70 \text{ mm}^2$ AlFe, prechádzajú severnou časťou mesta smerom na Texicom
- linka č. 243 s prierezom $3 \times 50 \text{ Cu}$, zvyšok $3 \times 95 \text{ mm}^2$ AlFe cez Hríby, ponad Baničné, cez Kalváriu, ponad Satelity smerom na Černovú
- linka č. 209 s prierezom $3 \times 95 \text{ AlFe}$ cez Hríby smerom na Donovaly
- linka č. 267 cez Hríby na tehelnú
- linka č. 198 cez Hríby smerom do Baničného
- linka č. 189 $3 \times 1 \times 240 \text{ AXEKCY}$ prechádza cez mesto a je určená hlavne pre zásobovanie Kľačna
- linka č. 230 ANKTOYPV 3×240 prechádza cez mesto a je určená hlavne pre zásobovanie stredu mesta
- linka č. 137 s prierezom $3 \times 240 \text{ mm}^2$ prechádza severným okrajom mesta smerom na Oravu
- linka č. 164 s prierezom $3 \times 150 \text{ mm}^2$ AlFe, časť $3 \times 120 \text{ AlFe}$ prechádza východným okrajom mesta smerom na Liptovskú Maru
- linka č. 196 s prierezom $3 \times 120 \text{ mm}^2$ AlFe smeruje do západnej časti mesta do ČOV
- linka č. 167 s prierezom $3 \times 95 \text{ mm}^2$ AlFe prechádza východným okrajom mesta smerom na Liptovskú Maru
- linka č. 190 s prierezom $3 \times 95 \text{ mm}^2$ AlFe prechádza východným okrajom mesta smerom do Mäsokombinátu
- linka č. 279 ANKTOYPV 3×240 smeruje do SCP

Mesto je pokryté telekomunikačnou sieťou, ktorú spravuje Slovak Telecom, a.s. Okrem toho je územie mesta z väčšej časti pokryté sieťami mobilných operátorov Orange a T-mobile.

V meste Ružomberok je v súčasnosti dostupný vysokorychlostný internet DSL. Možnosť pripojenia na internet je aj cez vytáčané internetové pripojenie prostredníctvom ISDN, či klasickej telefónnej linky.

K ďalším možnostiam patrí bezdrôtové pripojenie prostredníctvom WiFi.

Plynovodná sieť

Mesto Ružomberok je plynofikované zemným plynom od r. 1982 z plynovodu Severné Slovensko. Pre mesto je spracovaný general plynofikácie z r. 1977, ktorý bol spracovaný v súčinnosti s vypracovaním územným plánom z r. 1972. Plynofikácia mesta prebiehala v rámci možnosti výstavby miestnych plynovodov a s napojovaním odberateľov z radov obyvateľstva – individuálnej bytovej výstavby a v hromadnej bytovej výstavbe pre varenie i s komplexným zásobovaním teplom.

Zásobovanie plynom celého mesta a obce Likavka je riešené v súčasnej dobe len z jednej hlavnej regulačnej stanice umiestnenej v katastr. území Likavky. Najväčší odberateľ v meste i v aglomerácii – SCP je riešený obdobne s plynovodu Severné Slovensko z tej istej VVTL prípojky, ktorá je vedená od bodu napojenia v Liptovskej Anne a s vlastnou RS umiestnenou v areáli závodu.

Nedostatkom plynofikácie mesta – hlavne závodu SCP je spaľovanie zemného plynu v kombinácii s inými druhmi v teplárni závodu Supra ako aj v kombinácii náhradného spaľovania zapáchajúcich merkaptanov a nemožnosť náhradných prenosových ciest, pre toto spaľovanie v prípade výpadku plynovodu resp. prípojky v oblasti Liptovský Hrádok – Liptovská Anna – Ružomberok.

Za týmto účelom bolo pristúpené k spracovaniu štúdie prepojavacieho plynovodu Liptovský Hrádok – Ružomberok – Južná vetva, vo viacerých alternatívach. Tento prepojavací plynovod rieši zásobovanie plynom obcí Liptova a južnej časti s možnosťou prenosu zemného plynu pre SCP Supra v minimálnom odbere $10.000 \text{ m}^3/\text{hod.}$ a pre mesto $7.000 \text{ m}^3/\text{hod.}$

Veľmi vysokotlaková plynovodná prípojka (VVTL) je vybudovaná v rámci výstavby VVTL plynovodu Severné Slovensko DN 500 PN 6,3 MPa. Prípojka je napojená na uvedený VVTL plynovod v oblasti obce Liptovská Anna a je vedená ponad obcou Liptovská Teplá a jej m.č. Madačany, kde je vybudovaná regulačná stanica – RS 3000 pre zásobovanie obcí Lúčky, Liptovská Teplá, Ivachnová a Bešeňová.

Prípojka je ďalej vedená ponad obec Lisková a Martinček k obci Likavka, kde je vybudovaná RS pre mesto Ružomberok a Likavku. Z prípojky je napojená a vedená VVTL prípojka pre SCP-RS, z ktorej je napojená RS Lisková.

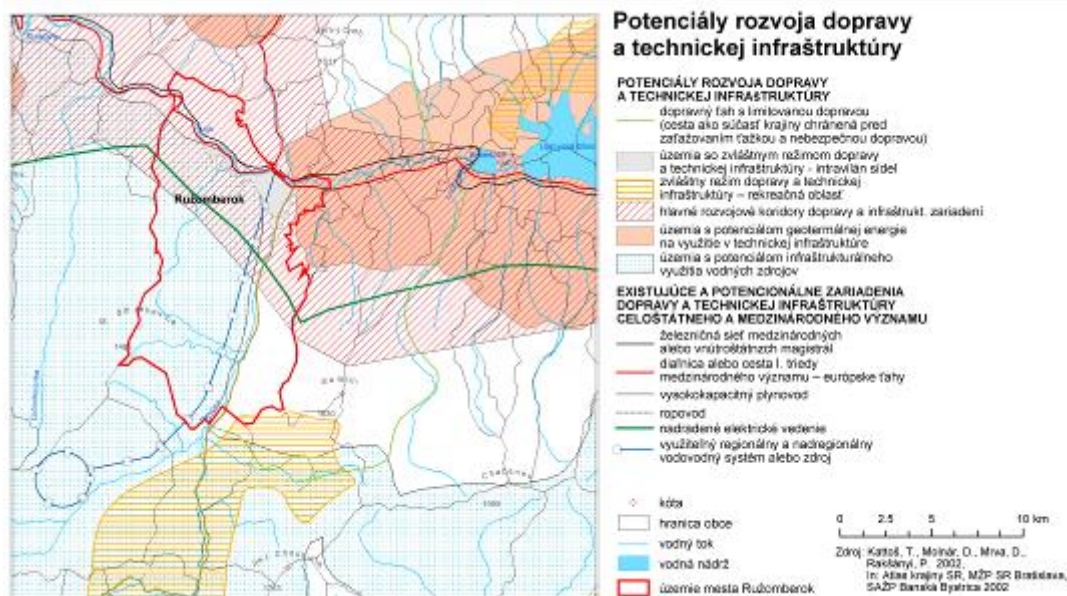
Stredotlakové plynovody sú pre mesto Ružomberok riešené v dvoch tlakových hladinách a to 0,3 MPa a 0,1 MPa. Uvedené riešenie a budovanie týchto plynovodov bolo podľa návrhu generelu plynifikácie v r. 1977 ako najvýhodnejšie riešenie podľa vtedajších platných noriem ČSN a príslušných predpisov. Výpočet miestnych sietí bol spracovaný podľa výpočtového programu Plynoprojektom Praha.

Nízkotlakové plynovody pre mesto neboli riešené. Vyplynuli zo skutočnosti prechodu propan – butanových plynovodov a ich zámena na zemný plyn. Tieto plynovody na PB sú postavené ako stredotlakové a je možné aj prevádzkovanie na tlak 0,1 MPa. Nachádzajú sa na sídlisku SNP – Roveň a M. R. Štefánika.

4.4.3. Potenciál rozvoja dopravy a technickej infraštruktúry

Ako z mapy vidno, severná časť katastrálneho územia, a teda aj intravilán mesta Ružomberok patrí do oblasti hlavných rozvojových koridorov dopravy a infraštruktúrnych zariadení. Tu však môže dôjsť k stretom záujmov, vzhľadom k tomu, že časť južne od Váhu a západne od mesta patrí do chránenej vodohospodárskej oblasti. Aj preto je toto územie zaradené aj do oblasti s potenciálom infraštruktúrneho využitia vodných zdrojov. V rámci Liptovskej kotliny, sem zasahuje územie s potenciálom geotermálnej energie na využitie v technickej infraštruktúre.

Cesta E77 je cestou I. triedy, ale zároveň aj dopravným ťahom s limitovanou dopravou, je chránená pred zaťažovaním ťažkou a nebezpečnou dopravou.

4.5. Ekonomické aktivity

4.5.1. Všeobecná charakteristika hospodárstva

Vznik mesta a jeho formovanie bolo od začiatku ovplyvnené jeho polohou v geograficky mimoriadne významnom priestore, a to na rozhraní štyroch kompaktných regiónov Liptova, Oravy, Turca a Pohronia s nadregionálnymi väzbami na Spiš, oblasť Krakova, Moravu, Sliezsko a Budapešť. Dominantnou komoditou, ktorá podmieňovala rozvoj vo všetkých historických obdobiach až po súčasnosť bol obchod a priemysel. V období priemyselnej revolúcie bolo vzhľadom na distribučné a dopravné podmienky, výhodné budovať priemyselné podniky z hľadiska interaktívnych väzieb v ťažiskových územiach, resp. mestách, ktoré poskytovali dostatok kvalifikovaných pracovných síl, zdrojov a vhodné distribučné podmienky, čo znamená rozvoj obchodu.

Výrobné činnosti a ich vývoj ovplyvňujú zmeny sociálnej skladby obyvateľstva, ktorých dôsledkom je etablovanie sa ďalších mestotvorných činností, ako je školstvo, kultúra, vedecká a múzejnícka činnosť, politické aktivity a rozvoj voľno-časových aktivít, rekreácie a športu. Nadregionálna dopravná infraštruktúra ďalej stimuluje rozvoj obchodu a bankovníctva. V druhej polovici 20. storočia nastáva vo vyspelých krajinách sveta tzv. informačná revolúcia. Výroba smeruje k automatizácii, čo znamená, že napriek tomu, že sa jej objem zvyšuje, počet pracovných príležitostí, ktoré sú viazané priamo na výrobný proces sa znižuje a obchod sa stáva efektívnejšou komoditou ako samotná výroba. Trh práce kladie dôraz na vzdelanie, organizačné schopnosti, nadanie a komunikatívnosť. Naďalej sa zvyšuje voľný čas ľudí, ktorého vyplňanie sa stáva lukratívnou produkčnou činnosťou. Relaxácia si vyžaduje zmenu prostredia a rozvíja sa cestovný ruch, na ktorý sa viaže ďalší rozvoj služieb.

Priemysel sa v Ružomberku vyvíjal prirodzene, na základe pôsobenia interaktívnych väzieb a vlastného ľudského potenciálu. Štruktúra priemyslu mesta sa od začiatku vyznačovala veľkou rozmanitosťou druhov a výrobných činností. Bohatá štruktúra a rozmanitosť priemyslu je jeden z najdôležitejších znakov, ktorý predznamenáva to, že v danom priestore je veľký potenciál rozvoja terciárneho sektora, ako obchodu, finančníctva a služieb. Vznik mesta nebol motivovaný bohatstvom nerastných surovín, ani iných prírodných zdrojov. Prírodné zdroje ovplyvnili vznik priemyslu len čiastočne (lesy, hlina).

Mesto Ružomberok sa teda vyvíjalo ako obchodno-trhovo-remeselnícke centrum. K tradičnej poľnohospodárskej, drevárskej, ovčiarkej a trhovo-obchodnej tradícii sa postupne pridružilo remeselníctvo, pričom toto sa neskôr združovalo do početných cechov. Z nich sa začali vytvárať menšie podniky, z ktorých sa v poslednej tretine 19. storočia, aj vďaka vybudovaniu Košicko-bohumínskej železnice, začal rodiť významný slovenský priemysel. Konkrétne to bol priemysel papierenský a textilný, spracovanie dreva, ale aj rozvoj tehelne (1871), bryndziarne (1850) a zápalkárne (1890). S rozvojom priemyslu v meste vznikali aj slovenské peňažné ústavy. V poslednej tretine 19. a v prvej polovici 20. storočia sa Ružomberok stal významným finančným a priemyselným centrom Slovenska.

Na tradíciu výroby papiera nadviazala v roku 1883 založená továreň na drevovinu a lepenku (Biely Potok). Z týchto tradícií došlo k vzniku nového závodu SÓLO (1880) a v rokoch 1907 a 1908 k vzniku ďalšieho závodu, ktorý časom dostal meno SUPRA. V západnej časti mesta začal koncom 19. storočia (1894) vyrastať ďalší veľký priemyselný kolos – Rybárpoľská textilka, ktorá sa postupne stala najväčšou v Uhorsku. Okrem spomínaného veľkého priemyslu pôsobilo v meste mnoho stredných a menších podnikov.

Pomerne bohatá štruktúra a rozmanitosť priemyslu je jeden z najdôležitejších znakov, ktorý predznamenáva to, že v danom priestore je veľký potenciál pre rozvoj terciérneho sektora. V meste sa v minulosti etablovali tiež rôznorodé aktivity regionálneho a nadregionálneho významu v oblasti bankovníctva, obchodu, kultúry, cestovného ruchu a školstva, z ktorých najvýznamnejšie sú:

- bankovníctvo – v meste sa etablovalo okolo 20 bankových ústavov, z toho tri banky s materským sídlom v Ružomberku,
- polygrafia a médiá – nachádza sa tu množstvo tlačiarň, z ktorých najvýznamnejšia je tlačiareň „Lev“,
- kultúra – objekt Kultúrneho domu je prvým polyfunkčným domom svojho druhu na Slovensku, kino Apollo je prvým stálym na tento účel budovaným zariadením na Slovensku,
- múzejníctvo – Liptovské múzeum, v čase vzniku patrilo rozsahom k najväčším múzeám v bývalej ČSR,
- zdravotníctvo - Vojenská nemocnica nadregionálneho významu,
- veľkoobchod a veľkosklady – dokumentujú význam mesta Ružomberok ako distribučného hľadiska.

4.5.2. Významní zamestnávateľia v meste Ružomberok

V Ružomberku už v minulosti pôsobili dva veľké priemyselné závody. Bavlnárke závody ako aj Severoslovenské celulóžky a papierne zohrali kľúčovú úlohu nie len v zamestnanosti v regióne, ale aj v bytovej výstavbe, či ďalších investičných akciách v meste. Obidva podniky sa síce podpísali na znečisťovaní životného prostredia, aj keď v poslednom období sa situácia vďaka vynaloženým finančným prostriedkom značne zlepšila, napriek tomu sa mesto aj vďaka týmto továrňam stalo synonymom priemyselného mesta.

Napriek tomu, že priemysel zohráva v meste primárnu úlohu, etablovalo sa tu niekoľko významných inštitúcií mimo priemyslu. Ide predovšetkým o Ústrednú vojenskú nemocnicu, Katolícku univerzitu či významné lyžiarske centrum SKIPARK Ružomberok.

Mesto Ružomberok sa takto mení z priemyselného mesta na mesto polyfunkčné. Jedná sa o dobre rozvinutú sieť základných a stredných škôl s niekoľkými vysokoškolskými ustanovizňami. Rozvinuté je tu zdravotníctvo ako aj sieť bankovníctva a finančníctva, čo odráža hospodársku silu mesta.

Medzi významných aktérov v rozvoji mesta patria malí a strední podnikatelia, ktorí sa tiež podieľajú na zamestnanosti v meste. Samozrejme sú veľmi dôležité ich vzťahy so samosprávou mesta. Mesto by v tomto prípade malo prijať opatrenia, ktoré by novým podnikateľom pomohli pri etablovaní sa v meste a pôvodným podnikateľom pri ich pozitívnom rozvoji.

Najväčším zamestnávateľom na území mesta Ružomberok je spoločnosť s dlhoročnou tradíciou, ktorá v súčasnosti nesie názov **Mondi Business Paper SCP, a.s.** Ružomberok. Na území Liptova vznikli ručné papierne ako jedny z prvých na Slovensku.

V roku 2000 uplynulo 120 rokov, ako sa začala písať história priemyselnej výroby papiera. Severoslovenské celulóžky a papierne patrili medzi hlavné piliere slovenskej ekonomiky. Hoci v posledných rokoch musela firma prekonávať veľa prekážok, jasná koncepcia obchodnej a investičnej politiky ich pomáha úspešne zvládnuť. V súčasnosti firmu vlastní spoločne medzinárodná skupina Mondi Business Paper a slovenský ECO-INVEST, každý z nich má 50 %-ný podiel. Skupina Mondi Business Paper je jedným z najväčších európskych výrobcov nenatieraného bezdreveného papiera určeného pre kancelárske účely. Okrem Ružomberka skupina prevádzkuje fabriky v Rakúsku, Maďarsku, Izraeli a Juhoafrickej Republike. Základnými cieľmi spoločnosti Mondi Business Paper SCP, a.s., Ružomberok sú:

Obr. Mondi Business Paper SCP, a.s.

- Efektívne zhodnocovanie domácich obnoviteľných surovín, výroba a predaj celulózo-papierenských produktov na domácom a zahraničných trhoch s ohľadom na environmentálne pomery a prosperitu spoločnosti.
- Mondi Business Paper SCP, a.s. je vedúcim výrobcom bezdrevných grafických a kancelárskych papierov a kartónov na Slovensku. Všetky produkty spomedzi širokého výrobného programu spoločnosti sú určené na ďalšie špeciálne použitie.

Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok má 92 ročnú tradíciu, keďže jej vznik bol podmienený vypuknutím I. Svetovej vojny v roku 1914. Od svojho vzniku nemocnica nepretržite pôsobila ako vojenská nemocnica, v priebehu rokov bola veľkoryso budovaná a držala krok s vývojom lekárskej vedy. Geografická poloha mesta, z hľadiska

Obr. ÚVN SNP Ružomberok

obrany teritória SR, vytvára podmienky pre optimálne fungovanie nemocnice i v čase brannej pohotovosti štátu. Má výhodnú strategickú polohu ako v rámci SR, tak i v rámci stredoeurópskeho regiónu s obrovskými príslušnými spádovými územiami. Historický vývoj zdravotníctva v meste vytvoril dlhodobú tradíciu poskytovania zdravotníckych služieb aj pre civilných pacientov, predovšetkým v tých odboroch, ktoré v meste, ale i v celom regióne dolného Liptova, nie sú dostatočne vybudované. V súčasnosti má nemocnica 6 kliník a pracuje v nej 1235 zamestnancov.

Jedným z významných zamestnávateľov bola aj firma **TEXICOM, a.s.** Bývalé Bavlnárske závody predstavovali kombinát s dlhoročnou históriou, ktorej začiatky siahajú do roku 1894. Počas 104-ročnej existencie textilka prechádzala búrlivým vývojom a stala sa najsilnejším textilným producentom v Rakúsko-Uhorsku a významné postavenie na Slovensku si udržala aj v ďalšom období. Výrobky so znakom ruže sa stali známymi doma i v zahraničí. 27. apríla 2006 však bol na majetok spoločnosti vyhlásený konkurz Uznesením Okresného súdu v Žiline. Výroba bola úplne zastavená a zostalo tu len pár ľudí, ktorí firmu udržiavali pri živote. V súčasnosti sa snažia oživiť výrobu a prijali na 2 mesiace približne 250 zamestnancov, ale budúcnosť tejto spoločnosti je stále neistá.

SKIPARK, a.s. Ružomberok je najväčším strediskom zimných športov v Ružomberku, ktorý sa rozprestiera na úbočiach Veľkej Fatry, medzi centrálnou mestskou zónou a vrchom Malinô Brdo. Areál Skiparku pozostáva z troch lokalít, ktoré sú navzájom prepojené zjazdovkami a dopravnými zariadeniami. V súčasnosti je aj na majetok tejto spoločnosti vyhlásený konkurz. Je síce snaha stabilizovať firmu, ale budúcnosť je dosť nejasná, pretože sa transformuje na novú spoločnosť. Taktiež tu došlo k znižovaniu stavu zamestnancov.

Tab. Zoznam najväčších zamestnávateľov v meste Ružomberok¹

Por.č.	Názov	Počet zamestnancov
1.	Mondi Business Paper SCP a.s.	1313
2.	Ústredná vojenská nemocnica SNP	1235
3.	Andrea s.r.o.	350
4.	ROSH s.r.o.	130
5.	Krajské riaditeľstvo Policajného zboru Žilina	128
6.	Železnice Slovenskej republiky	102
7.	Lesy Slovenskej republiky, š.p.	93
8.	Posádková správa budov	93
9.	Technické služby Ružomberok, a.s.	87
10.	Slovenská pošta, a.s.	85
11.	AHOLD Retail Slovakia, k.s.	85
12.	COOP Jednota s.d.	77
13.	Áčko a.s.	72
14.	Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.	72
15.	Základná škola BC	71
16.	Združená škola	66
17.	Škola úžitkového hospodárstva	65
18.	SAD Liptovský Mikuláš, a.s.	60
19.	Kaufland	59
20.	Ing. Ján Šestina SETA	58

Zdroj: Mestský úrad v Ružomberku

4.5.3. Ekonomické činnosti a ich ukazovatele

Pri ďalších charakteristikách a vybraných ukazovateľoch sme vychádzali z údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov z roku 2001) a z údajov, ktoré nám poskytla Krajská správa ŠÚ v Žiline. Táto spracúva údaje poskytované zamestnávateľmi, ale spracováva ich len pre jednotky kraj a okresy. Údaje vzťahujúce sa na mesto sme žiadali z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Ružomberku, ktorý tieto získava iba na základe vlastného monitoringu, zákon NR SR č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov zamestnávateľom neukladá ich poskytovať úradom práce. Z toho dôvodu by tieto údaje nemuseli byť presné a nesúhlasili by s údajmi spracovávanými na Štatistickom úrade SR.

Z obyvateľov mesta Ružomberok je 51,9 % ekonomicky aktívnych, pričom najväčší podiel tvoria zamestnanci pracujúci v štátnom, alebo súkromnom podniku (približne 70 %). Podnikatelia bez zamestnancov predstavujú 3,8 %, pričom počet mužov je v tomto prípade viac ako dvojnásobný ako počet žien. Podnikatelia so zamestnancami tvoria 2,9 %, pričom rozdiel medzi mužmi a ženami v tomto prípade nie je až taký markantný.

Tab. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa typu zamestnania v meste Ružomberok

typ zamestnania		muži	ženy	spolu	v %
Zamestnanec pracujúci za mzdu, plat, iný druh odmeny	v štátnom podniku	2 494	3 035	5 529	35,0
	v súkromnom podniku	3 005	2 552	5 557	35,2
	v poľnoh. družs. alebo inej družs. org.	177	96	273	1,7
	u iného zamestnávateľa	107	127	234	1,5
Členovia produkčných družstiev		7	8	15	0,1
Podnikatelia	bez zamestnancov	410	189	599	3,8
	so zamestnancami	291	168	459	2,9
Vypomáhajúci v rodinnom podniku		2	11	13	0,1
Ostatní a nezistení		1 535	1 574	3 109	19,7
Ekonomicky aktívni	spolu	8 028	7 760	15 788	100,0
	z toho robotníci	3 917	2 782	6 699	42,4

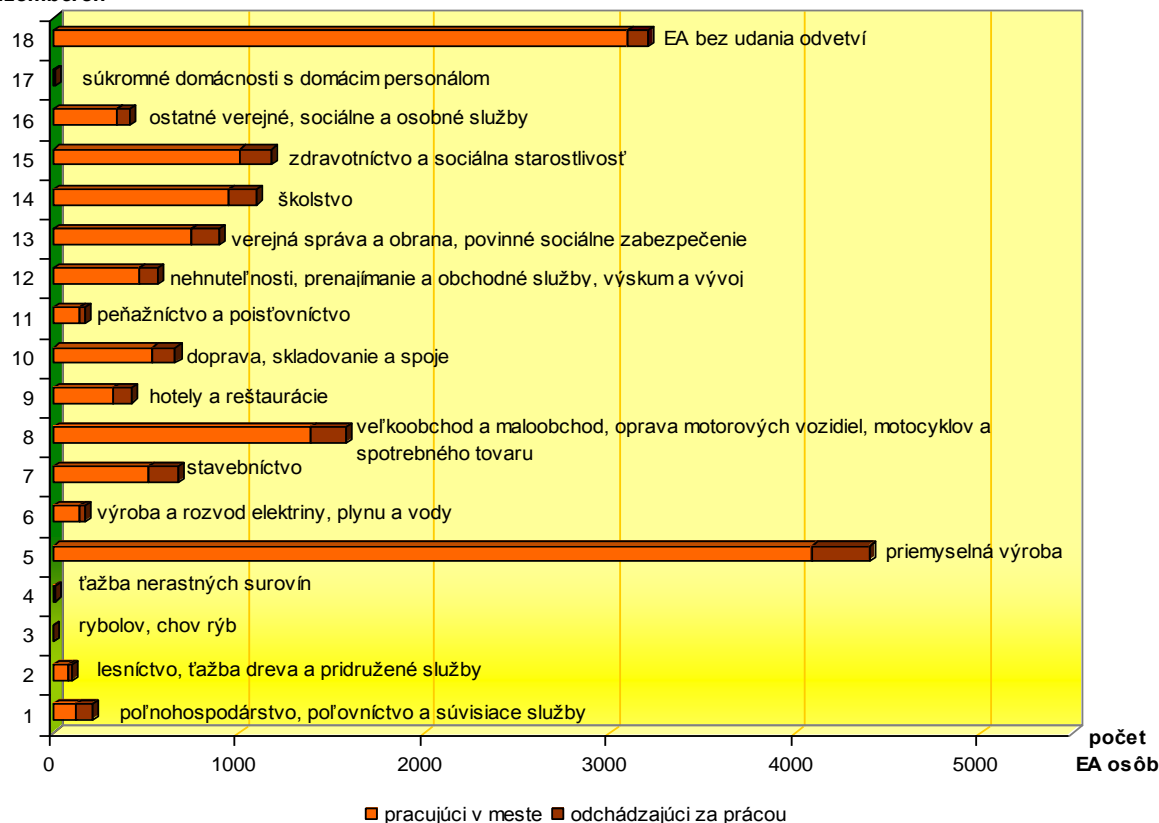
Zdroj: ŠÚ SR (2001)

¹ Zoznam najväčších zamestnávateľov poskytol Mestský úrad v Ružomberku, avšak údaje o počte zamestnancov je potrebné brať s rezervou. Údaje, o počte zamestnancov získava Úrad práce sociálnych vecí a rodiny v Ružomberku iba na základe vlastného monitoringu. Zákon NR SR č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov zamestnávateľom neukladá ich poskytovať úradom práce. Z toho dôvodu by tieto údaje nemuseli byť presné a nesúhlasili by s údajmi spracovávanými na Štatistickom úrade SR. Údaje o počte zamestnancov spracúva Krajská správa Štatistického úradu v Žiline, ale len za okres Ružomberok a za Žilinský kraj.

Ekonomicky aktívni obyvatelia v meste Ružomberok sú zamestnaní najmä v oblasti priemyselnej výroby (28 %). Ďalej sú to najmä oblasti: „Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru“ (10 %), „Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť“ (7,4 %) a „Školstvo“ (7 %). Z ekonomicky aktívnych do zamestnania dochádza 11,5 % obyvateľov.

Graf: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa odvetví hospodárstva a dochádzky do zamestnania v meste Ružomberok

Tab. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa odvetví hospodárstva a dochádzky do zamestnania v meste Ružomberok

Odvetvie hospodárstva	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	151	61	212	87
Lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby	73	32	105	25
Rybolov, chov rýb	5	1	6	0
Ťažba nerastných surovín	14	2	16	6
Priemyselná výroba	2 522	1 880	4 402	309
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	138	34	172	33
Stavebníctvo	608	67	675	157
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	570	1 010	1 580	192
Hotely a reštaurácie	199	223	422	99
Doprava, skladovanie a spoje	440	220	660	125
Peňažníctvo a poisťovníctvo	43	126	169	25
Nehnuteľnosti, prenájom a obchodné služby, výskum a vývoj	344	224	568	107
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	515	381	896	152
Školstvo	230	871	1 101	153
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	267	908	1 175	167
Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	231	182	413	67
Súkromné domácnosti s domácim personálom	0	10	10	10
EA bez udania odvetví	1 678	1 528	3 206	112
Spolu	8 028	7 760	15 788	1 826

Zdroj: ŠÚ SR (2001)

Tab. Priemerný evidenčný počet zamestnancov v Žilinskom kraji podľa odvetví ekonomickej činnosti

	1 999	2001	2 002	2 003	2 004	2 005
Spolu odvetvia ekonomickej činnosti	146 098	137 503	132 786	129 286	125 952	127 964
A Poľnohosp., poľov. a lesné hospodárstvo	10 394	7 534	7 057	6 244	5 096	4 637
Priemysel spolu (C+D+E)	59 707	57 085	54 166	53 297	50 650	50 214
F Stavebníctvo	10 548	6 962	6 434	6 367	6 377	7 475
G Veľkoob., maloob., opr. mot. voz., sp. tovaru	9 725	9 319	9 646	8 891	8 524	9 566
H Hotely a reštaurácie	798	674	648	609	742	806
I Doprava, skladov., pošta a telekomunikácie	3 523	3 213	3 215	3 157	3 192	3 217
J Peňažníctvo a poisťovníctvo	698	694	662	695	865	912
K Nehnuteľn., prenaj., obch. sl., výskum, vývoj	4 938	4 322	3 818	3 444	3 307	4 688
L Verejná správa a obrana, pov. soc. zabezpeč.	5 392	5 382	5 528	6 257	7 357	7 965
M Školstvo	21 713	21 169	21 425	21 825	21 571	20 825
N Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	14 655	15 227	15 402	14 684	14 336	13 448
O Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	3 959	5 871	4 735	3 773	3 892	4 174

Zdroj: KS ŠÚ SR

Tab. Priemerný evidenčný počet zamestnancov v okrese Ružomberok podľa odvetví ekonomickej činnosti

	1 999	2001	2 002	2 003	2 004	2 005
Spolu odvetvia ekonomickej činnosti	13 005	11 503	10 849	10 645	10 437	10 997
A Poľnohosp., poľov. a lesné hospodárstvo	798	689	605	563	514	452
Priemysel spolu (C+D+E)	6 785	5 414	4 825	4 647	4 134	3 745
F Stavebníctvo	312	193	174	156	143	184
G Veľkoob., maloob., opr. mot. voz., sp. tovaru	588	535	510	474	453	511
H Hotely a reštaurácie	-	-	-	-	D	D
I Doprava, skladov., pošta a telekomunikácie	49	136	135	I	151	D
J Peňažníctvo a poisťovníctvo	13	14	4	I	D	4
K Nehnuteľn., prenaj., obch. sl., výskum, vývoj	293	208	269	315	269	244
L Verejná správa a obrana, pov. soc. zabezpeč.	365	375	350	401	382	598
M Školstvo	1 436	1 406	1 428	1 489	1 919	1 956
N Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	1 978	2 027	2 105	2 080	2 127	2 263
O Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	388	508	446	316	302	383

Zdroj: KS ŠÚ SR

Z uvedených tabuliek je zrejмый všeobecný pokles zamestnancov či už v kraji ale aj v okrese. Najradikálnejší pokles počtu zamestnancov možno v období 1999 až 2005 sledovať v oblasti poľnohospodárstva, poľovníctva a lesného hospodárstva a priemyslu. Počet zamestnancov v okrese Ružomberok vzrástol vo verejnej správe, v školstve a zdravotníctve. Ostatné odvetvia zaznamenali pokles. Pre porovnanie v Žilinskom kraji počet zamestnancov v školstve a zdravotníctve klesol, pričom nárast zaznamenali ešte peňažníctvo a poisťovníctvo a hotely a reštaurácie, ktoré sa za okres buď nesledovali alebo boli tieto údaje dôverné.

Tab. Priemerná nominálna mesačná mzda v Žilinskom kraji podľa odvetví ekonomickej činnosti

	1 999	2001	2 002	2 003	2 004	2 005
Spolu odvetvia ekonomickej činnosti	9 627	11 418	12 666	13 380	14 860	16 091
A Poľnohosp., poľov. a lesné hospodárstvo	8 397	9 409	9 994	10 467	11 901	12 848
Priemysel spolu (C+D+E)	10 185	12 817	14 076	14 740	16 618	18 002
F Stavebníctvo	10 144	12 296	12 854	12 913	14 247	15 983
G Veľkoob., maloob., opr. mot. voz., sp. tovaru	9 898	11 460	11 967	12 450	14 581	15 444
H Hotely a reštaurácie	8 878	10 453	10 929	12 083	12 843	13 091
I Doprava, skladov., pošta a telekomunikácie	10 326	13 099	14 165	14 664	16 056	17 108
J Peňažníctvo a poisťovníctvo	12 997	18 188	23 322	24 112	27 136	30 374
K Nehnuteľn., prenaj., obch. sl., výskum, vývoj	11 804	13 266	14 351	15 021	17 260	17 006
L Verejná správa a obrana, pov. soc. zabezpeč.	10 931	12 221	14 339	15 544	16 390	18 148
M Školstvo	8 132	9 263	10 937	11 666	12 489	13 821
N Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	8 594	9 436	10 840	11 396	11 865	12 593
O Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	8 843	8 459	9 819	11 628	13 381	12 672

Zdroj: KS ŠÚ SR

Tab. Priemerná nominálna mesačná mzda v okrese Ružomberok podľa odvetví ekonomickej činnosti

	1 999	2001	2 002	2 003	2 004	2 005
Spolu odvetvia ekonomickej činnosti	9 711	12 048	14 710	15 149	15 788	17 395
A Poľnohosp., poľov. a lesné hospodárstvo	7 824	9 328	9 897	10 262	11 963	13 084
Priemysel spolu (C+D+E)	10 443	14 276	19 041	18 730	19 449	22 357
F Stavebníctvo	9 926	10 239	11 488	12 831	13 758	14 165
G Veľkoob., maloob., opr. mot. voz., sp. tovaru	11 014	11 594	11 176	12 648	14 867	14 427
H Hotely a reštaurácie	-	-	-	-	D	D
I Doprava, skladov., pošta a telekomunikácie	9 187	23 543	23 177	I	21 073	D
J Peňažníctvo a poisťovníctvo	19 509	17 485	16 214	I	D	16 405
K Nehnuteln., prenaj., obch. sl., výskum, vývoj	11 310	11 703	11 789	15 860	17 055	18 582
L Verejná správa a obrana, pov. soc. zabezpeč.	10 610	11 719	13 817	15 130	16 673	19 639
M Školstvo	7 884	9 242	10 744	11 604	12 290	14 080
N Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	8 588	9 704	11 255	12 338	13 141	13 727
O Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	8 146	7 426	8 578	9 515	11 273	11 700

Zdroj: KS ŠÚ SR

Priemerná nominálna mesačná mzda za sledované obdobie rástla. Okres Ružomberok pritom dosahoval vyššie hodnoty priemernej mesačnej mzdy ako v priemere Žilinský kraj. V okrese sú najvyššie mzdy dosahované v priemysle a potom vo verejnej správe a v oblasti predaja a prenájmu nehnuteľností. Na druhej strane v Žilinskom kraji sú v priemere najlepšie platené pozície v oblasti peňažníctva a poisťovníctva, čo je pochopiteľné, keďže centrály týchto služieb sa sústreďujú najmä do väčších miest. Naopak toto je jediná oblasť, kde priemerná mzda v okrese klesla.

4.5.4. Poľnohospodárstvo a lesného hospodárstvo

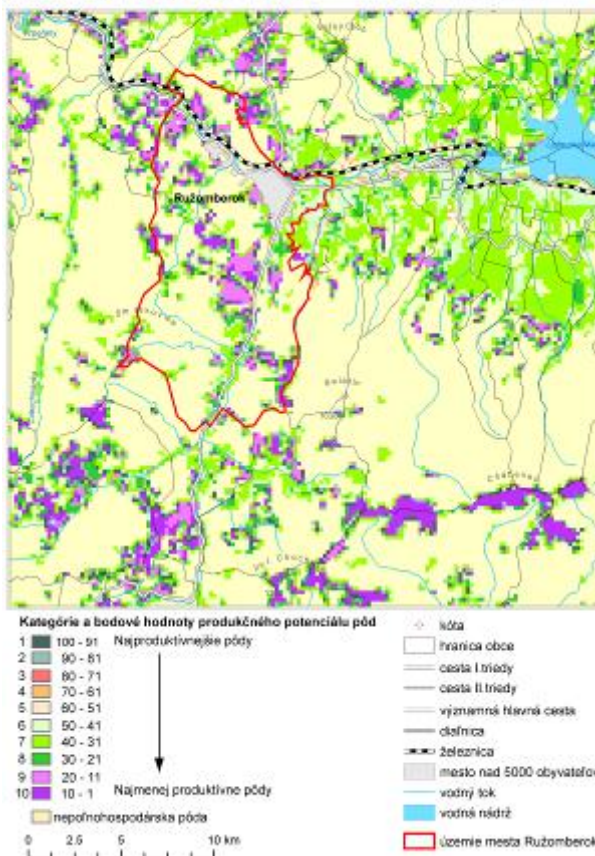
Popri remeselnej výrobe sa v meste Ružomberok rozvinulo aj poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo. Územie bolo využívané v nížinách ako orná pôda a vo vyššie položených oblastiach ako pasienky. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, pastierstvom, salašníctvom, chovom dobytka a drevorubačstvom.

Z katastrálneho územia, ktorého celková rozloha je 12 698 ha, tvorí orná pôda 3,5 %, záhrady 1 %, trvalé trávne porasty 24,8 %, lesy 62,1 %. Zvyšok predstavujú vodné plochy, zastavané a ostatné plochy. Poľnohospodárska krajina je vymedzená územím pod spodnou hranicou lesa.

Rastlinná výroba je zameraná na pestovanie obilnín, zemiakov a krmovín. Počet obilných jednotiek na 100 ha sa pohybuje v intervale 2000 – 2500 a výnos z jedného ha predstavuje 3,5 – 4,2 t.ha⁻¹. Pestovanie zemiakov v poslednom období upadá, kvôli nízkej rentabilite a veľkým problémom s predajom. Naopak začalo sa rozmáhať pestovanie repky olejnej.

V živočíšnej výrobe prevláda chov hovädzieho dobytka, ale chovajú sa aj ovce,

Produkčný potenciál poľnohospodárskych pôd

Zdroj: Džalilo, M. et al. 2002.
In: Atlas krajiny SR, Ruž' SR Bratislava,
SAZP Slovenská byznica 2002

menej ošípané a hydina. Počet hovädzieho dobytku na 100 ha poľnohospodárskej pôdy je 30 – 35 kusov, pričom priemerná ročná dojivosť predstavuje 3000 – 3500 litrov.

V okrese Ružomberok pôsobí 5 poľnohospodárskych družstiev:

- PD Ludrova – chov hovädzieho dobytku
- PD Likavka – chov hovädzieho dobytku
- PD Lisková-Sliače – chov hovädzieho dobytku
- PD Liptovská osada – chov hovädzieho dobytku a moriek
- PD Liptovská Revúca – chov oviec

Relatívne najproduktívnejšie pôdy v rámci katastrálneho územia mesta Ružomberok sa nachádzajú v oblasti Liptovskej kotliny a v doline Revúcej najmä na ľavom brehu.

Rozvoj poľnohospodárstva je limitovaný najmä prírodnými podmienkami, ale aj prostredníctvom obmedzení, ktoré vyplývajú z ochrany životného prostredia.

V severnej tretine územia prevládajú lesy osobitného určenia, ktorých hlavnou funkciou je niektorá z verejnoprospešných funkcií. Toto zaradenie lesných porastov je schvaľované orgánom štátnej správy na obdobie platnosti lesného hospodárskeho plánu (10 r.) a významne ovplyvňuje spôsob obhospodarovania lesných porastov. Podiel lesov tejto kategórie je 19 %.

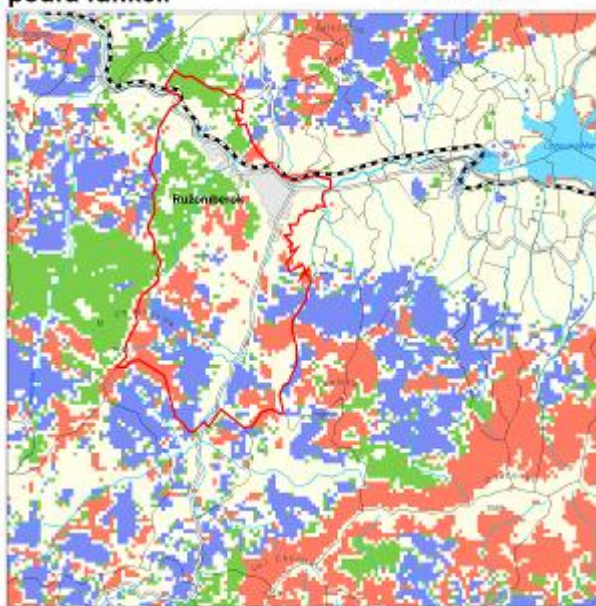
Najvyššie položené oblasti pokrývajú ochranné lesy, ktoré tvoria 45 % lesných porastov. Ich hlavnou funkciou je ochrana pôdy pred eróziou z dôvodov nepriaznivých stanovištných a klimatických pomerov.

Zvyšných 36 % lesného porastu zaberajú lesy hospodárke, ktorých hlavnou úlohou je produkcia akostnej drevnej hmoty pri súčasnom zabezpečovaní ostatných funkcií.

Zdravotný stav lesných porastov je na väčšine územia dobrý. Prevahu majú lesy zdravé až slabo poškodené. Lesy stredne až silne poškodené sa nachádzajú najmä v juhozápadnej časti katastrálneho územia v oblasti Malej Smrekovice.

Kategorizácia lesov podľa funkcií

Zdroj: Duben, Z., Švec, M. 2002.
M. Ašas krajiny SR, MZP SR Bratislava,
BAZP - Banská Bystrica 2002

Na rozdiel od poľnohospodárstva, má lesné hospodárstvo na území Ružomberka lepšie podmienky na rozvoj. Kým obmedzenia poľnohospodárstva dosahujú na území mesta hodnoty vysoké až stredné, tak obmedzenia intenzívnej lesohospodárskej činnosti sú veľmi nízke až stredné.

4.5.5. Priemysel

Najvýznamnejším zamestnávateľom v oblasti priemyslu v meste Ružomberok je Mondi Business Paper SCP, a.s. ktorého aktivity sú popísané v predchádzajúcej časti. Táto kapitola je zameraná na analýzu ukazovateľov, ktoré charakterizujú stav a vývoj priemyslu v okrese Ružomberok a v Žilinskom kraji.

Tab. Priemerný evidenčný počet zamestnancov v priemysle v okrese Ružomberok podľa OKEČ (podniky s 20 a viac zamestnancami)

OKEČ	Priemerný evidenčný počet zamestnancov (fyz. osoby)				
	Rok				
	2001	2002	2003	2004	2005
508 Ružomberok	5 386	4 812	4 663	4 157	3 634
15 Výroba potravín	163	D	D	D	D
17 Textilná výroba	D	921	D	D	D
18 Odevná výroba	D	D	D	D	271
20 Drevárska výroba	10	D	D	D	D
21 Výr.celulózy,papier.výr	2 949	2 394	2 144	1 936	1 766
25 Výroba z gumy, plastov	D	D	D	D	D
26 Výroba nekov.miner.výr.	D	D	D	D	D
28 Výroba kov. výrobkov	84	153	D	D	D
29 Výroba strojov i.n.	-	D	D	D	D
36 Výroba nábytku a i.n.	D	D	D	D	D
40 Výr. rozvod el,plyn,pary	D	D	D	D	D

V období od roku 2001 do roku 2005 došlo k poklesu pracovných miest v okrese Ružomberok o viac ako 1700, z toho 1100 pracovných miest ubudlo vo výrobe celulózy a papiera.

Tab. Priemerná nominálna mesačná mzda v priemysle v okrese Ružomberok podľa OKEČ (podniky s 20 a viac zamestnancami)

OKEČ	Priemerná nominálna mesačná mzda (v Sk)				
	Rok				
	2001	2002	2003	2004	2005
508 Ružomberok	14 380	19 707	18 786	19 460	23 306
15 Výroba potravín	8 004	D	D	D	D
17 Textilná výroba	D	10 217	D	D	D
18 Odevná výroba	D	D	D	D	11 802
20 Drevárska výroba	10 281	D	D	D	D
21 Výr.celulózy,papier.výr	17 626	26 879	26 071	25 881	31 176
25 Výroba z gumy, plastov	D	D	D	D	D
26 Výroba nekov.miner.výr.	D	D	D	D	D
28 Výroba kov. výrobkov	10 928	18 801	D	D	D
29 Výroba strojov i.n.	-	D	D	D	D
36 Výroba nábytku a i.n.	D	D	D	D	D
40 Výr. rozvod el,plyn,pary	D	D	D	D	D

Priemerná nominálna mesačná mzda vzrástla v sledovanom období v okrese Ružomberok o takmer 9 000 Sk, pričom výrazný rast zaznamenal tento ukazovateľ v roku 2002 a potom v roku 2005. Vo výrobe celulózy a papiera narástli mzdy o viac ako 13.500 Sk.

Tab. Tržby v priemysle v okrese Ružomberok podľa OKEČ (podniky s 20 a viac zamestnancami)

OKEČ	Tržby spolu (v tis. Sk)				
	Rok				
	2001	2002	2003	2004	2005
508 Ružomberok	17 604 769	17 728 644	16 310 618	18 879 453	18 823 972
15 Výroba potravín	186 209	D	D	D	D
17 Textilná výroba	D	654 713	D	D	D
18 Odevná výroba	D	D	D	D	79 389
20 Drevárska výroba	10 378	D	D	D	D
21 Výr.celulózy,papier.výr	14 834 205	14 466 377	13 095 154	15 163 183	14 414 929
25 Výroba z gumy, plastov	D	D	D	D	D
26 Výroba nekov.miner.výr.	D	D	D	D	D
28 Výroba kov. výrobkov	26 010	88 775	D	D	D
29 Výroba strojov i.n.	-	D	D	D	D
36 Výroba nábytku a i.n.	D	D	D	D	D
40 Výr. rozvod el,plyn,pary	D	D	D	D	D

V období od roku 2001 do roku 2005 všeobecne tržby priemyselných podnikov v okrese Ružomberok mierne vzrástli, aj keď je možné v tomto období sledovať mierne výkyvy. Čo sa týka tržieb v rámci výroby celulózy a papiera, tak tieto boli v sledovanom období najvyššie v roku 2004, celkovo však došlo k miernemu poklesu.

Tab. Vývoj vybraných ukazovateľov priemyslu v okrese Ružomberok (spolu)

Rok	Tržby za vlastné výkony a tovar	Priem. evid. počet zamest. (fyz. osoby)	Priemerná nominálna mesačná mzda
	v tis. Sk		v Sk
2001	17 604 769	5 386	14 380
2002	17 728 644	4 812	19 707
2003	16 310 618	4 663	18 786
2004	18 879 453	4 157	19 460
2005	18 823 972	3 634	23 306

Zdroj: KS ŠÚ SR

V Žilinskom kraji zaznamenali najrýchlejší rast priemernej mesačnej mzdy za obdobie 2001 až 2005 odvetvie výroby motorových vozidiel, kde vzrástla priemerná nominálna mesačná mzda až na trojnásobok, pričom najmarkantnejší bol rast za posledný rok. Zároveň takmer dvojnásobne vzrástli za toto obdobie mzdy v odvetví výroby ostatných dopravných zariadení. Vo výrobe celulózy a papierenských výrobkov vzrástla priemerná nominálna mesačná mzda o 65 % a v odvetví výroby z gumy a plastov o 59 %.

Najvyššia priemerná mzda je v oblasti výroby motorových vozidiel a v oblasti výroby celulózy a papierenských výrobkov, naopak najnižšia je v odvetví odevnej a textilnej výroby.

Tab. Priemerná nominálna mesačná mzda v priemysle v Žilinskom kraji podľa OKEČ (podniky s 20 a viac zamestnancami)

OKEČ	Priemerná nominálna mesačná mzda				
	v Sk				
	2001	2002	2003	2004	2005
Žilinský kraj	12 731	14 214	14 700	16 549	18 123
v tom					
ťažba ost. nerastov	14 710	16 163	16 855	17 936	20 323
výroba potravín	11 609	11 465	12 015	13 210	13 888
textilná výroba	8 954	9 477	9 588	10 445	11 305
odevná výroba	8 143	8 057	7 973	8 745	9 330
výroba kožen. výrobkov	11 159	11 527	12 174	14 442	15 967
drevárska výroba	9 142	10 074	10 782	12 960	13 589
výr. celulózy, papier. výr.	16 742	23 045	22 879	23 830	27 699

vydavateľstvo, tlač	13 651	14 560	15 317	17 269	18 745
výroba chem. výrobkov	17 722	19 476	22 092	24 859	26 099
výroba z gumy, plastov	10 188	11 510	12 892	15 335	16 176
výroba nekov. miner. výr.	13 843	15 534	16 999	17 461	18 587
výroba kovov	13 935	15 082	16 151	18 236	18 881
výroba kov. výrobkov	13 302	15 104	15 165	17 177	18 316
výroba strojov i. n.	13 041	14 272	14 933	17 378	18 475
výroba el. strojov i. n.	11 414	12 113	12 917	15 030	15 629
výroba telekomunik. zar.	13 522	15 017	14 064	15 773	15 923
výroba presných príst.	12 108	D	14 895	D	17 774
výroba mot. vozidiel	11 314	13 988	14 654	16 632	37 126
výroba ost. doprav. zar.	11 897	13 241	14 750	19 939	23 586
výroba nábytku a i. n.	10 431	11 600	12 577	13 600	14 374
recyklovanie odpadu	D	D	D	D	D
výr., rozvod el., plynu, pary	17 531	21 280	22 326	24 473	26 488
výroba, rozvod vody	D	14 133	D	D	D

Zdroj: KS ŠÚ SR

Tab. Priemerný evidenčný počet zamestnancov v priemysle v Žilinskom kraji podľa OKEČ (podniky s 20 a viac zamestnancami)

OKEČ	Priemerný evidenčný počet zamestnancov (fyzické osoby)				
	2001	2002	2003	2004	2005
Žilinský kraj	57 208	54 052	53 236	50 539	49 837
v tom					
ťažba ost. nerastov	401	405	402	295	210
výroba potravín	5 012	4 791	4 485	4 012	3 767
textilná výroba	4 768	4 399	4 209	3 441	2 510
odevná výroba	1 480	1 714	1 814	1 493	1 277
výroba kožen. výrobkov	2 332	2 227	2 233	1 761	1 648
drevárska výroba	1 755	1 749	1 755	2 111	2 526
výr. celulózy, papier. výr.	4 274	3 572	3 301	2 938	2 771
vydavateľstvo, tlač	1 379	1 411	1 377	1 287	1 083
výroba chem. výrobkov	1 009	908	658	579	575
výroba z gumy, plastov	586	631	795	772	855
výroba nekov. miner. výr.	990	1 033	861	894	908
výroba kovov	1 490	1 673	1 611	1 668	1 541
výroba kov. výrobkov	2 998	3 302	3 031	3 118	3 600
výroba strojov i. n.	9 778	8 649	8 784	8 887	9 503
výroba el. strojov i. n.	1 989	2 102	2 149	2 501	2 929
výroba telekomunik. zar.	4 547	4 404	4 844	4 644	4 363
výroba presných príst.	705	D	95	D	87
výroba mot. vozidiel	1 330	1 046	1 002	924	1 073
výroba ost. doprav. zar.	1 423	1 503	1 483	1 355	1 232
výroba nábytku a i. n.	3 196	3 037	2 906	2 789	2 794
recyklovanie odpadu	D	D	D	D	D
výr., rozvod el., plynu, pary	4 023	3 707	3 843	3 522	2 930
výroba, rozvod vody	D	1 660	D	D	D

Zdroj: KS ŠÚ SR

Celkovo v Žilinskom kraji počet pracovných miest klesol v období od roku 2001 do roku 2005 o viac ako 7000. Nárast počtu zamestnancov zaznamenali len niektoré odvetvia priemyslu ako výroba elektrických strojov, výroba kovových výrobkov a kovov a drevárska výroba. V ostatných odvetviach počet zamestnancov klesal. Najväčší pokles nastal v odvetviach textilnej výroby, výroby celulózy a papiera, výroby potravín a výroby a rozvodu elektriny, plynu a pary.

Tab. Tržby v priemysle v Žilinskom kraji podľa OKEČ (podniky s 20 a viac zamestnancami)

OKEČ	Tržby za vlastné výkony a tovar				
	v tis. Sk				
Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Žilinský kraj	92 050 564	97 199 246	100 039 267	112 276 860	114 457 202
v tom					
ťažba ost. nerastov	427 070	536 967	477 624	349 374	555 185
výroba potravín	9 364 408	9 401 354	8 568 860	6 872 616	7 777 183
textilná výroba	2 888 214	2 629 624	2 239 677	1 809 174	1 554 711
odevná výroba	456 913	506 787	417 554	359 516	389 295
výroba kožen. výrobkov	2 638 889	2 756 648	3 263 683	3 532 106	3 503 448
drevárska výroba	1 334 986	1 814 136	2 009 992	3 030 792	3 967 423
výr. celulózy, papier. výr.	19 015 293	18 461 088	17 223 721	19 655 389	19 177 692
vydavateľstvo, tlač	1 799 446	1 965 698	1 970 478	2 191 030	2 058 759
výroba chem. výrobkov	4 114 681	3 729 351	2 234 408	1 825 848	1 703 950
výroba z gumy, plastov	561 217	811 769	1 431 536	1 787 615	2 128 713
výroba nekov. miner. výr.	1 044 094	1 160 661	1 025 454	1 145 648	1 310 718
výroba kovov	4 016 308	4 519 675	4 132 753	6 859 550	4 232 398
výroba kov. výrobkov	2 947 142	4 006 656	3 830 419	4 987 497	6 142 093
výroba strojov i. n.	9 477 041	9 626 808	11 141 238	12 610 994	15 056 743
výroba el. strojov i. n.	1 355 254	1 641 067	1 869 002	2 441 956	3 460 948
výroba telekomunik. zar.	5 606 243	6 985 514	8 698 414	10 224 391	7 856 166
výroba presných prístř.	497 118	D	67 583	D	155 088
výroba mot. vozidiel	1 099 063	1 028 692	975 046	1 059 446	1 066 063
výroba ost. doprav. zar.	1 260 408	1 429 993	1 595 340	1 422 322	1 150 090
výroba nábytku a i. n.	3 376 746	4 069 586	4 171 139	4 342 508	4 617 404
recyklovanie odpadu	D	D	D	D	D
výr., rozvod el., plynu, pary	17 450 159	18 401 359	21 357 117	24 070 988	24 463 530
výroba, rozvod vody	D	1 067 956	D	D	D

Zdroj: KS ŠÚ SR

Celkovo môžeme konštatovať, že tržby za obdobie 2001 až 2005 v Žilinskom kraji vzrástli, pričom najväčší rast zaznamenali odvetvia výroby strojov, kovových výrobkov, drevárska výroba a výroba telekomunikačných zariadení. Naopak najväčší pokles nastal v odvetviach výroby chemických výrobkov, výroby potravín, textilnej výroby.

4.5.6. Cestovný ruch a služby

V poslednom období podiel produkčných činností, ktoré sú zamerané na elementárne životné potreby neustále klesá a naopak, stúpa podiel a význam činností, ktoré sú orientované na voľný čas a kvalitu života. Tieto činnosti postupne získavajú v územiach, kde sú pre ne vytvorené špecifické podmienky, významnú dominanciu a stávajú sa nosnou ekonomickou činnosťou, ktorá pre dané regióny prináša značnú prosperitu. Cestovný ruch je produkčným komponentom, ktorého potenciál sa dá pomerne jednoznačne definovať a následne orientovať investičný kapitál na aktiváciu jeho rozvoja.

Región, ktorý má na Slovensku najväčší potenciál pre rozvoj cestovného ruchu do takej miery, aby sa stal nosnou produkčnou činnosťou na Slovensku, je región, ktorý zahŕňa územie pohorí Západných Karpát, ktoré sú vyššie ako 1500 m n. m. Tieto pohoria zasahujú aj do územia, na ktorom sa rozprestiera Ružomberok.

Mesto Ružomberok má z hľadiska rozvoja cestovného ruchu mimoriadne výhodnú polohu. V trojhodinovej a menšej dostupnosti sa od mesta nachádzajú miliónové aglomerácie (Budapešť, Krakov, Ostravsko, Sliezsko), z ktorých je oblasť Západných Karpát, v ktorých ťažisko sa Ružomberok nachádza, najbližším vysokým pohorím vhodným pre realizáciu aktivít, ktoré sú viazané na špecifické podmienky dané klímou a morfológiou

terénu. Ide predovšetkým o aktivity zimných športov, najmä lyžovanie, ktoré patrí medzi najlukratívnejšie komodity v cestovnom ruchu.

Lokalizačné predpoklady Ružomberka sú dané množstvom atraktivít, predovšetkým z hľadiska prírodných prvkov. Charakter reliéfu, jeho strmosť, nadmorská výška, prevýšenie, pestrá morfológia, krasové javy, skalné útvary, minerálne vody, vodopády, lesnatosť, flóra a fauna, ale aj ľudová architektúra, kultúrno-historické pamiatky, múzeum, galéria, kúpeľné miesta, termálne kúpalisko, vodné plochy – sú atribúty, ktoré tu na relatívne malej ploche reprezentujú všetky aktivity cestovného ruchu, okrem mora a veľkomesta. Po vyhlásení národného parku Chočské vrchy bude mesto Ružomberok jediným mestom v Európe, na ktorého katastrálnom území budú tri národné parky.

Okrem lokalizačných predpokladov a prírodných podmienok rozvoj cestovného ruchu závisí od stavu, možností a vývojaschopnosti vybavenosti, technickej a dopravnej infraštruktúry. No aj v tomto prípade má Ružomberok mimoriadne priaznivé danosti, predovšetkým z hľadiska dopravnej dostupnosti. Vzhľadom k tomu, že má toto mesto urbanizované jadro v priamom kontakte s úpäťm pohorí, ktoré dosahujú výšku alpínskeho stupňa, reprezentuje typ sídla, ktoré sú charakteristické pre alpské typy osídlenia, čo v karpatských podmienkach násobí jeho atraktivitu. Vybavenosť cestovného ruchu sa môže umiestňovať priamo v mestskej štruktúre, čo výrazne zvyšuje efektívnosť budovanej infraštruktúry nielen z hľadiska miery prosperity, ale i z hľadiska ochrany životného prostredia.

Štatistické údaje o ubytovacích službách, kapacitách a výkonoch ubytovacích zariadení cestovného ruchu v okrese Ružomberok sleduje Krajská správa Štatistického úradu v Žiline. Údaje sú zo spracovania mesačných výkazov, ktoré predkladajú podnikateľské subjekty zapísané do obchodného registra bez ohľadu na kód odvetvovej klasifikácie ekonomických činností a počet zamestnancov a súkromní podnikatelia nezapísaní do obchodného registra, ktorí poskytujú prechodné ubytovanie návštevníkom v ubytovacích zariadeniach, vrátane ubytovania v súkromí.

Tab. Kapacita ubytovacích zariadení a počty návštevníkov v okrese Ružomberok za rok 2005

Druh zariadenia	Ubytovacie zariadenia	Izby	Lôžka spolu	Návštevníci spolu	v tom	
					domáci	zahraniční
					návštevníci	návštevníci
Spolu ubytovacie zariadenia	54	739	2 065	43 829	22 567	21 262
1. Hromadné ubytovacie zariadenia spolu	40	688	1 912	42 188	22 328	19 860
1.1. Hotely (motely, botely) a penzióny	18	462	1 223	33 937	16 990	16 947
<i>Hotely (motely, botely) spolu</i>	7	252	711	22 263	10 987	11 276
<i>Hotely (motely) ***</i>	3	168	466	12 796	7 767	5 029
<i>Hotely (motely) **</i>	3	D	D	D	D	D
<i>Hotely (motely) *</i>	1	D	D	D	D	D
<i>Penzióny spolu</i>	11	210	512	11 674	6 003	5 671
1.2. Turistické ubytovne	13	202	610	6 747	4 312	2 435
1.4. Ostatné hromadné ubytovanie	9	24	79	1 504	1 026	478
<i>Ostatné</i>	9	24	79	1 504	1 026	478
2. Ubytovanie v súkromí spolu	14	51	153	1 641	239	1 402
<i>Izby v súkromnom objekte *** až *</i>	8	29	93	1 102	130	972
<i>Súkromné objekty *** až *</i>	6	22	60	539	109	430

Zdroj: KS ŠÚ SR

Celkový počet ubytovacích zariadení v okrese Ružomberok v roku 2005 bol 54, z toho 40 hromadných ubytovacích zariadení a 14 ubytovaní v súkromí. Počet lôžok predstavoval 2065, pričom v hromadných ubytovacích zariadeniach to bolo 1912 a v súkromí 153. Za rok 2005 tieto zariadenia ubytovali 43 829 návštevníkov, pričom domácich bolo 22 567 a zahraničných 21 262.

Tab. Využitie kapacity ubytovacích zariadení v okrese Ružomberok za rok 2005

Druh zariadenia	Prenocovania návštevníkov spolu	v tom		Využitie kapacity čisté (%)	Priemerný počet prenocovaní spolu
		domácich návštevníkov	zahraničných návštevníkov		
Spolu ubytovacie zariadenia	181 735	106 468	75 267	30,1	4,2
1. Hromadné ubytovacie zariadenia spolu	175 732	105 803	69 929	31,1	4,2
1.1. Hotely (motely, botely) a penzióny	143 890	86 008	57 882	39,3	4,2
Hotely (motely, botely) spolu	96 279	59 044	37 235	44,5	4,3
Hotely (motely) ***	70 403	51 801	18 602	44,6	5,5
Hotely (motely) **	D	D	D	D	D
Hotely (motely) *	D	D	D	D	D
Penzióny spolu	47 611	26 964	20 647	31,7	4,1
1.2. Turistické ubytovne	23 282	15 070	8 212	14,1	3,5
1.4. Ostatné hromadné ubytovanie	8 560	4 725	3 835	26,0	5,7
Ostatné	8 560	4 725	3 835	26,0	5,7
2. Ubytovanie v súkromí spolu	6 003	665	5 338	15,5	3,7
Izby v súkromnom objekte *** až *	3 708	343	3 365	16,4	3,4
Súkromné objekty *** až *	2 295	322	1 973	14,3	4,3

Zdroj: KS ŠÚ SR

Z uvedených údajov vyplýva, že najviac sú využívané hotely a penzióny. Je zaujímavé, že ubytovanie v hoteloch a penziónoch uprednostňujú viac domáci návštevníci (80 %) a naopak ubytovanie v súkromí viac zahraniční (7 %) ako domáci návštevníci (0,6 %).

Tab. Ceny ubytovacích zariadení a tržby za ubytovanie v okrese Ružomberok za rok 2005

Druh zariadenia	Tržby za ubytov. spolu (vr. DPH) v tis. Sk	v tom		Priemerná cena za ubyt. spolu (vr. DPH) v Sk	v tom	
		domácich návštevníkov	zahraničných návštevníkov		domácich návštevníkov	zahraničných návštevníkov
Spolu ubytovacie zariadenia	72 080	31 451	40 629	397	295	540
1. Hromadné ubytovacie zariadenia spolu	70 498	31 231	39 267	401	295	562
1.1. Hotely (motely, botely) a penzióny	64 200	27 401	36 799	446	319	636
Hotely (motely, botely) spolu	43 199	18 527	24 672	449	314	663
Hotely (motely) ***	24 700	14 102	10 598	351	272	570
Hotely (motely) **	D	D	D	D	D	D
Hotely (motely) *	D	D	D	D	D	D
Penzióny spolu	21 001	8 874	12 127	441	329	587
1.2. Turistické ubytovne	4 649	2 977	1 672	200	198	204
1.4. Ostatné hromadné ubytovanie	1 649	853	796	193	181	208
Ostatné	1 649	853	796	193	181	208
2. Ubytovanie v súkromí spolu	1 582	220	1 362	264	331	255
Izby v súkromnom objekte *** až *	997	126	871	269	367	259
Súkromné objekty *** až *	585	94	491	255	292	249

Zdroj: KS ŠÚ SR

Väčšina tržieb za ubytovanie v roku 2005 pochádzala z hromadných ubytovacích zariadení (97,8 %). Priemerná cena za ubytovanie spolu vrátane DPH je 397 Sk. Vyššia je v hromadných ubytovacích zariadeniach, v priemere 401 Sk za noc, pričom ubytovanie v súkromí stojí v priemere 264 Sk.

Tab. Návštevnosť ubytovacích zariadení podľa krajiny trvalého pobytu v okrese Ružomberok za rok 2005

Krajina trvalého pobytu návštevníka		Návštevníci	Počet prenocovaní	Priemerný počet prenocovaní	Štruktúra návštevníkov (%)
Spolu		43 829	181 735	4,2	100,0
Slovenská republika		22 567	106 468	4,7	51,5
cudzinci spolu		21 262	75 267	3,5	48,5
1	Česká republika	8 492	31 485	3,7	19,4
2	Poľsko	6 644	22 087	3,3	15,2
3	Maďarsko	2 706	10 079	3,7	6,2
4	Nemecko	827	3 274	4,0	1,9
5	Litva	322	954	3,0	0,7
6	Rakúsko	311	1 095	3,5	0,7
7	Chorvátsko	200	1 158	5,8	0,5
8	Francúzsko	196	323	1,7	0,4
9	Ukrajina	156	826	5,3	0,4
10	Spojené kráľovstvo	139	398	2,9	0,3
11	Švédsko	106	507	4,8	0,2
12	Spojené štáty	102	201	2,0	0,2
13	Taliansko	87	132	1,5	0,2
14	Rusko	71	151	2,1	0,2
15	Holandsko	68	262	3,9	0,2
16	Fínsko	62	151	2,4	0,1
17	Belgicko	53	158	3,0	0,1
18	Slovinsko	43	80	1,9	0,1
19	Rumunsko	42	217	5,2	0,1
20	Lotyšsko	37	92	2,5	0,1

Zdroj: KS ŠÚ SR

Rozdiel medzi podielom domácich a zahraničných návštevníkov nie je veľmi výrazný, domáci predstavujú 51,5 % a zahraniční 48 %. Priemerný počet prenocovaní u domácich návštevníkov bol 4,7, kým u zahraničných vychádza táto priemerná hodnota o niečo nižšia a to 3,5 prenocovaní. Najviac návštevníkov je zo susedných krajín, z ktorých je na toto územie pomerne blízko: Česká republika, Poľsko, Maďarsko. Potom nasleduje Nemecko, Litva a Rakúsko. V prvej dvadsiatke sa mimo európskych krajín nachádzajú Spojené štáty americké.

4.5.7. Doprava

Dopravný význam mesta je daný jeho polohou. Ružomberok sa nachádza v priesečníku dvoch významným urbanizačných, a tým aj dopravných osí – severo-južnej a východo-západnej. Tieto osi tvoria štátne cesty medzinárodného významu a rýchlíková železničná trať. V smere východ – západ je to štátna cesta I/18 ako cestný ťah E 50 a v smere sever – juh štátna cesta I/59 ako cestný ťah E 77. V neďalekej budúcnosti má pribudnúť ďalší dopravný koridor, dobudovaním diaľnice D1, ktorý preberie funkciu medzinárodného ťahu E 50. V súčasnosti je problematický a pomerne pomalý úsek od Považskej Bystrice až po napojenie na už vybudovanú časť diaľnice D1, ktoré sa nachádza 8 km východne od centra mesta. Severojužným smerom vedie cesta E 77 (Krakow – Trstená – Dolný Kubín – Ružomberok – Banská Bystrica – Budapešť).

Územie Ružomberka je napojené na európsky železničný systém, pričom ním prechádza slovenská vetva V. koridoru, ktorá vedie z Bratislavy cez Žilinu a Košice do Čiernej nad Tisou.

Obr. Železnica

Vnútrozemská vodná doprava sa v súčasnosti na území mesta Ružomberok ani v Žilinskom kraji nevykonáva.

Mesto Ružomberok nemá letisko. Najbližšie letiská sú v Žiline, Poprade a na Sliači.

Mestská autobusová doprava:

Mestská autobusová doprava Ružomberok je časťou dopravy SAD Liptovský Mikuláš a. s., ktorá má prevádzky dopravy v piatich strediskách - Ružomberku, Liptovskom Mikuláši, Dolnom Kubíne, Trstenej a Námestove. V prvých troch menovaných strediskách funguje aj systém MAD. Ďalšie samostatné stredisko tvorí prevádzka diaľkovej, nepravidelnej a medzinárodnej dopravy.

V MAD Ružomberok, podobne ako v ostatných podobných prevádzkach Slovenska, medziročne klesá počet cestujúcich. Je to spôsobené jednak demografickým vývinom, vývojom individuálnych potrieb obyvateľstva, ale aj počasím - keď je horšie počasie, cestuje prostriedkami MAD viac ľudí. Tento trend je všeobecný. V Ružomberku spomínaný medziročný pokles cestujúcich predstavuje 6%.

Doprava v meste je zabezpečená nasledovnými linkami:

Linka č. 1: Černová, otočka - Kľačno, stred - Mestský úrad - Baničné, kostol - Roveň, Kaufland - Žel.stanica - Černová, otočka

Linka č. 2: Černová, otočka - Žel.stanica - Roveň, Kaufland - Baničné, kostol - Mestský úrad - Kľačno, stred - Černová, otočka

Linka č. 3: Kľačno, otočka - Kat. univerzita - Žel.stanica - Plavisko, Billa - Baničné, I.Houdeka, otočka - Kalvária

Linka č. 4: Černová, otočka - Kľačno, stred - Žel.stanica - Roveň, Kaufland - Biely Potok, Kovostav - Podsuchá

Linka č. 5: Hrboltová, Mlynská - Rybárpole, základná škola - Žel.stanica - Supra, horná vrátnica

4.6. Školstvo, zdravotníctvo a sociálna starostlivosť, kultúra, šport

4.6.1. Školstvo

Predpokladom rozvoja obchodu a priemyslu bolo aj kvalitné školstvo. Na území mesta vzniklo postupne viacero dôležitých škôl. Prvou doloženou školou vyššieho typu bola evanjelická latinská šľachtická škola. Jej vznik je zahalený nejasnosťami. Podľa niektorých prameňov mala vzniknúť už v r. 1528, iné údaje hovoria o roku 1567. No aj tak ide o prvú, resp. jednu z prvých takýchto škôl na Slovensku. Spájajú sa s ňou mená významných osobností tej doby - O. Jakobei, O. Cenglerius, Kalinkovci, Paršicovci, Ž. Nosticius, J. Kučera, P. Lochman a pod. Druhou veľmi významnou školou bolo katolícke gymnázium založené rehoľou piaristov v r. 1729, pričom zakladáciu listinu schválil cisár Karol VI. V tomto čase bolo ružomerské piaristické gymnázium jedinou školou svojho druhu pre Liptov, Oravu, Turiec a severnú časť Trenčianskej stolice. Školu navštevovalo množstvo neskoršie významných osobností - A. Bernolák, K. F. Palma, A. Radlinský, F. Skyčák, V. Javorka, príslušníci rodín Makovických, Houdekovcov, Krčméryovcov, L. Nádaši-Jége, A. Hlinak, I. Grebáč-Orlov, E. Bohúň, V. Šrobár, L. Fulla, P. Zván, J. Budaváry-Krička, K. Sidor, F. Kafenda a mnoho ďalších.

V meste Ružomberok nachádza 9 materských škôl, ktoré navštevuje spolu 786 detí, čo v priemere predstavuje 21 detí na jednu triedu. Materské školy sú zapojené do rôznych projektov, ktoré sú zamerané napr. na starostlivosť o zdravie, na etickú a prosociálnu výchovu, na environmentálnu výchovu, na prevenciu drogových závislostí, na dramatickú, výtvarnú a pracovnú výchovu detí.

Tab. Návštevnosť materských škôl v meste Ružomberok

Názov	Počet tried	Počet detí
MŠ Bystrická cesta	3	72
MŠ Za dráhou	5	128
MŠ Riadok	7	156
MŠ Bernoláka	6	120
MŠ Moyzesa	5	98
MŠ Hrabovská cesta	6	120
MŠ Biely Potok	2	40
MŠ Černová	2	37
MŠ Hrboltová	1	15

Zdroj: webová stránka mesta

Povinnú školskú dochádzku detí zabezpečuje 9 základných škôl, z toho jedna je súkromná. Spolu majú 161 tried a 3622 žiakov, čo je v priemere 22 žiakov na jednu triedu. Okrem toho v meste pôsobí Základná umelecká škola, v ktorej za 51 rokov jej existencie vyštudovalo 24000 žiakov. Škola poskytuje základné umelecké vzdelanie v hudobnom, výtvarnom a tanečnom odbore. V školskom roku 2005/2006 navštevovalo školu 700 žiakov.

Tab. Návštevnosť základných škôl v meste Ružomberok

Názov	Počet tried	Počet žiakov	Integrovaní žiaci	ŠKD - počet žiakov
ZŠ Biely Potok	3	47	-	25
ZŠ Klačno	31	693	15	76
ZŠ Sládkovičova	17	373	5	53
ZŠ Dončova	20	430	8	52
ZŠ Bystrická cesta	30	675	2	152
ZŠ Černová	9	177	-	20
ZŠ Zárevúca	29	768	11	120
ZŠ sv. Vincenta	18	410	3	54
Súkromná ZŠ	4	49	-	-

Zdroj: webová stránka mesta

Stredoškolské vzdelávanie v Ružomberku zabezpečuje 8 stredných škôl, kde sa spolu vzdeláva 3462 žiakov.

Tab. Návštevnosť stredných škôl v meste Ružomberok

Názov	Počet tried	Počet žiakov
Gymnázium	18	543
Gymázium sv. Andreja	16	512
Obchodná akadémia	14	366
Združená stredná škola	36	840
Škola úžitkového výtvarníctva	16	359
Združená stredná škola obchodu a služieb	20	534
Odborné učilište	3	43
SZŠ M. T. Schererovej	10	265

Zdroj: webová stránka mesta a jednotlivých stredných škôl

Gymnázium ponúka 4-ročné všeobecné štúdium, 4-ročné štúdium zamerané na telesnú výchovu a 8-ročné štúdium zamerané na výučbu cudzích jazykov.

Gymnázium sv. Andreja umožňuje 4-ročné všeobecné štúdium a 8-ročné štúdium zamerané na výučbu cudzích jazykov.

Obchodná akadémia poskytuje úplné stredoškolské vzdelanie špecializované na oblasť ekonomických disciplín, informatiku a výpočtovú techniku.

Združená stredná škola pôsobí od 1. júla 2005 a vznikla spojením Strednej priemyselnej školy a Stredného odborného učilišťa. Vyučované odbory sú nasledovné: strojárstvo, obalová technika, technické a informačné služby, chémia a chemická informatika.

Škola úžitkového výtvarníctva je zameraná na textilné výtvarníctvo, odevný dizajn, ručné výtvarné spracovanie textílií, propagačné výtvarníctvo, propagačnú grafiku, úžitkovú grafiku, úžitkovú maľbu a na tvorbu hračiek a dekoratívnych predmetov.

Združená stredná škola obchodu a služieb poskytuje vzdelávanie v odboroch: obchod a podnikanie, kozmetička, čašník servírka, manažment regionálneho cestovného ruchu, hotelová akadémia, kuchár, kaderník, cukrár, predavač.

Odborné učilište je zamerané na obchodnú prevádzku - práce pri príprave jedál.

SZŠ M. T. Schererovej poskytuje vzdelanie profesií zdravotnícky asistent a diplomovaná všeobecná sestra.

V meste Ružomberok sa nachádza *detašované pracovisko Žilinskej univerzity – Fakulta riadenia a informatiky*, ktoré bolo otvorené v roku 1992. V rámci bakalárskeho štúdia ponúka univerzita študijné programy: informatika, manažment, počítačové inžinierstvo, inžinierske študijné programy sú: informačné systémy, informačný manažment, hospodárska informatika a počítačové inžinierstvo. Doktorandské štúdium môže prebiehať v programoch: aplikované informatika, manažment a riadenie dopravných systémov.

Katolícka univerzita v Ružomberku bola zriadená Konferenciou biskupov Slovenska k 1. júlu 2000 s dvoma fakultami: pedagogickou a filozofickou. Neskôr boli vytvorené teologická fakulta a fakulta zdravotníctva. Táto univerzita bola prvá neštátna katolícka vysoká škola na Slovensku. Rozvíja poznanie a zároveň prispieva k dialógu medzi náboženstvami a kultúrami, medzi vierou a vedou. Nestráca pritom zo zreteľa etické hodnoty a teologické videnie problémov. Vo vedeckej a vzdelávacej činnosti si kladie za cieľ dosiahnuť, aby bola uznávaná vedeckými autoritami doma i v zahraničí ako profesionálne plne kompetentné pracovisko v disciplínach, ktoré sa na nej pestujú a vyučujú; bola členom Medzinárodnej federácie katolíckych univerzít (FIUC); bola pracoviskom, ktoré je schopné poskytovať vedecký servis formou analýz a expertných doporučení predovšetkým pre potreby zriaďovateľa.

4.6.2. Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť

Najväčším zdravotným strediskom v meste Ružomberok je Ústredná vojenská nemocnica SNP, ktorá je najvýznamnejším a odborne najvyšším zdravotným zariadením ozbrojených síl so strategickým umiestnením na teritóriu SR. Nemocnica má 6 kliník, 25 lôžkových oddelení, 110 špecializovaných ambulancií, 1 oddelenie dialýzy, 12 ÚPS, 19 SVLZ a DZS a RZS. V nemocnici je 638 lôžok, z toho je 46 JIS lôžok a pracuje v nej 1256 zamestnancov. Nemocnica má detašované pracoviská Poliklinika MO SR Bratislava, Poliklinika MO SR Trenčín, Poliklinika MO SR Sliač a 24 posádkových ambulancií.

Tab. Prehľad počtu lôžok na jednotlivých klinikách a oddeleniach ÚVN SNP (k 1.12.2005)

Typ lôžok	Oddelenia	Počet lôžok	Lôžka JIS
Akútne	Anestéziológia a intenzívna medicína	6	
	Dermatovenerológia	25	
	Klinická imunológia alergiológia	5	
	Gastroenterológia	16	
	Chirurgia	50	5
	Kardiológia	10	
	Klinická hematológia a transfúziológia	4	
	Klinická onkológia	30	
	Neurochirurgia	21	5
	Neurológia	40	4
	Oftalmológia	21	
	Ortopédia	15	

	Otorinolaryngológia	27	3
	Pediatrica	26	4
	Pľúčne	30	
	Infektológia	30	
	Klinické pracovné lekárstvo a toxikológia	5	
	Traumatológia	20	5
	Urológia	10	
	Vnútorné lekárstvo	60	10
	Gynekológia a pôrodnictvo	36	4
	Neonatológia	15	
	Spondylochirurgické centrum	35	6
Spolu		537	46
Chronické	Doliečovacie	15	
Spolu		15	
Psychiatrické	Psychiatria	35	
	Liečba alkoholizmu a iných toxikománií	5	
Spolu		40	
Spolu		592	46
CELKOVÝ SÚČET		638	

Zdroj: ÚVN SNP Ružomberok

Tab. Lôžkové suboddelenia ÚVN SNP Ružomberok

Oddelenie	Počet lôžok spolu	Suboddelenie	Počet lôžok suboddelenia
Interné	105	Gastroenterológia	16
		Kardiológia	10
		Hematológia	4
		Pracovné lekárstvo	5
Traumatológia	40	Ortopédia	20
Chirurgia	65	Urológia	10
		Cievna chirurgia	10
Dermatovenerológia	30	Imunológia a alergiológia	5
Psychiatria	40	Liečba alkoholizmu a iných toxikománií	5
SPOLU			85

Zdroj: ÚVN SNP Ružomberok

Okrem Ústrednej vojenskej nemocnice pôsobí v meste 7 pediatrov, 17 stomatólogov, 16 všeobecných lekárov a 16 ostatných odborných lekárov. Pre obyvateľov je k dispozícii 11 lekární.

Mestské zastupiteľstvo v Ružomberku v súlade s ustanovením §11 odst.4 písm. g) zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení prijalo všeobecne záväzné nariadenie z roku 2006 o opatrovateľskej službe a o výške úhrady za poskytnuté úkony. Toto VZN upravuje vzťahy pri poskytovaní sociálnych služieb, ktorých cieľom je riešenie sociálnej núdze občanov, ktorí potrebujú pomoc inej osoby (sociálna služba sa vykonáva formou opatrovateľskej služby), a tiež stanovuje pôsob určenia úhrady, výšku úhrady a spôsob platenia úhrady za poskytnutú službu.

Zriaďovateľom sociálnych zariadení, ktoré sa na území mesta Ružomberok nachádzajú, je Žilinský samosprávny kraj. Tento spravuje nasledovné zariadenia:

Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb pre dospelých, domov pre osamelých rodičov a stanica opatrovateľskej služby, Riadok 8 Ružomberok

Jedná sa o zlúčené zariadenie sociálnych služieb. Budova domovu bola dokončená v roku 1990 a má spolu 48 bytových jednotiek. Technický stav je dobrý a nevyžaduje v dohľadnej dobe väčšie opravy, len prevádzanie bežnej údržby. Domov nemá vlastnú stravovaciu prevádzku. Táto je zabezpečovaná dovozom z DD a DSS Likavka. Domov má zriadenú štandardne vybavenú rehabilitačnú miestnosť. Domov má kapacitu 53 miest a v súčasnosti je plne obsadený.

Domov poskytuje celoročný pobyt a v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov: stravovanie, bývanie (v 1 -

posteľových izbách, 2 - posteľových izbách), zaopatrenie (upratovanie, poskytovanie posteľnej bielizne, pranie a žehlenie osobného šatstva, poskytovanie pomoci na zabezpečenie základných životných úkonov, ak si to vyžaduje zdravotný stav občana), poradenstvo, záujmová činnosť, kultúrna činnosť, rehabilitačná činnosť, osobné vybavenie, podporuje účasť na spoločenskom živote, zabezpečuje úschovu cenných vecí, utvárajú podmienky na prípravu stravy.

Domov pre osamelých rodičov

Budovu domova tvorí jednopodlažná budova, ktorá bola dokončená v roku 1987. Kapacita zariadenia je 9 miest pre ženy i mužov. Domov poskytuje prechodný pobyt pre osamelých rodičov v 2-posteľových a 4-posteľových izbách a poradenstvo. Priemerná mesačná výška úhrady je 444,- Sk.

Stanica opatrovateľskej služby

Sídli v rovnakej budove ako Domov pre osamelých rodičov. Zariadenie má kapacitu 9 miest pre chlapcov a dievčatá a poskytuje prechodný pobyt so zabezpečením stravovania (racionálna), bývania (v 4-posteľových izbách, 5-posteľových izbách), zaopatrenia (upratovanie, poskytovanie posteľnej bielizne, pranie a žehlenie osobného šatstva, poskytovanie pomoci na zabezpečenie základných životných úkonov, ak si to vyžaduje zdravotný stav občana), pomoc pri príprave na školské vyučovanie, sprevádzanie do školy a zo školy alebo sprevádzanie na záujmovú činnosť a zo záujmovej činnosti, výchovná starostlivosť o deti predškolského veku.

Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb pre dospelých Likavka 827, Ružomberok

Domov má charakter zlúčeného zariadenia, ktorý sídli v budove uvedenej do prevádzky v roku 1963. Objekt pozostáva z 3 budov, ktoré tvoria komplex nemocničného typu a je vo vyhovujúcom technickom stave. Zariadenie má vlastnú stravovaciu prevádzku. Priemerný denný počet pripravovaných jedál je 400 obedov a 270 večerí. Domov má 1 rehabilitačnú miestnosť so štandardným vybavením, ale v súčasnosti sa rehabilitačná činnosť nevykonáva. Kapacita zariadenia je 304 miest.

Domov poskytuje celoročný pobyt, ubytovanie v 1 a 2-posteľových izbách a ďalšie služby podľa zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov.

Domov sociálnych služieb pre deti a dospelých, Sv. Anny, 034 01 Ružomberok

Ide o domov sociálnych služieb pre deti a dospelých. Zariadenie tvorí jeden komplex, ktorý bol uvedený do prevádzky 1987, budova bola postavená v roku 1954, zrekonštruovaná v roku 1991-1992 a je v dobrom technickom stave. Domov má vlastnú stravovaciu jednotku, pričom priemerný denný počet pripravovaných obedov je 60 a večerí 25. Zariadenie má 2 rehabilitačné miestnosti so štandardným vybavením a kapacitu 45 miest. Domov poskytuje týždenný a denný pobyt a ďalšie služby podľa zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov.

Detské domovy v celom Žilinskom kraji spravuje Úrad práce sociálnych vecí a rodiny v Žiline. Na území Ružomberka sa nachádzajú 3 detské domovy:

Detský domov na Kalvárskej ulici – štátny detský domov, zriadený Úradom práce sociálnych vecí a rodiny v Žiline. Má kapacitu 68 miest a k 30. júnu 2006 boli všetky miesta v domove obsadené.

Detské centrum na ulici Karola Sidora – neštátny akreditovaný detský domov. Má kapacitu 40 miest, z ktorých bolo 30. júna 2006 obsadených 35.

Detský domov „Detský smiech“ v Likavke – nešťatný detský domov, ktorý v súčasnosti požiadal o akreditáciu. Domov má kapacitu 12 miest, z ktorých bolo ku konci júna obsadených 11.

4.6.3. Kultúra

Oblasť kultúry prešla za posledné obdobie výraznými zmenami. Pri analýze súčasného stavu kultúrneho života v meste Ružomberok je nutné zdôrazniť, že kultúrnymi a spoločenskými akciami sa oslovujú široké vrstvy obyvateľstva, čím nepriamo vychovávame svojich občanov a zvyšujeme kultúrnu úroveň nášho národa. Samostatnou zložkou kultúrnej činnosti je snaha o kultúrny vplyv a vývoj u detí od predškolského veku až po mládež. Mimoriadna pozornosť sa venuje aj skupine obyvateľov tretieho veku. Práve tejto kategórii sú venované niektoré druhy kultúrnych programov. Samostatnú časť tvoria aj podujatia organizované pre rómskych obyvateľov.

Snahou mesta Ružomberok bolo aj v minulom období podporovať kultúrno-spoločenské dianie v meste. Potvrdením tejto snahy bolo aj založenie Kultúrneho a informačného centra od 1.1.1996. Táto príspevková organizácia mesta zabezpečovala kultúrny život obyvateľov mesta. Okrem jej hlavných aktivít ako bola dovozová kultúra, spoločenské podujatia podporovala činnosť Mestského divadla Apollo, FS Liptov, založila Tanečný klub spoločenského tanca a podľa svojich možností podporovala rôzne záujmové zoskupenia celého spektra kultúrneho života ako napr. výtvarníkov, fotografů, folkloristov, moderný tanec, divadelných ochotníkov, a pod.

Kultúrne inštitúcie v meste

Oddelenie kultúry Mestského úradu

Oddelenie zastrešuje celú kultúrnu činnosť v meste. Úzko spolupracuje so všetkými kultúrnymi inštitúciami. Je koordinátorom kultúrnych a spoločenských akcií. Mimoriadnu pozornosť a veľký časový priestor venujú pracovníci oddelenia príprave a realizácii mestských osláv, tradičných podujatí, ale aj akciám celoslovenského či medzinárodného významu.

Združenie pre občianske záležitosti

Tento referát zabezpečuje všetky občianske obrady (sobáše), uvítania do života, jubileá, smútočné obrady. Mesto Ružomberok je členom Združenia pre občianske záležitosti „Človek človeku“.

Správa Vlkolínca a obnova kultúrnych pamiatok

Správa zabezpečuje ochranu, obnovu a údržbu kultúrnych pamiatok, národných kultúrnych pamiatok v meste a objektov na území Vlkolínca, napĺňa koncepciu a zásady rozvoja územia v zmysle schváleného ÚPN-Z, spolupracuje s orgánmi štátnej správy, štátnymi fondmi a napĺňa ciele obnovy a životaschopnosti mestskej časti Vlkolínec, zabezpečuje výberové konania, projektovú a inžiniersku činnosť.

Po transformácii Kultúrneho a informačného centra prešli od 1. 9. 2004 nasledujúce objekty do správy oddelenia kultúry aj so svojimi činnosťami a aktivitami:

Bjornsonov dom

Celková činnosť Bjornsonovho domu spočíva v zabezpečovaní a koordinovaní klubovej činnosti a činnosti študentského parlamentu. V zrekonštruovaných priestoroch - výstavná sieň, hudobná sieň, videoklub, 2 klubovne a sídlo študentského parlamentu – organizuje výstavnícku činnosť, videoklub, koncerty, besedy, prednášky a semináre, akadémiu tretieho veku, prehliadky ZUČ, menšie kultúrno-spoločenské podujatia.

Kultúrny dom Biely Potok

Svojou činnosťou zabezpečuje kultúrne podujatia a spoločenské vyžitie občanov bývajúcich v mestskej časti Biely Potok. Sú to podujatia v rámci domácej kultúry venované

zachovaniu tradičných ľudových zvykov, akcie organizované pri príležitosti sviatkov, osláv a rôznych výročí, výstavy a podujatia dovozovej kultúry – koncerty a pod.

Kultúrny dom Černová

Činnosť KD Černová je zameraná na kultúrne vyžitie občanov žijúcich v tejto mestskej časti. Okrem domácej a dovozovej kultúry slúži tento objekt silnému divadelnému zázemiu na premiéry a predstavenia domáceho divadelného súboru. Pri tomto kultúrnom dome pracuje aj folklórny krúžok a jeho činnosť je zameraná aj na kurzy či už hudobné, jazykové a kurz tkania. Od septembra 2004 spravuje aj objekt Domu Andreja Hlinku s jeho expozíciou.

Spoločenská miestnosť Hrboltová

Táto spoločenská miestnosť je oveľa menšia ako dva predchádzajúce objekty. Z toho vyplýva, že ani činnosť nemôže byť tak rozsiahla. Slúžia viac menej na stretnutia občanov Hrboltovej pri rôznych oslavách a jubileách.

Kultúrny dom Andreja Hlinku a.s.

Od septembra 2004 sa opäť otvorili širokej verejnosti mesta zrekonštruované priestory Veľkej dvorany Kultúrneho domu Andreja Hlinku. Pre zlepšenie kultúrnej činnosti a všestranné využitie priestorov sa pri Kultúrnom dome A.Hlinku, a.s. vytvoril úsek kultúry. Od 7.7.2005 prešla spoločnosť reorganizáciou., a jej náplňou je zabezpečovať, organizuje a naplňa kultúrnu činnosť tohto objektu. Od 7.7.2007 prešla spoločnosť reorganizáciou. Veľká dvorana KD Andreja Hlinku sa využíva na divadelné predstavenia, koncerty, výchovné programy, zábavné programy, festivaly a semináre, na vystúpenia domácich súborov, kurzovú činnosť zameranú na spoločenský tanec, módne prehliadky a prehliadky ZUČ, podujatia organizované pri príležitosti rôznych výročí a osláv. Oddelenie kultúry KD Andreja Hlinku, a.s. úzko spolupracuje so všetkými kultúrnymi, ale aj športovými inštitúciami v meste a v rámci svojej činnosti vydáva mesačný kalendár podujatí formou plagátu. Pod správu úseku kultúry patrí aj Informačná kancelária, ktorá poskytuje turisticko-informačné služby pre návštevníkov mesta ako aj pre domácich obyvateľov. Vykonáva predpredaj vstupeniek na kultúrne podujatia v meste, ako aj pre podujatia uporiadúvané po celom Slovensku prostredníctvom siete Ticketportál. V roku 2007 boli ku spoločnosti pričlenené Kultúrny dom Biely Potok, Kultúrny dom Černová, Spoločenská miestnosť Hrboltová a redakcia dvojtyždenníka Ružomerský Hlas. Od 12.2.2007 začala vysielat' Mestská televízia Ružomberok. Vysiela 24 h denne spravodajstvo z Ružomberka a okolia, reportáže, dokumenty, infotext a hudobný program.

Kino Kultúra

Zrekonštruované priestory kina Kultúra boli v nájme filmovej spoločnosti Continental film Bratislava. Priestor kina je po rekonštrukcii multifunkčným priestorom, kde je možné organizovať aj iné kultúrne podujatia. Od 1. 1. 2006 patria priestory Kina Kultúra pod KD Andreja Hlinku, a.s. Kinosála sa využíva nielen na filmové predstavenia, ale aj na koncerty, divadelné predstavenia a semináre.

Liptovské múzeum

Liptovské múzeum v Ružomberku je príspevkovou organizáciou Žilinského samosprávneho kraja. Priamo v Liptovskom múzeu v Ružomberku pracuje 20 zamestnancov. Historická účelová budova v Ružomberku je hlavným sídlom múzea. Okrem pracovísk, časti depozitárov sú v nej expozičné a výstavné priestory. V posledných rokoch bola starostlivosť o tento objekt zanedbaná, čo sa prejavilo masívnym zatekaním cez strechu, znehodnotením expozičných a výstavných priestorov. V najbližšom období preto Liptovské múzeum čaká celková rekonštrukcia a revitalizácia budovy. Popri svojej hlavnej činnosti, ktorou je výstavníctvo a expozičná činnosť, len v minulom roku 2005 Liptovské múzeum usporiadalo 129 vlastných podujatí a 60 výstav rôzneho zamerania. Počet návštevníkov prekročil hranicu 15 tisíc, čím sa Liptovské múzeum zaradilo medzi najnavštevovanejšie múzea na Slovensku.

Galéria Ľudovíta Fullu

Galéria Ľudovíta Fullu je súčasťou Slovenskej národnej galérie, opatruje a sprístupňuje zbierku výtvarných diel Ľudovíta Fullu, ktoré tento umelec daroval štátu.

Galéria je najväčšou zbierkou tvorby poprednej osobnosti slovenského moderného umenia, maliara, grafika, ilustrátora a scénografa. Okrem toho sa v galérii organizujú koncerty, besedy, tiež vyučovacie hodiny dejín umenia Školy úžitkového výtvarníctva, vyučovacie hodiny pre talentované deti a obhajoby maturitných prác študentov. S galériou veľmi úzko spolupracujú, a tým obohacujú jej činnosť základné umelecké školy prostredníctvom svojich odborov výtvarnej výchovy, tanca hudby. V minulom roku sa v priestoroch Galérie L. Fullu uskutočnilo 25 samostatných podujatí a počas roka galériu navštívilo 2560 návštevníkov.

V spolupráci s kultúrnymi inštitúciami mesta sa pravidelne v galérii konajú koncerty vážnej hudby, absolventské koncerty, literárne prehliadky, tematicko-výchovné programy, ale aj iné spoločenské podujatia.

Mestská knižnica

Mestská knižnica je príspevkovou organizáciou mesta a jej prvoradou úlohou je utvárať a sprístupňovať univerzálny knižničný fond, poskytovať základné knižnično-informačné služby vrátane prístupu k vonkajším informačným zdrojom a organizovať a uskutočňovať kultúrno-vzdelávacie aktivity. Mestská knižnica má vo svojom knižnom fonde 77769 knižničných jednotiek a v roku 2004 vypožičala 193019 knižných jednotiek. V knižnici je registrovaných 4 655 používateľov a v roku 2004 spolu navštívilo knižnicu 56528 používateľov.

Okrem prvoradej úlohy „práca s knihou“ organizuje MsK výchovno-vzdelávaciu činnosť. Pravidelne ročne organizuje cca 82 kolektívnych podujatí vo vlastných priestoroch v spolupráci so všetkými typmi škôl na území mesta, ale aj príslušných obcí a spoločenskými organizáciami. Organizované podujatia sú kultúrneho, výchovného a vzdelávacieho charakteru.

Mestská knižnica chce ponúkať informácie a služby na úrovni doby, preto už v roku 1997 začala svoje služby modernizovať. Po inštalovaní počítačovej siete a základných pracovných staníc sa v roku 1998 začalo retrospektívne spracovávanie knižničného fondu a postupne prešla knižnica na úplnú automatizáciu. V súčasnosti je spracovaných 65100 knižničných jednotiek. Od roku 2004 sprístupnila knižnica svojim používateľom možnosť získavania informácií z vonkajších zdrojov – INTERNET, ktoré v minulom roku využilo 1150 používateľov.

Iné inštitúcie

Basta Managment

Reklamná a sprostredkovateľská agentúra, ktorá sa zaoberala organizovaním kultúrnych podujatí /koncerty, megadiskotéky/. Agentúra bola založená v roku 2003. Agentúre sa podarilo do mesta dotiahnuť hviezdy ako: Kate Ryan, Ruslana, Karma, Captain Hollywood, Michal Dávid, Martin Maxa, Duo Tweens, Ján Wayne, Mark Oh a ďalších. Agentúra ďalej zabezpečovala ubytovanie v penziónoch a chatách v oblasti Liptova, rôzne reklamné predmety s potlačou loga pre firmy a podnikateľov. Agentúra ukončila svoju činnosť v roku 2005.

Centrum voľného času „ELÁN“

Toto centrum je príspevkovou organizáciou, ktorej zriaďovateľom je Mesto Ružomberok. Cieľom je výchovná činnosť detí v čase mimo vyučovania. Vytvára podmienky pre záujmovú činnosť detí a mládeže. Pravidelne organizuje príležitostnú činnosť v oblasti: estetiky, kultúry, techniky a prírodovedy, športu a telesnej výchovy.

Tiež organizuje rôzne súťaže, prehliadky, preteky, olympiády. V minulom školskom roku usporiadalo centrum viac ako 70 akcií. V rámci prázdnin organizuje prímestské tábory a stále tábory pre deti vo veku 8-15 rokov.

Skautské múzeum

Skautské múzeum má 5 členné kolégium správy Skautského múzea, ktoré funguje na čisto dobrovoľnej báze. V rámci svojej bohatej činnosti združuje deti a mládež v počte asi 130 členov. Toto múzeum, ktoré patrí k ojedinelým na Slovensku sa nachádza v dosť nevyhovujúcich priestoroch. Svoju činnosť zabezpečuje z grantov a získaním finančných

prostriedkov od sponzorov. V rámci svojej činnosti uskutočňuje besedy, výstavy a semináre. V minulom roku usporiadali po prvý krát Skautskú univerzitu pre deti i dospelých. Zúčastnili sa niekoľkých výstav v SR, v Poľsku a ČR.

Umelecké školy

Základná umelecká škola

Zriaďovateľom školy je Mesto Ružomberok a vytvára podmienky pre záujmovú činnosť detí v oblasti hudobného odboru, tanečného a výtvarného odboru. V rámci svojej činnosti organizuje pre svojich žiakov rôzne koncerty, absolventske koncerty a vernisáže, vystúpenia tanečného odboru, zúčastňuje sa súťaží v rámci výtvarného odboru doma i v zahraničí, aktívne spolupracuje pri kultúrno-spoločenských podujatiach organizovaných mestom.

Súkromná základná umelecká škola Jánoš

Táto Súkromná ZUŠ, ktorá je zároveň aj súkromnou jazykovou školou, vznikla v roku 1999 a do siete školských zariadení MŠ SR bola zaradená od roku 2000. V súčasnosti škola ponúka vyučovanie jazyka anglického, francúzskeho, nemeckého a ruského. v každom z týchto jazykov ponúka detské, individuálne, firemné kurzy, kurzy pre verejnosť, pobytové a intenzívne kurzy. SZUŠ má tieto odbory: tanečný, hudobný a výtvarný odbor. Rovnako ako Základná umelecká škola sa prezentuje v rôznych programoch. Organizuje výstavy, koncerty, zúčastňuje sa celoslovenských, ale aj medzinárodných súťaží. SZUŠ je organizátorom už tradičnej súťaže moderného tanca Dance Rose. Svoje pobočky má v Dolnom Kubíne, Námestove.

Súkromná základná umelecká škola

Táto súkromná ZUŠ je špecifická tým, že sa v nej vyučuje len výtvarný odbor. V rámci odboru sa vyučujú rôzne techniky – kresba, maľba, grafika, modelovanie, práca s drôtom a pod. Okrem hlavnej činnosti pripravuje škola na talentové skúšky záujemcov pre všetky stupne umeleckých škôl. Školu každoročne navštevuje do 200 žiakov. Jej výsledky sú známe nielen u nás doma, ale i v zahraničí / ceny získané v Japonsku, Indii, Nórsku /

OZ Folklórny súbor Liptov

Občianske združenie Folklórny súbor Liptov je svojou činnosťou zamerané na uchovávanie a prezentáciu ľudového umenia. Má troch zamestnancov a jeho členskú základňu tvorí skupina 50 mladých chlapcov a dievčat. FS Liptov je mimoriadne úspešným reprezentantom nielen severného Slovenska, ale je aj jedným najstarších slovenských amatérskych kolektívov svojho druhu. Od svojho vzniku v roku 1946 sa súbor zameriaval predovšetkým na folklórny materiál vlastného regiónu, ktorý spracoval v niekoľkých desiatkach choreografií. Každoročne sa zúčastňuje folklórnych festivalov doma i v zahraničí, kde reprezentuje nielen svoj región, ale i celé Slovensko. Vyznamenania udelené porotami na domácich i zahraničných festivaloch azda najvýraznejšie hovoria o vyspelosti tohto súboru. V minulom roku súbor uskutočnil 86 verejných vystúpení, z toho 7 pre mesto. Stal sa víťazom kraja tanečných blokov a získal ocenenie na festivale v Poľsku. Svoju činnosť zabezpečuje za finančnej podpory mesta, z grantov, od sponzorov, z reklamnej činnosti a z vlastných zdrojov.

Folklórny súbor Radosť spod Salatína

FS Radosť spod Salatína má svoje dlhoročné sídlo v priestoroch Ústrednej vojenskej nemocnice. Jeho členskú základňu tvorí 31 dospelých tanečníkov a hudobníkov a 35 detí. Priestory súboru pre nácvik sú dnes už nevyhovujúce. Pravidelné skúšky má súbor jedenkrát týždenne a v prípade potreby sa stretávajú aj častejšie, obyčajne v sobotu. Detská časť súboru nesie meno Vretienko a rovnako ako dospelí účinkujú na rôznych akciách nielen na území mesta, ale aj v rámci celého Slovenska.

Dychová hudba SUPRANKA

Dychová hudba Supranka má v meste svoje nezastupiteľné miesto. Jej právna forma je Spolok – člen Združenia dychových hudieb Slovenska. Má 24 členov, ktorí sa stretávajú

vo vyhovujúcich priestoroch. Účinkuje na rôznych kultúrno-spoločenských, národných i cirkevných podujatiach. Pravidelne organizuje kultúrno-spoločenské posedenia pri hudbe pre zamestnancov SCP, priaznivcov dychovej hudby a občanov mesta.

Združenie divadelných ochotníkov Slovenska

Divadelní ochotníci v Černovej začínajú písať svoju 100 ročnú históriu. Počas svojej činnosti divadelný súbor naštudoval a odohral množstvo divadelných predstavení. Hrali sa hry nielen našich autorov, ale aj svetových klasikov. V tomto roku si divadelný súbor pripomenie 100. výročie svojho založenia. Pri divadelnom ochotníckom súbore pracuje už takmer 20 rokov aj detský divadelný krúžok.

Združenie ROZETA

Jedná sa o voľné združenie, v ktorom sú zastúpení ľudia s umeleckým zameraním, napr. výtvarníci, sochári, textilní dizajnéri. Toto združenie dáva o sebe vedieť predovšetkým výstavnou aktivitou.

Zväz slovenských fotografov

ZSF je celoštátnou dobrovoľnou spoločenskou organizáciou, ktorá funguje už 37 rokov. Združuje aktívnych fotografujúcich amatérov i profesionálov, organizátorov domácich a medzinárodných salónov a výstav, lektorov, porotcov, teoretikov i priaznivcov fotografického umenia. Hlavnou úlohou zväzu je napomáhať rozvoju fotografie, osobitne umeleckej, a tak prispievať k obohacovaniu kultúrneho života na Slovensku. Svoje sídlo má práve v Ružomberku a to od roku 1995. Len v minulom roku usporiadal ZSF v meste 16 podujatí, 6 na Slovensku, ďalej to boli výstavy v Ríme a Krakove. V tomto roku je 30 rokov výstavníckej činnosti ZSF.

FOTOSALÓNY

Toto občianske združenie organizačne zabezpečovalo pravidelné usporiadanie dvoch medzinárodných fotosalónov v Ružomberku FOTOFÓRUM A STROM. V roku 2005 sa organizačne tieto fotosalóny oddelili. Pod týmto OZ zostáva len STROM – medzinárodný salón ekologickej fotografie. Salónu sa zúčastňujú amatéri i profesionáli z celého sveta. Svojim tematickým zameraním je jedinečný. Výstava sa uskutočňuje každoročne v mesiaci apríl. V tomto roku to bude už 20. ročník. Počas roka sa retro výstavy uskutočňujú v Ríme, Krakove a tento rok aj v Turíne.

FOTOFÓRUM

Toto občianske združenie organizačne zabezpečuje medzinárodný salón umeleckej fotografie so zameraním na prezentáciu autorských kolekcíí. Výstava je tematicky neobmedzená a môžu sa jej rovnako zúčastniť profesionáli i amatéri z celého sveta. Aj táto výstava sa koná každoročne v mesiaci október v Ružomberku. Tento rok to bude už 38. ročník Fotofóra.

Fotoklub pri Liptovskom múzeu

V minulom roku oslávilo toto občianske združenie 80. rokov fotoklubovej činnosti, ktorá je v rámci Slovenska jedinečná. V súčasnosti združuje 30 členov a z toho dvoch invalidov. Usporiadal 10 výstav a zúčastnil sa na mnohých svetových a domácich salónoch. Oslavy Fotoklubu prebehli za spolupráce rakúskeho fotoklubu z Lienza.

Partnerské vzťahy

Mesto Ružomberok má podpísanú partnerskú zmluvu s mestom Hlučín v ČR, Bačski Petrovec –Srbsko a Čierna Hora, Dečín v ČR, Myslenice v Poľsku, Vaterstedten v NR, Hatesheim, Heidenheim, Seriate.

PRLA Vlkolínec

Vlkolíneec z historického pohľadu v spojení s mestom vždy patril do územia Ružomberka. V súvislosti s jeho polohou, architektúrou a históriou, mesto sa snažilo o zápis do knihy UNESCO – kultúrne pamiatky, čo sa v roku 1993 podarilo.

Mesto Ružomberok každoročne organizuje už tradičné kultúrne podujatie pod názvom „Nedeľa vo Vlkolínci“. V spolupráci s OZ Vlkolíneec sa uskutočňuje v tejto lokalite viacero kultúrno-spoločenských, ale aj športových podujatí, ktoré vždy prilákajú množstvo návštevníkov. V rámci propagácie každoročne vydáva nové propagačné materiály, tiež bola vydaná publikácia „Vlkolíneec“, a s finančným príspevom mesta aj publikácia „Drevená dedina“ od autora Doc. MUDr. Marcela Babála. V súčasnosti sa pripravuje nová publikácia v úzkej spolupráci 4 lokalít zapísaných do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO – Bardejov, Banská Štiavnica, Spišské podhradie a Vlkolíneec.

Kultúrno-spoločenské podujatia

V tejto kapitole uvádzame formy kultúrno-spoločenských a športových podujatí, ktoré sa realizujú, resp. ktoré sme realizovali v predchádzajúcom období.

Tradičné podujatia:

Vítania jari, Májové veselice, Jarmoky (I., II.), Nedeľa vo Vlkolínci, Ružomberský folklórny festival, Country festival, spomienkové oslavy pri rôznych príležitostiach, vianočné koncerty.

Podujatia medzinárodného významu:

Fotofórum, Strom, športové európske šampionáty, Majstrovstvá Slovenska v športových disciplínach, Challenge Day, a pod.

Podujatia svetového významu:

SSL 2000, Svetová Zimná Univerziáda, Akademické majstrovstvá sveta vo vzpieraní, Majstrovstvá Európy v športových disciplínach, Papierenské sympózium.

Financovanie kultúry

Kultúra v meste sa financuje prostredníctvom:

- mestského rozpočtu
- z grantov
- od sponzorov
- z iných zdrojov

4.6.4. Šport

Ružomberok má pomerne dobre vytvorené podmienky pre rozvoj športových a relaxačných aktivít. V meste je vytvorená široká základňa športových a relaxačných zariadení:

Tab. Športové zariadenia v meste Ružomberok

Typ zariadenia	Počet
Regulárne futbalové ihriská	7
Malé ihriská pre futbal	23
„plácky“ pre futbal	7
Tenisové dvorce	13
Telocvične	20
Basketbalové „plácky“, ihriská	18
Posilňovne – fitnes pre verejnosť	3
Účelové haly pre stolný tenis	3
Atletické dráhy, rovinky	4
Športové haly	2
Zimný štadión	1
Zaľadnené plochy	1 (sezónne 2 až 3)

Plaváreň	1
Zariadenie pre technické športy	1
Lyžiarske vleky – SKI PARK	8

Zdroj: Mestský úrad Ružomberok

V meste Ružomberok pôsobí niekoľko športových klubov, ktoré okrem zastrešenia jednotlivcov, organizujú aj rôzne športové akcie.

Tab. Športové kluby v meste Ružomberok

Názov subjektu	Názov subjektu
Šachový klub Ružomberok	Klub nadšencov amatér. cyklistiky
Šachový oddiel B. Potok	Lyžiarský klub Rbk
Klub slov. turistov Ružomberok	SKI Junior RBK
Tenisový klub Ružomberok	Lyžiarsky oddiel SKI profesionál
Športový klub stolného tenisu SCP	Lyžiarsky oddiel Team Rudea
Belan Stolnotenisový oddiel	Lyžiarsky klub Biely Potok
Športový klub stolného tenisu RBK	Klub slov. lyžiarov a turistov
ŠK ST telesne postihnutých	Klub RTVŠ „REA RBK“
Volejbalový klub VK SCP Rbk	Klub – odbor RTVŠ Akcent M
Beachvolleyball klub	Krasokorčuliarsky oddiel - RUŽA
Mestský futbalový klub RBK	Skauting RBK
TJ ISKRA Hrboltová	HK IAMES Rbk
FK Biely Potok	Slov. cykloklub Liptov
TJ Máj Černová	Plavecký oddiel
Mestský Basketbalový klub	Futsalový klub
Mestský hokejový klub	Streetball
TJ DIANA - OROL	ŠK karate
TJ FATRA Rbk	Horská služba
Rally team – občianske zdr. RBK	BUDO – AIKIDO
TJ Slávia Rbk - vzpieranie	ARMWRESLING
Slov. OROL – telových. jednota	YACHT klub
TJ SOKOL	Ostriež klub potápačov
TESPO - Aeroklub Rbk	Marieta FIT KLUB
TESPO – Automotoklub Ruža	Atletický oddiel B. Potok
TESPO - Klub leteckých modelárov	Tanečné štúdio MAESTRO

Zdroj: Mestský úrad Ružomberok

Medzi významné športové akcie organizované mestom Ružomberok alebo inými subjektmi patria napríklad:

Memoriál Jána Gregora – lyžiarske preteky pre dospelých

Medvedík – žiacke lyžiarske preteky

Beh okolo Sidorova

Kritérium mesta – bežecké preteky

Ružomerská latka – skokanské pretek

Silvestrovský výstup na Choč

Cena primátora – plážový volejbal, šachový turnaj

Olympiáda detí materských škôl

Jedenástka roka

Streetball challenge

4.7. Samospráva a hospodárenie mesta

4.7.1. Samospráva a riadenie

Mesto Ružomberok je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom v rámci samosprávy, samostatne rozhoduje a uskutočňuje všetky úkony súvisiace so správou mesta a jeho majetku, ako aj majetku vo vlastníctve štátu prenechaného mestu na dočasné hospodárenie.

Pri plnení úloh samosprávy mesto spolupracuje s politickými stranami a politickými hnutiami vyvíjajúcimi činnosť v meste, ako aj so záujmovými združeniami obyvateľov mesta a podnikateľskými právnickými a fyzickými osobami pôsobiacimi na území mesta.

Samosprávu mesta vykonávajú jeho obyvatelia: orgánmi mesta, hlasovaním obyvateľov mesta, verejným zhromaždením obyvateľov.

Orgánmi mesta sú: mestské zastupiteľstvo a primátor mesta. Orgánmi mestského zastupiteľstva sú: mestská rada, komisie, mestský úrad, mestská polícia.

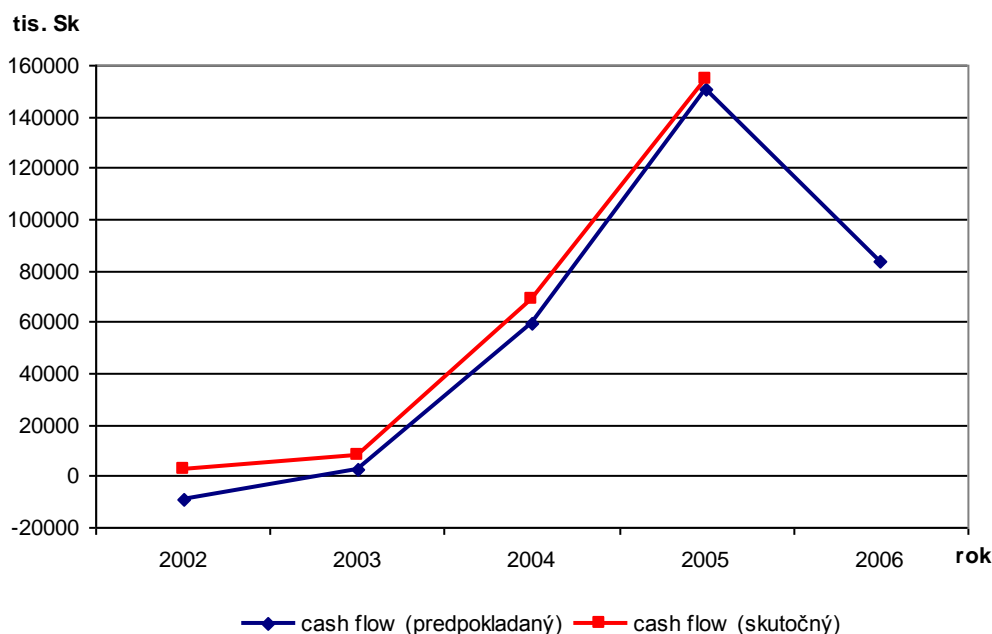
Mestské zastupiteľstvo zriaďuje komisie ako svoje stále alebo dočasné poradné, iniciatívne a kontrolne orgány. Komisie sú zložené z poslancov mestského zastupiteľstva a z obyvateľov mesta zvolených v mestskom zastupiteľstve. Mestské zastupiteľstvo zriaďuje tieto stále komisie: dopravná a verejného poriadku, finančná, výstavby, podnikateľská, školstva, sociálno-zdravotná, kultúry, bytová, životného prostredia, športová.

Mestský úrad je výkonným orgánom mestského zastupiteľstva a primátora. Mestský úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci mestského zastupiteľstva a primátora, ako aj orgánov zriadených mestským zastupiteľstvom. Mesto zriaďuje výbory v mestských častiach Biely Potok, Černová, Hrboltová a Vlkolíneec. Členmi týchto výborov sú všetci poslanci mestského zastupiteľstva zvolení v mestskej časti. Na čele výboru je predseda, zvolený výborom.

4.7.1. Hospodárenie a rozpočtová situácia mesta

V nasledovnej časti je zhodnotená hospodárska situácia prostredníctvom analýzy vývoja rozpočtu mesta za obdobie 2002 až 2006.

Graf: Vývoj cash flow v meste Ružomberok

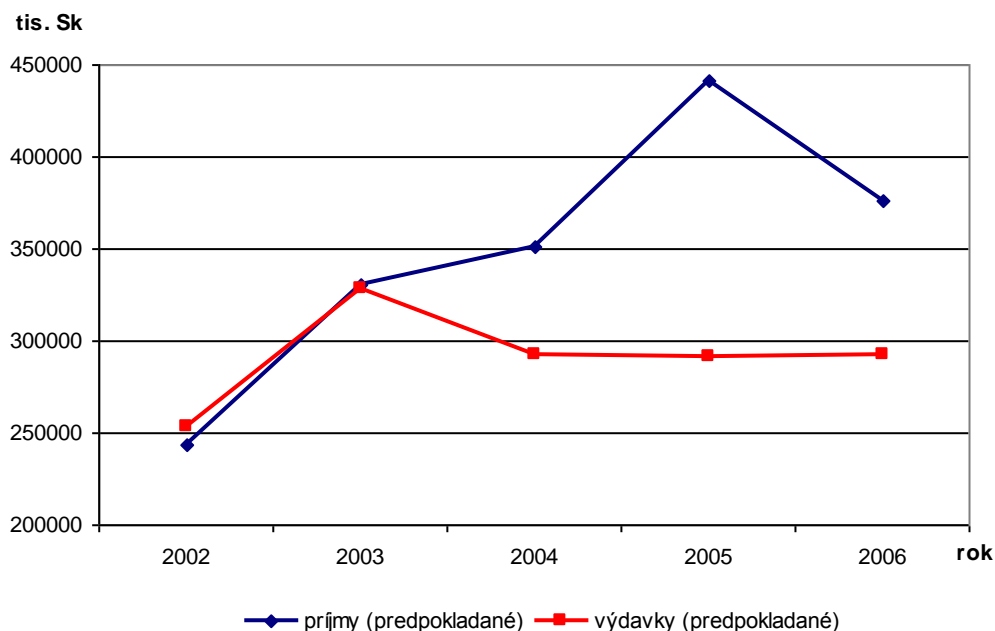

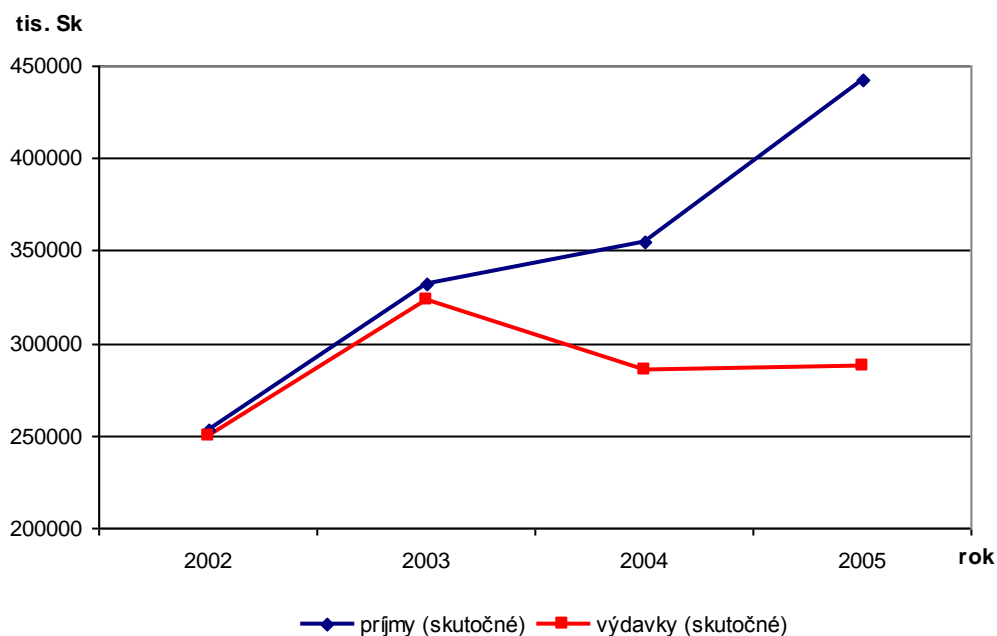

Vývoj cash flow v meste Ružomberok mal v období 2002 – 2005 stúpajúci trend. Skutočný cash flow pritom vykazoval vyšší prebytok ako predpokladaný. Na rok 2006 je plánované zníženie na hodnotu takmer 84 mil.

Graf: Vývoj predpokladaných príjmov a výdavkov v meste Ružomberok

Graf: Vývoj skutočných príjmov a výdavkov v meste Ružomberok

Podľa vývoja predpokladaných a skutočných príjmov a výdavkov je možné sledovať nárast prebytku v rozpočte mesta Ružomberok od roku 2003.

Tab. Vývoj príjmov v meste Ružomberok

Príjmy	2002	2003	2004	2005	2006
	skutočnosť	skutočnosť	skutočnosť	skutočnosť	plán
Dane z príjmov	78556	62610	61928	144945	150000
Dane z majetku	32996	36608	36181	51009	51400
Dane za špeciálne služby	6578	24924	25750	22579	23954
Dane z použ. tovarov	3605	3828	5682	408	15
Daňové príjmy	121735	127970	129541	218941	225369
Príjmy z podnikania	591	591	923	57693	100
Príjmy z podnikania a z vlastníctva majetku	14328	8743	29388	29755	26463
Administratívne poplatky	8909	12244	9877	17891	16196
Úroky z vkladov	1370	1120	2387	1270	172
Ostatné príjmy spolu	1572	2003	2445	1398	940
Nedaňové príjmy	26 770	24 701	45 020	108 007	43 871
Granty a transfery	56 689	141 090	132 774	93 278	78 053
Bežné príjmy spolu	205 194	293 761	307 335	420 226	347 293
Kapitálové príjmy	29 695	9 641	21 963	22 738	28 375
Granty a transfery	17 977	28 338	25 268	0	0
Kapitálové príjmy spolu	47 672	37 979	47 231	22 738	28 375
Príjmy spolu	252 866	331 740	354 566	442 964	375 668

Tab. Vývoj výdavkov v meste Ružomberok

Výdavky	2002	2003	2004	2005	2006
	skutočnosť	skutočnosť	skutočnosť	skutočnosť	plán
Výdavky verejnej správy	35 220	34613	56843	60366	60490
Fin. a rozp. oblasť	266	307	233	189	200
Matrika spolu	502	532	592	598	630
Vol'by VUC	0	0	0	569	0
Transakcie ver. dlhu	2 059	5770	5792	4927	3700
MsP	8 868	10116	11075	11336	12000
Požiarna ochrana	145	211	155	118	170
zamestnanosť - VPP	826	1382	1210	2077	50
priesk. a pr. práce	373	756	212	502	0
cestná doprava	10 687	4376	7839	11315	11800
jarmok	182	210	198	194	250
Odpad	14 893	18805	22349	27675	26000
znižovanie znečistenia	12 079	10899	13293	13791	13960
rozvoj obcí	220	1200	137	114	120
ver. osvetlenie	7 130	7888	8308	9005	8800
dotácia zdravotníctvu	300	0	0	0	0
rekr. a šp. služby	8 450	11506	14035	20644	10170
dotácia LIPTOV	500	550	635	750	750
príspevok KIC	5 359	6145	3225	0	0
príspevok MsK	2 150	2348	2478	2630	2820
pamiatky	1 318	1585	965	984	1020
ost. kult. služby	1 391	3398	3786	7465	6280
vydav. služby	1 667	1720	1705	2351	2700
náb. a iné sp. služby	3 800	1800	1378	3225	3220
predškolská výchova	11 627	25200	25514	26371	28640
Základné vzdelanie	38 149	88902	1790	2164	2120
dotácie VŠ	100	0	0	0	0
dotácie gymnáziá	0	70	0	0	0
školenia, kurzy	139	261	113	146	200
školské stravovanie	2 167	4684	4372	3928	4260
CVČ, ZUŠ	4 265	12993	9486	11311	12100
stredisko služieb	750	1504	393	0	0

opatrovateľstvo spolu	0	8451	8574	8207	9030
staroba	413	243	255	219	220
detské prídavky	0	54	89	102	80
dávky soc. pomoci	158	174	13697	337	200
Bežné výdavky	176 153	268 653	220 726	233 610	221 980
Výdavky verejnej správy	3 713	13095	12733	1347	2360
Fin. a rozp. oblasť	0	0	490	0	14370
mestská polícia	519	868	783	926	200
Odpad	0	0	603	0	0
rozvoj obcí	68 620	40305	49825	45928	50900
rekonštrukcia zariadení VO	0	0	100	989	0
nákup nábytku alebo strojov	98	0	0	4466	0
rekonštrukcie	0	0	0	746	400
kapitálový transfer KIC	115	0	0	0	0
pamiatky	668	702	740	57	180
vydav. služby - zriadenie MTŠ	0	0	0	0	1500
kúpa prev. zariadenia	0	40	0	0	0
TV štúdio	0	0	0	0	0
Kapitálové výdavky	73 733	55 010	65 274	54 459	69 910
Výdavky spolu	249 886	323 663	286 000	288 069	291 890

5. Životné prostredie

Ochrana prírody

Do riešeného územia zasahujú dva národné parky – Národný park Veľká Fatra (východná časť), Národný park Nízke Tatry (západná časť), pričom takmer celé územie okrem severnej časti zaberajú ich ochranné pásma.

V rámci NP Nízke Tatry sa na katastrálnom území Ružomberka nachádza NPP Brankovský vodopád, čo je najvyšší vodopád na Slovensku s výškou 55 m (27,71 ha)

Z NP Veľká Fatra sem zasahuje NPR Jánošíkova kolkáraň, pričom v ochrannom pásme národného parku sa nachádzajú prírodné pamiatky:

PP Krvavá skala – geomorfologický výtvor (0,26 ha)

PP Vičia skala – geomorfologický výtvor, travertínová kopa (1,49 ha)

PP Dogerské skaly – prirodzený odkryv jurského súvrstvia (0,169 ha)

PP Jazierske travertíny – travertínová terasa (2,22 ha)

PP Bukovinka – travertínové terasy (1,8 ha)

Okrem toho sa tu nachádzajú územia s vysokou ekologickou a krajinárskou významnosťou ako napríklad krajinný priestor Tlstá hora – Kečky – Ostré, ktorý tvorí severnú časť riešeného územia (k. ú. Hrboltová).

V riešenom území sa vyskytujú aj chránené stromy, a to topole v Černovej a jaseň štíhly v časti Biely potok – Jazierce.

Charakteristika ekologicky významných prvkov krajiny vychádza z Územného systému ekologickej stability (ÚSES), ktorý bol spracovaný v rámci Územného plánu mesta Ružomberok. Vymedzenie biocentier a biokoridorov vyššej hierarchickej úrovne (nadregionálne, regionálne) rešpektuje Regionálny ÚSES okresu Liptovský Mikuláš.

Biocentrá nadregionálneho významu

- Hôľna Fatra s jadrom PR Kundračka, PR Rumbáre, PR Jánošíkova kolkáraň, PR Skalná Alpa a PR Hradné jazero Blatné – výmera biocentra v záujmovom území je 1020 ha
- Národný park Nízke Tatry Ďumbierska časť – výmera biocentra v záujmovom území je 620 ha

Biocentrá regionálneho významu

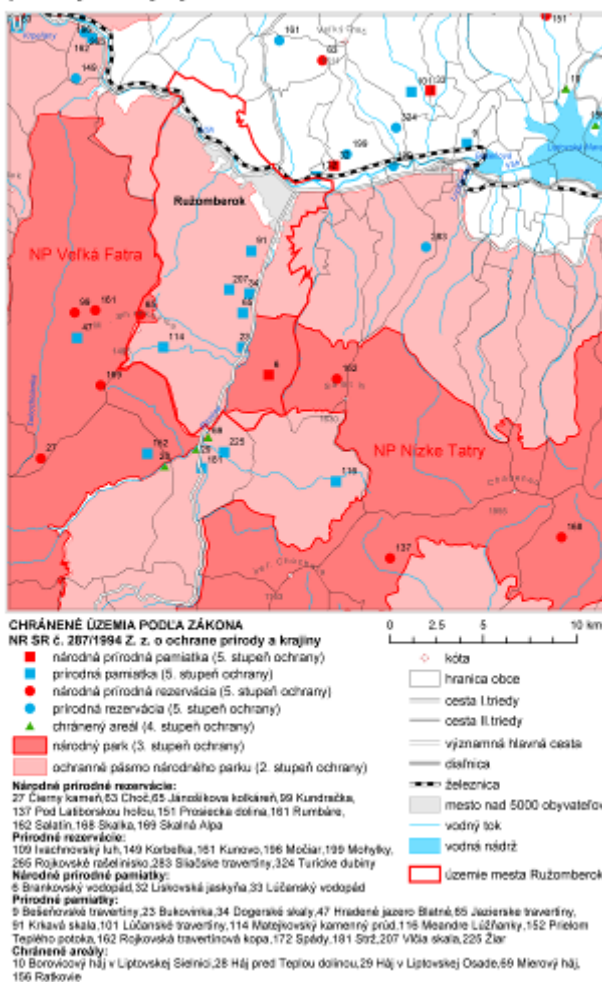
- Bukovinka – rozloha 20 ha

Biocentrá lokálneho významu

Mokrad'ové spoločenstvá:

Územná ochrana prírody a krajiny

Zdroj: Kromák, J. 2002.
In: Atlas krajiny SR, MŽP SR Bratislava,
SAZP Bratislava 2002

- mokrad' Hrboltová – rozloha 1,5 ha
- mokrad' Bystrá dolina – rozloha 2,0 ha
- mokrad' Lúčky (pod Halinami) – rozloha 1,5 ha
- mokrad' Trlenská dolina vstup – rozloha 0,9 ha
- mokrad' Trlenskô – rozloha 2,0 ha
- mokrad' Nížné Matejkovo – rozloha 0,9 ha
- močiar pri Revúcej (pod Škutovkami) – rozloha 1,0 ha
- mokrad' Ludrovská dolina Kozol – rozloha 1,2 ha
- mokrad' Ludrovská dolina vstup – rozloha 2,5 ha
- mokrad' Hríbec – rozloha 10 ha
- *Skalné spoločenstvá*
- skalná homôlka Hrboltová západ – rozloha 5,0 ha
- skalná homôlka Hrboltová východ – rozloha 12 ha
- skalné bralo Sidorovo – rozloha 20 ha
- skalná terasa Vlčia skala – rozloha 4 ha
- travertíny Jazierce – rozloha 9 ha
- bralná tiesňava Ludrovská dolina – rozloha 1,5 ha

Biokoridory nadregionálneho významu

- Váh – vodný tok (hydrický)

Biokoridory regionálneho významu

- vodný tok Revúcej (hydricko-terestrický)
so sprievodnou vegetáciou

Biokoridory lokálneho významu

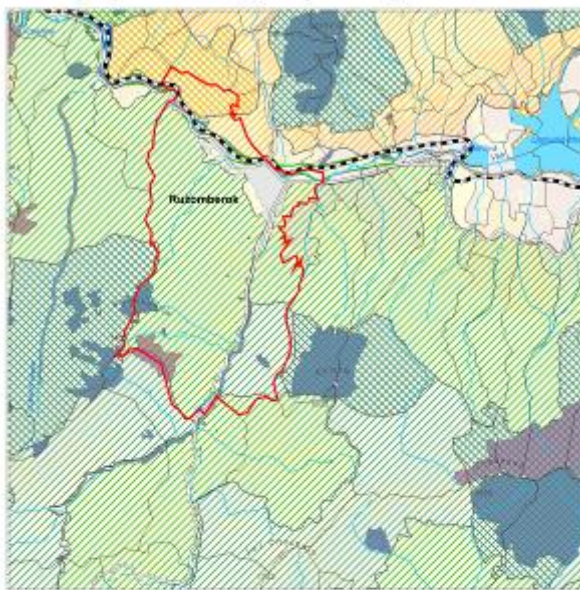
hydricko-terestrické:

- Bystrý potok s pobrežnou vegetáciou
- potok Komjatná s pobrežnou vegetáciou
- Čútkov potok s pobrežnou vegetáciou
- Ludrovanka s pobrežnou vegetáciou
- potok Hrabovskej doliny
- potok Trlenskej doliny
- potok Nižný Matejkov
- potok Vyšný Matejkov

terestrické:

- travertínová kopa Biely Potok – Podsuchá

Územný systém ekologickej stability

Legenda

Prvky územného systému ekologickej stability

BIOCENTRA

Zóna biocentra	Stupeň územnej ochrany (zákon NR SR č. 287/1994 Z. z.)				
	1.	2.	3.	4. – 5.	súborový plán návrh
Jedro					
Telo					
Prúter					

NAJVIŠNÁJŠIE NADREGIONÁLNE BIOKORIDORY

hydriky biokoridor

OSTATNÉ POTENCIÁLNE EKOSTABILIZAČNÉ PLOCHY

lesy mimo biocentier

Návrhované zmeny súvisiace s realizáciou ÚSES

biela biocentier zaradiť aspoň do 2. stupňa územnej ochrany

biela biocentier zaradiť aspoň do 2. stupňa územnej ochrany

zvyšší podiel ekologicky kvalitných plôch na územíach

a veľmi nízkym koeficientom ekologickej kvality

zvyšší podiel ekologicky kvalitných plôch na územíach

a nízkym koeficientom ekologickej kvality

kóda

hranica obce

cesta I. triedy

cesta II. triedy

významná hlavná cesta

diaľnica

železnica

mesto nad 5000 obyvateľov

vodný tok

vodná nádrž

územie mesta Ružomberok

Koeficient ekologickej kvality územia

mimo lesov a biocentier (podiel ek.

kvalitných plôch v katastr. území)

< 0,4

0,4 - 0,99

0,8 - 1

Ekologicky významné segmenty (EVS)

EVS 1 – nad Hrboltovou

EVS 2 – Zrázy – Diely (Gregorka)

EVS 3 – Baničné

EVS 4 – Dielec – Biely Potok

EVS 5 – Vlkolíne

EVS 6 – Líšková

EVS 7 – Bukovina

EVS 8 – Sekaniny – Oráčiny

EVS 9 – Nad Suchou – Kozol

EVS 10 – Priečod – nad skalami

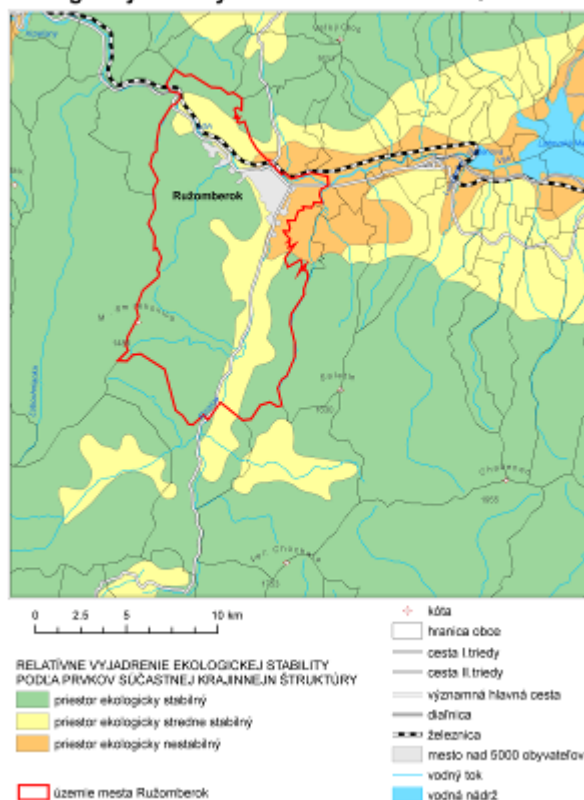
Ekologická stabilita

Ekologickú stabilitu krajiny schopnosť ekologického systému pretrvávať i za pôsobenia rušivého vplyvu a reprodukovať svoje podstatné charakteristiky v podmienkach narušovanie zvonku. Táto schopnosť sa prejavuje jednak minimálnou zmenou za pôsobenia rušivého vplyvu, ale i spontánnym návratom do východiskového stavu resp. na pôvodnú trajektóriu po prípadnej zmene.

Na základe uvedeného môžeme v katastrálnom území rozlíšiť územia ekologicky stabilné, stredne stabilné a nestabilné. Ekologicky stabilné územia sú tie, ktoré nie sú intenzívne hospodársky využívané, prevažne zalesnené, alebo pokryté prirodzenými trvalými trávnatými porastmi. sú tie, ktoré sú v súčasnosti zalesnené, alebo pokryté trávnatými porastmi. Ekologicky stredne stabilné sú územia, ktoré sa nachádzajú pozdĺž Revúcej a na severnom brehu Váhu. Tieto oblasti sú väčšinou pokryté trávnatými porastmi, miestami sú využívané aj ako orná pôda. Najmenej stabilné sú časti Liptovskej kotliny, ktoré sú intenzívne využívané na poľnohospodárstvo.

Klasifikácia ekologickej stability

Zdroj: Liliša, M. 2002, In: Atlas krajiny SR, MŽP SR Bratislava, SAZP Banská Bystrica 2002

Ochrana ovzdušia

Najväčší zdroj znečisťovania ovzdušia je Mondi BP SCP a.s. Ružomberok. Najväčším problémom bol resp. je zápach organosírných zlúčenín v ovzduší pochádzajúci z výroby - matylmerkaptán, dimetylsulfid, dimetyldisulfid, sírovodík. Mondi Business Paper SCP, a.s. Ružomberok vykonal v minulých rokoch veľké opatrenia na zlepšenie kvality životného prostredia. Podnik prešiel procesom výrazných zmien, ktorých súčasťou bola rekonštrukcia technológií, čím sa znížili emisie zápachajúcich látok o 92% a emisie tuhých znečisťujúcich látok o 95 %. Spoločnosť má definovanú environmentálnu politiku, v rámci ktorej:

- prikazuje všetkým zamestnancom v skupine Mondi Business Paper, aby dodržiavali všetky právne predpisy ako aj ostatné požiadavky, voči ktorým sme sa zaviazali.
- podporuje opatrenia v rámci školení pre všetkých našich zamestnancov, aby využívali všetky dostupné zdroje.
- zavádza všetky potrebné a ekonomicky prijateľné opatrenia, aby sme predchádzali alebo odstraňovali škody spôsobené životnému prostrediu. V prípade, že sa vplyvu na životné prostredie nedá vyhnúť, hľadáme cesty ako toto znížiť na minimum (to isté platí aj pre emisie týkajúce sa novej havárie).
- zadáva ciele so zameraním na pokračujúce zlepšovanie našich výsledkov v rámci životného prostredia a vykonávame nápravné opatrenia v prípade, že tieto ciele neboli splnené.
- kontroluje a hodnotíme vplyv každej novej činnosti, nového vývoja produktu ako aj každého nového postupu na životné prostredie predtým, ako sú zavedené.

- pravidelne informuje verejnosť a zákazníkov o našich ekologických činnostiach a zúčastňujeme sa rokovaní so všetkými kľúčovými účastníkmi.

Povoľujúcim a kontrolným orgánom štátnej správy pre Mondi Business Paper SCP, a.s. Ružomberok je Obvodný úrad životného prostredia Ružomberok.

Ďalším znečisťovateľom ovzdušia je doprava. Mesto Ružomberok je križovatka ciest európskeho významu - I/18 a I/59 sever - juh, východ - západ. Dopravné siete sú vedené cez mesto okolo obytných domov, škôl, nemocnice a pod. V priemere cez mesto prejde denne cca. 20 000 vozidiel. Doprava je aj zdrojom hluku. Riešením by mohol byť odklon dopravy z mesta, t.j. vybudovanie diaľnice vedúcej mimo mesto. Avšak toto nie je v kompetencii mesta.

Ochrana vôd

Väčšina katastrálneho územia mesta Ružomberok patrí do chránenej vodohospodárskej oblasti. Táto sa rozprestiera od západných hraníc územia až po Revúcu a od južnej hranice až po Váh. Vykonávať hospodársku činnosť v tejto oblasti možno len ak sa zabezpečí všestranná ochrana povrchových vôd a podzemných vôd, ochrana ich tvorby, výskytu, prirodzenej akumulácie a obnovy ich zásob. V rámci tejto oblasti sa južne od mesta Ružomberok nachádza pásmo hygienickej ochrany 2. stupňa podzemných vôd, pričom do západnej časti územia zasahuje ochranné pásmo II. a III. stupňa prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd.

Medzi najväčších producentov odpadových vôd patria: Mondi Business Paper SCP, a.s. Ružomberok a dcérsky závod Obaly Solo s.r.o.; bývalý TEXICOM (v súčasnosti v konkurze); SAD Liptovský Mikuláš (stredisko Ružomberok); Wieneberger-Slovenské Tehelne spol. s r.o.

Všetky odpadové vody sú napojené na čističku odpadových vôd, ktorej účinnosť čistenia je približne 90 %, a preto je Váh aj pod Ružomberkom pomerne čistý. Raritou na Slovensku je ČOV nevlastnia vodárne ani mesto, ale Mondi Business Paper SCP, a.s. Ružomberok, ktorým patrí za podmienok investovania do jej rekonštrukcie.

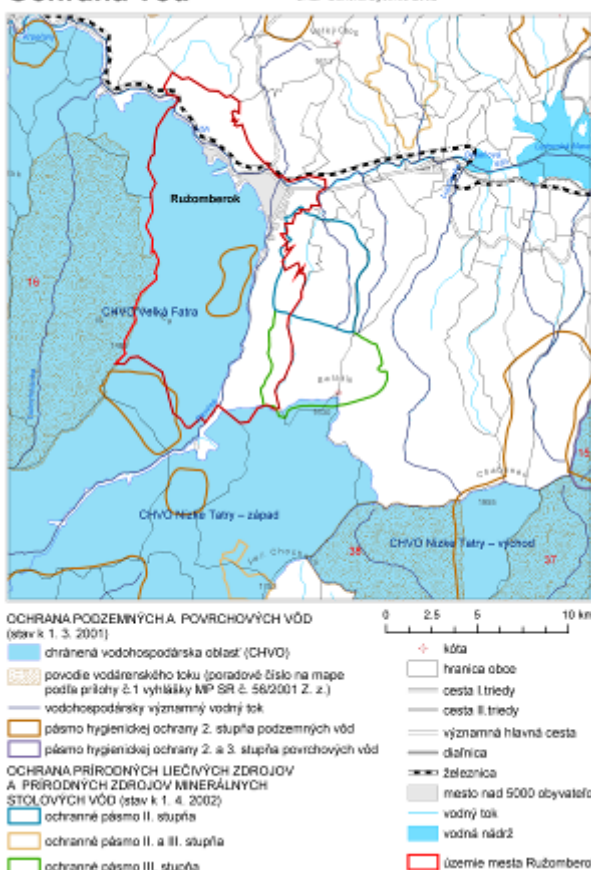
Kontaminácia pôd

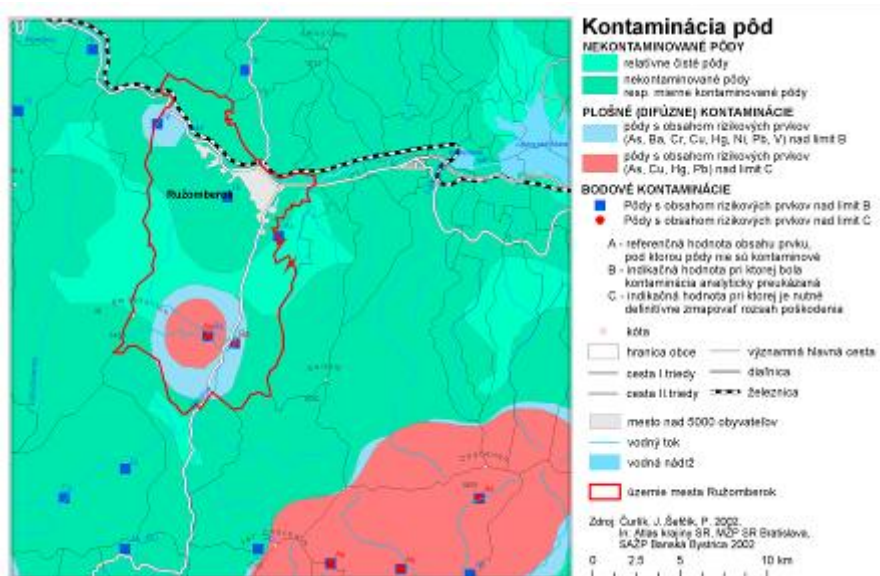
Väčšina pôd v katastrálnom území Ružomberka je relatívne čistá až mierne kontaminovaná. Analyticky preukázaná kontaminácia je v západnej a južnej časti územia, kde je pôda prekračuje hodnoty Arzénu (As), Bária (Ba) a Niklu (Ni).

Poľnohospodárske pôdy v oblasti Ružomberku podľa obsahu cudzorodých látok, nepresahujú najvyššie povolené hodnoty množstiev nežiaducich látok v pôde určenej k pestovaniu poľnohospodárskych plodín. Vzhľadom na emisnú zaťaženosť je potrebné postupne realizovať monitorovanie stavu kontaminácie.

Ochrana vôd

Zdroj: Kolár, A., Čapková, J., Štefanovičová, D., Friedlová, S. 2002.
In: Atlas krajiny SR, MZP SR Bratislava,
SAZP Banňa Bystrica 2002

Odpadové hospodárstvo

Zber, prepravu a zneškodňovanie komunálneho odpadu vykonávali Technické služby, mestský podnik a v súčasnosti Technické služby a.s., Pivovarská 9, Ružomberok, riaditeľ – Ing. Pavol Jeleník Phd. Komunálny odpad je ukladaný na skládku TKO Ružomberok – Biela Púť. Inertný, búrací a výkopový materiál je ukladaný na skládku TKO Ružomberok – Biela

Púť a v lome v likvidácii Ružomberok – Vápenka, Zemné práce – Peter Mišík Pod Dielcom 3, Ružomberok.

Vyseparované druhotné suroviny odoberajú SKLOOBAL Nemšová – sklo, SCP a.s. Ružomberok – papier.

Mesto Ružomberok nevybudovalo novú skládku TKO v lokalite Hlinisko, z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov. Skládku TKO Ružomberok – Biela Púť bola upravená v zmysle platnej legislatívy a jej životnosť bola predĺžená do roku cca 2008.

Organizačné opatrenia na zníženie vzniku odpadu:

- ukladanie komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu je v Meste Ružomberok vyriešené skládkovaním v lokalite Ružomberok – Biela Púť.
- prostredníctvom oprávneného vývozcu je zabezpečovaný zvoz komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu modernejšou technikou /PRESS vozidlá a veľkoobjemovými prepravnými kontajnermi./
- podľa potreby je realizovaná obmena a dopĺňanie zberových nádob v meste
- rozšírenie separovaného zberu odpadu
- skvalitňovanie spracovania plastov a tetrapakov drevením
- vytvorenie dotriedňovacej linky druhotných surovín
- vytvorenie kompostárne s technologickým zariadením pre spracovanie voľne sypaných kompostov

6. SWOT analýza a disparity rozvoja

Silné stránky

- výhodná dopravná poloha
- poloha dopravného terminálu priamo v kontakte s CMZ
- výhodná poloha z hľadiska rozvíjania regionálnych a nadregionálnych kooperačných vzťahov a väzieb
- centripetálna poloha mesta z hľadiska dostupnosti najvýznamnejších lyžiarskych stredísk a pohorí alpínskeho stupňa v Západných Karpatoch
- priama kontaktná poloha zastavanej štruktúry mesta na úpätí pohorí alpínskeho stupňa (jediné mesto v Západných Karpatoch danej veľkostnej kategórie s touto charakteristikou)
- vhodné prírodné podmienky na rozvoj rekreácie a CR
- bohatá história, kultúra, dostatok kultúrnych pamiatok
- miestna časť Vlkolíneček zapísaná do zoznamu UNESCO
- prímestské lyžiarske centrum nadregionálneho významu
- dostatok pozemkov a budov vhodných na podnikanie
- históriou overený rozvojový potenciál (napr. z obdobia prvej republiky, kedy fungovala slobodná ekonomika)
- veľký rozvojový potenciál CMZ daný rezervami územia pre vnútornú expanziu urbanistickej štruktúry
- rozvinutá a dostupná technická infraštruktúra všetkého druhu
- rozvinutý priemysel s dlhou tradíciou
- rozvinuté stredné a vysoké školstvo
- rozvinutý šport na výkonnostnej aj rekreačnej úrovni
- kompaktná urbanistická štruktúra (vytvára dobré podmienky na koncentráciu mestotvorných funkcií) atraktívne prostredie pre etablovanie funkčných elementov terciálneho sektora
- spracovaný generel rekreačnej zóny Skipark – možnosť rozvoja CR v súlade so záujmami ochrany prírody a vzájomnej koncepcnej previazanosti funkčných elementov
- vysoký ľudský potenciál, kvalifikovaná pracovná sila
- sústredenie väčšieho počtu inštitúcií nadregionálneho významu v meste
- nízka zadlženosť mesta
- budovanie monitorovacieho systému životného prostredia
- rozvinutá ochrana prírody a krajiny v okolí mesta

Slabé stránky

- znečistené životné prostredie
- zlý imidž mesta
- nedostatok pozemkov na IBV, nevysporiadanosť pozemkov vhodných na podnikanie, nedostatok finančných prostriedkov na ich výkup
- preťažený cestný komunikačný systém
- nedostatočná ponuka a kvalita služieb v cestovnom ruchu
- chýba subjekt koordinujúci rozvoj cestovného ruchu
- nedostatky v propagácii mesta a jeho informačnom systéme
- chýba územný plán centrálnej mestskej zóny
- nevyužitie priemyselné kapacity
- nedostatočná podpora malému a strednému podnikaniu
- chýba vitálne centrálné námestie
- zlý stav kultúrnych pamiatok
- nedostatočná previazanosť medzi vzdelávaním a trhom práce
- nízka diverzita hospodárstva, malé zastúpenie malých a stredných podnikov
- vysoký podiel verejného sektora (až 50% zamestnaných)
- malá aktivita regionálneho ZMOS-u
- nedostatočná spolupráca MsÚ s agentúrou SARIO, podnikateľmi, neziskovými organizáciami a pod.
- nevhodná štruktúra a nízka efektívnosť práce MsÚ
- MsÚ nie je schopný účinne ovplyvňovať vzhľad mesta a ponuku služieb
- netransparentné rozhodovanie
- pretrvávajúce archetypálne stereotypy prejavov xenofóbie u časti reprezentantov verejnej správy
- slabá ponuka aktivít v letnej sezóne v rámci SR
- oligopolné podnikateľské prostredie, ktoré monopolizuje sociálne a ekonomické siete
- značné percento rurálneho obyvateľstva, ktorého životné návyky dané špecifickou hodnotovou orientáciou neumožňujú dostatočné využívanie mestotvorných funkcií, ktoré mesto ponúka
- administratívne ohraničenie mesta, ktoré nezodpovedá územiu, na ktorom pôsobia aglomeračné efekty mesta

Príležitosti

- predpoklad koncepčného územného rozvoja mesta na základe aktuálneho územného plánu
- zintenzívnenie väzieb s okolitými obcami a družobnými mestami
- vytvorenie partnerských vzťahov s podnikateľskou sférou, neziskovými organizáciami a pod.
- zlepšenie spolupráce Mesta so školami a zamestnávateľmi
- zvýšenie kvality služieb
- rozvoj nových druhov aktivít (najmä v oblasti rekreácie a CR)
- rozvoj priemyslu a naň nadväzujúcich aktivít
- efektívne využitie v súčasnosti nevyužitých kapacít
- preferovanie aktivít založených na využití miestnych zdrojov
- rozvoj informačnej spoločnosti a vysokého školstva
- využívanie alternatívnych zdrojov energie
- lepšie využitie prostriedkov zo štátnych zdrojov a z Európskych fondov
- dostavba diaľničnej siete a rekonštrukcia železničnej trate
- zvyšujúci sa záujem o šport, rekreáciu a aktívne trávenie voľného času
- posilnenie environmentálneho vedomia, rozvoj ochrany prírody a krajiny
- rast zamestnanosti a životnej úrovne
- vytvorenie organizačných predpokladov na prípravu projektov zameraných na získanie investičných prostriedkov (vytvorenie mestského investorského útvaru)
- posilnenie gravitačného potenciálu mesta
- rozvoj rekreačnej zóny Skipark (príležitosť vybudovať najväčší komplex navzájom prepojených lyžiarskych stredísk v Západných Karpatoch)
- vybudovanie zábavno-obchodného centra Aupark – príležitosť pre mesto stať sa centrom zábavy a nočného života pre celý rekreačný región Liptova a Oravy
- využitie polohy mesta z hľadiska optimálnych medziregionálnych väzieb na etablovanie logistických distribučných centier – príležitosť formovať mesto ako centrum obchodu a služieb
- príležitosť vytvoriť imidž mesta ako miesta príjemného pre život s atraktívnym prírodným rámcem, s atraktívnou polohou odkiaľ sú všetky zaujímavé ciele v strednej Európe rýchlo dostupné, mesta s bohatými možnosťami trávenia voľného času

Ohrozenia

- znižovanie množstva a kvality prírodných zdrojov
- zhoršovanie kvality životného prostredia a zdravotného stavu obyvateľov
- regresívny typ vekovej štruktúry obyvateľov
- nedostatočná starostlivosť mesta o rozvoj ľudských zdrojov
- pokles počtu obyvateľov, odchod vzdelaných mladých ľudí
- rastúca neochota obyvateľov zapájať sa do komunálnych aktivít
- rast nezamestnanosti a sociálnych problémov
- časté zmeny legislatívy a neprehľadný právny systém
- nedostatok finančných zdrojov na realizáciu rozvojových zámerov
- nízky príliv zahraničných investícií
- pokles diverzity hospodárskej základne
- uprednostňovanie krátkodobých výhod pred trvalo udržateľným rozvojom
- meškajúca výstavba diaľnice
- zlá spolupráca orgánov mesta s VÚC, orgánmi štátnej správy, okolitými obcami
- silná konkurencia okolitých miest (Martin, Žilina, B. Bystrica)
- silné oligopolné a klientelistické prostredie výrazná preferencia ohraničených záujmových skupín
- pretrvávajúci mýtus v hodnotení mesta, ktorý drží pri živote efekty tzv. samonapĺňajúceho sa proroctva /self fulfilling prophecy/ utlmuje aktivovanie štartovacích mechanizmov na rozbehnutie skutočného rozvojového potenciálu mesta, ktorým je terciér a kvartér

Hlavné disparity a faktory rozvoja

Hlavné disparity

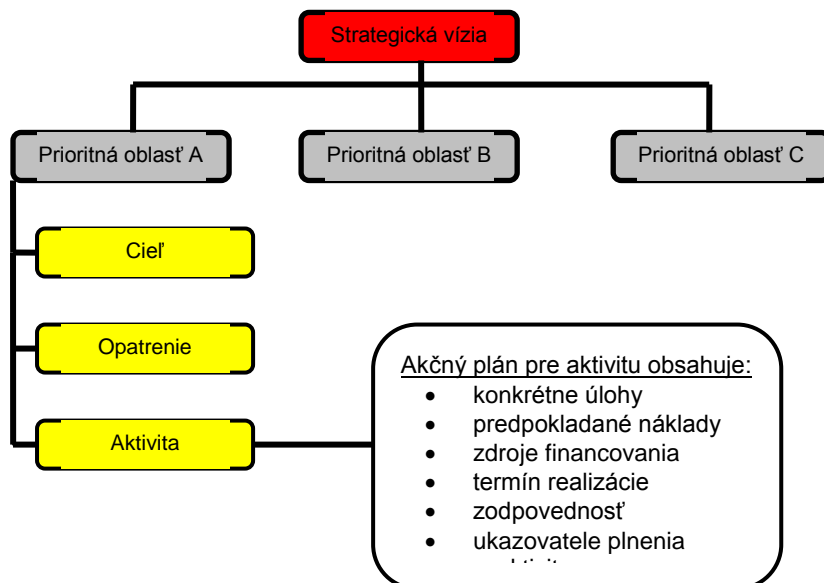
- znečistené životné prostredie a najmä z toho vyplývajúci zlý imidž mesta
- preťažený cestný komunikačný systém
- nedostatočná spolupráca MsÚ s agentúrou SARIO, podnikateľmi, neziskovými organizáciami a pod.
- nedostatočná ponuka a kvalita služieb v cestovnom ruchu
- absencia subjektu koordinujúceho rozvoj cestovného ruchu
- regresívny typ vekovej štruktúry obyvateľov
- nízky príliv zahraničných investícií
- zlá spolupráca orgánov mesta s VÚC, orgánmi štátnej správy, okolitými obcami

Hlavné faktory rozvoja

- výhodná dopravná poloha
- vhodné prírodné podmienky na rozvoj rekreácie a CR
- bohatá história, kultúra, dostatok kultúrnych pamiatok
- miestna časť Vlkolínec zapísaná do zoznamu UNESCO
- prímestské lyžiarske centrum nadregionálneho významu
- rozvinuté stredné a vysoké školstvo
- predpokladaný rast kvality služieb
- postupný rozvoj nových druhov aktivít (najmä v oblasti rekreácie a CR)
- rozvoj informačnej spoločnosti a vysokého školstva
- rast zamestnanosti a životnej úrovne

7. Stratégia rozvoja obce

Stratégia rozvoja obce bola navrhovaná podľa nasledovnej schémy:

7.1 Základné rozvojové predpoklady mesta

Popísať základné rozvojové predpoklady mesta znamená odpovedať na tri otázky:

1. Aká je kvalita a štruktúra potenciálu?
2. Aká je veľkosť potenciálu?
3. Aké sú limitujúce faktory expanzie mestskej štruktúry?

7.1.1 Kvalita a štruktúra potenciálu

Vznik mesta a jeho formovanie bolo od začiatku determinované jeho polohou v geograficky mimoriadne významnom ťažiskovom priestore, na rozhraní štyroch kompaktných regiónov Liptova, Oravy, Turca a Pohronia, s nadregionálnymi väzbami na Spiš, oblasť Krakova, Moravu, Sliezsko a Budapešť. Poloha v takomto silnom gravitačnom jadre mala za následok rozvoj predovšetkým takých komodít a produkčných činností, ktorých lukrativita je priamo úmerná dosažiteľnosti, kvalite a počtu interaktívnych regionálnych a nadregionálnych antropických väzieb. Štruktúra činností bola závislá od charakteru toho-ktorého historického obdobia. Dominujúcou komoditou akcelerujúcou rozvoj vo všetkých historických obdobiach až po súčasnosť bol však obchod a priemysel. V období priemyselnej revolúcie bolo, vzhľadom na distribučné a dopravné podmienky, výhodné budovať priemyselné podniky z hľadiska interaktívnych väzieb – ťažiskových územiach, respektíve mestách, ktoré poskytovali dostatok kvalifikovaných pracovných síl, dostatok zdrojov a predovšetkým výhodné distribučné podmienky pre vyrobený tovar, to znamená rozvinutý obchod. Nakoľko Ružomberok spĺňal v dostatočnej miere všetky uvedené predpoklady, bolo prirodzené, že sa

tu etabloval priemysel, ktorý bol čo do rozsahu a rôznorodosti jeden z najväčších na území Slovenska.

S rozvojom výrobných činností súvisí zmena sociálnej skladby obyvateľstva, ktorého dôsledkom je etablovanie sa ďalších mestotvorných činností a funkcií, ako je školstvo, kultúra, vedecká a múzejnícka činnosť, politické aktivity a čo je zvlášť významné – začína sa rozvíjať funkcia voľného času, rekreácia a šport. Skvalitňovaním nadregionálnej dopravnej infraštruktúry sa ďalej akceleruje rozvoj obchodu a bankovníctva. Rozširuje sa spektrum služieb, etabluje sa významná verejná administratíva.

V druhej polovici 20. storočia nastáva vo vyspelých krajinách sveta tzv. informačná revolúcia. Priemysel už sám osebe prestáva plniť mestotvornú funkciu. Výroba smeruje k automatizácii; napriek tomu, že jej objem sa zvyšuje, počet pracovných príležitostí, ktoré sú viazané priamo na výrobný proces, sa znižuje. Fyzická pracovná sila prestáva byť nosným zdrojom reprodukcie. Už nie je problémom tovar vyrobiť, ale ho predáť. Obchod sa stáva efektívnejšou komoditou ako samotná výroba. Trh práce uprednostňuje vzdelanie, organizačné schopnosti, nadanie, komunikatívnosť. Ďalej sa zvyšuje voľný čas ľudí, ktorého vyplňanie sa stáva lukratívnou produkčnou činnosťou. Vzniká spätná väzba, kedy sa tovarom prinášajúcim profit, stáva kvalita života individua. Vzniká priemysel voľného času, zábavy a show-biznisu. Relaxácia a regenerácia síl vyžaduje zmenu prostredia – rozvíja sa cestovný ruch, na ktorý nadväzuje ďalší rozvoj služieb. Vzniká celý rad inštitúcií, ktorých cieľom je uľahčovanie a obohacovanie života v oblasti zdravia, sociálneho zabezpečenia, náboženstva, sebarealizácie, vzdelania, kultúrne vyžitia. Špecifickou produkčnou činnosťou sa stáva šport.

Jedným zo základných určujúcich znakov horeuvedených činností je ich mimoriadna efektívnosť, ktorá je priamo úmerná kumulácii ľudského potenciálu v priestore, kde sa tieto činnosti realizujú. Je to dané ich podstatou, kde veľkosť profitu je úmerná možnostiam interaktívnych kontaktov medzi individuálnymi jedincami či záujmovými skupinami. Pritom nie je podstatné množstvo kontaktov, ale aká široká a rôznorodá je ich ponuka a predovšetkým to, akým spôsobom sú jednotlivé elementy zosieťované. To vytvára hustotu a kvalitu informačného poľa, ktoré je základným fundamentom dynamiky rozvoja mestských štruktúr. Uvedené platí pre súčasný charakter vyspelej technickej civilizácie a zo spôsobu vývoja miest vo vyspelých štátoch možno usudzovať, že úloha terciéru bude stále narastať. Príklad Kremnice a Banskej Štiavnice ilustruje, že mestá, ktorých profilácia bola založená len na primárnom sektore (ťažba surovín), pokiaľ nemajú potenciál aj na rozvoj terciéru, ich vývoj smeruje k stagnácii. Podobnú demenciu možno pozorovať aj u miest vytvorených okolo veľkých priemyselných podnikov v západnom Belgicku alebo Anglicku.

Naopak prudký rozvoj možno pozorovať u miest, v minulosti bezvýznamných osád bez akéhokoľvek priemyslu, ale s významným potenciálom pre terciér, ktorý sa naplno prejavil až v 20. storočí. Na príkladoch miest ako Cannes, Andorra, Rimini, Zakopané, ale i Piešťany na Slovensku možno dokumentovať razanciu vývoja spôsobeného rozvojom cestovného ruchu, ktorý obyvateľom priniesol atraktívne pracovné príležitosti a vysokú životnú úroveň.

Uvedené skutočnosti sú praktickým príkladom výhodnosti terciéru ako produkčnej činnosti, ktorá je zo všetkých ostatných najviac mestotvorná. Prečo tomu tak je, možno zhrnúť nasledovne:

- Terciér ponúka veľa druhov navzájom nezávislých činností, dôsledkom je bohatá ponuka rôznorodých pracovných príležitostí.
- Kvalita činností terciéru je závislá od počtu zamestnancov, ponuka pracovných príležitostí má preto vzostupný charakter.

- Terciér je pružný a adaptabilný – je odolný voči makroekonomickým, socioekonomickým otrasom – udržuje sa minimálna nezamestnanosť.
- Terciér má vysokú hustotu zamestnanosti na jednotku plochy.
- Terciér je ľahko intenzifikovateľný, je nenáročný na záber nových plôch, jeho expanzia môže byť vertikálnym smerom, nemá nároky na ťažkú dopravu.
- Terciér je flexibilný z hľadiska prakticky neobmedzeného použitia typologicky rôznych druhov stavieb.
- Terciér profituje z kumulácie ľudského potenciálu, to znamená, že mu najviac vyhovujú polohy v centrách miest – zvyšuje vitalitu centra.
- Terciér zvyšuje atraktivitu mesta pre migráciu obyvateľov – zvyšuje sa dynamika rozvoja mesta.
- Časť terciéru – cestovný ruch – spôsobuje komunikáciu viacerých kultúr – navrstvuje sa intelektuálny potenciál, zvyšuje sa medializácia, vytvára sa atraktívny imidž mesta.

Z uvedeného vyplýva, že etablovanie funkcií terciéru na území mesta Ružomberok v maximálnom možnom rozsahu by prinieslo akceleráciu jeho vývoja, sociálnoekonomickú stabilizáciu a jeho postupnú estetizáciu. Otázka znie, či má mesto na rozvoj terciéru potrebný potenciál. Odpoveď na túto otázku dáva analýza nasledujúcich skutočností:

- Priemysel v Ružomberku nebol ani v komunizme nikdy umelo implantovaný, ale sa vyvíjal prirodzene, na základe pôsobenia dobových aglomeračných väzieb a vlastného ľudského potenciálu. Štruktúra priemyslu mesta sa od začiatku vyznačovala veľkou rozmanitosťou druhov, výrobných činností, ktorá v podstate pretrvala až do dnešných dní. Bohatá štruktúra a rozmanitosť priemyslu je jeden z najdôležitejších znakov, ktorý predznamenáva to, že v danom priestore je veľký potenciál pre rozvoj terciéru, a to predovšetkým obchodu, finančníctva a služieb.
  - Vznik mesta nebol motivovaný bohatstvom nerastných surovín ani iných prírodných zdrojov. Prírodné zdroje ovplyvnili vznik priemyslu len čiastočne (lesy, hlina). V meste sa v minulosti spontánne etablovali rôznorodé aktivity terciéru regionálneho a nadregionálneho významu v oblasti bankovníctva, obchodu, kultúry, cestovného ruchu školstva, umenia a podobne.

Horeuvedené skutočnosti signalizujú potenciál terciéru na základe popisu javov v minulosti, prevažne v období, keď boli vytvorené vhodné podmienky pre slobodnú súťaž v ekonomike a decentralizáciu v oblasti mocenských štruktúr, to znamená podmienky pre prirodzený vývoj. Tieto podmienky neboli vo všetkých obdobiach rovnaké. V relatívne dlhom období feudalizmu a komunizmu sa mesto ocitlo pod umelým mocenským tlakom, ktorý nielen brzdil rozvoj mesta, a to z prakticko-mocenských (Likava) alebo ideovo-politických dôvodov (komunizmus). Napriek diskriminačným zásahom si mesto aj v týchto obdobiach udržiavalo štandardnú dynamiku rozvoja, čo dokumentuje silu jeho potenciálu.

Rozbor geograficko-urbanistických determinantov hovorí že:

- Mesto sa nachádza v ťažiskovom priestore, v prieniku štyroch kvadrantov severného, južného, západného a východného Slovenska, komunikačnom krížení v bode, z ktorého je najefektívnejšia časová dostupnosť do ťažísk všetkých kvadrantov Slovenska.

- Mesto sa nachádza na krížení dvoch hlavných urbanizačných osí Slovenska, západovýchodnej a severovýchodnej.
- Mesto sa nachádza na rozhraní štyroch kompaktných regiónov Oravy, Turca, Horehronia a Liptova a v krížení najkratšieho prepojenia ich ťažiskových bodov Martin – Liptovský Mikuláš a Banská Bystrica – Dolný Kubín.
- Mesto sa nachádza na krížení najefektívnejších spojnic z hľadiska ťažiskovosti významných stredoeurópskych miest Budapešť – Krakov (Varšava) a Košice (Užgorod) – Ostrava (Olomouc).

Uvedené polohové atribúty vytvárajú potenciál na prichytenie sa do sietí aglomeračných väzieb, ktoré sa vytvárajú medzi najsilnejšími zdrojovými a distribučnými uzlami na Slovensku i priľahlých regiónoch. Ružomberok sa tak môže stať jedným z ťažiskových článkov sieťovej ekonomiky stredoeurópskeho priestoru.

Zhrnutie

Najväčší potenciál a najväčšie predpoklady na rozvoj majú činnosti terciárneho sektoru, a to predovšetkým obchod a cestovný ruch. Tento sektor má všetky predpoklady na to, aby sa stal natoľko silným, že bude tvoriť nosný potenciál pracovných príležitostí a celkovej ekonomickej reprodukcie mesta. Čo sa týka produkčných činností sekundárneho sektora najväčšie predpoklady rozvoja majú odvetvia, ktoré zapadajú do systému kooperatívnych väzieb a tvoria bohato rozvetvené sieťové systémy, využívajúce regionálne a nadregionálne aglomeračné efekty Ružomberka ako ťažiska, ktoré má potenciál stať sa jedným z uzlových bodov kooperačných sieťových štruktúr strednej Európy.

7.1.2 Veľkosť potenciálu

Veľkosť potenciálu určuje dynamiku vývoja mesta. Určujúcim indikátorom stupňa dynamiky rozvoja je prevládajúci trend vo vývoji počtu obyvateľov. Prosperujúce mesto je vždy zaujímavé z hľadiska migrácie – výsledkom je, že počet obyvateľov stúpa rýchlejšie ako je prirodzený prírastok. Percento celkového ročného prírastku obyvateľov dáva informáciu o tom, či je mesto stagnujúce, priemerné alebo dynamické. Na to, aby bolo mesto dynamické, je potrebné, aby malo celkový ročný prírastok väčší ako dve percentá. Analýza z hľadiska širších historických súvislostí ukazuje, že vývoj akceleroval v obdobiach, kedy sa vytvárali podmienky pre slobodnú ekonomickú súťaž a minimalizovali sa umelé politicko-mocenské zásahy do autonómneho života miest.

Uvedený progres možno zaznamenať hlavne v prvých rokoch po vzniku ČSR a po revolúcii v roku 1990, keď bol zaznamenaný vyšší rast obyvateľstva ako dve percentá. V rokoch 1915 – 1920 dynamika prírastku obyvateľstva bola dokonca najvyššia zo všetkých miest na Slovensku.

Veľkosť mesta má určujúci vplyv na hierarchické postavenie v štruktúre osídlenia dotknutého regiónu a vyšších územných celkov. Komparácia s ostatnými mestami na Slovensku dáva obraz o postavení mesta podľa jednotlivých období:

Signifikantné sú roky 1869, kedy bol Ružomberok po Banskej Štiavnici druhým mestom v regióne súčasného stredného Slovenska a v roku 1921 bol dokonca v tomto regióne najväčším mestom, a to až do päťdesiatych rokov, kedy ho predbehli mestá Žilina a Martin. Zaujímavé je, že jeho dominujúce postavenie vo veľkostných kategóriách sa pomerne málo

odrazilo na získavaní štatútov administratívno- správneho centra. Len v rokoch 1938 až 1940 sa Ružomberok stal župným mestom Tatranskej župy – rozsiahlej územno-administratívnej jednotky siahajúcej od Turca cez Spiš, Pohronie až po Gemer. V ostatných obdobiach mal, napriek svojej malej veľkosti, postavenie regionálneho administratívneho centra prevažne Liptovský Mikuláš. Podobný jav však bolo možné registrovať aj v iných regiónoch Slovenska. Príčinou bola v minulosti väčšia významnosť vnútroregionálnych antropických väzieb ako väzieb nadregionálnych. Priemysel sa síce kumuloval do miest s nadregionálnymi antropickými väzbami, čím predznamenal ich budúci význam, avšak kultúrne aktivity sa etablovali prevažne v centrách miestnych regiónov (Liptovský Mikuláš, Martin).

Nástupom centrálne plánovanej ekonomiky po roku 1948 boli zlikvidované všetky prirodzené mechanizmy ovplyvňujúce dynamiku rozvoja sídel a ich vývoj bol podmienený výlučne subjektívnymi rozhodnutiami príslušných úradníkov – reprezentantov politickej moci. Uvedený fenomén sa markantne prejavil rozpadom prirodzenej hierarchickej štruktúry sídel na celom území Slovenska. Na základe administratívno-správneho členenia bola vytvorená nerovnovážna hierarchická štruktúra, ktorá preferovala rozvoj vytypovaných sídel, často krátko na úkor sídel s vyšším potenciálom rozvoja a vývinovo vyzretejších. V tomto období Ružomberok, ktorý pred vojnou patril k desiatim najväčším mestám na Slovensku prepadol až na 22. miesto. Napriek všetkým útlmovým vplyvom si mesto, predovšetkým zásluhou silného potenciálu, udržalo mierne dynamický vývoj s 1,4%-ným ročným rastom počtu obyvateľov. Kladné gravitačné antropické pôsobenie existovalo aj napriek z hľadiska životného prostredia veľmi nepriaznivému imidžu mesta, ktorý spôsobila intenzifikácia pre daný typ krajiny mimoriadne nevhodného priemyslu.

Významnú argumentačnú váhu z hľadiska veľkosti potenciálu má aj analýza geografickej polohy mesta z hľadiska regionálnych a nadregionálnych vzťahov a z nej vyplývajúca komparácia s európskymi štruktúrami osídlenia.

V hľadaní analogického ťažiskového priestoru obdobných znakov charakterizujúcich priestor Ružomberka sa ukázal ako najpriliehavší komparatív mesto Innsbruck v Rakúsku. Geografický priestor, v ktorom leží toto alpské mesto, sa vyznačuje radom atribútov, ktoré sú identické s tými, ktoré formovali vývoj Ružomberka v karpatských podmienkach. Innsbruck, ktorý má v súčasnosti okolo 150.000 obyvateľov, vznikol na križovatke významných európskych miest v Alpskej kotline, kde sa pretínajú antropické väzby spájajúce Apeninský polostrov s Nemeckom a Francúzsko vrátane Švajčiarska s dolným Rakúskom a Východnou Európou. Analogické sa javia ťažiskové sídelné aglomerácie ako nosné ciele prepojení, kde Mníchov možno prirovnať ku Krakovu, mestá Zürich a Basel ku Olomoucu a Ostrave, mesto Viedeň ku Košiciam a mesto Rím k Budapešti. Veľmi podobné sú orografické podmienky oboch porovnávaných ťažiskových priestorov, ktoré sú charakteristické polohou v údoliach vysokých horských masívov tvoriacich bariéru, ktorá kumuluje všetky dopravné koridory do presne vymedzených trás.

Z tohto hľadiska je zaujímavá komparácia priesmykov Brenner a Donovaly, ktoré vytvárajú priepust južnými horskými bariérami pre väzby spájajúce sever s juhom Európy. Je len zákonité, že s ohľadom na uvedené dispozície má Innsbruck totožnú typológiu potenciálu ako Ružomberok. To znamená, že ide o mesto, kde sa rozvíjal predovšetkým obchod a cestovný ruch. Na rozdiel od Ružomberka tu však nepôsobili utlmujúce politicko-mocenské faktory, takže sa mesto mohlo prirodzene rozvinúť do veľkosti a významu najväčšieho a najvýznamnejšieho alpského sídla, ktoré leží priamo v kontaktnom prostredí hôr dosahujúcich výšku alpínskeho stupňa.

Zhrnutie

Potenciál ako taký sa dá len ťažko kvantifikovať, významnejšiu informačnú hodnotu má komparácia v sieti existujúcich sídelných štruktúr, ktorá hovorí, že Ružomberok má dostatočne veľký potenciál na to, aby bol porovnateľný s potenciálom, ktorý majú najväčšie mestá na Slovensku – Žilina, Prešov, Nitra a Banská Bystrica, teda mestá, ktorých veľkosť sa pohybuje v rozmedzí 60 až 100 tisíc obyvateľov. Toto tvrdenie sa opiera o skutočnosť, že neexistujú žiadne argumenty, ktoré by spochybnil hypotézu, že ak by po druhej svetovej vojne pokračovala slobodná ekonomika, tak by Ružomberok zostal v kategórii významnosti, ktorú zaujal v období prvej polovice 20 storočia.

7.1.3 Limitujúce faktory expanzie mestskej štruktúry

Limitujúce faktory možno rozdeliť do štyroch skupín:

1. faktory politicko-mocenské,
2. faktory geograficko-prírodné,
3. faktory územno-technické,
4. faktory demografické.

7.1.4 Faktory politicko-mocenské

Je to faktor, ktorý mal na formovanie mesta a jeho vývoja rozhodujúci vplyv, a to prevažne v negatívnom zmysle. Jeden z dôsledkov bolo postavenie mesta v hierarchii miest na Slovensku v období komunizmu, čo sa odráža v jeho celkovom imidži v určitej miere zotrvačnými afektami až do súčasnosti. Pre vonkajšieho pozorovateľa bol Ružomberok mestom, ktorý patril do štvrtej kategórie sídel na Slovensku, ktoré nasledujú za Bratislavou a Košicami – sídlami prvej kategórie, Žilinou, Nitrou, Prešovom a Banskou Bystricou – sídlami druhej kategórie a ostatnými okresnými mestami – sídlami tretej kategórie. Je pochopiteľné, že dôsledkom takéhoto stavu bol nezáujem podnikateľských subjektov o možnosť etablovať sa v meste, čím sa rozdiel medzi Ružomberkom a mestami menšími a menej významnými, ale okresnými, čo sa týka celkového výzoru mesta aj v prvých rokoch po revolúcii v roku 1989 ďalej prehľboval. Mesto navyše zdedilo veľmi nepriaznivý imidž z hľadiska životného prostredia, čo je tiež dôvod na znížovanie záujmu o migráciu, ale aj o návštevu. Táto okolnosť bola zvlášť nepriaznivá tým, že v podstate nebola závislá od skutočného stavu životného prostredia, ktoré, aj keď sa akokoľvek zlepšilo, imidž znečisteného mesta pretrváva aj naďalej.

Je len veľmi ťažko predvídať, do akej miery a ako dlho budú na mesto faktory mocensko-politické v negatívnom smere pôsobiť. Dôležité je však to, že sú mestom do značnej miery ovplyvniteľné, napriek tomu, že ich pôsobenie je dané činnosťou od mesta nezávislých mocensko-politických inštitúcií. Významnú úlohu zohráva schopnosť manažmentu mesta vyvinúť na tieto inštitúcie vplyv a s patričnou argumentačnou váhou v územno-správnom členení Slovenska presadzovať potenciálu mesta zodpovedajúce postavenie. To, aby sa mesto dostalo o kategóriu vyššie – medzi župné mestá v prípadnom budúcom správnom usporiadaní – je veľmi dôležité, aby sa naštartoval jeho dynamický rozvoj a spustili sa procesy, ovplyvňujúce prirodzené etablovanie sa mestotvorných reprodukčných činností. Je to dôležité z toho dôvodu, že v etape transformácie ekonomiky, keď ešte mechanizmy trhu nefungujú dostatočne, etablovanie kapitálu je viac ovplyvnené doktrínami štátom preferovanej sídelnej hierarchie ako skutočným potenciálom toho, ktorého sídla.

Ovplyviteľný je i negatívny imidž mesta, ktorý sa dá eliminovať cieleným umiestňovaním funkcií v meste, ktoré sú nositeľmi vysokej atraktivity, či už z hľadiska cestovného ruchu, obchodu alebo zábavného priemyslu. Atraktivnosť funkcie vytvára ďaleko účinnejší motivačný faktor na migráciu a návštevu mesta ako intenzívne verbálne ubezpečovanie o tom, ako sa kvalita životného prostredia zlepšila.

7.1.5 Faktory geograficko-prírodné

Určujú limity využitia územia z hľadiska záujmov ochrany prírody a využiteľnosti krajiny pre urbanizáciu z pohľadu morfológie terénu. Rozvoj urbánnych mestských štruktúr v krajinom priestore Ružomberka je limitovaný predovšetkým v južnom smere, v údolí rieky Revúca, kde sa kontaktujú dve, z hľadiska ochrany prírody významné veľkoplošné chránené územia Národný park Nízke Tatry a Národný park Veľká Fatra. Urbanizácia západným smerom je limitovaná morfológiou terénu, a to šírkou údolnej nivy Váhu a šírkou úpätia horských masívov, ktoré sú už v súčasnosti čiastočne urbanizované. Jediný – z hľadiska geograficko-prírodných faktorov – bezkonfliktný smer rozvoja urbárnej mestskej štruktúry je smer východný, kde mierne zvlnený terén Liptovskej kotliny poskytuje na expanziu mesta dostatočne široké možnosti.

7.1.6 Faktory územno-technické

Patrí sem hranica katastra mesta, hranice intravilánu, hranica ochranných pásiem všetkých druhov, trasovanie dopravných a technických koridorov, veľkosť potenciálnych zdrojov pre zásobovanie základnými médiami, možnosť likvidácie odpadu, charakter stávajúcej urbanistickej štruktúry a charakter spoločenskej objednávky.

S ohľadom na skúmanie základných rozvojových predpokladov nemá väčšina uvedených determinujúcich faktorov na formovanie mesta Ružomberok ako celku určujúci vplyv. Ich pôsobenie sa prejaví predovšetkým pri koncepčnom riešení urbanizácie jednotlivých zón mesta. Čo sa týka základných médií, ich zdroje sú plne dostačujúce a nebudú príčinou obmedzujúceho limitu rozvoja mesta. Likvidácia odpadu je problém, ktorý je riešiteľný po vyčerpaní kapacity vlastného územia a iných technických možností ekonomickými prostriedkami, a to platením za jeho odvoz do iných regiónov.

Pre celkový rozvoj mesta budú mať určujúci vplyv z vyššie uvedených faktorov nasledujúce:

- charakter spoločenskej objednávky,
- charakter stávajúcej urbanistickej štruktúry,
- hranica intravilánu,
- hranica katastra mesta.

Charakter spoločenskej objednávky súvisí s akceptovaním kultúrnej vývinovej kontinuity vo formovaní celkového výzoru mesta, a to permanentnou integráciou urbanistického a architektonického dedičstva do životných podmienok novej spoločnosti. Znamená to, že mesto si zachová svoj imidž, vytváraný hodnotami súčasných nosných formotvorných komponentov nachádzajúcich sa v centrálnej mestskej zóne. Jeho dôsledkom je limit, ktorý určuje predovšetkým podlažnosť budúcej zástavby podľa jednotlivých zón mestskej štruktúry

a z toho vyplývajúci možný rozsah podlažných plôch diferencovaných z hľadiska funkčného využitia a príslušných urbanistických ukazovateľov.

Charakter stávajúcej urbanistickej štruktúry limituje stupeň využiteľnosti jednotlivých plôch a hmotovopriestorových štruktúr na území mesta pre ich ďalšiu intenzifikáciu, prípadne transformáciu v prospech zriaďovania iných, mestotvornejších funkcií. Kvantifikácia týchto plôch vytvára limit využitia, po dosiahnutí ktorého sa musia každé nové nároky na zriaďovanie funkcií lokalizovať na nové, nezastavané územia. S tým priamo súvisí hranica intravilánu, ktorá limituje, respektíve ohraničuje etapu vývoja, kedy mesto prechádza z etapy vnútornej expanzie do etapy expanzie vonkajšej.

Hranica katastra mesta je limitujúci faktor pôsobiaci ako bariéra, keď mesto vyčerpá všetky disponibilné voľné plochy, vhodné na urbanizáciu, mimo intravilánu. Ďalší rast mesta bude v tomto prípade podmienený zmenou katastrálnych hraníc, a to ich posunom smerom východným a severným.

7.1.7 Faktory demografické

Vytvárajú selektívne predpoklady pre celkový prírastok obyvateľstva. Tento faktor je dôležitý predovšetkým z hľadiska počtosti ľudského potenciálu v okolitých regiónoch, ktorých územie možno považovať za perspektívny zdroj migrantov smerujúcich do Ružomberka za trvalým pobytom. Ako zdrojové územie možno v tomto prípade označiť celé územie Slovenskej republiky a perspektívne – etablovaním sa v európskych regionálnych štruktúrach – i územie ostatnej Európy. Pokiaľ berieme do úvahy ako zdrojové územie Slovenskú republiku, jeho selektívny potenciál je nasledovný: V posledných rokoch bol prirodzený ročný prírastok v štáte 0,5%, čo je cca 26.000 obyvateľov. Na území Slovenska sa nachádza 118 sídel s počtom obyvateľov vyšším ako 5.000. Z týchto sídel má rozvojové predpoklady na dvojpercentný ročný rast približne 50%. Za predpokladu, že ostatné obce a vidiecke sídla s počtom obyvateľov menším ako 5.000 si budú udržiavať štandardný stav, je celkový ročný prírastok postačujúci na pokrytie nárokov tých miest, ktoré majú na dvojpercentný prírastok dostačujúci potenciál. V skutočnosti však možno očakávať selektívny potenciál vyšší, pretože bude aj naďalej dochádzať k percentuálnemu nárastu podielu mestského obyvateľstva na úkor obyvateľov žijúcich na vidieku.

Základné rozvojové predpoklady – zhrnutie

Nosnou ekonomickou komoditou, ktorá bude určovať ďalší rozvoj mesta a dynamiku jeho vývoja, je terciárny sektor, a to predovšetkým obchod, služby a cestovný ruch. Potenciál pre rozvoj týchto funkcií je natoľko silný, že v ponuke pracovných príležitostí sa stanú dostatočným motívom na taký stupeň migrácie, aby dynamika rozvoja mesta, meraná celkovým ročným prírastkom obyvateľov dosiahla za niekoľko rokov hodnoty okolo 2%, ktoré sú pre dynamický rozvoj významné. Vzhľadom na celkový ročný prírastok obyvateľov v Slovenskej republike je takáto dynamika reálna. Na rozvoj mesta bude pôsobiť množstvo limitujúcich faktorov, na základe ktorých bude jeho vývoj diferencovaný do troch etáp. Každá etapa je charakterizovaná počtom pribudnuvších obyvateľov a priestorovým vymedzením, v ktorom sa urbanizácia príslušnej etapy bude realizovať. Priestorové vymedzenie etáp vyplynulo z akceptácie územno-technických a prírodných limitujúcich faktorov. Počet obyvateľov vyplynul z únosnosti príslušného územia z hľadiska možnej kapacity podlažných plôch podľa jednotlivých funkcií a urbanistických ukazovateľov, ktoré diferencujú ich vzájomný percentuálny podiel.

Uplatnením uvedených kritérií je etapizácia navrhovaná nasledovne:

I. etapa	+ 10.000 obyvateľov urbanizácia plôch v zastavanom území mesta
II. etapa	+ 5.000 obyvateľov urbanizácia plôch mimo zastavaného územia v západnej časti mesta
III. etapa	+ 15.000 obyvateľov urbanizácia voľných plôch mimo zastavaného územia mesta východným smerom

Výsledný počet obyvateľov – 60.000 – nám vytvára strop vývoja mesta urbanizovaním všetkých vhodných disponibilných plôch na území jeho katastra. Jedná sa o číselný údaj orientačného charakteru, ktorého skutočná hodnota môže kolísať a bude závislá od dynamiky pôsobenia vnútorných a vonkajších rozvojových determinantov.

7.2 Strategická vízia

Mesto Ružomberok aj naďalej ostane mestom s vysokým potenciálom priemyselného rozvoja a zároveň sa zameria na zvýšenie atraktivity pre rozvoj turizmu. Postupne bude rozvíjať kvalitu poskytovaných služieb a vytvorí podmienky pre zvyšovanie počtu návštevníkov. Zároveň vytvorí podmienky pre rozvoj podnikateľských činností, predovšetkým zlepšením podnikateľského prostredia a skvalitnením infraštruktúry.

7.3 Súhrn prioritných oblastí, cieľov, opatrení a aktivít

A – Hospodársky rozvoj a základná infraštruktúra	
A.1	Ľudské zdroje
A.1.2	Optimalizovať využitie ľudských zdrojov
A.1.2.1	Zvýšiť zamestnanosť
A.1.2.1.1	Zaviesť a pravidelne organizovať burzu pracovných príležitostí
A.2	Podpora a rozvoj výroby a služieb
A.2.1	Zlepšiť podmienky pre rozvoj výroby a služieb
A.2.1.1	Optimalizovať politiku mesta vo vzťahu k obchodu a službám
A.2.1.1.1	V rámci aktualizácie územného plánu vyčleniť plochy pre rozvoj služieb
A.2.1.1.2	Optimalizácia siete obchodov služieb v jednotlivých častiach mesta
A.3	Podmienky pre investície
A.3.1	Vytvoriť konkurencieschopné podmienky pre umiestnenie investícií, ktoré budú motivovať miestnych podnikateľov i nových investorov a zároveň budú v prospech mesta a jeho obyvateľov

A.3.1.1	Potenciálnym investorom uľahčiť orientáciu v miestnych podmienkach
A.3.1.1.1	Zostaviť a zverejniť databázu podnikateľských aktivít
A.3.1.1.2	Spracovať a zverejniť princípy a zásady podpory investícií
A.3.1.2	Príprava priestorov na podnikanie
A.3.1.2.1	Vypracovať, zverejniť a priebežne aktualizovať katalóg disponibilných priestorov pre podnikanie
A.3.1.2.2	Majetkoprávne vysporiadať nehnuteľnosti, ktoré užíva Mesto a mestom riadené organizácie
A.3.1.2.3	Vymedziť a pripraviť nové lokality pre investície
A.3.1.3	Vytvoriť podmienky pre budovanie priemyselných parkov
A.3.1.3.1	Vytvoriť podmienky pre budovanie priemyselného parku v priestoroch Solo a okolí
A.3.1.3.2	Vytvoriť podmienky pre budovanie priemyselného parku v blízkosti Bystrickej cesty
A.3.1.4	Vybudovaním infraštruktúry vytvoriť podmienky pre vstup investorov
A.3.1.4.1	Dobudovať prístupové cesty k priemyselným parkom
A.3.1.4.2	Dobudovať v priemyselných parkoch inžinierske siete
A.4	Inovácie, podpora vedy a aplikovaného výskumu
A.4.1	Zvýšiť význam vedy a výskumu pre hospodársky rozvoj mesta
A.4.1.1	Vytvoriť predpoklady pre rozvoj vedy a výskumu
A.4.1.1.1	Vybudovať multimediálnu knižnicu
A.5	Informatizácia a multimediálne informačné technológie
A.5.1	Vytvoriť podmienky pre rozvoj „informačnej spoločnosti“
A.5.1.1	Vybudovanie metropolitnej siete
A.5.1.1.1	Vybudovanie metropolitnej siete
A.6	Podpora a rozvoj cestovného ruchu
A.6.1	Vytvoriť podmienky pre zvýšenie príjmov z cestovného ruchu
A.6.1.1	Spracovať program rozvoja cestovného ruchu
A.6.1.1.1	Vypracovať marketingovú štúdiu cestovného ruchu
A.6.1.2	Modernizovať, reprofilovať a doplniť zariadenia potrebné pre ďalší rozvoj cestovného ruchu, zlepšiť imidž a atraktivitu mesta pre návštevníkov
A.6.1.2.1	Vybudovať turistické a náučné chodníky – prepojiť jednotlivé destinácie
A.6.1.2.2	Obnovovať kultúrne pamiatky a pamätihodnosti
A.6.1.2.3	Vybudovať dopravný systém orientovaný na prepravu turistov medzi jednotlivými destináciami
A.6.1.2.4	Vybudovať nové expozície – Dejiny obce, významné osobnosti – Vlkolíneček, Požiarna ochrana – Vlkolíneček, Stále výstavy fotografií, malieb, drevorezba
A.6.1.2.5	Oživiť centrum mesta – organizovať tu počas letnej i zimnej sezóny rôzne podujatia
A.6.1.2.6	V centre mesta vytvoriť podmienky na vznik letných terás
A.6.1.2.7	Navrhnuť vonkajší priestor pre kultúrne podujatia v letnom aj zimnom období
A.6.1.2.8	Príprava a realizácia kampane na zlepšenie imidžu mesta na Slovensku a v zahraničí

A.6.1.3	A.6.1.2.9	Vytvorenie organizácie CR
	A.6.1.2.10	Vybudovať zjazdovku Žlebiny
	Zlepšiť informovanosť o možnostiach, ktoré poskytuje mesto Ružomberok a jeho okolie pre návštevníkov	
	A.6.1.3.1	Skvalitniť fungovanie mestského informačného strediska
	A.6.1.3.2	Vytvoriť sieť informačných terminálov pre návštevníkov
	A.6.1.3.3	Pravidelne vydávať propagačné materiály, prehľady podujatí v regióne
A.6.1.4	A.6.1.3.4	Propagovať, sprístupniť menej známe destinácie / Mauzóleum A. Hlinku, Kostol Ľudrová, Brankovský vodopád, Jazierce .. /
	Zlepšiť propagáciu mesta	
	A.6.1.4.1	V nadväznosti na marketingovú stratégiu propagovať aktívne región na potenciálnych trhoch
	A.6.1.4.2	Aktívne spolupracovať so SACR pri využívaní prostriedkov EU na propagáciu
A.7	Doprava a jej infraštruktúra	
A.7.1	Dobudovať cestnú sieť tak, aby podporovala hospodársky rozvoj mesta	
A.7.1.1	Dobudovať sieť parkovísk a garáží	
	A.7.1.1.1	Vybudovať záchytné parkoviská v rekreačných zónach – Vlkolíneč, Podsuchá, Čutkova dolina, Smrekovica
A.7.2	Priebežne obnovovať a skvalitňovať existujúcu cestnú sieť	
A.7.2.1	Zlepšiť priepustnosti cestných komunikácií	
	A.7.2.1.1	Rekonštrukcia komunikácií zabezpečujúcich prístup do turisticky atraktívnych zón /Vlkolíneč, Smrekovica, Čutkova dolina/ a priemyselných oblastí
A.7.3	Zvyšovať bezpečnosť dopravy, minimalizovať jej negatívne vplyvy na obyvateľstvo a životné prostredie	
A.7.3.1	Zvyšovať bezpečnosť dopravy	
	A.7.3.1.1	Pripraviť a realizovať projekt dopravného ihriska
A.7.4	Vyvážene rozvíjať všetky druhy dopravy	
A.7.4.1	Rozvíjať cyklistickú dopravu	
	A.7.4.1.1	Navrhnuť ucelený systém cyklistických chodníkov
A.7.4.2	Rekonštrukcia autobusovej stanice	
A.8	Inžinierske siete, vodohospodárska a energetická politika	
A.8.1	Dostupnosťou inžinierskych sietí vytvoriť podmienky na kvalitné bývanie a podnikanie	
A.8.1.1	Rekonštrukcia nevyhovujúcich inžinierskych sietí	
	A.8.1.1.1	Rekonštrukcia systému rozvodu tepla – centrálné zásobovanie
A.8.1.2	Výstavba nových inžinierskych sietí	
	A.8.1.2.1	Dobudovanie kanalizácie vo všetkých mestských častiach
	A.8.1.2.2	Vybudovať siete pre rozvoj priemyslu a bytovej výstavby
A.8.2	Zabezpečiť dostatok energií	
A.8.2.1	Optimalizácia energetickej politiky	

	A.8.2.1.1 Spracovať a zverejniť dokument „Energetická politika mesta Ružomberok“
--	--

B – Sociálny rozvoj a kvalita života	
B.1	Bývanie
B.1.1	Pre všetky skupiny obyvateľov vytvoriť zodpovedajúce podmienky pre bývanie
B.1.1.1	Vytvorenie zón pre výstavbu rodinných domov
B.1.1.1.1	V územnom pláne vymedziť zóny na výstavbu rodinných domov
B.1.1.1.2	Vysporiadať – vykúpiť pozemky pre výstavbu rodinných domov
B.1.1.1.3	Vybudovať inžinierske siete v zóne bytovej výstavby
B.1.1.2	Budovať nájomné byty
B.1.1.2.1	Vybudovať obytný dom v sídlisku Baničné
B.2	Školstvo
B.2.1	Vytvoriť podmienky pre efektívne fungovanie základných škôl a predškolských zariadení
B.2.1.1	Rekonštrukcia budov a školských zariadení
B.2.1.1.1	Rekonštrukcia budov základných škôl
B.2.2	Zabezpečiť účasť mesta pri rozvoji stredných a vysokých škôl
B.2.2.1	Podporovať vysokoškolské vzdelávanie
B.2.2.1.1	Podporiť aktivity univerzít v oblastiach rozširovania výučby, výstavby nových objektov, prenájme priestorov
B.2.2.2	Mesto bude podporovať stredné školy pri tvorbe a realizácii projektov zo štrukturálnych fondov
B.2.2.2.1	Vybudovať celocvičňu pri gymnáziu Š. Moyzesa
B.2.2.2.2	Zriadiť športovú akadémiu
B.3	Kultúra
B.3.1	Rozvíjať kultúrne tradície mesta, podporovať kultúrne aktivity
B.3.1.1	Propagácia histórie mesta, archeologických a historických objektov
B.3.1.1.1	Vydať publikáciu o histórii mesta
B.3.1.1.2	Vybudovať informačné stredisko vo Vlkolínci
B.3.1.1.3	Zlepšiť spoluprácu s družobnými regiónmi
B.3.2	Rozvíjať kultúrne povedomie občanov
B.3.2.1	Propagovať významné osobnosti mesta
B.3.2.1.1	Označiť domy, ktorých história sa spája s významnými osobnosťami
B.3.2.2	Rozvoj kultúrnych tradícií
B.3.2.2.1	Založiť poloprofesionálny divadelný súbor
B.3.2.2.2	Vydávať hudobné nosiče s tradičnou hudbou jednotlivých obcí regiónu
B.3.2.2.3	Prezentácia tradičných zvykov v meste počas celého mesta

	B.3.2.2.4 Zriadenie ZUŠ na vyučovanie tradičných ľudových tancov
B.3.2.3	Rekonštrukcia kultúrneho domu Hrboltová
B.4	Šport, rekreácia a voľnočasové aktivity
B.4.1	Vytvoriť efektívne fungujúcu sieť športových zariadení
B.4.1.1	Doplnenie chýbajúcich športových a rekreačných zariadení
	B.4.1.1.1 Realizovať projekt "Areál oddychu a športu" v Hrabove – úprava nádrže pre účely plávania, člnkovania, rybárčenia, ...; vybudovanie bežeckej trasy s možnosťami jednoduchých cvikov popri trase; ...
	B.4.1.1.2 Vybudovať verejnú plaváreň
B.5	Podpora mládeže
B.5.1	Vytvoriť podmienky pre zdravý životný štýl a všestranný rozvoj mladých ľudí
B.5.1.1	Vytvárať podmienky na využívanie voľného času a realizáciu vzdelávacích, športových, kultúrnych a ďalších aktivít, ktoré napomáhajú k rozvoju osobnosti mladého človeka
	B.5.1.1.1 Podporovať kultúrne a športové aktivity prostredníctvom škôl, ZUŠ, ELÁN, športových klubov ...
	B.5.1.1.2 Rekonštrukcia futbalového štadióna
B.6	Bezpečnosť v meste
B.6.1	Zvýšiť v meste a jeho bezprostrednom okolí bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov mesta a ochranu ich majetku
B.6.1.1	Prijať preventívne opatrenia na zníženie kriminality monitorovaním verejných priestranstiev
	B.6.1.1.1 Zaviesť – rozšíriť kamerový systém
B.7	Životné prostredie – imidž a atraktivita mesta
B.7.1	Vybudovať imidž Ružomberka ako mesta v ktorom sa príjemne žije
B.7.1.1	Inštitucionálne zabezpečiť budovanie imidžu mesta
	B.7.1.1.1 Každoročné vymedziť finančné zdroje v mestskom rozpočte pre realizáciu projektu „Imidž mesta Ružomberok“
B.7.2	Zvýšiť atraktivitu Ružomberka pre ľudí, ktorí sa rozhodli zmeniť bydlisko
B.7.2.1	Trvale vytvárať podmienky pre skvalitnenie urbanistického priestoru
	B.7.2.1.1 Zatraktívniť centrum mesta (osvetlenie, sadové úpravy, čistota a bezpečnosť)
	B.7.2.1.2 Zatraktívniť nábrežie Váhu a Revúcej, prebudovať ich na oddychové zóny
	B.7.2.1.3 Vybudovať v centre mesta verejné sociálne zariadenia
	B.7.2.1.4 Humanizácia sídlisk
	B.7.2.1.5 Zatraktívniť centrum mestskej časti Hrboltová
	B.7.2.1.6 Rekonštrukcia hlavného cintorína
B.8	Verejné osvetlenie
B.8.1	Komplexná rekonštrukcia verejného osvetlenia
B.8.1.1	Rekonštrukcia verejného osvetlenia
	B.8.1.1.1 Zefektívniť prevádzkový systém verejného osvetlenia v celom meste
B.9	Sociálna oblasť
B.9.1	Starostlivosť o sociálne znevýhodnené komunity

B.9.1.1	Starostlivosť o sociálne znevýhodnené komunity
B.9.1.2	Organizovanie špeciálnych programov pre občanov bez prístrešia a občanov v núdzi
B.9.1.3	Zriadiť centrum sociálnych služieb
B.9.1.4	Zriadiť hospic

C – Samospráva a verejné služby

C.1	Organizácia mestskej správy
C.1.1	Zefektívniť riadenie a výdavky na správu mesta
C.1.1.1	Zefektívniť a sprehľadniť prácu úradníkov
C.1.1.1.1	Implementovať systém riadenia kvality podľa ISO 9001 /2000
C.1.1.1.2	Prijať systém protikorupčných opatrení
C.1.1.2	Skvalitnenie rozhodovacieho systému v meste
C.1.1.2.1	Zvýšiť váhu a dôležitosť komisií a ďalších orgánov MsZ
C.1.1.2.2	Sprísniť podmienky verejného obstarávania a verejných súťaží
C.1.1.2.3	Zaviesť evidenciu neplatičov a dlžníkov mesta a orgnizácií zriadených alebo založených mestom
C.2	Environmentálna politika
C.2.1	Pre obyvateľov mesta zabezpečiť kvalitné životné prostredie
C.2.1.1	Zabezpečiť čistotu mesta
C.2.1.1.1	Zabezpečiť dôsledné čistenie ulíc a verejných priestranstiev
C.2.1.2	Zabezpečiť dostatok zelene, kvalitné sadovnicke úpravy a údržbu
C.2.1.2.1	Spracovať generel zelene
C.2.2	Dobudovať integrovaný systém odpadového hospodárstva
C.3	Urbanizmus, architektúra a územný rozvoj
C.3.1	Vytvoriť predpoklady pre racionálne a efektívne riadenie architektonického a územného rozvoja mesta
C.3.1.1	Doplnenie územnoplánovacej dokumentácie
C.3.1.1.1	Spracovať územný plán centrálnej mestskej zóny
C.3.1.1.2	Pre mestské časti spracovať územný plán zóny

7.4 Akčné plány

ZÁMER	Zvýšiť zamestnanosť
Opatrenie A.1.2.1.1	Zaviesť a pravidelne organizovať burzu pracovných príležitostí
Cieľ opatrenia	Poskytovať dostatočné množstvo konkrétnych informácií pre uchádzačov o zamestnanie a ostatných občanov o ponukách voľných pracovných miest a požiadaviek zo strany zamestnávateľov, získať prehľad o ponuke voľnej pracovnej sily v regióne
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	ÚPSVaR, zamestnávatelia, združenia, školstvo
Náklady	100 000,- Sk ročne (náklady na prenájom priestorov, zariadení)
Zdroje financovania	ESF /spoločný-partnerský projekt s ÚPSVaR/
Termín	od 2007 (4 x ročne)
Úlohy	<p>Spracovanie projektu ihneď po zverejnení výziev jednotlivých OP, v ktorých bude možné v rámci oprávnených aktivít a výdavkov možné realizovať aktivity uvedeného charakteru</p> <p>V súlade s projektom realizovať v spolupráci s projektovým tímom jednotlivé aktivity</p> <p>Aktivity v projekte napláňovať tak, aby ich bolo možné realizovať dlhodobo, aby boli možné výsledky merateľné</p>
Indikátor	<p>Počet zorganizovaných aktivít</p> <p>Počet zúčastňujúcich sa subjektov</p> <p>Počet vytvorených, ponúkaných a skutočne obsadených pracovných príležitostí</p> <p>Počty zúčastnených občanov</p>
Zdroj	Mgr. M. Drobuliaková
Spracoval	Mgr. M. Drobuliaková

Poznámka:

ZÁMER	Optimalizovať politiku mesta vo vzťahu k obchodu a službám
Opatrenie A.2.1.1.1	V rámci aktualizácie územného plánu vyčleniť plochy pre rozvoj služieb
Cieľ opatrenia	Vytvoriť územné podmienky pre rozvoj služieb
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Podnikatelia v oblasti služieb
Náklady	100 000,- Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	od 2008
Úlohy	Vyhodnotenie potrieb a možností Aktualizácia územného plánu
Indikátor	Výmera plôch vyčlenených v územnom pláne na rozvoj služieb
Zdroj	Partnerská komisia
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Optimalizovať politiku mesta vo vzťahu k obchodu a službám
Opatrenie A.2.1.1.2	Optimalizácia siete obchodov služieb v jednotlivých častiach mesta
Cieľ opatrenia	Definovať obchody a služby, ktoré sú potrebné v centre mesta (eliminácia obchodov lacného textilu, obuvi a pod. z centra mesta).
Garant	Primátor mesta, MsZ
Spolupráca	Klub podnikateľov, podnikateľská komisia MsZ, vybraná právnická kancelária
Náklady	0
Zdroje financovania	
Termín	Priebežne
Úlohy	Pravidelné stretnutia zástupcov mesta a podnikateľskej sféry
Indikátor	Počet obchodov lacného textilu a obuvi v centre mesta
Zdroj	Alušic
Spracoval	Alušic

Poznámka:

ZÁMER	Potenciálnym investorom uľahčiť orientáciu v miestnych podmienkach
Opatrenie A.3.1.1.1	Zostaviť a zverejniť databázu podnikateľských aktivít
Cieľ opatrenia	Pasportizácia podnikateľských aktivít realizovaných v meste Ružomberok
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Orgány štátnej správy, podnikateľské združenia
Náklady	-
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2008
Úlohy	Spracovanie štruktúry databázy Naplnenie databázy Zverejnenie Priebežná aktualizácia
Indikátor	Zverejnenie databázy
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Potenciálnym investorom uľahčiť orientáciu v miestnych podmienkach
Opatrenie A.3.1.1.2	Spracovať a zverejniť princípy podpory investícií
Cieľ opatrenia	Transparentnosť a prehľadnosť podpory investícií, efektívnosť postupu, jednotnosť prístupu
Garant	Právne odd. a odd. ÚP
Spolupráca	Kluby pri MsZ, vedenie mesta
Náklady	0
Zdroje financovania	--
Termín	Priebežne
Úlohy	Zverejňovať ponuky pre investorov miestne aj prostredníctvom SARIA
Indikátor	Počet zverejnených miestnych ponúk
Zdroj	Alušic
Spracoval	Alušic

Poznámka:

ZÁMER	Príprava priestorov na podnikanie
Opatrenie A.3.1.2.1	Vypracovať, zverejniť a priebežne aktualizovať katalóg disponibilných priestorov na podnikanie
Cieľ opatrenia	Zlepšiť podmienky na podnikanie v meste Ružomberok, efektívnejšie využiť existujúce priestorové kapacity
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Vlastníci a užívatelia budov, podnikateľské združenia
Náklady	8 000, - Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2008
Úlohy	Spracovanie štruktúry katalógu Naplnenie databázy Zverejnenie Priebežná aktualizácia
Indikátor	Zverejnenie katalógu
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Príprava priestorov na podnikanie
Opatrenie A.3.1.2.2	Majetkoprávne vysporiadať nehnuteľnosti, ktoré užíva Mesto a mestom riadené organizácie
Cieľ opatrenia	Zjednodušiť správu, prenájom, prípadne predaj nehnuteľností a tým rozšíriť ponuku priestorov vhodných na podnikanie
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Vlastníci a užívatelia budov, podnikateľské združenia
Náklady	10 000 000,- Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2008 až 2013
Úlohy	Spracovať zoznam nehnuteľností, ktoré je potrebné majetkoprávne vysporiadať Individuálne posúdiť možnosti majetkoprávneho vysporiadania Zostaviť harmonogram Realizovať majetkoprávne vysporiadanie
Indikátor	Počet vysporiadaných nehnuteľností Hodnota vysporiadaných nehnuteľností
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Príprava priestorov na podnikanie
Opatrenie A.3.1.2.3	Vymedziť a pripraviť nové lokality pre investície
Cieľ opatrenia	Ponúknuť vhodné územia pre umiestnenie nových investícií a tým rozšíriť ponuku priestorov vhodných na podnikanie
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Vlastníci a užívatelia pozemkov a budov, podnikateľské združenia, potenciálni investori
Náklady	100 000,- Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2007 až 2013
Úlohy	V rámci aktualizácie územného plánu vymedziť vhodné lokality Vysporiadať pozemky Spracovať projektovú dokumentáciu na vybudovanie inžinierskych sietí Zabezpečiť finančné prostriedky Nájsť komerčného partnera pre majetkoprávne vysporiadanie nehnuteľností Zostaviť harmonogram Realizovať
Indikátor	Výmera nových lokalít pre investovanie Hodnota mestom realizovaných investícií do prípravy nových lokalít
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Vytvoriť podmienky pre budovanie priemyselných parkov
Opatrenie A.3.1.3.1	Vytvoriť priemyselný park v priestoroch Solo a okolí
Cieľ opatrenia	Vytvoriť konkurencieschopné podmienky pre umiestnenie investícií
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Vlastníci pozemkov a iných nehnuteľností, SARIO
Náklady	100 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008 -2010
Úlohy	Identifikovať vlastníkov nehnuteľností v priestore budúceho priemyselného parku Prerokovať s vlastníkmi možnosti ich účasti na projekte Upraviť územný plán Získať finančné prostriedky- SARIO Realizovať opatrenie
Indikátor	Výmera podnikateľských priestorov Počet novovytvorených pracovných miest
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Vytvoriť podmienky pre budovanie priemyselných parkov
Opatrenie A.3.1.3.2	Vytvoriť priemyselný park v blízkosti Bystrickej cesty
Cieľ opatrenia	Vytvoriť konkurencieschopné podmienky pre umiestnenie investícií
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Vlastníci pozemkov a iných nehnuteľností, SARIO
Náklady	100 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008 -2010
Úlohy	Identifikovať vlastníkov nehnuteľností v priestore budúceho priemyselného parku Prerokovať s vlastníckmi možnosti ich účasti na projekte Upraviť územný plán Získať finančné prostriedky- SARIO Realizovať opatrenie
Indikátor	Výmera podnikateľských priestorov Počet novovytvorených pracovných miest
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Vybudovaním infraštruktúry vytvoriť podmienky pre vstup investorov
Opatrenie A.3.1.4.1	Dobudovať prístupové cesty k priemyselným parkom
Cieľ opatrenia	Vytvoriť vhodné podmienky pre dopravnú obsluhu aktivít realizovaných v priemyselných parkoch
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Potenciálni investori, Správa ciest
Náklady	50 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008 - 2010
Úlohy	Spracovať realizačný projekt Získať finančné prostriedky Realizovať opatrenie
Indikátor	Dĺžka vybudovaných prístupových ciest
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J . Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Vybudovaním infraštruktúry vytvoriť podmienky pre vstup investorov
Opatrenie A.3.1.4.2	Dobudovať v priemyselných parkoch inžinierske siete
Cieľ opatrenia	Vytvoriť podmienky pre investorov
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Potenciálni investori, vlastníci pozemkov a iných nehnuteľností, správcovia sietí
Náklady	100 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008 - 2010
Úlohy	Spracovať realizačný projekt Získať finančné prostriedky Realizovať opatrenie
Indikátor	Veľkosť finančných prostriedkov investovaných mestom do výstavby inžinierskych sietí
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J . Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Vytvoriť predpoklady pre rozvoj vedy a výskumu
Opatrenie A.4.1.1.1	Vybudovať multimediálnu knižnicu
Cieľ opatrenia	Zvýšiť význam vedy a výskumu pre hospodársky rozvoj Mesta
Garant	Katolícka Univerzita
Spolupráca	Mesto Ružomberok, Mondi , ostatné školy v meste, ÚVN, podnikateľské subjekty
Náklady	750 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008 – zriadenie , v ďalších rokoch dopĺňane fondov a vybavenie
Úlohy	Spracovať projekt Osloviť partnerov v regióne Zabezpečiť priestory pre zriadenie knižnice Zabezpečiť technické vybavenie Zabezpečiť fondy – presun , nákup , dary od sponzorov
Indikátor	Rozsah fondov Návštevnosť Počet výpožičiek
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka: KU už na projekte knižnice pracuje

ZÁMER	Vybudovanie metropolitnej siete
Opatrenie A.5.1.1.1	Vybudovanie metropolitnej siete
Cieľ opatrenia	Vybudovanie metropolitnej siete tak, aby mesto bolo jej vlastníkom a ďalej ju iba prenajímalo bez vzniku monopolného prevádzkovateľa.
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Komerčný subjekt
Náklady	40 miliónov
Zdroje financovania	Rozpočet mesta, úver, súkromné zdroje ERDF, OP Informatizácia spoločnosti
Termín	2008 až 2010
Úlohy	Príprava projektu Vyhľadanie partnerov na spoluprácu Postupná realizácia Uvedenie do prevádzky
Indikátor	Počet obyvateľov s možnosťou napojenia na metropolitnú sieť
Zdroj	M. Alušic
Spracoval	M. Alušic

Poznámka:

ZÁMER	Spracovať program rozvoja cestovného ruchu
Opatrenie A.6.1.1.1	Vypracovať marketingovú štúdiu cestovného ruchu
Cieľ opatrenia	Zosúladiť rôznorodé záujmy aktérov cestovného ruchu a definovať potenciál územia pre jeho rôzne formy
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Subjekty podnikajúce v oblasti cestovného ruchu (hotely, penzióny, lyžiarske strediská , kúpaliská ...), obce v regióne
Náklady	400 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008
Úlohy	Spracovať databázu kapacít regiónu v oblasti služieb pre rozvoj cestovného ruchu Vyhodnotiť rekreačný potenciál Posúdiť reálne možnosti využitia rekreačného potenciálu Navrhnuť rozvojové programy Vypracovať implementačný projekt Zverejnenie štúdie
Indikátor	Spracovanie štúdie
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Modernizovať, reprofilovať a doplniť zariadenia potrebné pre ďalší rozvoj cestovného ruchu, zlepšiť imidž a atraktivitu mesta pre návštevníkov
Opatrenie A.6.1.2.1	Vybudovať turistické a náučné chodníky – prepojiť jednotlivé destinácie
Cieľ opatrenia	Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu, zamestnanosť v oblasti cestovného ruchu
Garant	Podnikateľské oddelenie MsÚ
Spolupráca	Právne oddelenie MsÚ, Oddelenie výstavby MsÚ, SKIPARK, neziskové organizácie, podnikateľský sektor, NP - Fatra
Náklady	10 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2007 - 2013
Úlohy	Spracovať koncepciu turistických a náučných chodníkov Dohodnúť spoluprácu so zainteresovanými subjektmi Pripraviť projektovú dokumentáciu Realizovať
Indikátor	Dĺžka nových resp. zrekonštruovaných trás
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka: V súčasnosti sa pracuje /Kultúrne oddelenie, OZ Vlkolíneček/ na náučnom chodníku v okolí Vlkolínečka /projekt dotuje MK SR projektová žiadosť je podaná na Environmentálny fond SR/

ZÁMER	Modernizovať, reprofilovať a doplniť zariadenia potrebné pre ďalší rozvoj cestovného ruchu, zlepšiť imidž a atraktivitu mesta pre návštevníkov
Opatrenie A.6.1.2.2	Obnovovať kultúrne pamiatky a pamätihodnosti
Cieľ opatrenia	Zlepšiť stav kultúrnych pamiatok, zvýšiť príjmy z cestovného ruchu, zamestnanosť v oblasti cestovného ruchu
Garant	Oddelenie kultúry MsÚ
Spolupráca	Podnikateľské oddelenie MsÚ, Liptovské múzeum, vlastníci pamiatok, OZ Vikolíneč, Pamiatkový úrad
Náklady	Vikolíneč 20 000 000,- Sk Kaštieľ sv. Žofie – 100 000 000,- Sk Ostatné /kostoly, cintorín, .../ 20 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, MK SR, súkromní investori, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2007 - 2013
Úlohy	Spracovať analýzu stavu a využitia pamiatok Vypracovať projekty obnovy a využitia jednotlivých pamiatok Spracovať projektové žiadosti na získanie zdrojov na obnovu Realizovať projekty obnovy a využitia pamiatok
Indikátor	Množstvo preinvestovaných prostriedkov
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka: Stav pamiatok hodnotí pravidelne pamiatkový úrad – hodnotenie bude vykonané aj v roku 2007. Rozhodujúcu úlohu zohrávajú vlastníci kultúrnych pamiatok.

ZÁMER	Modernizovať, reprofilovať a doplniť zariadenia potrebné pre ďalší rozvoj cestovného ruchu, zlepšiť imidž a atraktivitu mesta pre návštevníkov
Opatrenie A.6.1.2.3	Vybudovať dopravný systém orientovaný na prepravu turistov medzi jednotlivými destináciami
Cieľ opatrenia	Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu, zamestnanosť v oblasti cestovného ruchu
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	SKIPARK, OZ Vlkolíneček, Kúpele Lúčky, Bešeňová, SAD
Náklady	6 500 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008 - 2013
Úlohy	Spracovať grafikon prímestskej dopravy pre zimnú a letnú sezónu s orientáciou na turistov Propagovať dopravné možnosti, vytvoriť databázu dopravcov Vytvoriť komunikačný systém – rýchle možnosti objednania dopravy pre skupiny turistov napríklad cez informačné centrum
Indikátor	Počet prepravených turistov
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka: Na niektoré zaujímavé destinácie sa bežný turista z hotela alebo železničnej stanice ťažko dostane /Vlkolíneček, Likavský hrad, Bešeňová/

ZÁMER	Modernizovať, reprofilovať a doplniť zariadenia potrebné pre ďalší rozvoj cestovného ruchu, zlepšiť imidž a atraktivitu mesta pre návštevníkov
Opatrenie A.6.1.2.4	Vybudovať nové expozície – Dejiny obce, významné osobnosti – Vlkolíneček, Požiarna ochrana – Vlkolíneček, Stále výstavy fotografií, malieb, drevorezba
Cieľ opatrenia	Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu, zamestnanosť v oblasti cestovného ruchu
Garant	Oddelenie kultúry MsÚ
Spolupráca	Múzeum, Galéria KU, ŠUV, zväzy fotografů, občianske združenia, ZUŠ
Náklady	10 000 000 ,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, VÚC, MK SR, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	Od 2007 priebežne
Úlohy	Spracovať projekty na vytvorenie nových expozícií Podať žiadosti na získanie grantov Realizácia
Indikátor	Počet návštevníkov
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka: Potrebné rekonštrukcie priestorov môžu byť hrazené z iných projektov /obnova kultúrnych pamiatok ... /. Práve sprístupnenie pamiatok za účelom inštalácie novej expozície napomôže k získaniu zdrojov.

ZÁMER	Modernizovať, reprofilovať a doplniť zariadenia potrebné pre ďalší rozvoj cestovného ruchu, zlepšiť imidž a atraktivitu mesta pre návštevníkov
Opatrenie A.6.1.2.5	Oživiť centrum mesta, realizovať tu počas letnej i zimnej sezóny rôzne podujatia
Cieľ opatrenia	Oživiť centrum mesta, prilákať domácich i zahraničných návštevníkov
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Podnikateľský sektor, kultúrne zariadenia, školy
Náklady	3 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008 – 2013
Úlohy	Spracovať zoznam športových, kultúrnych a iných aktivít, ktoré by bolo možné realizovať v centre mesta Nadviazať spoluprácu so zainteresovanými subjektmi Vytvoriť organizačno-technické predpoklady Zostaviť realizačný program
Indikátor	Počet organizovaných podujatí Počet návštevníkov
Zdroj	Mgr. M. Klíma
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Modernizovať, reprofilovať a doplniť zariadenia potrebné pre ďalší rozvoj cestovného ruchu, zlepšiť imidž a atraktivitu mesta pre návštevníkov
Opatrenie A.6.1.2.6	V centre mesta vytvoriť podmienky na vznik letných terás
Cieľ opatrenia	Oživiť centrum mesta, prilákať domácich i zahraničných návštevníkov
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Podnikateľský sektor
Náklady	10 000 000,- Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2008
Úlohy	Posúdiť možnosti umiestnenia letných terás Nadviazať spoluprácu s majiteľmi a užívateľmi príľahlých priestorov Stanoviť pravidlá pre umiestnenie letných terás Zabezpečiť technické podmienky pre umiestnenie letných terás
Indikátor	Počet miest na sedenie na novovzniknutých letných terasách Plocha novovzniknutých letných terás
Zdroj	Mgr. M. Klíma
Spracoval	Mgr. M. Klíma

Poznámka:

ZÁMER	Modernizovať, reprofilovať a doplniť zariadenia potrebné pre ďalší rozvoj cestovného ruchu, zlepšiť imidž a atraktivitu mesta pre návštevníkov
Opatrenie A.6.1.2.7	Navrhnuť vonkajší priestor pre kultúrne podujatia v letnom a zimnom období
Cieľ opatrenia	Vytvoriť podmienky pre kultúrne aktivity domácej a dovozovej kultúry, združení v letnom, ale aj zimnom období, zvyšovať imidž mesta po kultúrnej stránke
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	KDAH a.s., komisie MsZ
Náklady	3 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2007-2010
Úlohy	Príprava projektu (určenie miesta) Vyhľadanie partnerov na spoluprácu Realizácia projektu Prevádzka projektu
Indikátor	Počet návštevníkov na kultúrnych podujatiach
Zdroj	Peter Černák, Kultúrna komisia pri MsZ Ružomberok
Spracoval	Peter Černák

Poznámka:

Po odpredaní parkoviska v centre mesta a vybudovaní Espressa na námestí Slobody nie je kde postaviť tribúnu pre kultúrne podujatia
Nákup tribúny so zastrešením – ca. 1 600 000 Sk

ZÁMER	Modernizovať, reprofilovať a doplniť zariadenia potrebné pre ďalší rozvoj cestovného ruchu, zlepšiť imidž a atraktivitu mesta pre návštevníkov
Opatrenie A.6.1.2.8	Príprava a realizácia kampane na zlepšenie imidžu mesta na Slovensku a v zahraničí
Cieľ opatrenia	Zlepšenie imidžu mesta, nie ako priemyselného mesta, ale ako mesta atraktívneho pre turistov.
Garant	Primátor mesta, podnikateľské odd., informačné centrum, komisia pre CR a regionálny rozvoj
Spolupráca	Mesto, poskytovatelia služieb v CR, mestá a obce Liptova
Náklady	12 mil. SK (2 mil. Sk ročne)
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2007-13
Úlohy	Tvorba prezentačných materiálov Účasť na workshopoch doma aj v zahraničí Prezentácia PRLA Vlkolínec Zverejňovanie stavu životného prostredia v meste
Indikátor	Počet turistov meste
Zdroj	Alušic
Spracoval	Alušic

Poznámka:

ZÁMER	Modernizovať, reprofilovať a doplniť zariadenia potrebné pre ďalší rozvoj cestovného ruchu, zlepšiť imidž a atraktivitu mesta pre návštevníkov
Opatrenie A.6.1.2.9	Vytvorenie organizácie CR
Cieľ opatrenia	Efektívnejšie využívanie zdrojov, profesionalizácia manažmentu pre cestovný ruch, spolupráca spoločností poskytujúcich služby V CR, prevádzka info centra
Garant	Primátor mesta, komisia CR a RR, podnikateľské odd., informačné centrum
Spolupráca	Spoločnosti poskytujúce služby v CR, príslušné štátne a samosprávne orgány.
Náklady	1 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2008
Úlohy	Zohľadniť pri príprave rozpočtu Založiť združenie Definícia právomocí a úloh združenia Presun info centra do združenia
Indikátor	Počet turistov meste Výška vybranej dane za ubytovanie
Zdroj	Alušic
Spracoval	Alušic

Poznámka:

ZÁMER	Modernizovať, reprofilovať a doplniť zariadenia potrebné pre ďalší rozvoj cestovného ruchu
Opatrenie A.6.1.2.10	Vybudovať zjazdovku Žlebiny
Cieľ opatrenia	Zvýšenie kvality služieb a kapacita vlekov a tratí v stredisku Skipark
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Skipark
Náklady	50 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta, Skipark
Termín	2007 - 2013
Úlohy	Dopracovať projekt, získať stavebné povolenie Realizovať výstavbu prostredníctvom firmy Skipark
Indikátor	Dĺžka zjazdovky, kapacita vleku, počet návštevníkov Skiparku
Zdroj	Vedenie mesta
Spracoval	Ing. Jozef Bašary

Poznámka:

Projekt je vypracovaný

ZÁMER	Zlepšiť informovanosť o možnostiach, ktoré poskytuje mesto Ružomberok a jeho okolie pre návštevníkov
Opatrenie A.6.1.3.1	Skvalitniť fungovanie mestského informačného strediska
Cieľ opatrenia	Zvýšiť tok a kvalitu informácií, efektívne využiť vynaložené prostriedky
Garant	Prednosta MsÚ, vedúci informačného centra
Spolupráca	Subjekty podnikajúce v oblasti cestovného ruchu
Náklady	1 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008
Úlohy	<p>Spracovať procesný a personálny audit mestského informačného strediska</p> <p>Spracovať dlhodobý program činnosti</p> <p>Doplniť technický a personálny stav</p> <p>Vypracovať a vydať informačné materiály o možnostiach ubytovania, stravovania, iných služieb, trávenia voľného času – outdoor, indoor; ...</p> <p>Vypracovať mapy mesta a rozmiestniť ich na dôležitých miestach v meste (citylighty)</p> <p>Spracovať informačný systém (dopravné značenie) lokalít a atrakcií regiónu</p> <p>Zabezpečiť jazykové mutácie a doplnenie turistického web portálu mesta www.ubytovanie.ruzomberok.sk v úzkom prepojení na oficiálnu web stránku mesta</p>
Indikátor	Počet dotazov na mestské informačné stredisko
Zdroj	Mgr. M. Klíma
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Zlepšiť informovanosť o možnostiach, ktoré poskytuje mesto Ružomberok a jeho okolie pre návštevníkov
Opatrenie A.6.1.3.2	Vytvoriť sieť informačných terminálov pre návštevníkov
Cieľ opatrenia	Zvýšiť tok a kvalitu informácií, efektívne využiť vynaložené prostriedky
Garant	Prednosta MsÚ, vedúci informačného centra
Spolupráca	Subjekty podnikajúce v oblasti cestovného ruchu
Náklady	6 000 000,- Sk (4 terminály)
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2009
Úlohy	Spracovať realizačný projekt Získať finančné prostriedky Realizácia
Indikátor	Počet informačných terminálov
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Zlepšiť informovanosť o možnostiach, ktoré poskytuje mesto Ružomberok a jeho okolie pre návštevníkov
Opatrenie A.6.1.3.3	Pravidelne vydávať propagačné materiály, prehľady podujatí v regióne
Cieľ opatrenia	Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu, zamestnanosť v oblasti cestovného ruchu
Garant	Podnikateľské oddelenie / KD A. Hlinku
Spolupráca	Múzeum , Galéria , OZ Vlkolíneč , Kúpele Lúčky , Bešeňová , SKIPARK ... /
Náklady	500 000,- Sk / rok
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2007 - 2013
Úlohy	Prerokovať možnosti spolupráce pri tvorbe propagačných materiálov Vypracovať plán aktivít na príslušný rok Dohodnúť spôsob komunikácie – propagácia akcií v médiách Vypracovať projektové žiadosti na získanie dotácií / EU , VÚC , Agentúra pre cestovný ruch , MK SR ... /
Indikátor	Počet vydaných propagačných materiálov
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Zlepšiť informovanosť o možnostiach, ktoré poskytuje mesto Ružomberok a jeho okolie pre návštevníkov
Opatrenie A.6.1.3.4	Propagovať, sprístupniť menej známe destinácie (Mauzóleum A. Hlinku, Kostol Ľudrová, Brankovský vodopád, Jazierce)
Cieľ opatrenia	Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu, zamestnanosť v oblasti cestovného ruchu
Garant	Prednosta MsÚ, vedúci informačného centra
Spolupráca	Múzeum, OZ Vlkolíneč, podnikatelia v cestovnom ruchu, SKIPARK,
Náklady	150 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, rozpočet mesta
Termín	2007 - 2013
Úlohy	Pri tvorbe projektov v oblasti budovania nových turistických chodníkov, tvorbe propagačných materiálov zapracovať tieto destinácie
Indikátor	Počet návštevníkov
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Zlepšiť propagáciu mesta
Opatrenie A.6.1.4.1	V nadväznosti na marketingovú stratégiu propagovať aktívne región na potenciálnych trhoch
Cieľ opatrenia	Zlepšiť imidž mesta a jeho okolia, zvýšiť počet návštevníkov, zabezpečiť rast tržieb z cestovného ruchu
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	IC Ružomberok, podnikatelia v cestovnom ruchu
Náklady	300 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2007
Úlohy	Nadviazať úzku spoluprácu v rámci regiónu Liptov za účelom spoločnej propagácie – printovej, elektronickej, i na výstavách a veľtrhoch CR (samosprávy, podnikatelia, ...) Vytvoriť pracovnú skupinu, ktorej úlohou bude zvýšiť a zefektívniť propagáciu mesta a regiónu CR inštalácia webkamier v meste a ich prezentácia na internete
Indikátor	Počet výstav a veľtrhov CR, na ktorých sa prezentuje mesto
Zdroj	Mgr. M. Klíma
Spracoval	Mgr. M. Klíma

Poznámka:

ZÁMER	Zlepšiť propagáciu mesta
Opatrenie A.6.1.4.2	Aktívne spolupracovať so SACR pri využívaní prostriedkov EU na propagáciu
Cieľ opatrenia	Zvýšiť počet úspešných projektov, získať väčšie množstvo finančných prostriedkov, ktoré bude možné použiť na propagáciu mesta
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	IC Ružomberok, SACR
Náklady	-
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2007 - 2013
Úlohy	Spracovať koncepciu propagácie mesta Nadviazať spoluprácu so SACR Príprava spoločných projektov
Indikátor	Počet úspešných projektov
Zdroj	Mgr. M. Klíma
Spracoval	Mgr. M. Klíma

Poznámka:

ZÁMER	Dobudovať sieť parkovísk a garáží
Opatrenie A.7.1.1.1	Vybudovať záchytné parkoviská v meste a rekreačných zónach - Vlkolíne, Podsuchá, Čutkova dolina, Smrekovica
Cieľ opatrenia	Dobudovať zariadenia statickej dopravy tak, aby sa zvýšila kvalita života v meste a zároveň podporoval jeho hospodársky rozvoj
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Oddelenie výstavby, Právne oddelenie, Podnikateľské oddelenie, Oddelenie stavebného práva, Bytová a podnikateľská komisia, Národný park Veľká Fatra
Náklady	50 000 000 ,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008 - 2013
Úlohy	Vypracovať návrhy riešenia Schváliť v zastupiteľstve Upraviť územný plán Vypracovať projektové žiadosti na získanie dotácie Realizácia
Indikátor	Kapacita parkovísk
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka: Opatrenie súvisí s dopravnou infraštruktúrou v Meste, podporou cestovného ruchu, rozvojom bytovej výstavby

ZÁMER	Zlepšiť priepustnosť cestných komunikácií
Opatrenie A.7.2.1.1	Rekonštrukcia komunikácií zabezpečujúcich prístup do turisticky atraktívnych zón /Vikolínece, Smrekovica, Čutkova dolina/ a priemyselných oblastí
Cieľ opatrenia	Priebežne obnovovať a skvalitňovať existujúcu cestnú sieť
Garant	Oddelenie výstavby MsÚ
Spolupráca	Právne oddelenie, Národný park Veľká Fatra, Podnikateľské subjekty, SARIO
Náklady	podľa jednotlivých projektov -140 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008 - 2013
Úlohy	Spracovať projekt postupnej rekonštrukcie cestných komunikácií Získať finančné prostriedky Realizácia
Indikátor	Dĺžka rekonštruovaných trás
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka: Tieto projekty môžu byť súčasťou iných – budovania priemyselných a obytných zón, opatrenie súvisí s budovaním záchranných parkovísk

ZÁMER	Zvýšiť bezpečnosť dopravy
Opatrenie A.7.3.1.1	Pripraviť a realizovať projekt dopravného ihriska
Cieľ opatrenia	Zabezpečiť technické podmienky pre dopravnú výchovu
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Dopravný inšpektorát, Policajný zbor SR, Mestská polícia, školy, autoškoly, občianske združenia
Náklady	500 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2009
Úlohy	Nadviazať spoluprácu so zainteresovanými subjektmi Spracovať realizačný projekt Získať finančné prostriedky Realizácia
Indikátor	Vybudovanie dopravného ihriska
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Rozvíjať cyklistickú dopravu
Opatrenie A.7.4.1.1	Navrhnuť ucelený systém cyklistických chodníkov
Cieľ opatrenia	Vytvoriť podmienky pre rozvoj voči životnému prostrediu šetrnej a na plochu nenáročnej formy dopravy, ktorá zvýši kvalitu života v meste
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Oddelenie dopravy, Oddelenie výstavby, 3. sektor
Náklady	projekty 400 000,- Sk realizácia 20 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008 - 2013
Úlohy	Spracovať koncepciu rozvoja cyklistickej dopravy Pripraviť realizačné projekty Získať finančné prostriedky Realizácia
Indikátor	Dĺžka cyklistických chodníkov
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka: Môže súvisieť s projektmi výstavby

ZÁMER	Vyvážene rozvíjať všetky druhy dopravy
Opatrenie A.7.4.2	Rekonštrukcia autobusovej stanice
Cieľ opatrenia	Zlepšiť pohodlie cestujúcich, služby pre cestujúcich
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	SAD, Obec Likavka
Náklady	10 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta, SAD, podnikateľské subjekty
Termín	2007 - 2013
Úlohy	Vypracovať dohodu o spolupráci a spolufinancovaní akcie Spracovať projekt Realizovať výstavbu
Indikátor	Rozsah služieb, počet cestujúcich
Zdroj	Vedenie mesta
Spracoval	Ing. Jozef Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Rekonštrukcia nevyhovujúcich inžinierskych sietí
Opatrenie A.8.1.1.1	Rekonštrukcia systému rozvodu tepla – centrálné zásobovanie
Cieľ opatrenia	Dostupnosťou inžinierskych sietí vytvoriť podmienky na kvalitné bývanie a podnikanie
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Dodávateľia tepla
Náklady	300 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008 -2013
Úlohy	<p>Vypracovať analýzu stavu rozvodov a návrh riešenia</p> <p>Spracovať realizačné projekty</p> <p>Vypracovať projektové žiadosti na získanie zdrojov</p> <p>Realizovať jednotlivé etapy</p>
Indikátor	<p>Dĺžka obnovených trás v m,</p> <p>Zníženie strát v rozvodoch (v %)</p> <p>Cena tepla –Sk / GJ (index zmeny)</p>
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka: Opatrenie súvisí s vypracovaním energetickej politiky Mesta, možnosťou použitia alternatívnych zdrojov energie, programom auditu budov – zatepľovania /v súvislosti s tým môžeme v meste predpokladať pokles potreby výroby energie na kúrenie/

ZÁMER	Výstavba nových inžinierskych sietí
Opatrenie A.8.1.2.1	Dobudovanie kanalizácie vo všetkých mestských častiach
Cieľ opatrenia	Dostupnosťou inžinierskych sietí vytvoriť podmienky na kvalitné bývanie a podnikanie
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Správcovia inžinierskych sietí, stavebné firmy
Náklady	140 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, OP Životné prostredie, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2007 -2013
Úlohy	Vypracovať analýzu potreby budovania kanalizácie vrátane budúcej investičnej výstavby Spracovať realizačné projekty Vypracovať projektové žiadosti na získanie dotácie Realizácia
Indikátor	Dĺžka nových rozvodov Index rastu počtu napojených domácností
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka: Pre oblasť kanalizácie sú v rámci EU stanovené termíny – je to jedna z priorit

ZÁMER	Výstavba nových inžinierskych sietí
Opatrenie A.8.1.2.2	Vybudovať siete pre rozvoj priemyslu a bytovej výstavby
Cieľ opatrenia	Dostupnosťou inžinierskych sietí vytvoriť podmienky na kvalitné bývanie a podnikanie
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Správcovia inžinierskych sietí, stavebné firmy
Náklady	50 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program ERDF, OP Životné prostredie, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2007 -2013
Úlohy	Vypracovať analýzu potreby budovania inžinierskych sietí vrátane budúcej investičnej výstavby Spracovať realizačné projekty Vypracovať projektové žiadosti na získanie dotácie Realizácia
Indikátor	Dĺžka nových rozvodov Index rastu počtu napojených domácností
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Optimalizácia energetickej politiky
Opatrenie A.8.2.1.1	Spracovať a zverejniť dokument „Energetická politika mesta Ružomberok“
Cieľ opatrenia	Zabezpečiť dostatok energií za konkurencie schopnú cenu
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	RES, Mondi, Mestské lesy, Odborné inštitúcie pre oblasť energetiky, SBD – správcovia bytov
Náklady	750 000,- Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2008
Úlohy	<p>Vypracovať analýzu súčasného stavu zásobovania energiami vrátane dopadu na životné prostredie</p> <p>Vypracovať návrh zásobovania energiou</p> <p>Spracovanie princípov a zásad energetickej politiky</p> <p>Vyhodnotenie dopadov na životné prostredie</p> <p>Vypracovať program racionálneho hospodárenia s energiami – vrátane energetického auditu budov a programu zateplovania</p> <p>Do programu zapracovať možnosti použitia obnoviteľných zdrojov, alternatívnych zdrojov energie /drevná hmota, biomasa, veterná energia, slnečná energia/</p> <p>Predloženie na schválenie mestským zastupiteľstvom</p> <p>Zverejnenie dokumentu</p>
Indikátor	Schválenie dokumentu
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Vytvorenie zón pre výstavbu rodinných domov
Opatrenie B.1.1.1.1	V územnom pláne vymedziť zóny pre výstavbu rodinných domov
Cieľ opatrenia	Zabezpečiť podmienky pre rozvoj individuálnej bytovej výstavby
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Verejnosť, osoby odborne spôsobilé na spracovanie územného plánu
Náklady	300 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008
Úlohy	Zistiť záujem o individuálnu bytovú výstavbu Identifikácia vhodných lokalít Aktualizácia územného plánu
Indikátor	Celková plocha zón vymedzených pre výstavbu rodinných domov
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Vytvorenie zón pre výstavbu rodinných domov
Opatrenie B.1.1.1.2	Vysporiadať – vykúpiť pozemky pre výstavbu rodinných domov
Cieľ opatrenia	Zabezpečiť podmienky pre rozvoj individuálnej bytovej výstavby
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Majitelia a užívatelia pozemkov, katastrálny úrad
Náklady	10 000 000,- Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2008 - 2013
Úlohy	Identifikácia vlastníkov a užívateľov predmetných pozemkov Vysporiadanie a výkup pozemkov
Indikátor	Celková plocha vysporiadaných, prípadne vykúpených pozemkov pre výstavbu rodinných domov
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Vytvorenie zón pre výstavbu rodinných domov
Opatrenie B.1.1.1.3	Vybudovať inžinierske siete v zóne bytovej výstavby
Cieľ opatrenia	Zabezpečiť podmienky pre rozvoj individuálnej bytovej výstavby
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Správcovia inžinierskych sietí, stavebné firmy
Náklady	50 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, OP Životné prostredie ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008 - 2013
Úlohy	Vypracovať analýzu potreby budovania inžinierskych sietí Spracovať realizačné projekty Vypracovať projektové žiadosti na získanie dotácie Realizácia
Indikátor	Dĺžka nových rozvodov Počet napojených domácností
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Budovať nájomné byty
Opatrenie B.1.1.2.1	Vybudovať obytný dom v sídlisku Baničné
Cieľ opatrenia	Zabezpečiť byty pre obyvateľov mesta
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Odbor výstavby, Štátny fond rozvoja bývania
Náklady	150 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta, Štátny fond rozvoja bývania
Termín	2007 - 2010
Úlohy	Vypracovať projekt, stavebné povolenie Vypracovať žiadosť o dotáciu, zabezpečiť financovanie Realizovať výstavbu
Indikátor	Počet bytov
Zdroj	Vedenie mesta .
Spracoval	Ing. Jozef Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Rekonštrukcia budov a školských zariadení
Opatrenie B.2.1.1.1	Rekonštrukcia budov základných škôl
Cieľ opatrenia	Zlepšiť materiálne podmienky pre rozvoj vzdelanosti
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Vlastníci a prevádzkovatelia budov, stavebné firmy
Náklady	176 000 000,- Sk (7 ZŠ)
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	Od roku 2007 priebežne
Úlohy	Spracovať koncepciu rekonštrukcie budov základných škôl na území mesta Pripraviť realizačné projekty Získať finančné prostriedky Realizácia
Indikátor	Výška preinvestovaných prostriedkov
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Podporovať vysokoškolské vzdelávanie
Opatrenie B.2.2.1.1	Podporiť aktivity univerzít v oblastiach rozširovania výučby, výstavby nových objektov, prenájme priestorov
Cieľ opatrenia	Zlepšiť materiálne podmienky pre rozvoj vzdelanosti
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Vedenie Katolíckej Univerzity, vlastníci a užívatelia nehnuteľností
Náklady	10 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, OP Veda a výskum, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	Od roku 2007 priebežne
Úlohy	<p>V spolupráci s vedením katolíckej Univerzity spracovať koncepciu kooperácie pri ďalšom rozvoji vysokého školstva v meste</p> <p>So zúčastnenými subjektmi prerokovať prognózu vývoja vysokého školstva v meste</p> <p>Definovať možnosti podpory zo strany mesta Ružomberok</p>
Indikátor	Počet podporených aktivít
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Podporovať stredné školy
Opatrenie B.2.2.2.1	Vybudovať telocvičňu pri gymnáziu Š. Moyzesa
Cieľ opatrenia	Zlepšiť kvalitu výučby, podporiť športovo nadanú mládež
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Gymnázium Š . Moyzesa, VÚC Žilina
Náklady	25 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta, VÚC Žilina, Regionálny operačný program
Termín	2007 - 2013
Úlohy	Vypracovať projekt, stavebné povolenie Vypracovať žiadosť o dotáciu, dohodu o spolufinancovaní Realizovať výstavbu
Indikátor	Počet študentov, rozsah športových aktivít, výsledky na športových podujatiach
Zdroj	Vedenie mesta
Spracoval	Ing. Jozef Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Podporovať stredné školy
Opatrenie B.2.2.2.2	Zriadiť športovú akadémiu
Cieľ opatrenia	Vytvoriť podmienky pre športovo nadanú mládež
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Školy
Náklady	60 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta, Súkromné zdroje
Termín	2007 - 2013
Úlohy	Upraviť územný plán Vysporiadať pozemok Vypracovať projekt, stavebné povolenie Zabezpečiť zdroje na výstavbu / sponzor, dotácie / Realizovať výstavbu Zriadiť športovú akadémiu
Indikátor	Počet žiakov
Zdroj	Vedenie mesta
Spracoval	Ing. Jozef Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Propagácia histórie mesta, archeologických a historických objektov
Opatrenie B.3.1.1.1	Vydať publikáciu o histórii mesta – Monografia Ružomberka
Cieľ opatrenia	Propagovať dejiny mesta
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Liptovské múzeum, Historický ústav SAV
Náklady	2 500 000,- Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2009
Úlohy	Nadviazať spoluprácu so zainteresovanými subjektmi Zostaviť autorský kolektív Dohodnúť formu a osnovu publikácie Vypracovať realizačný projekt Spracovať manuscript Získať finančné prostriedky Publikovanie
Indikátor	Vydanie publikácie
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Propagácia histórie mesta, archeologických a historických objektov
Opatrenie B.3.1.1.2	Vybudovať informačné stredisko vo Vlkolínci – Dom UNESCO
Cieľ opatrenia	Zlepšiť informovanosť, prilákať návštevníkov, zvýšiť tržby z cestovného ruchu
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	OZ Vlkolíneec, podnikateľský sektor
Náklady	3 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008
Úlohy	Nadviazať spoluprácu so zainteresovanými subjektmi Spracovať projekt výstavby a fungovania informačného centra Získať finančné prostriedky Realizácia
Indikátor	Vybudovanie informačného centra
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Propagácia histórie mesta, archeologických a historických objektov
Opatrenie B.3.1.1.3	Zlepšiť spoluprácu s družobnými mestami, regiónmi
Cieľ opatrenia	Vytvoriť vzťahy medzi občanmi partnerských regiónov, zlepšenie dopravného spojenia, zintenzívnenie kultúrnej výmeny, rozvoj turistiky
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Partnerské regióny
Náklady	20 000 000 Sk
Zdroje financovania	Programy cezhraničnej spolupráce Poľsko - SR, ČR - SR, Program aktívni občania pre Európu
Termín	2007-13
Úlohy	<p>Aktualizovať dohody o spolupráci s partnerskými mestami a dohody o členstve v združeních miest a obcí</p> <p>Pripraviť projekty na rozvoj spolupráce, kultúrna výmena, šport, školstvo, turistika a infraštruktúry regiónov, požiadať o dotáciu na realizáciu projektov</p> <p>Realizovať projekty spolupráce</p>
Indikátor	<p>Počet a rozsah akcií v oblasti spolupráce občanov spriatelených regiónov</p> <p>Novovybudované a zrekonštruované cesty (turistické, cyklistické, lyžiarske trate)</p> <p>Spolupráca medzi školami – počet aktivít a počet zúčastnených študentov</p>
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. I. Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Propagovať významné osobnosti mesta
Opatrenie B.3.2.1.1	Označiť domy, ktorých história sa spája s významnými osobnosťami
Cieľ opatrenia	Zlepšiť informovanosť, prilákať návštevníkov, zvýšiť tržby z cestovného ruchu
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Liptovské múzeum, Katolícka Univerzita
Náklady	250 000,- Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2008
Úlohy	Nadviazať spoluprácu so zainteresovanými subjektmi Spracovať projekt Získať finančné prostriedky Realizácia
Indikátor	Počet označených domov
Zdroj	Mgr. M. Klíma
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Rozvoj kultúrnych tradícií
Opatrenie B.3.2.2.1	Založenie poloprofesionálneho divadelného súboru
Cieľ opatrenia	Pri KDAH, a.s. založiť poloprofesionálny divadelný súbor, naplniť kultúrny život v meste, zainteresovať mládež na vyplnení voľnočasových aktivít
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	KDAH, a.s., komisia kultúry pri MsZ, občianske združenia, školy
Náklady	1 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2007 – 2010
Úlohy	Príprava projektu Nadviazanie spolupráce so zainteresovanými subjektami Vytvorenie organizačno- technických predpokladov Zostavenie realizačných programov
Indikátor	Počet predstavení
Zdroj	Peter Černák, Kultúrna komisia pri MsZ Ružomberok
Spracoval	Peter Černák

Poznámka:

Založením súboru sa naplní časť uznesenia MsZ o 4 pilieroch kultúrneho života v meste Ružomberok a nadviaže sa na tradíciu mestských divadiel z predšlého obdobia. Spolupráca je navrhnutá s OZ „Divadlo G. Féjerpataky-Belopotockého“

ZÁMER	Rozvoj kultúrnych tradícií
Opatrenie B.3.2.2.2	Vydávať hudobné nosiče s tradičnou hudbou jednotlivých obcí regiónu Ružomberok
Cieľ opatrenia	Zachovávať kultúrne tradície regiónu, zvýšiť atraktivnosť územia a prilákať zahraničných návštevníkov
Garant	FS Liptov
Spolupráca	Odd. kultúry MsÚ
Náklady	100 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	Od 2008
Úlohy	Zakúpiť záznamovú techniku k uskutočňovaniu výskumu v okrese získať hudobný archív dolného Liptova zo SAV v Bratislave uskutočniť doplňujúci výskum, vyhodnotiť a spracovať materiál do skladieb uskutočniť nahrávky piesní jednej obce
Indikátor	Počet predaných nosičov, počet návštevníkov
Zdroj	Mgr. I. Litva
Spracoval	Mgr. I. Litva

Poznámka:

ZÁMER	Rozvoj kultúrnych tradícií
Opatrenie B.3.2.2.3	Prezentácia tradičných zvykoch v centre mesta počas celého roka
Cieľ opatrenia	Zvýšiť atraktivnosť mesta pre zahraničných turistov, motivovať mladých ľudí k pestovaniu a udržiavaniu ľudových tradícií v regióne, zachovávať kultúrne tradície mesta a regiónu
Garant	FS Liptov
Spolupráca	KD AH Ružomberok, odd. kultúry MsÚ
Náklady	1 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta ,rozpočet OZ FS Liptov, grantový program MK SR
Termín	od 2008
Úlohy	<p>Spracovať zmluvu o spolupráci medzi mestom Ružomberok a OZ FS Liptov zohľadňujúcu koeficient inflácie</p> <p>Vytvoriť priestor na kultúrne podujatia v centre mesta</p> <p>Zakúpiť záznamovú techniku k výskumu tradičných zvykov v regióne a ľahko prenosnú zvukovú techniku</p> <p>Propagovať podujatia organizované OZ FS Liptov</p>
Indikátor	<p>Počet organizovaných podujatí</p> <p>Počet návštevníkov</p>
Zdroj	Mgr. I. Litva
Spracoval	Mgr. I. Litva

Poznámka:

ZÁMER	Rozvoj kultúrnych tradícií
Opatrenie B.3.2.2.4	Zriadenie ZUŠ na vyučovanie tradičných ľudových tancov a vyučovanie hry na tradičných hudobných nástrojoch (píšťalka, heligónka, fujara, gajdy) a hry v tradičných hudobných zoskupeniach
Cieľ opatrenia	Zachovávať kultúrne tradície regiónu, vychovávať mladých ľudí k vlastným tradíciám s možnosťou prezentácie pri rôznych podujatiach, ale aj v zariadeniach CR. Zvýšiť atraktivnosť mesta. Prilákať zahraničných návštevníkov.
Garant	FS Liptov
Spolupráca	odd. školstva MsÚ
Náklady	1 300 000 Sk
Zdroje financovania	Príspevky podľa normatívu, rodičovské združenie, rozpočet FS Liptov
Termín	od 2008
Úlohy	<p>Zaradiť školu do siete na MŠ SR</p> <p>Rozšíriť priestor o jednu tanečnú sálu a hudobnú triedu v sídle FS Liptov</p> <p>Uskutočniť výber pedagógov a nábor žiakov</p> <p>Zakúpiť školské potreby, zariadenie a hudobné nástroje</p> <p>Od šk. roka 2008/09 spustiť vyučovanie v tanečnom a hudobnom odbore, v ďalšom obd. v odbore výtvarnom zameranom na ľudový odev</p>
Indikátor	<p>Počet študentov</p> <p>Počet a kvalita kultúrnych podujatí organizovaných školou</p>
Zdroj	Mgr. I. Litva
Spracoval	Mgr. I. Litva

Poznámka:

ZÁMER	Rozvíjať kultúrne povedomie občanov
Opatrenie B.3.2.3	Rekonštrukcia kultúrneho domu Hrboltová
Cieľ opatrenia	Vytvoriť vhodné priestory na kultúrne podujatia a činnosť
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Oddelenie výstavby, Oddelenie kultúry, Kultúrny dom A. Hlinku
Náklady	10 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta, sponzori
Termín	2007 - 2013
Úlohy	Vypracovať projekt, stavebné povolenie Vypracovať žiadosti na získanie dotácií Realizovať výstavbu
Indikátor	Počet kultúrnych podujatí
Zdroj	Ing. Šanobová
Spracoval	Ing. Jozef Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Modernizovať, reprofilovať a doplniť zariadenia potrebné pre ďalší rozvoj cestovného ruchu, zlepšiť imidž a atraktivitu mesta pre návštevníkov
Opatrenie B.4.1.1.1	Vybudovať areál oddychu a športu v Hrabove
Cieľ opatrenia	Úprava nádrže pre účely plávania, člnkovania, rybárčenia, ...; vybudovanie bežeckej trasy s možnosťami jednoduchých cvikov popri trase; ...
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Skipark, komisie MsZ, SRZ Ružomberok, spoločnosť CPI Slovakia
Náklady	5 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2009
Úlohy	Spracovať projekt Získať finančné prostriedky Realizácia
Indikátor	Vybudovanie areálu Veľkosť investície
Zdroj	Mgr. M. Klíma
Spracoval	Mgr. M. Klíma

Poznámka:

ZÁMER	Doplnenie chýbajúcich športových a rekreačných zariadení
Opatrenie B.4.1.1.2	Vybudovať verejnú plaváreň
Cieľ opatrenia	Zabezpečiť možnosť plávania pre obyvateľov a návštevníkov mesta
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Kultúrny dom A. Hlinku, súkromný investor, VÚC Žilina
Náklady	200 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta, súkromný investor
Termín	2007 - 2013
Úlohy	Vypracovať štúdiu výstavby Uzavrieť dohodu o spolufinancovaní akcie, vypracovať žiadosti o dotácie. Vypracovať projekt, stavebné povolenie Realizovať výstavbu
Indikátor	Počet návštevníkov plavárne
Zdroj	Vedenie mesta
Spracoval	Ing. Jozef Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Vytvárať podmienky na využívanie voľného času a realizáciu vzdelávacích, športových, kultúrnych a ďalších aktivít, ktoré napomáhajú k rozvoju osobnosti mladého človeka
Opatrenie B.5.1.1.1	Podporovať kultúrne a športové aktivity prostredníctvom škôl, ZUŠ, ELÁN, športových klubov ...
Cieľ opatrenia	Zlepšiť možnosti na aktívne využívanie voľného času, poskytnúť alternatívu voči spoločensky nežiaducim aktivitám
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Školy, športové kluby, občianske združenia
Náklady	3 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2007 – 2013
Úlohy	Nadviazať spoluprácu so zainteresovanými subjektmi Spracovať projekt Získať finančné prostriedky Realizácia
Indikátor	Počet podporených aktivít
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Vytvárať podmienky na využívanie voľného času a realizáciu vzdelávacích, športových, kultúrnych a ďalších aktivít, ktoré napomáhajú k rozvoju osobnosti mladého človeka
Opatrenie B.5.1.1.2	Rekonštrukcia futbalového štadióna v Hrboltovej
Cieľ opatrenia	Zlepšiť možnosti na aktívne využívanie voľného času, poskytnúť alternatívu voči spoločensky nežiaducim aktivitám
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	TJ Iskra
Náklady	1 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2008 – 2010
Úlohy	Nadviazanie spolupráce so zainteresovanými subjektami Spracovanie projektu Realizácia
Indikátor	Počet návštevníkov
Zdroj	Ing. Anna Šanobová
Spracoval	Ing. Anna Šanobová

Poznámka:

ZÁMER	Prijat' preventívne opatrenia na zníženie kriminality monitorovaním verejných priestranstiev
Opatrenie B.6.1.1.1	Zaviesť - rozšíriť kamerový systém
Cieľ opatrenia	Modernými prostriedkami zefektívniť prácu mestskej polície
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Mestská polícia, špecializované firmy, mestá s dlhodobými skúsenosťami s prevádzkou kamerového systému
Náklady	6 000 000,- Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2009
Úlohy	Nadviazať spoluprácu so zainteresovanými subjektmi Spracovať projekt Získať finančné prostriedky Realizácia
Indikátor	Počet inštalovaných kamier
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Inštitucionálne zabezpečiť budovanie imidžu mesta
Opatrenie B.7.1.1.1	Každoročné vymedziť finančné zdroje v mestskom rozpočte pre realizáciu projektu „Imidž mesta Ružomberok“
Cieľ opatrenia	Zabezpečiť dlhodobé financovanie projektu
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Mestské zastupiteľstvo, komisie mestského zastupiteľstva
Náklady	500 000,- Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2008 – 2013
Úlohy	Spracovanie návrhu zabezpečenia financovania projektu z mestského rozpočtu Schválenie rozpočtu
Indikátor	Vyčlenenie finančných zdrojov v mestskom rozpočte
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Trvale vytvárať podmienky pre skvalitnenie urbanistického priestoru
Opatrenie B.7.2.1.1	Zatraktívniť centrum mesta (osvetlenie, sadové úpravy, čistota a bezpečnosť)
Cieľ opatrenia	Zvýšiť atraktivitu centrálnej časti mesta, prilákať návštevníkov
Garant	Prednosta MsÚ,
Spolupráca	Technické služby mesta Ružomberok, podnikatelia
Náklady	3 500 000,- Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta, ERDF, Regionálny operačný program
Termín	2008 – 2013
Úlohy	Nadviazať spoluprácu so zainteresovanými subjektmi Spracovať projekt Získať finančné prostriedky Realizácia
Indikátor	Výška preinvestovaných prostriedkov
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Trvale vytvárať podmienky pre skvalitnenie urbanistického priestoru
Opatrenie B.7.2.1.2	Zatraktívniť nábrežia Váhu a Revúcej, prebudovať ich na oddychové zóny
Cieľ opatrenia	Vytvoriť podmienky pre oddych, vybudovanie nábrežnej promenády
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Povodie Váhu, majitelia a užívatelia dotknutých nehnuteľností
Náklady	100 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2012
Úlohy	Nadviazať spoluprácu so zainteresovanými subjektmi Spracovať projekt Získať finančné prostriedky Realizácia
Indikátor	Dĺžka revitalizovaného nábrežia Výška preinvestovaných prostriedkov
Zdroj	M. Alušic
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Trvale vytvárať podmienky pre skvalitnenie urbanistického priestoru
Opatrenie B.7.2.1.3	Vybudovať v centre mesta verejné sociálne zariadenia
Cieľ opatrenia	Zvýšiť kvalitu života a atraktivitu mesta
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Technické služby
Náklady	1 500 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008
Úlohy	Nadviazať spoluprácu so zainteresovanými subjektmi Spracovať projekt Získať finančné prostriedky Realizácia
Indikátor	Počet funkčných zariadení
Zdroj	Mgr. M. Drobuliaková
Spracoval	Mgr. M. Drobuliaková

Poznámka:

ZÁMER	Trvale vytvárať podmienky pre skvalitnenie urbanistického priestoru
Opatrenie B.7.2.1.4	Humanizácia sídlisk
Cieľ opatrenia	Zvýšiť estetickú hodnotu sídlisk, kvalitu života ich obyvateľov
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Vlastníci a užívatelia bytov a iných nehnuteľností, projektanti, stavebné firmy, verejnosť
Náklady	300 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008 – 2013
Úlohy	Nadviazať spoluprácu so zainteresovanými subjektmi Posúdiť súčasný stav a možnosti jeho zlepšenia Spracovať projekt
Indikátor	Výška preinvestovaných prostriedkov
Zdroj	RNDr. P. Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. P. Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Trvale vytvárať podmienky pre skvalitnenie urbanistického priestoru
Opatrenie B.7.2.1.5	Zatraktívniť centrum mestskej časti Hrboltová
Cieľ opatrenia	Vytvoriť oddychovú zónu v centre Hrboltovej
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Oddelenie výstavby, Oddelenie územného plánu,
Náklady	3 000 000 Sk
Zdroje financovania	Mesto, Regionálny operačný program, ERDF, MK SR – Obnov si svoj dom, sponzor
Termín	2008 -2011
Úlohy	Vypracovať štúdiu uprav centrálnej zóny / chodník, lavičky, osvetlenie, úprava potoka Vypracovať projekt na obnovu požiarnej zbrojnice, preúčelovanie na klub dôchodcov, historickú expozíciu
Indikátor	Revitalizované, upravené územie v m2
Zdroj	Ing. Šanobová
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Trvale vytvárať podmienky pre skvalitnenie urbanistického priestoru
Opatrenie B.7.2.1.6	Rekonštrukcia hlavného cintorína
Cieľ opatrenia	Zlepšenie služieb a ochrana pamätihodnosti
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Oddelenie výstavby, Oddelenie územného plánu,
Náklady	6 000 000,-
Zdroje financovania	Mesto, Regionálny operačný program, ERDF
Termín	2008 - 2010
Úlohy	<ul style="list-style-type: none"> -Vypracovať architektonickú štúdiu / systém chodníkov, zeleň. oplotenie, informačný systém - vypracovať realizačné projekty - realizovať rekonštrukciu podľa projektu
Indikátor	Dĺžka vybudovaných chodníkov a oplotenia Počet voľných hrobových miest
Zdroj	Ing. Motyka
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Komplexná rekonštrukcia verejného osvetlenia v meste
Opatrenie B.8.1.1.1	Rekonštrukcia verejného osvetlenia
Cieľ opatrenia	Zefektívniť prevádzkový systém verejného osvetlenia v celom meste, stabilizovať jeho funkčnosť a znížiť energetickú náročnosť
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Technické služby ako správca verejného osvetlenia a dotknuté odd. MsÚ (podnikateľskej činnosti a služieb, výstavby a ÚP, technickej infraštruktúry)
Náklady	70 000 000 Sk
Zdroje financovania	Nórsky finančný mechanizmus Regionálny operačný program (ROP) Rozpočet mesta
Termín	2008 - 2010
Úlohy	Vypracovať projektové žiadosti na NFP Dopracovať realizačný projekt Realizovať rekonštrukciu podľa projektu
Indikátor	Počet zrekonštruovaných stožiarov Počet nových svietidiel Znížená merná spotreba energie Zníženie prevádzkových nákladov
Zdroj	Mgr. Pavel Scheer
Spracoval	Mgr. Pavel Scheer

Poznámka:

ZÁMER	Sociálna oblasť
Opatrenie B.9.1.1	Starostlivosť o sociálne znevýhodnené komunity (vytvoriť podmienky pre prácu v rómskych rodinách)
Cieľ opatrenia	zvýšiť hygienické a stravovacie návyky a vytvárať podmienky pre správne návyky v rodine najmä vo vzťahu matka a dieťa
Garant	MsÚ, prednosta, odd. sociálnych vecí
Spolupráca	KU, ZŠMTŠ, SČK, dobrovoľníci
Náklady	400 000
Zdroje financovania	Rozpočet mesta, Operačný program Zamestnanosť a sociálny rast (priorita 2 – podpora sociálnej inklúzie)
Termín	2008 – 2013
Úlohy	<p>Spracovanie projektu, získanie finančných prostriedkov na terénnych pracovníkov, spolupráca s dobrovoľníkmi, KU, SČK, Zdravotnou školou M. T. Šérovej</p> <p>V rámci komunitného centra vytvoriť časový priestor pre zabezpečenie strediska osobnej hygieny pre tie rodiny, ktorým sú tieto zariadenia nedostupné.</p>
Indikátor	Počet zapojených občanov do projektu (najmä matky s deťmi)
Zdroj	Ing. Majeríková
Spracoval	Ing. Majeríková

Poznámka:

ZÁMER	Sociálna oblasť
Opatrenie B.9.1.2	Organizovať špeciálne programy pre občanov bez prístrešia a občanov v núdzi
Cieľ opatrenia	Snaha o zaradenie týchto občanov do spoločnosti
Garant	MsÚ, prednosta, odd. soc. Vecí
Spolupráca	ObÚSVaR, KU, ZŠMTŠ, SČK, dobrovoľníci
Náklady	50 000,- Sk ročne
Zdroje financovania	Rozpočet mesta, Operačný program Zamestnanosť a sociálny rast (priorita 2 – podpora sociálnej inklúzie)
Termín	2008-13
Úlohy	Spracovanie projektu o NFP Pravidelné individuálne konzultácie problémov cieľovej skupiny Zabezpečenie odborných garantov – lektorov podľa plánovaných tematických okruhov Spolupráca s dobrovoľníkmi, KU, SČK, Zdravotnou školou M.T. Shérovej
Indikátor	Počet zapojených občanov do projektu Počet konzultačných hodín
Zdroj	Ing. Majeríková
Spracoval	Ing. Majeríková

Poznámka:

ZÁMER	Starostlivosť o sociálne znevýhodnené komunity
Opatrenie B.9.1.3	Zriadiť centrum sociálnych služieb
Cieľ opatrenia	Zabezpečiť sociálne služby pre obyvateľstvo
Garant	Prednosta úradu
Spolupráca	Katolícka univerzita, Ministerstvo sociálnych vecí a rodiny, Regionálny operačný program
Náklady	20 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2007 - 2013
Úlohy	Vypracovať štúdiu výstavby a prevádzky zariadenia Uzavrieť dohodu o spolufinancovaní akcie, vypracovať žiadosti o dotácie. Vypracovať projekt, stavebné povolenie Realizovať výstavbu Zabezpečiť prevádzkovanie zariadenia
Indikátor	Počet klientov. Rozsah služieb
Zdroj	Vedenie mesta
Spracoval	Ing. Jozef Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Starostlivosť o sociálne znevýhodnené komunity
Opatrenie B.9.1.4	Zriadiť hospic
Cieľ opatrenia	Zabezpečiť starostlivosť o ťažko chorých občanov
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Oddelenie kultúry a soc, vecí, Katolícka univerzita, Ústredná vojenská nemocnica, zdravotné poisťovne, VÚC Žilina, Ministerstvo zdravotníctva, Regionálny operačný program
Náklady	25 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2007 - 2013
Úlohy	<p>Vypracovať štúdiu výstavby a prevádzkovania zariadenia / lokalita, zariadenie, spôsob prevádzkovania a financovania/</p> <p>Uzavrieť dohodu o spolufinancovaní výstavby a prevádzky zariadenia</p> <p>Realizovať výstavbu</p> <p>Zabezpečiť prevádzku zariadenia</p>
Indikátor	Kapacita zariadenia, počet klientov / rok
Zdroj	Vedenie Mesta
Spracoval	Ing. Jozef Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Zefektívniť a sprehľadniť prácu úradníkov
Opatrenie C.1.1.1.1	Implementovať systém riadenia kvality podľa ISO 9001/2000
Cieľ opatrenia	Zefektívniť riadenie a výdavky na správu mesta, zvýšenie spokojnosti klientov úradu
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Všetky útvary MsÚ, certifikačná spoločnosť
Náklady	200 000,- Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2008
Úlohy	<p>Prijať rozhodnutie o implementácii, vymenovať poverenca pre kvalitu</p> <p>Vykonať úvodný audit – analýzu procesov, stavu riadiacich dokumentov, personálny audit</p> <p>Vypracovať plán implementácie, vydať politiku kvality, ciele kvality</p> <p>Zorganizovať školenie vedúcich zamestnancov, interných audítorov</p> <p>Implementovať systém</p> <p>Pripraviť predcertifikačný audit</p> <p>Odstránenie nezhôd z auditu, príprava na certifikačný audit</p> <p>Certifikačný audit</p>
Indikátor	Získanie certifikátu
Zdroj	Ing. J. Bašary
Spracoval	Ing. J. Bašary

Poznámka:

ZÁMER	Zefektívniť a sprehľadniť prácu úradníkov
Opatrenie C.1.1.1.2	Prijať systém protikorupčných opatrení
Cieľ opatrenia	Znížiť možnosť korupcie
Garant	Primátor mesta
Spolupráca	Vedenie mesta, vedúci odd. kluby MsZ
Náklady	200 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2007
Úlohy	Pripraviť systém protikorupčných opatrení Zadať napr. Transparency International
Indikátor	Počet prípadov Prieskum medzi obyvateľmi
Zdroj	Alušic
Spracoval	Alušic

Poznámka:

ZÁMER	Skvalitnenie rozhodovacieho systému v meste
Opatrenie C.1.1.2.1	Zvýšiť váhu a dôležitosť komisií a ďalších orgánov MsZ
Cieľ opatrenia	Skvalitniť rozhodovací proces pomocou efektívnych a kvalitných poradných orgánov
Garant	MsZ
Spolupráca	Predsedia komisií
Náklady	0
Zdroje financovania	--
Termín	Priebežne
Úlohy	Spolupráca poslancov s komisiami Spolupráca poslancov s odborníkmi Obsadzovanie odborných orgánov na základe kvality jednotlivca
Indikátor	Počet podaných opatrení zo strany poradných orgánov Počet akceptovaných opatrení MsZ
Zdroj	Podnikateľská komisia
Spracoval	Alušic

Poznámka:

ZÁMER	Skvalitnenie rozhodovacieho systému v meste
Opatrenie C.1.1.2.2	Sprísniť podmienky verejného obstarávania a verejných súťaží
Cieľ opatrenia	Zverejňovať súťažné podmienky pred vyhlásením súťaže a transparentne vyberať členov hodnotiacich komisií
Garant	Relevantné osoby poverené VO, primáto, MsZ
Spolupráca	Všetci zainteresovaní
Náklady	40 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2007
Úlohy	Uzatvorenie zmluvy s organizáciou tretieho sektora
Indikátor	Počet zrealizovaných VO bez pripomienok Prieskum verejnej mienky
Zdroj	Alušic
Spracoval	Alušic

Poznámka:

ZÁMER	Skvalitnenie rozhodovacieho systému v meste
Opatrenie C.1.1.2.3	Zaviesť evidenciu neplatičov a dlžníkov mesta a organizácií zriadených, alebo založených mestom
Cieľ opatrenia	Zverejniť zoznam neplatičov
Garant	Právne a finančné odd.
Spolupráca	Subjekty hospodárenia s majetkom mesta
Náklady	50 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	2007
Úlohy	Uplatniť všetky možné zákonné postupy proti neplatičom Dodržiavať uznesenie MsZ, podľa ktorého mesto nesmie vstúpiť do žiadnych obchodných vzťahov s neplatičmi
Indikátor	Znížiť počet neplatičov o 10% ročne
Zdroj	Alušic
Spracoval	Alušic

Poznámka:

ZÁMER	Zabezpečiť čistotu mesta
Opatrenie C.2.1.1.1	Zabezpečiť dôsledné čistenie ulíc a verejných priestranstiev
Cieľ opatrenia	Zabezpečiť čistotu mesta, spokojnosť jeho obyvateľov a návštevníkov
Garant	Prednosta MsÚ, vedúci oddelenia životného prostredia
Spolupráca	Štátna správa, podnikateľské subjekty, 3. sektor
Náklady	3 000 000,- Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta
Termín	Priebežne
Úlohy	Zvýšiť úroveň technickej vybavenosti Zvýšiť počet pracovníkov na ručné čistenie Zvýšiť kontrolnú činnosť ich práce V letnom období pri strojovom čistení mesta viac využívať kropenie Viesť osvetu medzi obyvateľmi a propagovať čistotu mesta Do brigád zapájať známe osobnosti mesta
Indikátor	Spokojnosť obyvateľov a návštevníkov s čistotou mesta
Zdroj	RNDr. Peter Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. Peter Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Zabezpečiť dostatok zelene, kvalitné sadovnícke úpravy a údržbu
Opatrenie C.2.1.1.2	Spracovať generel zelene
Cieľ opatrenia	Vytvoriť dokument analyzujúci stav zelene na území mesta
Garant	Prednosta MsÚ, vedúci oddelenia životného prostredia
Spolupráca	Štátna správa, podnikateľské subjekty, 3. sektor, experti
Náklady	1 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, spolufinancovanie rozpočet mesta
Termín	2008
Úlohy	Pripraviť podklady o území Spracovať koncept riešenia Vytvoriť dokument „Generel zelene mesta Ružomberok“
Indikátor	Spracovanie generelu zelene
Zdroj	RNDr. Peter Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. Peter Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Environmentálna politika
Opatrenie C.2.2	Dobudovať integrovaný systém odpadového hospodárstva
Cieľ opatrenia	Komplexne riešiť nakladanie s odpadmi v meste v súlade s cieľmi programu odpadového hospodárstva SR
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Technické služby Ružomberok a.s., OÚ Ž P
Náklady	270 000 000 Sk
Zdroje financovania	Rozpočet mesta, Recyklačný fond, Environmentálny fond, ERDF Nórsky finančný mechanizmus, OP Životné prostredie
Termín	2007 - 2013
Úlohy	Podľa stavebného zákona žiadať príslušné povolenia na jednotlivé časti projektu Vysporiadať pozemky na výstavbu Vypracovať projektové žiadosti pre dotácie Realizovať jednotlivé etapy výstavby Zabezpečiť separovaný zber, zhodnotenie a zneškodnenie odpadov. Vyhodnocovať ciele v oblasti odpadového hospodárstva
Indikátor	Množstvo vyseparovaného odpadu na zhodnotenie, množstvo komunálneho odpadu – na skládku, množstvo NO na zneškodnenie
Zdroj	Vedenie mesta
Spracoval	Mgr. Pavel Scheer, Ing. Jozef Bašary

Poznámka:

Projekt je vypracovaný

ZÁMER	Doplnenie územnoplánovacej dokumentácie
Opatrenie C.3.1.1.1	Spracovať územný plán centrálnej mestskej zóny
Cieľ opatrenia	Vytvoriť dokument, ktorý zabezpečí koncepčné riešenie priestorového a funkčného využitia centra mesta
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Odborne spôsobilé osoby, verejnosť, podnikateľský a 3. sektor
Náklady	1 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, Rozpočet mesta
Termín	2008
Úlohy	Predbežné spracovanie podkladov Príprava verejnej súťaže Spracovanie územného plánu zóny Schválenie mestským zastupiteľstvom
Indikátor	Spracovanie ÚP CMZ
Zdroj	RNDr. Peter Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. Peter Tremboš, PhD.

Poznámka:

ZÁMER	Doplnenie územnoplánovacej dokumentácie
Opatrenie C.3.1.1.2	Pre mestské časti spracovať územný plán zóny
Cieľ opatrenia	Vytvoriť dokument, ktorý zabezpečí koncepčné riešenie priestorového a funkčného využitia jednotlivých mestských častí
Garant	Prednosta MsÚ
Spolupráca	Odborne spôsobilé osoby, verejnosť, podnikateľský a 3. sektor
Náklady	5 000 000,- Sk
Zdroje financovania	ERDF, Regionálny operačný program, Rozpočet mesta
Termín	2009 - 2010
Úlohy	Predbežné spracovanie podkladov Príprava verejnej súťaže Spracovanie územného plánu zóny Schválenie mestským zastupiteľstvom
Indikátor	Spracovanie ÚP zón
Zdroj	RNDr. Peter Tremboš, PhD.
Spracoval	RNDr. Peter Tremboš, PhD.

Poznámka:

Zásobník projektových zámerov mesta Ružomberok:

1. oblasť: POSILNENIE VYBAVENOSTI ÚZEMIA

1. koordinácia dokončenia pešej zóny ul. Podhora, ulica od Synagógy a pasážové prepojenie na Mostovú ulicu vrátane obchodnej lávky ponad Váh na stanicu s dokončením Auparku
2. vybudovani mostu Hypernova – Panská ulica
3. dokončenie výstavby Mariánskeho námestia vrátane dokončenia Balustrád na základe architektonickej súťaže
4. vybudovanie nábrežnej promenády Revúca na Hurbanovej ulici
5. dobudovanie pešej zóny Podhora až po Savoy vrátane križovatky pred Savojom a Billou
6. rekonštrukcia Tmavých a Ružové schodov
- 7.vybudovanie Jazdecké schody na ulici V. Závoz
8. výstavba celomestského parku v priestore Kláštora, svahu nad ulicou Makovického a svahu nad Nám. Hýroša – projektová príprava - vykúpenie pozemkov, realizácia vrátane vyhlídkovej reštaurácie „balkón“
9. vysporiadanie pozemkov na severnej strane ulice Zarevúca a zrealizovanie severnej dostavby tejto ulice
10. vybudovanie amfiteátra nad L. Múzeom
11. vybudovanie pešej zóny Poľná ulica
12. vybudovanie športovísk a plážového kúpaliska v bývalom areáli Zberných surovín
13. vybudovanie integrovaného dopravného terminálu železničnej a autobusovej stanice
14. vybudovanie náučnej trasy historickým jadrom mesta (doplnenie mobiliáru drobnej architektúry, lavičky, smetné koše. Informačné stĺpy a panely)
15. vybudovanie okruhu zaujímavosťami širšieho zázemia mesta prostredníctvom účelovo zavedenej atypickej dopravy
16. zavedenie inteligentného systému riadenia dopravy
17. zavedenie distribučného mechanizmu zásobovania peších zón
18. na stĺpoch verejného osvetlenia osadiť kvetinové koše
19. podporovanie zriaďovania letných terás bezplatným nájmom verejných priestranstiev
20. realizácia námestia Baničné
21. realizácia námestia Roveň
22. realizácia námestia Kľačno
23. vybudovanie námestí s trhom v mestských častiach B.Potok, Černová, Nová Černová a Hrboltová
24. vybudovanie námestia severovýchodne od križeni ulíc Do Baničného a Sládkovičova
25. vybudovanie námestia južne od Bottovej ulice východne od rieky Revúca
26. postaviť ART múzeum slovenskej fotografie
27. vytvorenie podmienok pre výstavbu garáží v obytných zónach
28. architektonické riešenie a vybudovanie vodného areálu oddychu pri Revúcej na ul. Krčméryho
29. výstavba cyklotrás pri rieke Revúca (od Billy smer Korytnica)
30. Vybudovať strelnicu pre športovú strelbu v Hrboltovej

2. oblasť: CESTNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

1. A1 prepojenie Salvovej ulice poza múzeum smerom na Nám. A. Hlinku a tunelom smerom na ulicu Riadok
2. A2 obslužná komunikácia – zabezpečenie obsluhy priestoru medzi Považskou ulicou a ul. A. Bernoláka
3. A3 obslužná komunikácia –prepojenie Hurbanovej ulice mostom s rondelom pred Hypernovou
4. A4 obslužná komunikácia – odbočka z Tichej ulice juhovýchodným smerom do novourbanizovanej plochy pre výstavbu rodinných domov
5. A5 prepojenie východnej a západnej časti ulice Bottova novým mostom
6. A6 obslužná komunikácia prepojenie ulice Do Baničného s Bystrickou cestou
7. A7 systém obslužných komunikácií priemyselného parku východ
8. A8 systém obslužných komunikácií obytného súboru Vrace
9. A10 obslužná komunikácia – predĺženie ulice Do Baničného západným smerom
10. A11 systém obslužných komunikácií, obsluhujúcich priestor Kalvárie juhozápadne od ulice Do Dielca
11. A12 obslužná komunikácia prepojenie ulice Do dielca cez Kalváriu do Hrabova
12. A13 obslužná komunikácia odbočka z Kalvárie západným smerom na Hrabovskú dolinu
13. A14 obslužná komunikácia západné odbočenie smerom od hotela Hrabovo
14. A15 obslužná komunikácia – juhozápadná odbočka z Hrabovskej cesty vrátane obslužnej komunikácie do troch bytoviek na Hrabovskej ceste
15. A16 obslužná komunikácia – prepojenie ulice Pod Čebraťom s ulicou Nová Hrboltová
16. A17 systém obslužných komunikácií navrhovanej zóny obytného súboru západne od sídliska Kľačno
17. A18 obslužná komunikácia – úsek Suché Hrabovo – sedlo Malinô
18. A 19 obslužná komunikácia Kalvária – Suché Hrabovo – revitalizácia s vybudovaním výhybní
19. B1 Obslužná komunikácia – pokračovanie Včelárskej ulice východným smerom do novej obytnej štruktúry
20. B2 systém obslužných komunikácií novej obytnej štruktúry medzi starou a novou Černovou
21. B3 Obslužná komunikácia – prepojenie južných ukončení ulíc Na Hôrky, Strmá a Slnčná a jej pokračovanie východným smerom do novej obytnej štruktúry
22. B4 Obslužná komunikácia – prepojenie dolnej s Novou ulicou južne od záhrad domov Pri Váhu
23. B5 Obslužná komunikácia – prepojenie ulice Ku Ihrisku s ulicou Račkov južne od Ihriska
24. B6 obslužná komunikácia – zabezpečenie obsluhy nového obytného súboru v lokalite Roveň
25. B7 Obslužná komunikácia – prepojenie obslužnej komunikácie B5 s ul. Pri Váhu západne od ihriska
26. B8 Obslužná komunikácia – prepojenie južného ukončenia A. Hlinku s ul. Jánošíkovou
27. B9 Obslužná komunikácia rozšírenie ulice ul. Priehradka
28. B10 Obslužná komunikácia Dolná ulica –prepojenie ul. Černovských martýrov a ul. B. Bjornsona

29. B11 Obslužná komunikácia – prepojenie obslužných komunikácií B3 a B4 v koridore ulice Za Jaročkom
30. B12 Obslužná komunikácia medzi ul. Pri Váhu a cestou I/18 severne od záhrad
31. B13 Obslužná komunikácia – prepojenie západnej a východnej časti Včelárskej ulice
32. B14 Obslužná komunikácia – Čremošná ulica – rozšírenie
33. B15 Obslužná komunikácia – prepojenie ul. Horskej západným smerom na ul. Nová Hrboltová a jej pokračovanie ponad ulicu Nová Hrboltová smerom západným
34. C1 Obslužná komunikácia – prepojenie príjazdovej ulice s ul. Ostrá
35. C2 Obslužná komunikácia- prepojenie južnej časti Potočnej ulice východným smerom cez južné ukončenie ul. Priehradka na ul. Nová Hrboltová
36. C3 Obslužná komunikácia – dolná časť ul. Potočná – rozšírenie
37. C4 Obslužná komunikácia – prepojenie dolnej časti ul. Potočná smerom na ul. Mlynská
38. C5 Obslužná komunikácia – pokračovanie ul. Mlynskej západným smerom
39. C6 systém obslužných komunikácií, obsluhujúcich obytný súbor rodinných domov medzi starou a novou Hrboltovou vrátane obslužnej cesty ku portálu diaľničného tunela
40. D1 Obslužná komunikácia – pokračovanie Cesty na Vlkolínec južným smerom po ulicu Kosovo
41. D2 Obslužná komunikácia – pokračovanie ul. Do Žlebín západným smerom
42. D3 Obslužná komunikácia – prepojenie ul. Krčméryho s ulicou Kosovo – rozšírenie
43. D4 Obslužná komunikácia – prepojenie ul. Kosovo s ul. Sládkovičova popri bývalom ramene Revúcej
44. D5 obslužná komunikácia v trase Kráľovskej cesty
45. D6 Obslužná komunikácia – prepojenie ulice Kosovo západnou časťou údolia Revúcej s ul. Družstevnou, severne od vyústenia Trlenskej doliny
46. D7 obslužná komunikácia – prepojenie severného ukončenia ul. Raveň popri Revúcej s obslužnou komunikáciou D6
47. D9 Obslužná komunikácia – prepojenie ul. Pod Hlinisko s ul. Pod Vrškom medzi ul. Raveň a južnou časťou ul. Pod Hlinisko
48. D10 Obslužná komunikácia – prepojenie obslužných komunikácií D6 a D7
49. D11 Obslužná komunikácia – prepojenie horných častí ulíc Skalná a Pod Ostré
50. D12 Obslužná komunikácia – prepojenie ul. Záhumnie s ul. Revúci na obslužnú komunikáciu D14 v lokalite Luhy
51. D13 Obslužná komunikácia – paralelná komunikácia s cestou I/59 medzi ul. Hlavná a lokalitou Lichardus
52. D14 Systém obslužných komunikácií obsluhujúcich novú obytnú štruktúru rodinných domov v lokalite Luhy
53. D15 Obslužná komunikácia – prepojenie Šípovej ulice západným smerom s ulicou Luhy
54. D16 Obslužná komunikácia – prepojenie cesty I/59 s obslužnou komunikáciou D6 severne od lokality Lichardus
55. D17 Obslužná komunikácia – Družstevná ulica – rozšírenie
56. D18 Obslužná komunikácia – Trlenská ul. rozšírenie
57. D19 Obslužné komunikácie Bátorky
58. D20 systém obslužných komunikácií Dielnice
59. E1 Cesta I/59 - rozšírenie

60. E2 Zberná komunikácia – predĺženie ul. Houdeka južným smerom po ul. Kosovo vrátane
61. E3 Zberná komunikácia – súčasná vnútrozávodová komunikácia závodu SOLO medzi ul. Do Baničného a ul. J. Jančeka
62. E4 Zberná komunikácia – prepojenie cesty I/59 východným smerom cez železničnú vlečku na ulicu Sv. Anny a ďalej na zbernú komunikáciu E3
63. E5 Zberná komunikácia – prepojenie cesty I/59 južne od Kauflandu východným smerom na Štiavnickú cestu
64. E6 Zberná komunikácia – priame prepojenie cesty I/59 a ulice Zarevúca cez Štiavnickú ulicu a cez Kasárne rovnobežne severne od Poľnej ulice
65. E7 zberná komunikácia južne a rovnobežne s Tatranskou cestou medzi Bystrickou cestou a Štiavničkou
66. E8 Cesta I/18 – výpadovka na Tatry – rozšírenie
67. E10 Terminál osobnej autobusovej a železničnej dopravy
68. E11 Zberná komunikácia – ul. Riadok smerom na ulicu Tichá – rozšírenie
69. E12 Zberná komunikácia – prepojenie ul. Do Dielca s ul. Houdeka
70. E13 Zberná komunikácia – prepojenie Obvodovej cesty s ul. Do Dielca
71. E14 Zberná komunikácia – zaústenie Obvodovej cesty na ul. D. Makovického
72. E9 Zberná komunikácia ul. J. Jančeka cez Kasárne smerom na cestu I/18
73. E15 Cesta I/18 – výpadovka smerom na západ – rozšírenie
74. R 3 Rýchlostná komunikácia I/59 – nový obchvat východne od mesta vrátane diaľničného privádzača
75. G4 prepojenie zjazdovým chodníkom južných ukončení ulíc Jánošíkova a Na hôrky
76. G5 obslužná komunikácia ul. Černovských martýrov - ulica Čukotská – rozšírenie
77. G8 Pešie prepojenie ulice Kl'lačno kolmo na cestu I/18
78. G9 Zjazdový chodník z ihrísk Kl'lačno smerom do vyústenia Čutkovskej ulice na cestu I/18
79. G12 Pešie prepojenie medzi Športovou ulicou a Tescom
80. G 13 Pešie prepojenie parku na svahu nad ulicou Makovického s ulicou Makovického zo západnej strany
81. G14 Pešie prepojenie ulice Sladkého severným smerom na ul. Makovického
82. G19 Pešie prepojenie ul. K. Sidora s ul. Jelence medzi ul. Komenského a Murgašova
83. G25 Pešie prepojenie medzi zbernými komunikáciami D13 a D6
84. G10 Pešie prepojenie medzi parkom za Kláštorom a Kalvárskou ulicou
85. G11 Zjazdový chodník popod zimný štadión
86. G26 Zjazdový chodník medzi Vlkolíncom a stanicou pozemnej lanovky
87. G27 chodníky medzi plató Kalvária a ulicou E. Bohúňa
88. Pozemná lanovka Biely Potok Luhy – Vlkolínec – Malinô Brdo
89. Záchytné parkovisko pri Lanovke Luhy
90. Záchytné parkovisko Vlkolínec pod obcou
91. Záchytné parkovisko Trlenská dolina
92. Záchytné parkovisko ulica Sylbirgera s vybudovaním mosta a podchodu pod železnicu
93. Záchytné parkovisko Černová pri nástupe do obce
94. Záchytné parkovisko križovatka ulíc Makovického a Hrabovskej doliny – smerom pozdĺž ulice Makovického s tým, že garáže budú asanované
95. Záchytné parkovisko terminál osobnej dopravy
96. Záchytné parkovisko južne od Hypernovy

97. Záchytné parkovisko medzi ulicou Majere a Riadok – rozšírenie smerom západným
98. Záchytné parkoviská Kalvária
99. Záchytné parkovisko Strelnica
100. Záchytné parkovisko Pod Ostrô
101. Záchytné parkovisko pod hrádzou priehrady Hrabovo
102. Záchytné parkovisko Hrabovská dolina
103. Záchytné parkovisko Kľačník
104. Záchytné parkovisko Kynologický klub
105. Záchytné parkoviská pri ČOV
106. Záchytné parkovisko pred polyklinikou na Žilinskej ceste
107. Záchytné parkoviská na ulici Štefánika v priestore, ktorý sa uvoľní zomknutím jazdných pruhov cesty I/18
108. Záchytné parkoviská popri vlečke medzi koniarňou a Vojenskou nemocnicou
109. Záchytné parkovisko na ulici Za dráhou pri ulici Sv. Anny
110. Záchytné parkovisko na južnom začiatku obytnej zóny SOLO
111. Záchytné parkovisko pri zimnom štadióne
112. Záchytné parkovisko južne od bývalého Benzinolu
113. Záchytné parkovisko pri medzistanici Lanovky Vlkolíne
114. Záchytné parkoviská Kasárne
115. Záchytné parkoviská na ulici Náhalku a vo vnútrobloku Madačovej ulice
116. Vybudovanie cyklistického chodníka od Billy po Liptovskú Osadu
117. Vybudovanie nábrežnej promenády s cyklistickým chodníkom popri Váhu a popri Revúcej
118. Vybudovanie cyklistického chodníka na ulici Makovického, ulice Salvova, ulice Dončova, Štefánikovej ulice
119. Vybudovanie chodníka Hrabovská ulica – Kalvária
120. Vybudovanie chodníka Hrabovská ulica – Satelity
121. Vybudovanie chodníkov od hotela Áčko na Satelity
122. Vybudovanie zjazdového chodníka medzi Kejdákom a Kalváriou
123. Vybudovanie zjazdového chodníka medzi Škutovkami a farmou Longauer
124. Vybudovanie zjazdového chodníka po pravom brehu rieky Revúca severne od Podsucej
125. dobudovanie cestnej siete – chodníky na ul. Bottova, K. Sidora, ul. Radlinského

3.   oblasť: MARKETING

1. zriadenie mestskej developerskej agentúry, ktorá sa bude komplexne venovať príprave pozemkov pre investičné akcie privátneho a verejného sektora
2. zriadenie verejného elektronického portálu so základnými informáciami o možnosti investovania v meste
3. v prípade organizovania zimných OH zapojenie sa do organizácie ako plnohodnotný člen
4. v lokalite zimného štadióna vybudovať veletržný areál a založiť spotrebný turistický veľtrh tovarov zameraný na rekreačné aktivity. / vodná, zimná, letná turistika, rybárska turistika, adrenalínové športy, autoturistika, caravaning
5. osadiť billboardy s propagáciou mesta ako turistického strediska v hraničných zónach Poľsku, Maďarsku a v Čechách.

6. v etablovaní podnikov sekundárneho sektora preferovať podniky, ktoré ponúkajú na jednotku plochy vyššiu hustotu zamestnancov
7. Podporovať maximálnu diverzitu podnikateľského prostredia
8. Podporovať etablovanie podnikov, ktoré sú finalizátorom výrobných cyklov.
9. pri oživovaní centra mesta v letnej sezóne prezentovať tradičné zvyky rôznych svetových kultúr, umožniť priestor na prezentáciu ružomerským mládežníckym kolektívom

4. oblasť: SOCIÁLNY ROZVOJ

1. vybudovať bezbariérový prístup v objektoch určených pre verejnosť
2. rozšírenie sociálnych služieb poskytovaných mimovládny sektorom
3. vybudovanie komunitného centra
4. vytvorenie podmienok v meste na zastabilizovanie a tvorbu nových sociálnych inštitúcií a služieb
5. vytvoriť podmienky pre prípravu, výdaj, prípadne rozvoz stravy pre dôchodcov a zdravotne postihnutých

7.4 Rozpočet navrhovaných opatrení na obdobie rokov 2007 – 2013

A – Hospodársky rozvoj a základná infraštruktúra		fondy EU	rozpočet mesta	SPOLU
A.1	Ľudské zdroje			
A.1.2	Optimalizovať využitie ľudských zdrojov			
A.1.2.1	Zvýšiť zamestnanosť			
	A.1.2.1.1 Zaviesť a pravidelne organizovať burzu pracovných príležitostí	95 000	5 000	100 000
	A.2.1.1.2 Optimalizácia siete obchodov a služieb v jednotlivých častiach mesta			0
A.2	Podpora a rozvoj výroby a služieb			
A.2.1	Zlepšiť podmienky pre rozvoj výroby a služieb			
A.2.1.1	Optimalizovať politiku mesta vo vzťahu k obchodu a službám			
	A.2.1.1.1 V rámci aktualizácie územného plánu vyčleniť plochy pre rozvoj služieb		100 000	100 000
A.3	Podmienky pre investície			
A.3.1	Vytvoriť konkurencieschopné podmienky pre umiestnenie investícií, ktoré budú motivovať miestnych podnikateľov i nových investorov a zároveň budú v prospech mesta a jeho obyvateľov			
A.3.1.1	Potenciálnym investorom uľahčiť orientáciu v miestnych podmienkach			
	A.3.1.1.1 Zostaviť a zverejniť databázu podnikateľských aktivít			0
	A.3.1.1.2 Spracovať a zverejniť zásady podpory investícií			0
A.3.1.2	Príprava priestorov na podnikanie			
	A.3.1.2.1 Vypracovať, zverejniť a priebežne aktualizovať katalóg disponibilných priestorov pre podnikanie		8 000	8 000
	A.3.1.2.2 Majetkoprávne vysporiadať nehnuteľnosti, ktoré užíva Mesto a mestom riadené organizácie		10 000 000	10 000 000
	A.3.1.2.3 Vymedziť a pripraviť nové lokality pre investície		100 000	100 000
A.3.1.3	Vytvoriť podmienky pre budovanie priemyselných parkov			
	A.3.1.3.1 Vytvoriť podmienky pre budovanie priemyselného parku v priestoroch Solo a okolí		100 000	100 000
	A.3.1.3.2 Vytvoriť podmienky pre budovanie priemyselného parku v blízkosti Bystrickej cesty		100 000	100 000

A.3.1.4	Vybudovaním infraštruktúry vytvoriť podmienky pre vstup investorov			
A.3.1.4.1	Dobudovať prístupové cesty k priemyselným parkom	47 500 000	2 500 000	50 000 000
A.3.1.4.2	Dobudovať v priemyselných parkoch inžinierske siete	95 000 000	5 000 000	100 000 000
A.4	Inovácie, podpora vedy a aplikovaného výskumu			
A.4.1	Zvýšiť význam vedy a výskumu pre hospodársky rozvoj mesta			
A.4.1.1	Vytvoriť predpoklady pre rozvoj vedy a výskumu			
A.4.1.1.1	Vybudovať multimedialnú knižnicu	712 500	37 500	750 000
A.5	Informatizácia a multimedialne informačné technológie			
A.5.1	Vytvoriť podmienky pre rozvoj „informačnej spoločnosti“			
A.5.1.1	Vybudovanie metropolitnej siete			
A.5.1.1.1	Vybudovanie metropolitnej siete	38 000 000	2 000 000	40 000 000
A.6	Podpora a rozvoj cestovného ruchu			
A.6.1	Vytvoriť podmienky pre zvýšenie príjmov z cestovného ruchu			
A.6.1.1	Spracovať program rozvoja cestovného ruchu			
A.6.1.1.1	Vypracovať marketingovú štúdiu cestovného ruchu	380 000	20 000	400 000
A.6.1.2	Modernizovať, reprofílovať a doplniť zariadenia potrebné pre ďalší rozvoj cestovného ruchu, zlepšiť imidž a atraktivitu mesta pre návštevníkov			
A.6.1.2.1	Vybudovať turistické a náučné chodníky – prepojiť jednotlivé destinácie	9 500 000	500 000	10 000 000
A.6.1.2.2	Obnovovať kultúrne pamiatky a pamätihodnosti	133 000 000	7 000 000	140 000 000
A.6.1.2.3	Vybudovať dopravný systém orientovaný na prepravu turistov medzi jednotlivými destináciami	6 175 000	325 000	6 500 000
A.6.1.2.4	Vybudovať nové expozície – Dejiny obce, významné osobnosti – Vlkolíne, Požiarna ochrana – Vlkolíne, Stále výstavy fotografií, malieb, drevorezba	9 500 000	500 000	10 000 000
A.6.1.2.5	Oživiť centrum mesta – organizovať tu počas letnej i zimnej sezóny rôzne podujatia	2 850 000	150 000	3 000 000
A.6.1.2.6	V centre mesta vytvoriť podmienky na vznik letných terás		10 000 000	10 000 000
A.6.1.2.7	Navrhnuť vonkajší priestor pre kultúrne podujatia v letnom aj		3 000 000	3 000 000

	zimnom období			
	A.6.1.2.8	Príprava a realizácia kampane na zlepšenie imidžu mesta na Slovensku a v zahraničí	12 000 000	12 000 000
	A.6.1.2.9	Vytvorenie organizácie CR	1 000 000	1 000 000
	A.6.1.2.10	Vybudovať zjazdovku Žlebiny	50 000 000	50 000 000
A.6.1.3	Zlepšiť informovanosť o možnostiach, ktoré poskytuje mesto Ružomberok a jeho okolie pre návštevníkov			
	A.6.1.3.1	Skvalitniť fungovanie mestského informačného strediska	950 000	50 000
	A.6.1.3.2	Vytvoriť sieť informačných terminálov pre návštevníkov	5 700 000	300 000
	A.6.1.3.3	Pravidelne vydávať propagačné materiály, prehľady podujatí v regióne	475 000	25 000
	A.6.1.3.4	Propagovať, sprístupniť menej známe destinácie / Mauzóleum A. Hlinku, Kostol Ľudrová, Brankovský vodopád, Jazierce .. /	142 500	7 500
A.6.1.4	Zlepšiť propagáciu mesta			
	A.6.1.4.1	V nadväznosti na marketingovú stratégiu propagovať aktívne región na potenciálnych trhoch	285 000	15 000
	A.6.1.4.2	Aktívne spolupracovať so SACR pri využívaní prostriedkov EU na propagáciu		0
A.7	Doprava a jej infraštruktúra			
A.7.1	Dobudovať cestnú sieť tak, aby podporovala hospodársky rozvoj mesta			
A.7.1.1	Dobudovať sieť parkovísk a garáží			
	A.7.1.1.1	Vybudovať záchytné parkoviská v rekreačných zónach – Vlkolíne, Podsuchá, Čutkova dolina, Smrekovica	47 500 000	2 500 000
A.7.2	Priebežne obnovovať a skvalitňovať existujúcu cestnú sieť			
A.7.2.1	Zlepšiť priepustnosti cestných komunikácií			
	A.7.2.1.1	Rekonštrukcia komunikácií zabezpečujúcich prístup do turisticky atraktívnych zón /Vlkolíne, Smrekovica, Čutkova dolina/ a priemyselných oblastí	133 000 000	7 000 000
A.7.3	Zvyšovať bezpečnosť dopravy, minimalizovať jej negatívne vplyvy na obyvateľstvo a životné prostredie			

A.7.3.1	Zvyšovať bezpečnosť dopravy			
A.7.3.1.1	Pripraviť a realizovať projekt dopravného ihriska	475 000	25 000	500 000
A.7.4	Vyvážene rozvíjať všetky druhy dopravy			
A.7.4.1	Rozvíjať cyklistickú dopravu			
A.7.4.1.1	Navrhnuť ucelený systém cyklistických chodníkov	19 380 000	1 020 000	20 400 000
A.7.4.2	Rekonštrukcia autobusovej stanice		10 000 000	10 000 000
A.8	Inžinierske siete, vodohospodárska a energetická politika			
A.8.1	Dostupnosťou inžinierskych sietí vytvoriť podmienky na kvalitné bývanie a podnikanie			
A.8.1.1	Rekonštrukcia nevyhovujúcich inžinierskych sietí			
A.8.1.1.1	Rekonštrukcia systému rozvodu tepla – centrálné zásobovanie	285 000	15 000 000	300 000 000
A.8.1.2	Výstavba nových inžinierskych sietí			
A.8.1.2.1	Dobudovanie kanalizácie vo všetkých mestských častiach	133 000	7 000 000	140 000 000
A.8.1.2.2	Vybudovať siete pre rozvoj priemyslu a bytovej výstavby	10 000 000	40 000 000	50 000 000
A.8.2	Zabezpečiť dostatok energií			
A.8.2.1	Optimalizácia energetickej politiky			
A.8.2.1.1	Spracovať a zverejniť dokument „Energetická politika mesta Ružomberok“		750 000	750 000

B – Sociálny rozvoj a kvalita života		fondy EU	rozpočet mesta	SPOLU
B.1	Bývanie			
B.1.1	Pre všetky skupiny obyvateľov vytvoriť zodpovedajúce podmienky pre bývanie			
B.1.1.1	Vytvorenie zón pre výstavbu rodinných domov			
B.1.1.1.1	V územnom pláne vymedziť zóny na výstavbu rodinných domov	285 000	15 000	300 000
B.1.1.1.2	Vysporiadať – vykúpiť pozemky pre výstavbu rodinných domov		10 000 000	10 000 000
B.1.1.1.3	Vybudovať inžinierske siete v zóne bytovej výstavby	47 500 000	2 500 000	50 000 000
B.1.1.2	Budovať nájomné byty			
B.1.1.2.1	Vybudovať obytný dom v sídlisku Baničné		150 000 000	150 000 000
B.2	Školstvo			
B.2.1	Vytvoriť podmienky pre efektívne fungovanie základných škôl a predškolských zariadení			

B.2.1.1	Rekonštrukcia budov a školských zariadení			
	B.2.1.1.1 Rekonštrukcia budov základných škôl	167 200 000	8 800 000	176 000 000
B.2.2	Zabezpečiť účasť mesta pri rozvoji stredných a vysokých škôl			
B.2.2.1	Podporovať vysokoškolské vzdelávanie			
	B.2.2.1.1 Podporiť aktivity univerzít v oblastiach rozširovania výučby, výstavby nových objektov, prenájme priestorov		10 000 000	10 000 000
B.2.2.2	Podporovať stredné školy			
	B.2.2.2.1 Vybudovať celocvičňu pri gymnáziu Š. Moyzesa		25 000 000	25 000 000
	B.2.2.2.2 Zriadiť športovú akadémiu		60 000 000	60 000 000
B.3	Kultúra			
B.3.1	Rozvíjať kultúrne tradície mesta, podporovať kultúrne aktivity			
B.3.1.1	Propagácia histórie mesta, archeologických a historických objektov			
	B.3.1.1.1 Vydať publikáciu o histórii mesta		2 500 000	2 500 000
	B.3.1.1.2 Vybudovať informačné stredisko vo Vlkolínci		3 000 000	3 000 000
	B.3.1.1.3 Zlepšiť spoluprácu s družobnými regiónmi	17 000 000	3 000 000	20 000 000
B.3.2	Rozvíjať kultúrne povedomie občanov			
B.3.2.1	Propagovať významné osobnosti mesta			
	B.3.2.1.1 Označiť domy, ktorých história sa spája s významnými osobnosťami		250 000	250 000
B.3.2.2	Rozvoj kultúrnych tradícií			
	B.3.2.2.1 Založiť poloprofesionálny divadelný súbor		1 000 000	1 000 000
	B.3.2.2.2 Vydávať hudobné nosiče s tradičnou hudbou jednotlivých obcí regiónu		100 000	100 000
	B.3.2.2.3 Prezentácia tradičných zvykov v meste počas celého mesta		1 000 000	1 000 000
	B.3.2.2.4 Zriadenie ZUŠ na vyučovanie tradičných ľudových tancov		1 300 000	1 300 000
B.3.2.3	Rekonštrukcia kultúrneho domu Hrboltová		10 000 000	10 000 000
B.4	Šport, rekreácia a voľnočasové aktivity			
B.4.1	Vytvoriť efektívne fungujúcu sieť športových			

	zariadení			
B.4.1.1	Doplnenie chýbajúcich športových a rekreačných zariadení			
	B.4.1.1.1 Realizovať projekt "Areál oddychu a športu" v Hrabove – úprava nádrže pre účely plávania, člnkovania, rybárčenia, ...; vybudovanie bežeckej trasy s možnosťami jednoduchých cvikov popri trase; ...	4 750 000	250 000	5 000 000
	B.4.1.1.2 Vybudovať verejnú plaváreň		200 000 000	200 000 000
B.5	Podpora mládeže			
B.5.1	Vytvoriť podmienky pre zdravý životný štýl a všestranný rozvoj mladých ľudí			
B.5.1.1	Vytvárať podmienky na využívanie voľného času a realizáciu vzdelávacích, športových, kultúrnych a ďalších aktivít, ktoré napomáhajú k rozvoju osobnosti mladého človeka			
	B.5.1.1.1 Podporovať kultúrne a športové aktivity prostredníctvom škôl, ZUŠ, ELÁN, športových klubov ...	1 000 000	2 000 000	3 000 000
	B.5.1.1.2 Rekonštrukcia futbalového štadióna		1 000 000	1 000 000
B.6	Bezpečnosť v meste			
B.6.1	Zvýšiť v meste a jeho bezprostrednom okolí bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov mesta a ochranu ich majetku			
B.6.1.1	Prijať preventívne opatrenia na zníženie kriminality monitorovaním verejných priestranstiev			
	B.6.1.1.1 Zaviesť – rozšíriť kamerový systém		6 000 000	6 000 000
B.7	Životné prostredie – imidž a atraktivita mesta			
B.7.1	Vybudovať imidž Ružomberka ako mesta v ktorom sa príjemne žije			
B.7.1.1	Inštitucionálne zabezpečiť budovanie imidžu mesta			
	B.7.1.1.1 Každoročné vymedziť finančné zdroje v mestskom rozpočte pre realizáciu projektu „Imidž mesta Ružomberok“		500 000	500 000
B.7.2	Zvýšiť atraktivitu Ružomberka pre ľudí, ktorí sa rozhodli zmeniť bydlisko			
B.7.2.1	Trvale vytvárať podmienky pre skvalitnenie urbanistického priestoru			
	B.7.2.1.1 Zatraktívniť centrum mesta (osvetlenie, sadové úpravy, čistota a bezpečnosť)	3 325 000	175 000	3 500 000

	B.7.2.1.2 Zatraktívniť nábrežie Váhu a Revúcej, prebudovať ich na oddychové zóny	95 000 000	5 000 000	100 000 000
	B.7.2.1.3 Vybudovať v centre mesta verejné sociálne zariadenia	1 425 000	75 000	1 500 000
	B.7.2.1.4 Humanizácia sídlisk	15 000 000	285 000 000	300 000 000
	B.7.2.1.5 Zatraktívniť centrum mestskej časti Hrboltová	2 850 000	150 000	3 000 000
	B.7.2.1.6 Rekonštrukcia hlavného cintorína	5 700 000	300 000	6 000 000
B.8	Verejné osvetlenie			
B.8.1	Komplexná rekonštrukcia verejného osvetlenia			
B.8.1.1	Rekonštrukcia verejného osvetlenia			
	B.8.1.1.1 Zefektívniť prevádzkový systém verejného osvetlenia v celom meste	66 500 000	3 500 000	70 000 000
B.9	Sociálna oblasť			
B.9.1	Starostlivosť o sociálne znevýhodnené komunity			
	B.9.1.1 Starostlivosť o sociálne znevýhodnené komunity	380 000	20 000	400 000
	B.9.1.2 Organizovanie špeciálnych programov pre občanov bez prístrešia a občanov v núdzi	237 500	12 500	250 000
	B.9.1.3 Zriadiť centrum sociálnych služieb	19 000 000	1 000 000	20 000 000
	B.9.1.4 Zriadiť hospic	23 750 000	1 250 000	25 000 000

C – Samospráva a verejné služby		fondy EU	rozpočet mesta	SPOLU
C.1	Organizácia mestskej správy			
C.1.1	Zefektívniť riadenie a výdavky na správu mesta			
C.1.1.1	Zefektívniť a sprehľadniť prácu úradníkov			
	C.1.1.1.1 Implementovať systém riadenia kvality podľa ISO 9001/2000		200 000	200 000
	C.1.1.1.2 Prijatť systém protikorupčných opatrení		200 000	200 000
C.1.1.2	Skvalitnenie rozhodovacieho systému v meste			
	C.1.1.2.1 Zvýšiť váhu a dôležitosť komisií a ďalších orgánov MsZ			
	C.1.1.2.2 Sprísniť podmienky verejného obstarávania a verejných súťaží		40 000	40 000

	C.1.1.2.3 Zaviesť evidenciu neplatičov a dlžníkov mesta a organizácií zriadených alebo založených mestom		50 000	50 000
C.2	Environmentálna politika			
C.2.1	Pre obyvateľov mesta zabezpečiť kvalitné životné prostredie			
C.2.1.1	Zabezpečiť čistotu mesta			
	C.2.1.1.1 Zabezpečiť dôsledné čistenie ulíc a verejných priestranstiev		3 000 000	3 000 000
C.2.1.2	Zabezpečiť dostatok zelene, kvalitné sadovnícke úpravy a údržbu			
	C.2.1.1.2 Spracovať generel zelene	950 000	50 000	1 000 000
C.2.2	Dobudovať integrovaný systém odpadového hospodárstva	256 500 000	13 500 000	270 000 000
C.3	Urbanizmus, architektúra a územný rozvoj			
C.3.1	Vytvoriť predpoklady pre racionálne a efektívne riadenie architektonického a územného rozvoja mesta			
C.3.1.1	Doplnenie územnoplánovacej dokumentácie			
	C.3.1.1.1 Spracovať územný plán centrálnej mestskej zóny	950 000	50 000	1 000 000
	C.3.1.1.2 Pre mestské časti spracovať územný plán zóny	4 750 000	250 000	5 000 000
		6 650 000	3 550 000	10 200 000
	CELKOM A+B+C	1 712 672 000	1 000 675 500	2 713 348 000

8. Monitoring

Poukazuje na to, ktoré priority je z hľadiska stanovených cieľov potrebné naplniť tak, aby sa zabezpečil trvalo udržateľný rozvoj obce. Všetky zmeny v dokumente schvaľuje mestské zastupiteľstvo, ktoré určuje tím ľudí, ktorí sú zodpovední za vykonateľnosť, kontrolu, monitorovanie a hodnotenie realizácie tohto strategického plánu. Pre zabezpečenie realizácie programu a následného monitoringu plnenia stanovených úloh bude do 2 mesiacov od schválenia PHSR v mestskom zastupiteľstve ustanovený monitorovací výbor.

Popis činností monitorovacieho výboru:

1. spracovať monitorovaciu správu PHSR za príslušný rok každoročne v stanovenom termíne
2. prezentovať monitorovaciu správu PHSR pred mestským zastupiteľstvom
3. stanoviť hodnoty ukazovateľov splnenia úlohy pre jednotlivé aktivity
4. zabezpečiť informovanosť verejnosti o programe a jeho plnení
5. aktualizovať PHSR na základe výsledkov monitorovacej správy, prípadne podnetov obecného zastupiteľstva

Súčasťou monitorovacej správy sú monitorovacie formuláre, ktoré sa vyplňajú pre každú aktivitu samostatne. V monitorovacom formulári sa sleduje najmä miera plnenia danej aktivity v porovnaní s plánovanými hodnotami ukazovateľov.

Monitorovací formulár:

Označenie oblasti	Číslo aktivity	Názov aktivity			
	ukazovatele	plánovaná hodnota	splnená hodnota	(%)	spôsob overenia ²
1					
2					
3					
4					
5					
slovné ohodnotenie plnenia aktivity					
Celkové vyjadrenie plnenia aktivity v %:					

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Ružomberok bude po schválení jeho znenia v mestskom zastupiteľstve zverejnený na internetovej stránke mesta (<http://www.ruzomberok.sk>) a v tlačenej forme verejne prístupný na Mestskom úrade. Rovnako bude zverejňovaná každoročne spracovaná Monitorovacia správa o plnení stanovených cieľov.

² Príklad možných spôsobov overenia plnenia stanovených ukazovateľov:

A – anketa (prieskum verejnej mienky)

B – stanovené dodávateľom tovarov a služieb

C – počet rozdанных označení účastníkom (pri kultúrnych či športových podujatiach)

D – zoznam členov klubu, prezenčná listina

9. Nadväznosť na strategické dokumenty

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Ružomberok (PHSR mesta Ružomberok) stanovuje prioritné aktivity, ktorých realizácia je v záujme obyvateľov mesta. Tieto prioritné aktivity sú rozčlenené v troch prioritných oblastiach:

- **Hospodársky rozvoj a základná infraštruktúra,**
- **Sociálny rozvoj a kvalita života,**
- **Samospráva a verejné služby.**

Aktivity PHSR mesta Ružomberok sú v súlade s prioritami určenými na národnej i regionálnej úrovni, ktoré sú definované v nasledovných dokumentoch:

9.1 Dokumenty národnej úrovne

1. Národný strategický referenčný rámec a operačné programy v ňom zadefinované

Aktivity uvedených prioritných oblastí sú stanovené s ohľadom na potreby obyvateľov mesta, a zároveň sú v súlade so strategickým dokumentom Slovenskej republiky – Národným strategickým referenčným rámcom (NSRR) na programovacie obdobie 2007 - 2013.

Niektoré z aktivít stanovených v PHSR nadväzujú priamo na aktivity NSRR a môžu byť financované zo štrukturálnych fondov a kohézneho fondu v nasledovných operačných programoch a ich opatrení:

- **Regionálny operačný program**
  - Opatrenie 1.1 Infraštruktúra vzdelávania
  - Opatrenie 1.3 Infraštruktúra pamäťových a fondových inštitúcií na miestnej a regionálnej úrovni
  - Opatrenie 1.4 Revitalizácia a hospodárske využitie pamiatkových objektov v území
  - Opatrenie 2.1 Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obslužnosť regiónu
  - Opatrenie 2.2 Regenerácia sídiel
  - Opatrenie 2.3 Podpora a obnova infraštruktúry cestovného ruchu
- **Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast**
  - Opatrenie 1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov
- **Operačný program Životné prostredie**
  - Opatrenie 1.2 Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd
- **Operačný program Výskum a vývoj**
  - Opatrenie 3.1 Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu

2. STRATÉGIA KONKURENCIESCHOPNOSTI SLOVENSKA DO ROKU 2010 - Národná lisabonská stratégia

Hlavný cieľ stratégie je jednoznačný: zabezpečiť, aby Slovensko čo najrýchlejšie dobehlo životnú úroveň najvyspelejších krajín EÚ. Tento cieľ sa dá dosiahnuť iba prostredníctvom rýchleho a dlhodobého hospodárskeho rastu. V trhovej ekonomike ho štát môže podporiť len tak, že bude vytvárať vhodné podmienky pre rast ekonomickej konkurencieschopnosti krajiny. Preto je možné nazvať túto stratégiu aj stratégiou rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska. Takáto stratégia si v prvom rade vyžaduje správnu víziu, kam by sa mala naša krajina uberať v čoraz viac integrovanej Európe a globalizovanom svete.

Keďže stratégia prezentovaná v tomto dokumente je základnou stratégiou hospodárskeho rozvoja Slovenska do roku 2010, všetky ostatné vládne iniciatívy a dokumenty pre toto obdobie s ňou musia byť plne kompatibilné a prispievať k jej napĺňaniu. Osobitne sa to týka stratégie využitia štrukturálnych fondov Európskej Únie v nasledovnom programovacom období (2007 – 2013).

Základný dlhodobý cieľ hospodárskej politiky je zabezpečiť čo najvyšší rast konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky na základe rastu zamestnanosti a produktivity a tým aj životnej úrovne a plátov.

Z toho dôvodu je nevyhnutné, aby vo svojej rozvojovej časti stratégia zamerala na štyri oblasti, ktoré sú z tohto hľadiska za najdôležitejšie:

- informačná spoločnosť
  - informačná gramotnosť
  - efektívna elektronizácia verejnej správy
  - **široká dostupnosť internetu**
- inovácie, veda a výskum
  - Výchova a podpora kvalitných vedcov
  - Výskum medzinárodnej kvality a s adekvátnym prepojením na podnikateľskú sféru
  - **Účinná verejná podpora podnikateľských aktivít zameraných na vývoj a inovácie**
- podnikateľské prostredie
  - *Vysoká vymožitelnosť práva*
  - *Verejné inštitúcie ako partner a nie bremeno*
  - *Efektívny prístup ku kapitálovému trhu pre všetky podniky*
  - **Kvalitná fyzická infraštruktúra a služby v sieťových odvetviach**
- vzdelávanie a investície do ľudí
  - **Moderná vzdelávacia politika**
  - **Dosiahnutie vysokej miery zamestnanosti**
  - Vyrovnanie sa so starnutím obyvateľstva

3. Stratégia trvalo udržateľného rozvoja

Kľúčové ciele:

OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Zachovať schopnosť Zeme udržiavať život v celej jeho rozmanitosti, rešpektovať obmedzenosť prírodných zdrojov planéty a zabezpečiť vysokú úroveň ochrany a zvýšenie kvality životného prostredia. Predchádzať znečisťovaniu životného prostredia, znižovať ho a podporovať trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu, aby sa prerušilo prepojenie medzi hospodárskym rastom a zhoršovaním životného prostredia.

SOCIÁLNA SPRAVODLIVOSŤ A SÚDRŽNOSŤ

Podporovať demokratickú, zdravú, bezpečnú a spravodlivú spoločnosť, ktorá sa zakladá na sociálnej integrácii a súdržnosti a ktorá rešpektuje základné práva a kultúrnu rôznorodosť, zabezpečuje rovnosť príležitostí a bojuje proti akejkoľvek podobe diskriminácie.

HOSPODÁRSKA PROSPERITA

Podporovať prosperujúce, inovačné a konkurencieschopné hospodárstva, bohaté na znalosti, ktoré je účinné pri ochrane životného prostredia a ktoré zaručuje vysokú životnú úroveň, plnú zamestnanosť a kvalitnú prácu v celej Európskej únii.

9.2 Dokumenty na regionálnej úrovni

1. PHSR Žilinského samosprávneho kraja

➤ Základná infraštruktúra

Špecifické ciele:

- modernizácia a rozvoj dopravnej infraštruktúry,
- zlepšenie stavu environmentálnej infraštruktúry,
- budovanie a rozvoj lokálnej infraštruktúry.

➤ Poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a lesníctvo

Špecifické ciele:

- zvýšiť efektívnosť poľnohospodárskej a lesnej produkcie pri dodržiavaní ochrany životného prostredia a starostlivosti o zvieratá,
- zlepšiť spracovateľskú štruktúru poľnohospodárskych a rybacích výrobkov a zabezpečiť kvalitu potravín,
- zlepšiť kvalitu života vidieckej populácie rastom životných štandardov, vytvárať primerané sociálne prostredie, rozvíjať aktivity vidieka a chrániť kultúrne dedičstvo.

➤ Ľudské zdroje

Špecifické ciele:

- zvýšenie zamestnanosti a pružnosti trhu práce,
- rozvoj inkluzívneho trhu práce a rovnosti príležitostí,
- zvýšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability pracovnej sily.

➤ Priemysel a služby

Špecifické ciele:

- podpora rozvíjania priemyselnej výroby, živností a služieb, vrátane súvisiacej infraštruktúry (investície do produkcie, rozšírenie a modernizácia existujúcich priemyselných odvetví),
- prepojenie výskumu, inovácií a znalostného potenciálu s potrebami podnikateľskej praxe,
- zvyšovanie energetickej účinnosti získavania, premeny a využitia energetických zdrojov, orientácia na úspory energie, zníženie nákladov za energiu a využitie obnoviteľných zdrojov energie,
- využitie prírodného a kultúrno-historického potenciálu krajiny na rozvoj cestovného ruchu a kúpeľníctva.

2. Strategická vízia rozvoja cestovného ruchu v Žilinskom samosprávnom kraji

Strategický cieľ:

Vytvorenie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu v regiónoch Žilinského kraja ako jedného z faktorov ekonomického rozvoja a rastu životnej úrovne obyvateľstva na území, za predpokladu efektívneho využitia všetkých zdrojov (prírodné, kultúrne, ľudské, finančné, materiálno-technické ap.) rešpektujúc požiadavku trvalo udržateľného cestovného ruchu.

Ciele:

- Legislatíva cestovného ruchu na národnej i regionálnej úrovni
- Spolupráca so subjektmi v CR na všetkých úrovniach, koordinácia rozvoja CR na regionálnej úrovni na základe rovnocenných partnerstiev
- **Podpora a iniciovanie zakladania regionálnych združení CR, turisticko-informačných kancelárií a cestovných kancelárií**
- Pasportizácia cestovného ruchu v regiónoch Žilinského kraja (analýza ponuky)
- Profilácia regiónov Žilinského kraja z hľadiska cestovného ruchu
- Monitoring zdrojov financovania aktivít v cestovnom ruchu
- Analýza dopytu
- **Podpora podnikateľského prostredia**
- **Prezentácia regiónov Žilinského kraja ako cieľového miesta**
- Cezhraničná a vnútroštátna spolupráca
- **Informačný systém**
- **Systematická výchova a formovanie turistického povedomia obyvateľstva**
- **Propagačné a prezentačné materiály**
- Monitoring environmentálnej záťaže územia a únosnosti komunit z pohľadu rozvoja CR

3. Koncepcia rozvoja kultúry Žilinského samosprávneho kraja.

Elektronizácia a automatizácia

V súvislosti s plnením úloh v oblasti elektronizácie a automatizácie je potrebné priebežne inovovať doterajšie hardvérové a softvérové vybavenie knižníc ako prístupových miest občanov k informáciám a rozšíriť existujúcu počítačovú sieť o dostatočný počet on-line katalógov a verejných internetových staníc v zmysle odporúčaní medzinárodných noriem.

Umožniť používateľom možnosť rezervácie dokumentov, predĺženia výpožičiek a vlastného rešeršovania elektronickou cestou. Skvalitniť vlastnú odbornú činnosť zaistením pohotového a efektívneho vyhľadávania informácií o dostupnosti fondov v knižniciach a informačných inštitúciách na celom území SR a v ich bázach dát. Zlepšiť vzájomnú kooperáciu knižníc pri získavaní a spracovaní informačných zdrojov, spracovávanie knižného fondu po vyriešení problému komunikačného prostriedku racionalizovať využívaním kooperatívnej katalogizácie.

Sprístupniť na domovských www stránkach regionálne databázy. Prostredníctvom virtuálnej návštevy podnietiť k návšteve knižnice.

Regionálne informačné centrum

Vybudovať regionálne informačné centrá zamerané na získavanie a poskytovanie najaktuálnejších dokumentov a informácií regionálneho charakteru.

4. Koncepcia rozvoja športu v Žilinskom samosprávnom kraji na roky 2007 - 2009

Vízia a priority Žilinského samosprávneho kraja

Vízia: vytvoriť optimálny systém rozvoja športu v Žilinskom samosprávnom kraji a zabezpečiť zdravý a harmonický vývin detí a mládeže.

Priorita 1: vytvoriť podmienky pre všeobecný, rovnaký a stály prístup občanov k možnostiam športových a telovýchovných aktivít – vrátiť šport do škôl.

Priorita 2: vytvoriť systém podpory materiálno–technického vybavenia škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja.

5. Koncepcia rozvoja starostlivosti o mládež v Žilinskom samosprávnom kraji

Hlavným cieľom odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja v oblasti starostlivosti o mládež je uplatňovať tvorivo-humanistickej model výchovy a vzdelávania v praxi, upevniť pozíciu školských výchovno-vzdelávacích zariadení v systéme výchovy a vzdelávania, previazať formálne a neformálne vzdelávanie a rozvíjať flexibilitu a mobilitu mládeže.

Priorita 2 - Previazať formálne a neformálne vzdelávanie detí a mládeže.

Priorita 3 - Upevniť pozíciu školských zariadení neformálneho vzdelávania v systéme výchovy a vzdelávania.

6. Koncepcia sociálnych služieb, sociálnej prevencie a sociálneho poradenstva v Žilinskom samosprávnom kraji

Ciele:

- Definovanie optimálnej siete poskytovateľov sociálnej pomoci z hľadiska druhovosti, rozsahu, kvality, miestnej a finančnej dostupnosti
- Navrhnutie variantov vytvorenia požadovanej siete poskytovateľov sociálnej pomoci
- Navrhnutie variantov podporných mechanizmov na národnej a medzinárodnej úrovni
- Podpora funkcie rodiny
- Stanovenie priorít pre realizáciu projektov v oblasti poskytovania sociálnych služieb, sociálneho poradenstva a sociálnej prevencie so zameraním na zabezpečenie poskytovania nedostatkových sociálnych služieb
- Zjednotenie financovania sociálnej sféry v ŽSK
- Zvýšenie úrovne informovanosti o možnostiach pomoci obyvateľom v krízových situáciách.

Zoznam tabuliek, grafov a máp

Tabuľky

Názov tabuľky	Číslo strany
Ročný chod teploty vzduchu v °C (1961 - 1999)	6
Ročný chod zrážok v mm (1961 - 1999)	6
Vybrané ukazovatele snehovej pokrývky (1961 - 1999)	6
Priemerná mesačná a ročná rýchlosť vetra v m/s (1961 – 1999)	6
Vývoj počtu obyvateľov mesta Ružomberok	12
Poradie mesta Ružomberok podľa počtu obyvateľov na území Slovenska	12
Vývoj prírastkov a úbytkov obyvateľstva mesta Ružomberok	13
Veková štruktúra obyvateľov	14
Národnostná štruktúra obyvateľov mesta Ružomberok	15
Religiózna štruktúra obyvateľov mesta Ružomberok	15
Vzdelanostná štruktúra obyvateľov	16
Kategórie domového fondu	17
Obdobie výstavby domového fondu	17
Prehľad štatistiky bývania (a)	18
Prehľad štatistiky bývania (b)	19
Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v okrese Ružomberok	20
Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v meste Ružomberok	21
Vývoj disponibilnej miery nezamestnanosti v okrese Ružomberok	22
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa vzdelania v okrese Ružomberok	23
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa vzdelania v meste Ružomberok	24
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v okrese Ružomberok	25
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v meste Ružomberok	26
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa pohlavia v okrese Ružomberok	27
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa pohlavia v meste Ružomberok	28
Vývoj počtu nahlásených pracovných miest na úrad práce v okrese Ružomberok	29
Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie podľa odvetví hospodárstva za základe OKEČ v okrese Ružomberok	30
Počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi v okrese Ružomberok	31
Možnosti akumulácie pitnej vody	35
Zoznam najväčších zamestnávateľov v meste Ružomberok	42
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa typu zamestnania v meste Ružomberok	42
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa odvetví hospodárstva a dochádzky do zamestnania v meste Ružomberok	43
Priemerný evidenčný počet zamestnancov v Žilinskom kraji podľa odvetví ekonomickej činnosti	44
Priemerný evidenčný počet zamestnancov v okrese Ružomberok podľa odvetví ekonomickej činnosti	44
Priemerná nominálna mesačná mzda v Žilinskom kraji podľa odvetví ekonomickej činnosti	44
Priemerná nominálna mesačná mzda v okrese Ružomberok podľa odvetví ekonomickej činnosti	45
Priemerný evidenčný počet zamestnancov v priemysle v okrese Ružomberok podľa OKEČ (podniky s 20 a viac zamestnancami)	47
Priemerná nominálna mzda v priemysle v okrese Ružomberok podľa OKEČ (podniky s 20 a viac zamestnancami)	47

Tržby v priemysle v okrese Ružomberok podľa OKEČ (podniky s 20 a viac zamestnancami)	48
Vývoj vybraných ukazovateľov priemyslu v okrese Ružomberok (spolu)	48
Priemerná nominálna mesačná mzda v priemysle v Žilinskom kraji podľa OKEČ (podniky s 20 a viac zamestnancami)	48 – 49
Priemerný evidenčný počet zamestnancov v priemysle v Žilinskom kraji podľa OKEČ (podniky s 20 a viac zamestnancami)	49
Tržby v priemysle v Žilinskom kraji podľa OKEČ (podniky s 20 a viac zamestnancami)	50
Kapacita ubytovacích zariadení a počty návštevníkov v okrese Ružomberok za rok 2005	51
Využitie kapacity ubytovacích zariadení v okrese Ružomberok za rok 2005	52
Ceny ubytovacích zariadení a tržby za ubytovanie v okrese Ružomberok za rok 2005	52
Návštevnosť ubytovacích zariadení podľa krajiny trvalého pobytu v okrese Ružomberok za rok 2005	53
Návštevnosť materských škôl v meste Ružomberok	55
Návštevnosť základných škôl v meste Ružomberok	55
Návštevnosť stredných škôl v meste Ružomberok	55
Prehľad počtu lôžok na jednotlivých klinikách a oddeleniach ÚVN SNP (k 1.12.2005)	56 – 57
Lôžkové suboddelenia ÚVN SNP	57
Športové zariadenia v meste Ružomberok	64
Športové kluby v meste Ružomberok	65
Vývoj príjmov v meste Ružomberok	68
Vývoj výdavkov v meste Ružomberok	68 – 69

Grafy

Názov grafu	číslo strany
Vývoj prírastkov a úbytkov obyvateľstva mesta Ružomberok	13
Veková pyramída obyvateľstva mesta Ružomberok	14
Národnostná štruktúra obyvateľov mesta Ružomberok	15
Religiózná štruktúra obyvateľov mesta Ružomberok	15
Vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta Ružomberok	16
Kategórie domového fondu	17
Obdobie výstavby domového fondu	18
Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v okrese Ružomberok	20
Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v meste Ružomberok	21
Vývoj disponibilnej miery nezamestnanosti v okrese Ružomberok	22
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa vzdelania v okrese Ružomberok (rok 2005)	23
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa vzdelania v meste Ružomberok	24
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v okrese Ružomberok (rok 2005)	25
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v meste Ružomberok	26
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa pohlavia v okrese Ružomberok	27
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa pohlavia v meste Ružomberok	28
Vývoj počtu nahlásených voľných pracovných miest na úrad práce v okrese Ružomberok	29
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa odvetví hospodárstva na základe OKEČ v okrese Ružomberok (rok 2005)	30
Počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi v okrese Ružomberok	31
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa odvetví hospodárstva a dochádzky do zamestnania v meste Ružomberok	43
Vývoj cash flow v meste Ružomberok	66
Vývoj predpokladaných príjmov a výdavkov v meste Ružomberok	67
Vývoj skutočných príjmov a výdavkov v meste Ružomberok	67

Mapy

Názov mapy	číslo strany
Geologická stavba	4
Morfologicko-morfometrické typy reliéfu	5
Pôdy	7
Zrornosť pôdy	8
Potenciálna prirodzená vegetácia	9
Krajinnoekologické komplexy	10
Aktuálna vodná erózia pôdy	11
Vybrané geodynamické javy	11
Potenciály rozvoja dopravy a technickej infraštruktúry	38
Produkčný potenciál poľnohospodárskych pôd	45
Kategorizácia lesov podľa funkcií	46
Územná ochrana prírody a krajiny	70
Územný systém ekologickej stability	71
Klasifikácia ekologickej stability	72
Ochrana vôd	73
Kontaminácia pôd	74

Zoznam použitej literatúry

- Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2001, Štatistický úrad SR, Bratislava
- Atlas krajiny Slovenskej republiky – enviroportál (<http://enviroportal.sk/atlas/online/>)
- Informácie získané na Mestskom úrade v Ružomberku
- Internetová stránka mesta Ružomberok (www.ruzomberok.sk)
- Petrek, J., Bišťan, M., 1996: Územný plán mesta Ružomberok, Mestský úrad Ružomberok
- Petrek, J.: Hodnotenie potenciálu rozvoja cestovného ruchu v meste Ružomberok, Mestský úrad Ružomberok
- Plány investičnej výstavby za roky: 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, Mestský úrad Ružomberok
- Rozpočty na roky 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, Mestský úrad Ružomberok
- Majeríková, D.: Analýza kultúry v meste Ružomberok, Mestský úrad Ružomberok